Министерство образования и науки Республики Татарстан
ГАПОУ «Арский педагогический колледж имени Г.Тукая»

«ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ»

Дидактические материалы семинара-практикума
(в рамках деятельности региональной инновационной площадки
ГАПОУ «Арский педагогический колледж имени Г.Тукая»)

(20 апреля 2019 года)

АРСК
2019

УДК 373.1; 373.2; 377.5; 377.6; 378
ББК 74.1; 74.2; 74.4

Составитель:
Яруллина А.Р., зам.директора по научно-методической работе ГАПОУ «Арский педагогический колледж имени Г.Тукая», к.п.н., преподаватель высшей квалификационной категории.

Научный консультант, редактор:
Шамсутдинова Р.Р., кандидат филологических наук, доцент КФУ, заведующий кафедрой ИРО, Заслуженный учитель РТ, Заслуженный работник высшего образования РФ.

Ответственный за выпуск:
Яруллина А.Р., зам.директора по научно-методической работе ГАПОУ «Арский педагогический колледж имени Г.Тукая», к.п.н., преподаватель высшей квалификационной категории.

Технический редактор:
Закирзянов Р.Д., инженер-программист.

«ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ» Дидактические материалы семинара-практикума (в рамках деятельности региональной инновационной площадки ГАПОУ «Арский педагогический колледж имени Г.Тукая») – Арск, 2019. – Вып. 1, часть 1. - 120 с.

Адгамова Г.Р.
МБДОУ «Шемоданский детский сад №2 Теремок»
Сабинского муниципального района РТ
воспитатель

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ «КОУЧИНГ» ТЕХНОЛОГИИ В ДОУ

(Выступление в паре. Воспитатель – работа с детьми. Старший воспитатель – работа с педагогами)

Воспитатель: Современный педагог — это тот, кто постоянно **развивается**, самообразовывается, ищет новые пути **развития и образования детей**.
В педагогической практике **используется** огромное количество различных инновационных **технологий**.

Наша педагогическая находка - это **коучинг – технология, которая** является мощным средством для **развития и мотивации педагогов и детей**, так как основана на интерактивном общении, дискуссии (вопрос – ответ), помогающая находить пути решения проблемы.

А что же такое коучинг?
«Коучинг не учит, а помогает учиться – это его принципиальная сущность»
Тимоти Голви
Коучинг – искусство содействовать обучению и развитию другого человека.
А кто такой коуч?
Коуч – это консультант, в роль которого перевоплощается педагог. **Коуч** не дает советов, жестких рекомендаций и готовых алгоритмов решения. Он не <u>говорит</u>: «надо делать так, а вот так делать не надо», а создает условия для того, чтобы **сопровождаемый сам понял**, что ему надо делать. Коуч стимулирует творческий поиск решений и поддерживает решимость сопровождаемого достигать целей и осуществлять изменения в своей деятельности.
Требования к коучу:

- Быть гибким и легким в общении;
- Быть открытым к неизвестному;
- Иметь чувство юмора;
- Не позволять эмоциям участников вывести себя из равновесия

Наиболее популярный метод, используемый в **коучинг-** обучении, - это метод **«вопрос-ответ»**. Иногда эта технология коучинга еще называется наставничеством. Ее суть заключается в уверенности, что каждый человек хранит внутри себя потенциал, достаточный для достижения сколь угодно высокого результата. Соответственно, при использовании этого **метода коучинга**обучение заключается в том, что коуч задает ряд проясняющих или наводящих вопросов, предоставляя возможность объективно оценить сложившуюся ситуацию и самостоятельно найти пути выхода из нее. Одним словом, эта технология коучинга заключается в умении коуча задавать правильные вопросы, которые побуждают к самоанализу.

<u>«Волшебные вопросы», задаваемые коучом:</u>
<u>Проясняющие :</u>

- Чего ты хочешь?
- Что ты имеешь сейчас? Что сейчас происходит?
- Что можно сделать?
- Что ты будешь для этого делать сегодня?

<u>Наводящие:</u>

- А зачем тебе это?
- Как ты думаешь, почему у тебя этого нет?

- Что может повлиять на изменение ситуации?
- Что ты будешь делать?
- Какие могут быть последствия для тебя и других?
- Что для тебя в этом самое трудное?
- Что бы ты посоветовал другому, окажись он на твоем месте?
- Я не знаю, что делать дальше. А ты как думаешь?
- Что ты должен уметь? Где и как будешь этому учиться?
- Кто и чем может тебе помочь?
- Какие знания тебе нужны?
- Где и как можешь получить эти знания?

Может быть, кому-то показалось, что **коучинг** – это слишком сложно. Но не переживайте, важно просто понять смысл и сам метод **коучинга** и просто начать его **использовать** вместо чтения моралей и наставлений.

Может быть, кому-то показалось, что **коучинг** – это слишком сложно. Но не переживайте, для профессиональной работы со взрослыми, действительно нужно профессиональное обучение, но для работы с **ребенком** важно просто понять смысл и сам метод **коучинга** и просто начать его **использовать** вместо чтения моралей и наставлений.

В основе **коучинг** – подхода при воспитании лежит идея о том, что **ребенок** является не пустым сосудом, который надо наполнить знаниями и установками. **Ребенок** более похож на жёлудь, который уже содержит в себе весь потенциал, чтобы стать могучим, прекрасным дубом. Необходимо питание, поощрение, свет, чтобы достичь этого, но способность вырасти — уже заложена в каждом **ребенке.**

Давайте сразу все рассмотрим на примере – так будет проще понять данную технологию и его **использование**.

Ребенок что-то делает не так, например, пытается ложкой есть спагетти.

Стандартное поведение взрослого: «Спагетти надо есть вилкой». При этом **ребенок не думает**, а просто принимает новую для него догму, спущенную свыше. С точки зрения **развития** личности – это минус.

Коучинг: взрослые кладут перед **ребенком ложку**, нож и вилку – и говорят: «Как ты думаешь, чем удобнее есть спагетти?» Тогда **ребенок начинает думать**. В данной ситуации взрослый выступает в роле **коуча** и может задавать наводящие вопросы: «Как можно ложкой поднять спагетти? А как можно вилкой? А как еще? и т. д.» И тогда **ребенок**, думая, исследуя, сам приходит к нужному решению, а когда он пришел к нему сам – это совсем другое, не навязанное сверху без объяснений решение, это его самостоятельное решение, выбор, оно намного весомее, понятнее и полезнее способствует **развитию** креативного мышления.

Может быть спагетти слишком примитивный пример, и это не очень повлияет на формирование **ребенка**, но если этот метод применять в серьезных вопросах, его значение и влияние на личность **ребенка сложно переоценить**.

Коучинг на практике.

Вот предположим ОД по изо, каждому ребёнку нужно изобразить дерево для коллективной работы «Лес».

Перед вами картина с изображением двух-трёх деревьев. Наша задача дополнить картину и превратить её в настоящий лес.

Многие ребята поняли поставленную задачу и принялись за работу. Всегда найдётся такой, который сидит и просит помочь. Ваши действия.

Конечно, можно нарисовать педагогу самому. Но, раз за разом наши эти действия приведут к тому, что ребёнок поймёт, что он не умеет рисовать.

Вот теперь я включаю коуча. Мы попробуем с помощью проясняющих и уточняющих вопросов направить ребёнка к тому, чтобы он сам нарисовал.

Проясняющие :

- Что с тобой происходит? Почему ты не рисуешь?
- А что может изменить твое настроение?

- Я могу тебе чем-то помочь?
- Как ты думаешь, нужно уметь рисовать?
- А почему у тебя не получается? Что для тебя в этом самое трудное?

Наводящие:

- Как ты думаешь, чтобы на картине получился настоящий лес, сколько нам нужно деревьев?
- Если ты постараешься и нарисуешь, кто больше всех обрадуется твоим успехам?
- Я не знаю, что делать дальше. А ты как думаешь?
- А с чего можно начать рисовать?
- А как ты думаешь, с чего начинает расти дерево?
- Как ты думаешь, чего не хватает теперь?
- А как можно нарисовать веточки?
- А на веточках будут листочки?
- А почему? Какое сейчас время года?
- Ты будешь ещё рисовать деревья?
- Что будет, если ты нарисуешь много деревьев?
- А нарисованное тобой дерево украсит наш лес?

На этом месте моя работа, как коуча, завершается. Я достигла своей цели, ребёнок справился с задачами, поставленными перед ним.

Попробуйте начать хотя бы понемногу применять метод **коучинга в своей работе**, хотя это и сложнее, чем просто вписывать программы в **ребенка**, но зато намного полезнее.

Справедливо будет отметить, что идеи **коучинга** в большинстве своем провозглашал еще Сократ, но его философия не нашла должного понимания в обществе. "Я не могу никого ничему научить, я только могу заставить думать".

Старший воспитатель:

Когда меня назначили на должность старшего воспитателя, передо мной стал вопрос: Как правильно давать советы, мотивировать, направлять работу своих коллег. Изучая много разной литературы, я наткнулась на новый стиль управления персоналом при помощи различных технологий. Например, для сплочения нового молодого коллектива я использовала технологию ТИМБИЛДИНГ, для достижения качества образования через личностные достижения педагогов – КОУЧИНГ. Технологии помогают выстроить порядок правильных действий при необходимости достижения определенных целей.

Предлагаю рассмотреть беседу старшего воспитателя (Коуча) с воспитателем, педагогом (Клиентом), задача, которой состоит в продвижении к поставленной цели (аттестация).

Опыт свидетельствует, что аттестация для многих педагогов является сложным процессом.

Конфуций говорил: «Давай наставления только тому, кто ищет знаний. Оказывай помощь только тому, кто не умеет внятно высказывать свои заветные думы. Обучай только того, кто способен, узнав про один угол квадрата, представить себе остальные три».Но иногда получается, так что все углы отчетливо представляем, а решительности не хватает.

На примере игры «Попади в цель» (Обруч и самолетики).

Предложить педагогам лист бумаги и попросить запустить им в обруч (попасть в цель). Спросить, почему не получилось? Как было бы легче попасть? Даже если приложить усилия и сложить самолетики получится сразу попасть в цель? Что может помочь? Для тренировки и работы над собой нужно время, чтобы быть уверенным, что у вас все получится, стало быть, нужно готовиться за ранее (в меж аттестационный период). Если вы будете целится, а обруч будет лежать или находиться в движении попадете вы в него? Кто может вам помочь? и т.д.

В данном процессе осуществляется индивидуальная поддержка педагогов, при постановке перед собой задачи (Цели) и определения способов достижения, профессионального и личностного роста, повышения персональной эффективности.

Условно работу старшего воспитателя (Коуча) с педагогом (Клиентом) можно разделить на следующие этапы (перед прохождением воспитателем аттестации):

Этап		Возможные вопросы Коуча (старшего воспитателя)

1. постановка задач и целей, расстановка приоритетов	Определить цель и мотивацию. (Материальная сторона, статус в коллективе, уважение родителей, самореализация, подъем по карьерной ступеньке)	- Что Вы хотите достичь? - Что для Вас идеальный результат? - Для чего Вам нужно достижение этой цели?
2. анализ реальности (текущей ситуации): существующие ресурсы, ограничения, возможности; изучение внутренних и внешних препятствий	Путем задавания вопросов и активного слушания старший воспитатель пытается понять сложившуюся ситуацию. Потом идет обратная связь, чтобы убедиться, правильно ли понял старший воспитатель.	- Как выглядит ситуация на данный момент? - Какие ресурсы у вас уже есть (знания, мастерство, время, энтузиазм, деньги, поддержка и т.п.)? - Какие еще ресурсы могут вам понадобиться? Каковы их источники? - Какие препятствия потребуется преодолеть в достижении цели? - В чем состоит текущая ситуация, если её представить более детально? - Кто знает о вашем желании что-то сделать в изучаемом направлении? - Кто еще кроме вас может повлиять на сложившуюся ситуацию? - Что не позволило вам сделать больше? - Какие возможности есть для достижения цели?
3. поиск решения: рассмотрение вариантов, выбор варианта достижения задачи и цели;	Выбирается подходящий , оптимальный вариант достижения цели.	- Что Вы можете сделать, чтобы достичь цели? - Какими способами Вы можете достичь цели? - Что еще можно было бы сделать? - Что вы могли бы сделать, если бы имели больший бюджет? - Какая из возможностей даст лучший результат? - Какое из рассматриваемых решений Вам больше всего нравится? Принесет вам наибольшее удовлетворение? - Какую возможность или возможности Вы выбираете для реализации?
4. составление плана достижения цели;	Строится пошаговый план с определением времени реализации его пунктов.	- Каким будет ваш первый шаг для достижения цели? - Что вы собираетесь делать? - С чего бы вы хотели начать? - Какие будут следующие шаги? - В какой степени выбранные варианты обеспечат достижение поставленных целей?

		- Каковы ваши критерии и способы измерения успеха? - Когда точно вы намереваетесь начинать и заканчивать каждое действие?
5. Сопровождение и поддержка во время движения к цели	Старший воспитатель активно слушает, уточняет о проделанных шагах, обсуждает, правильно ли была поставлена задача, возможно, ее надо разбить на две или наоборот объединить. Ставят дальше задачи для достижения главной цели, изучают ситуацию и составляют новый план действий на следующий период.	- Что сделано на данном этапе? Все ли успели? - Что не успели? И почему? - Каковы результаты? - С какими трудностями столкнулись? Как Вы думаете, почему это было трудностью для Вас? - Что можно сделать, чтобы все трудности исчезли?

Каждый Коуч работает по-своему, но этапы сопровождения сохраняются, ведь на каждом этапе необходимо решать определенные задачи для достижения главной цели, потому, что есть сложившая ситуация, есть ресурсы и нужно составить план, чтобы изменить к лучшему то, что есть.

Интерактивное обучение в процессе методической работы в ДОУ и повышения педагогической компетентности воспитателей является достаточно эффективным, так как дает возможность совершенствования профессиональных знаний, мастерства педагога, оценивания и использования удачных технологий обучения и воспитания детей.

Активные методы обучения активизируют мышление и поведение участников, обладают высокой степенью вовлечения в процесс игры, обязательностью взаимодействия участников между собой и с материалами образовательного процесса.

Изучение проблем воспитательно-образовательной работы в детском саду через активные методы помогает как начинающему, так и опытному педагогу усвоить технологию проведения занятий и воспитательных мероприятий.

Использование Коучинг технологии существенно упрощает процедуру подготовки, оформления **документов** для получения квалификационной категории, способствует развитию профессиональной компетентности педагогов, повышению их мастерства и педагогической культуры. Коучинг - это серия встреч и бесед, которые помогают педагогу лучше понять свою роль и место, раскрыть свой потенциал в целях решения поставленной перед ним задачи. Коучинг может проводиться в формате специальных коуч-сессий, продолжительностью от 15 до 45 минут. Мы встречаемся с педагогами в тихий час, именно по аттестации в течение трех месяцев с октября по декабрь, с января по март. К каждому педагогу требуется индивидуальный маршрут, это зависит от желания, мотивации, имеющихся материалов и многого другого. Основная задача коуча - найти ресурс, использовать потенциал и развивать. Критерием эффективности коучинга - достижение цели, поставленной педагогом, и его субъективное удовлетворение.

Таким образом, использование коучинг - консалтинга при подготовке и проведении аттестации служит средством управления педагогическими кадрами в контексте роста и развития их профессионального мастерства и проявлением потребности в изменении педагогической практики ДОУ.

Итак, использование коучинга в ДОУ позволяет безболезненно:

• Повысить эффективность исполнения задач.
• Повысить мотивацию педагогов.
• Максимально раскрыть и более эффективно использовать потенциал педагогических работников, ресурсов.

• Сформировать профессиональный и высокоэффективный коллектив.
• Добиться гибкости и адаптации к изменениям.
• Более эффективно обучать и развивать педагогический коллектив.
• Снизить текучесть кадров.
• Повысить продуктивность работы, как каждого педагога, так и педагогического коллектива в целом.
• Предупредить эмоциональное выгорание у педагогов.
• Экономить время на принятие решений.
• Улучшить взаимоотношения между сотрудниками ДОУ.

Методику коучинга можно использовать в следующих направлениях: работа над проектом, работа с одаренными и способными детьми, со слабоуспевающими; с детьми, склонными к девиантному поведению, а также при работе с молодыми специалистами.

Вывод: коучинг помогает людям выполнить свою работу лучше, чем они это делают сейчас, развивает их навыки и уверенность в себе.

Примерный план коуча при подготовке педагога к аттестации.

(Количество и содержание встреч зависит от личности, работоспособности и самостоятельности педагога.)

	Примерный запрос педагога	Примерные вопросы старшего воспитателя	Примерное «домашнее задание»
ВСТРЕЧА	Хочу аттестоватьс я.	Что Вы знаете о порядке аттестации? Какие документы определяют порядок аттестации педагогических работников? Принимали ли Вы какие-либо действия, что бы узнать порядок аттестации? Как Вы думаете, где Вы сможете найти информацию по данному вопросу? Что Вы собираетесь сделать, чтобы узнать больше информации по процедуре аттестации педагогических работников?	Изучить порядок аттестации и критерии для оценки профессиональной деятельности. Провести анализ изученной информации, выделив критерии, имеющие гриф «обязательные».
ВСТРЕЧА	Проведя анализ полученной информации я понял …, не понял…	Что было сделано с нашей последней встречи? Всё ли успели? Каковы результаты проведённого анализа? С какими трудностями столкнулись, как думаете, почему? Что можно сделать, чтобы трудности исчезли? Что есть для прохождения аттестации?	Составить список проведённых мероприятий, (обязательных) согласно «Перечня критериев и показателей…», отметить те, на которые имеются подтверждающие документы.
ВСТРЕЧА	У меня есть неболь шое количество мероприяти й из перечня с грифом «обязательн ые»	Все ли пункты с грифом «обязательные» из «Перечня» имеются в Вашем списке? Каких нет? Какие есть возможности для заполнения остальных пунктов с грифом «обязательные»? кто Вам может в этом помочь? Какие ресурсы у Вас есть? Какие ресурсы Вам могут понадобиться?	Составить список пунктов с грифом «обязательные», которых нет в активе, и определить мероприятия по каждому пункту.

		Какие есть препятствия для достижения поставленной цели? Что Вы собираетесь сделать? Каков Ваш первый шаг?	
ВСТРЕЧА	Как оформить имеющийся материал…	Что было сделано с нашей последней встречи? Всё ли успели? Каковы результаты проведённого анализа? Каковы результаты работы с сайтом? Мониторинг? С какими трудностями столкнулись, как думаете, почему? Что можно сделать, чтобы трудности исчезли?	Разделить имеющийся список проведённых мероприятий, согласно «Перечня критериев и показателей…», заполнить в таблицу согласно требованиям, вставляя результаты мониторинга и ссылку на личный сайт педагога.
ВСТРЕЧА	Результаты не удовлетворяют…	Что было сделано с нашей последней встречи? Всё ли успели? Каковы результаты проведённого анализа? С какими трудностями столкнулись, как думаете, почему? Что можно сделать, чтобы трудности исчезли? Какие мероприятия Вы можете провести по остальным пунктам, на каких мероприятиях Вы можете набрать большее количество баллов?	Составить список пунктов, которых нет в активе, и определить мероприятия по каждому пункту. Опубликовать имеющийся материал в СМИ, получить рецензии на авторские разработки.
ПОСЛЕДУЮЩИЕ ВСТРЕЧИ ПО НЕОБХОДИМОСТИ	В последующие встречи старший воспитатель контролирует выполнение плана мероприятий. По каждому мероприятию проводится анализ, который **может включать** следующие вопросы: Что было сделано с нашей последней встречи? Всё ли успели? С какими трудностями столкнулись, как думаете, почему? Что можно сделать, чтобы трудности исчезли? Какие ресурсы помогли Вам исполнить намеченное? Каковы дальнейшие планы по прохождению аттестации? Какой будет следующий шаг? Каковы критерии успешности данного шага? Что нужно сделать, чтобы он был успешным?		

Аскарова Ф.М.
МБОУ-Тюялчинская СОШ
учитель начальных классов высшей квалификационной категории

РАЗЛИЧЕНИЕ ТВЕРДЫХ И МЯГКИХ СОГЛАСНЫХ ЗВУКОВ

Цели деятельности учителя	Формировать умение различать твердых и мягких согласных звуков.

Тип урока	Урок изучения нового материала
Планируемые образовательные результаты	**Предметные**: научатся: отличать твердый согласный звук от мягкого согласного звука; определять твердую согласную и мягкую букву; научатся различению твердых и мягких согласных звуков в слове; получат возможность научиться: работать моделями условных обозначений твердых и мягких согласных для распознавания и различения твердых и мягких согласных звуков; **Метапредметные** : познавательные – оценивать свои достижения, отвечать на вопросы, соотносить изученные понятия с примерами; коммуникативные – формировать умение слушать учителя и одноклассников, вести диалог, владеть монологической и диалогической формой речи, вступать в речевое общение с соседом по парте; регулятивные – планирование, контролирование и самооценка действий; понимание учебной задачи. **Личностные:** развитие учебной мотивации; формирование смыслообразования: какое значение имеет для меня учение;
Методы и формы обучения	Иллюстративно-объяснительный; индивидуальный, фронтальный, работа в паре
Образовательные ресурсы	Учебник «Русский язык» Н.А.Чуракова, презентация, карточки, таблицы

Организационная структура урока

Этапы урока	Обучающие и развивающие компоненты, задания и упражнения	Деятельность учителя	Деятельность учащихся	Формы совзаи мо-действ ия	Универсаль ные учебные действия	Промежу-точный контроль
1	2	3	4	5	6	7
I. Организа ционный момент	Эмоциональная, психологическая и мотивационная подготовка учащихся к усвоению изучаемого материала	Проверяет готовность обучающихся к уроку, создает эмоциональный настрой на изучение нового материала.	Приветствуют учителя, друг друга и гостей. Организуют рабочее место, проверяют наличие индивидуальны х учебных принадлежност ей на столе.	Фронта льная	**Личностн ые:** стремятся хорошо учиться, хорошо мотивирова ны-понимают смысл учения, понимают личную ответствен ность за будущий результат; **Регулятив ные:**	Устный опрос

					принимают учебную задачу;	
II.Мотивационный момент	Интрига урока. Маша и Миша заспорили о словах. Внимательно рассмотрите слова и скажите, как вы считаете? Слайд №1,2,3.	Рассказывает интригу, формулирует задания: 1. Помочь Маше и Мише в их споре найти истину. 2. Определить тему, цель и задач урока.	Читают слова: баран, бегемот, бык, белка. Определяют, что по первым звукам слова можно разделить на две группы.	Фронтальная	**Коммуникативные:** обмениваются мнениями, слушают друг друга, рассуждают ответы одноклассников;	Устный опрос
II. Актуализация знаний	Чистописание Слайд №4 Придумайте слова, в начале, которых пишутся эти буквы.	Формулирует задания; Организует повторение правила письма. Организует повторение словарных слов на «Б»: - лиственное дерево с белой корой; - музыкальный инструмент из семейства ударных; документ, - удостоверяющий документ наличие права у предъявителя билета	Читают наизусть стих, готовят тетрадь для письма: Я тетрадь свою открою И наклонно положу. Я, друзья, от вас не скрою Ручку я вот так держу. Сяду прямо, не согнусь, За работу я возьмусь Прописывают одну строчку буквы Б,б. Называют словарные слова на «Б» . Выбирают два слова для записи в тетради. Объясняют орфограмму.	Фронтальная, индивидуальная	**Коммуникативные:** обмениваются мнениями, слушают друг друга, строят понятные речевые высказывания. **Регулятивные:** действуют с учетом выделенных учителем ориентиров, определяют план выполнения заданий, адекватно воспринимают оценку учителя	Устные ответы, записи в тетради

.

III. Изучение нового материала	Работа в парах. Распределение букв на две группы. Слайд №5	Формулирует задание, распределите буквы на две группы. Назовите группы букв. (проверка в парах)	Выполняют упражнение, отвечают на вопросы. Выполняют задание, запоминают обозначение твердых и мягких звуков.	Индивидуальная, Фронтальная.	**Познавательные:** общеучебные – осуществляют анализ для выбора эффективных способов решения учебной задачи; метапредметные: умеют устанавливать причинно-следственные связи; **Коммуникативные:** умеют создать устные высказывания	Устные ответы. Устные ответы
IV. Динамическая пауза.	Физминутка для глаз «Игра на внимательность»	1.Организует физкультминутку для глаз. 2.Организует игру: «Найди слова на твердый звук»	1.Выполняют упражнение 2. Находят в комнате и запоминают все предметы, название которых начинаются на твердый звук.	фронтальная	**Регулятивные:** умеют вести поиск и выделять необходимую информацию	Движения

V. Продолжение изучения нового материала	Слайд №6,7,8 Знакомство с всегда мягкими **ч,щ,й** и всегда твердыми буквами **ж,ш,ц,** Работа с учебником. Упражнение 15.	Формулирует задание, Миша думает, что он больше не ошибется, так как знает какие буквы показывают твердость и мягкость предыдущего согласного. Он прав? А как вы думаете? В каких словах он может допустить ошибку? Задание: найди лишнее слово: тетрадь, береза, лиса, дядя, шина, тюлень. Формулирует задание. Внимательно прочитай слова, ты выпиши слова , которые начинаются на твердый согласный, а твой сосед, выпишет слова, которые начинаются на мягкий согласный. Организует парную работу учащихся. Организует взаимопроверку.	Думают, рассуждают, приводят свои примеры. Например: жизнь, чаща, щука, йогурт, цирк. Выполняют упражнение письменно. Делают взаимопроверку.	фронтальная Индивидуальная,парная	**Познавательные:** общеучебные – умеют выбирать наиболее подходящий способ решения проблемы; логические – имеют операциями классификации;. **Коммуникативные:** умеют слушать друг друга и осуществлять взаимодействие друг с другом.	

Первичное осмысление и закрепление	Мышь Лось Игра «Найди лишнее слово» №9	Формулирует задание, создает эмоциональный настрой, обеспечивает мотивацию выполнения: показать слова звуковыми моделями Формулирует задание: Найди лишнее слово в каждой группе слов: А)Барабан, билет, бант, багаж; Б) Цирк, жизнь, пирог, шина; В) Речь, день, конь, лень	Составляют слово с индивидуальными звуковыми моделями, один ученик работает у доски. Самопроверка по образцу. Классифицируют слова, объясняют причину выделения лишним словом.	Индивидуальная. Фронтальная	**Регулятивные:** действуют с учетом выделенных учителем ориентиров, адекватно воспринимают оценку учителя, ориентируются в учебнике и тетради **Логические:** умеют устанавливать причинно-следедственные связи;	Устные ответы
V. Итоги урока. Рефлексия	Обобщить полученные на уроке сведения Слайд №10,11	Проводит беседу по вопросам: – Какие звуки бывают? Какие буквы обозначают мягкость и твердость согласных звуков? «Закончи предложение	Отвечают на вопросы. Определяют свое эмоциональное состояние, активность, усвоение материала на уроке	Фронтальная	**Личностные:** понимают значение знаний для человека и принимают его. **Регулятивные:** владеют навыками самоконтроля, развита рефлексия.	Оценивание учащихся за работу на уроке
VI. Динамическая пауза.	Физкультминутка. «Девочки-мальчики»	Организует физкультминутку.	На твердый звук встают мальчики. На мягкий согласный – девочки. Хлопают сидя на гласный звук.	фронтальная	**Личностные:** ученики имеют навыками самоконтроля	

Әсхәдуллина Г.Җ.
Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының
«Казанбаш төп гомуми белем мәктәбе»
муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе
югары категорияле башлангыч сыйныфлар укытучысы

1 КЛАССТА МАТЕМАТИКАДАН "7 САНЫ ҺӘМ ЦИФРЫ" ТЕМАСЫНА УЗДЫРЫЛГАН ДӘРЕС ЭШКӘРТМӘСЕ

Дәрес этаплары	**Дәрес этабының максаты**	**Укытучы эшчәнлеге**	**Укучы эшчәнлеге**	**Универсаль уку гамәлләре (УУГ)** **ШУУГ** –шәхескә кагылышлы универсаль уку гамәлләре **РУУГ-** регулятив универсаль уку гамәлләре **ТБУУГ-** танып белү универсаль уку гамәлләре **КУУГ-** коммуникатив универсаль уку гамәлләре
Оештыру. Эшкә кызыксыну тудыру	Укытучы өчен максат: психологик уңай халәт барлыкка китерү	Балаларда яхшы кәеф, эшлисе килү халәте тудыру. Хәерле көн ,укучылар!Бүген сезнең белән математика дәресен мин Әсхәдуллина Гөлнара Җәүдәт кызы үткәрәчәкмен. Әйдә ,барыбыз бергә,елмайыйк. Елмаеп,тирә якны җылытыйк. Үзебезнең яхшы кәефебезне кунаклар белән дә уртаклашыйк. Без сезнең белән бүген	Укытучыны сәламлиләр, сорауларга җавап бирәләр.	КУУГ: классташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү ШУУГ: үзмаксат кую

		сәяхәткә чыгарбыз.Күзләрегезне йомыгыз да әкрен генә тыңлагыз. Урман,кырлар,киң диңгезләр артында. Серле бер йортта, Яши җиде дус. Алар белән мин дә яшим. Ягез,әле күзләрне ачыйк.(Тактага Карсылу рәсеме куела.) Безнең дәрескә бүген Карсылу килгән.Ул үзенең кәрлә (гном) дусларын югалткан һәм сезнең ярдәмнән башка аларны таба алмый.Балалар,ә Карсылу кайсы әкияттән?(“Карсылу һәм җиде кәрлә”)Аның ничә кәрлә (гном) дусты бар?Тагын нинди әкиятләрдә 7 саны очрый. (“Бүре һәм җиде кәҗә бәтие” әкиятендә,”Сказка о мертвой царевне и о		

		семи богатырях”) -Бу экиятләрне нәрсә берләштерә?Бу дәрестә без сезнең белән 7 саны һәм 7 цифры белән танышырбыз. -Карсылуга кәрлә (гном) дусларын табарга булышабызмы?		
Актуальләштерү. Яңа материалны үзләштерүгә ихтыяҗ тудыру	Укытучы өчен максат: Алдагы дәрестәләрдә өйрәнгән саннарны искә төшертү. Укучылар өчен максат: Бирелгән саннарның натураль рәттәге урынын билгели,бирелгән карточкаларны дөрес итеп аера белү.	**Телдән исәпләү.** 1.Саннар рәте белән эш. -Әйдәгез бераз шаулашып алабыз,бәлки берәр кәрлә (гном) безне ишетер. Мин кул чабам,сез саный барасыз һәм аның артындагы санны әйтәсез:1,3,5. -Мин сан күрсәтәм,ә сез аның артыннан торган санны әйтерсез:3,6,4. -Саннарның күршеләрен әйтегез:2,4,6 -Молодцы!Менә беренче кәрлә (гном) табылды.(Таккага кәрлә	Укучылар саннар рәтен билгелиләр, карточкадагы мисалларны чишеп ,тиешле сандыкка куялар	ТБУУГ: саннарның натураль рәттәге урынын билгеләү РУУГ:күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу КУУГ: тыңлый белү, үз фикереңне дәлилли белү.

		(гном) рәсеме куела.) 2.Телдән исәпләү – презентация «Гномнар белән телдән исәпләү»(слайд). - Менә без икенче кәрләне (гном) дә коткардык. .(Тактага кәрлә (гном) рәсеме куела.) 3. Кәрләләр (гном) – алар бик оста асылташлар табучылар.Сезнең алда асылташлар белән ике сандык.Хәзер сезгә асылташларның кайсы сандыкныкы икәнен табарга кирәк.Шулай итеп без Карсылуга тагын бер кәрләне (гном) табарга ярдәм итәрбез. .(Тактага кәрлә (гном) рәсеме куела.)		
Уку мәсьәләсен кую	Укытучы өчен максат: яңа белемнәр кабул итүне оештыру һәм	1.Дәреснең темасын ачыклау. -Бер мисал артык калды.Ни өчен? 7	Укытучы әйткән биремне үтиләр.	ТБУУГ: танып белү мәсьәләсен мөстәкыйль ачыклау һәм максат кую РУУГ: геометрик фигураларны искә төшерү һәм аларга ияреп гамәлләр кылу, санлы рәт белән эшләү күнекмәсе булдыру КУУГ: коллектив

	үзләштерүгә юнәлеш бирү 7 санының тормыштагы кулланышы,яңа мәгълүмат туплауда өстәмә әдәбият куллану; Укучылар өчен максат: килеп туган уку мәсьәләсен анализлау; дәреснең темасын, максатын билгели белү	саны ничек барлыкка килде?(6+1) 2.Тарихи мәгълүмат. 7 саны борынгыдан бик тылсымлы һәм зур көчкә ия булып исәпләнгән.Борынгы Египетта 7 төп алла ,Борынгы Грециядә 7 могжиза , Киев һәм Рим 7 калкулыкта төзелгән,ә Һиндстанда бәхет теләп 7 фил бүләк итәләр.(слайдлар) 7 тылсымлы сан булып йөри башлый.Бу шуның белән бәйләнгән,чөнки кеше дөньяны башындагы 7 “тишеге ”белән кабул итә.Әйдәгез санап карыйк әле.(2 колак,2 күз, 2борын тишеге һәм 1 авыз) - Безнең тормышта да 7 саны бик еш кулланыла.Әйдәгез уйлап карык әле,кайларда		фикер алышуда катнашу

		очрый икән (атна,нота, салават күпере). - Молодцы!Әйдәгез бераз ял итеп алабыз һәм 4 кәрләне(гном) табабыз. Физминутка (Тактага кәрлә (гном) рәсеме куела.)		
Танып -белү эшчәнлеге. Уку мәсьәләсен чишү.	Укытучы өчен максат: 7 цифры белән таныштыру. 7 санының тормыштагы кулланышы,яңа мәгълүмат туплауда өстәмә әдәбият куллану; Укучылар өчен максат: үзләре өчен яңалык ачу.	1.7 санының сан составы. - Гномнар бик тырыш,булганнар.Без дә алар шикелле тырышып карыйк әле.Хәзер без сезнең белән түтәлләргә орлык утыртырбыз. Менә сезгә 7 орлык.Шушы орлыкларны ике түтәлгә бүлеп утыртыгыз. Бу биремне дә үтәдегез. (Тактага кәрлә (гном) рәсеме куела.) 2.7 цифрын язу. - 7цифры нәрсәгә ошаган? (Тактага кәрлә (гном) рәсеме	Укучылар биремне үтиләр. Карточкада 7 цифрын язалар.	ТБУУГ: уку мәсьәләсен чишүдә логик фикерләү, төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру КУУГ: үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу

		куела.)		
Яңа белемнәрне ныгыту	Укытучы өчен максат: белемнәрне күнегүләр ярдәмендә ныгыту мөмкинлеге булдыру Укучылар өчен максат: яңа белемнәрне дәреслек һәм өстәмә әдәбият кулланып камилләштерү	“Математик лото” уены.(парларда эш) Укучылар парларда 7 эчендә кушу ,алуга мисаллар төзиләр,аннары уйныйлар. (Тактага кәрлә (гном) рәсеме куела.)		РУУГ: үзконтроль, биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү ШУУГ: күршеңә ярдәм итүдә танып белү инициативасы күрсәтү КУУГ: мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү, иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү
Яңа белемнәрне мөстәкыйль куллану һәм тикшерү алымы.	Укытучы өчен максат: яңа белемнәрне мөстәкыйль куллану мөмкинлеге булдыру Укучылар өчен максат: өйрәнгән типтагы мисалларны чишү буенча булган белемнәрне практик куллана белү	Карточкадагы биремнәрне үтәү. 1.Уңнан 7 түгәрәкне буя. Сулдан 7 түгәрәкне буя. 2.7 санын буя. 3.Предметлар саны 7 булмаган овалны сыз.	Укучылар биремнәрне үтиләр.	ШУГГ: үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау ТБУУГ: фикерләүдә логик чылбыр төзү РУУГ: эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү КУУГ: күршең белән хезмәттәшлек итү

Уку эшчәнлеген йомгаклау.	Укытучы өчен максат: дәрестәге эшчәнлекне анализлау, белемнәрне бәяләү һәм киләчәккә перспектива билгеләү Укучылар өчен максат: үз фикереңне дәлилләү, дәрестә алган белемнәренең әһәмиятен аңлау, аларны киләчәктә куллана белү	1. Рефлексия. - Бүгенге дәрестән үзегез өчен нинди яңалыклар алдыгыз? Дәрес сезгә нәрсә бирде?	Балаларның җаваплары	ШУУГ: үз уңышларың / уңышсызлыкларың сәбәпләре турында фикер йөртү РУУГ: үз эшчәнлегеңне контрольгә алу

Ахмадуллина Ф.Ф., Газимова Р.Р.
Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының
«Гомуми үсеш бирүче төрдәге Балтач 2нче номерлы балалар бакчасы»
муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАР БАКЧАСЫНДА ТӘРБИЯВИ- УКЫТУ ЭШ БАРЫШЫНДА МӘГЪЛҮМӘТИ – КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛӘРЕН КУЛЛАНУ

Әгәр без алга атлыйсыбыз килсә, бер аяк урында, ә икенчесе бу вакытта икенче адым ясарга тиеш. Бу- тулаем алганда бер бөтен халыкка да, аерым кешеләргә дә куллана торган иң беренче законнарның берсе булып тора.
Й. Этвёш.

Балалар бакчасында мәгълүмәти – коммуникация технологияләрен куллану бүгенге яңа заман агымында иң төп проблемаларның берсе булып тора. Балаларга белем бирүне компьютер технологияләре аша тапшыру бүгенгесе көндә иң кулай ысул. Әлеге яңа ысул балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларда мөстәкыйльлек, фикерләү сәләтен, яңа заман сулышын тоярга ярдәм итә. Һәм әлбәттә, бала бар яктан да камил булса, бу тәрбияви эшнең алга баруына этәргеч була.

Россия Федерациясенең Мәгариф һәм фән министрлыгының 2011 нче елның 20 июлендә бастырылган 2151 нче номерлы “Мәктәпкәчә яшьтәге белем бирү өлкәсендә Төп урта белем бирү программасы” приказында тәрбиячегә карата иң төп бурычларның берсе булып, нәкъ менә яңа технологияләр белән таныш булу, аны куллана белү тора.

Тәрбияче иң беренче чиратта :

1. График һәм текст документларын төзи белергә , ягъни үзлегеннән төркем документларын, диагностиканы күрсәтә белергә тиеш.
2. Тәрбия эшендә мәгълүмәти технологияләрне бик киң кулланышка кертергә тиеш.
3. Интернет челтәрендә үзенә кирәкле мәгълүмәтне таба, тәрбиячеләр өчен булган сайтлар белән таныша белергә тиеш.
4. Мультимедиалы презентацияләрне төзи торган программалар белән таныш булырга тиеш.

Әгәр дә тәрбияче әлеге яңа заман технологияләре белән таныш булып, аны үз эшендә кулланса, ул бик күпкә үз хезмәтен уңай якка алып барып, тәрбия эшенең нәтиҗәсен күрсәтә алачак.

Мәгълүмәти – коммуникация технологиясе нәрсә ул?

Әлеге атама үз эченә технологиянең ике төрен ала: мәгълүмәти һәм коммуникация.

<u>Мәгълүмәти технология</u> – мәгълүмәтнең сакланышын, эшкәртелешен, тапшыруын һәм күрсәтелүен алып баручы алымнар комплексы.

<u>Коммуникация технологиясе</u> кешенең тышкы дөнья белән бәйләнешен күрсәтүче алым.

Тәрбиячегең компьютер технологиясен үз эшендә куллануы нигә җиткерә?

1. Мөстакыль булмаган, сүлпән тыңлаучыны бәйләнешкә тарта;
2. Тәрбияви эшчәнлекне тагын да күрсәтмәле итеп күрсәтә ала;
3. Балаларның мәгълүмәти өлкәсен формалаштыра;
4. Танып белү, кызыксынучанлыкны арттыра;
5. Шәхси юнәлеш бирүне һәм уйлау процессларын тагын да ныграк киңәйтә;
6. Мәгълүмәти – коммуникация технологиясе һәрбер тәрбиячегә мәгълүмәт киңлегенә турыдан – туры чыгып, төрле методик алымнарны башка тәҗрибәләрдән өйрәнеп, үз эшенең остасы булырга мөмкинлек бирә;
7. Тәрбияләнүче балаларның әти – әниләре белән аралашу мөмкинлеген тудыра.

Мәгълүмәти – коммуникация технологиясе иң беренче чиратта, ул -

1. Предмет үсеш әйләнә тирәлеген үзгәрү;
2. Балалар үсеше өчен яңа төрләрнең барлыкка килү;
3. Басма әдәбиятта булмаган өстәмә мәгълүмәтне ала алу;
4. Төрле төрдәге күрсәтмәле материалны үзләштерү.

Мәгълүмәти – коммуникация технологиясен куллану.

1. Тәрбиячегең балалар белән эшчәнлегендә күрсәтмәле матералны группадагы стендлар өчен туплау.
2. Өстәмә танып белү материалын сайлау.
3. Башка тәрбиячеләрнең эш тәҗрибәләре, вакытлы мәтбугат белән танышу.
4. Документациялщрне, отчётларны рәсмиләштерү.
5. Балалар белән эш формаларында, әти – әниләр җыелышларында чыгышны Power Point программасында презентация рәвешендә ясау.

Балалар бакчасында тәрбия эше эчтәлеген яңарта бару, инновацион технологияләрне куллану — тормыш таләбе. Яңа педагогик технологияләрне кулланунның төп максаты - белемле, тәрбияле, тормышта үз юлын табарга әзер булган, яхшыны яманнан аера, тиешле карар кабул итә белгән шәхес тәрбияләү.

Бүгенгесе көндә мәгълүмәти – коммуникация технологиясен куллану түбәндәге шартларга китерә:

1. Мәктәпкәчә яшьтәге балага мәгълүмәтне экранда уен формасында күрсәтеп, анда кызыксыну уятырга
2. Материалны матур, образлы итеп биреп балада уйлау өлкәсенең үсешен күзәтергә
3. Төрле хәрәкәтләр, тавыш, мультипликация белән аларның игътибарын үзенә җәлеп итәргә
4. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларда фәнни тикшерү сәләтен арттырырга

5. Төрле хәл ителәсе мәсьәләләрне, авырлыкларны балаларга үзләренә чишелеш табарга мөмкинлек бирергә.

Мәгълүмәти – коммуникация технологияләрен мәктәпкәчә яшьтәге өлкәдә куллану тәрбияченең иҗади мөмкинлеген киңәйтергә һәм балаларның төрле яктан үсешен күтәрергә мөмкинлек бирә. Дәресләрне компьютер технологиясе белән алып бару, биреләсе материалның күрсәтмәле һәм балага аңлаешлы итеп бирелешенә китерә. Уен формасында алып барылган әлеге дәресләр тәгълимәти аңлылыкны, күзаллау, нәтиҗәне алдан прогнозлый алуга, проект эшчәнлегенә зур йогынты ясый.

Әлбәттә эш барышында гади традицион ысулларны да куллану кирәк. Ләкин компьютерны куллануның өстенлеген бүгенге заманда бик ачык сизәбез.

1. Тавыш, мультипликация, экрандагы хәрәкәтләр балаларның игътибарын үзенә җәлеп итә һәм хәтер, күзаллау, иҗади сыйфатларын арттыра.

2. Материалны ныграк истә калдырыр өчен кулланылган күрсәтмәләр балаларда сүрәтләү, уйлау мөмкинлеген үстерүгә мөмкинчелек бирә.

3. Слайд – шоу, видео өзекләр якын тирәлекнең без күрми торган өлешләре белән таныштыралар.

Мәсәлән: чәчәк үсеше, кояш тирәли планеталарның әйләнүе, дулкыннарның хәрәкәте, яңгыр явуы.

4. Уен формасында экранда бирелгән мәгълүмәт балаларда кызыксынучанлыкны арттыра.

5. Бала чишеләсе мәсәләне үзе уйлап, уен рәвешендә җавабын таба ала.

Мультимедиалы презентацияләр куллану, уку материалын тиешле бер эзлеклелектә биреп,материалны ассоциатив рәвештә истә калдырырга булыша. Инглиз мәкале: “Мин ишеттем – оныттым, мин күрдем – истә калдырдым” – дип юкка гына әйтелмәгәндер.

Мәгълүмәти – коммуникация технологиясен мәктәпкәчә яшьтәге балалар эшендә куллану.

Әлеге өлкәдә мәгълүмәти технологияләрне куллану әлбәттә иң беренче чиратта компьютерның техник мөмкинлекләрен белүче белгечләр – тәрбиячеләр эшләргә тиеш. Интернет челтәрендә үз хезмәтләренең нәтиҗәсен югары киңлекләрдә башкара торган бар алымнар, презентацияләр, слайд – шоулар тәрбиячегә эшен җиңеләйтергә, ә балага исә бар яктанда үсәргә мөмкинлек бирә. Әлеге технологияләрне дәресләрдә куллану балаларны сүлпәнлеген киметергә ярдәм итә.

Мәгълүмәти – коммуникация технологиясе ярдәмендә ике төрдәге чараны билгелиләр:

1. Мультимедияле дәрес.

Әлеге дәрестә электрон такта рәвешендә бер компьютер кулланыла.

Материалны мультимедиа мөмкинлекләргә ия булган югары сыйфатлы күрсәтмәлелек ярдәмендә җиткерү аң үсешенә уңай тәэсир итеп, хәтерләү сәләтен, баланың шәхси сыйфатларын үстерүгә, шулай ук укытуны интенсивлаштыруга хезмәт итә. Төрле дәресләрнең үзара бәйләнешен булдырып, укыту формаларын һәм ысулларын төрләндерү аркасында, дәресләрнең эчтәлеге байый һәм кызыклырак була. Контроль һәм үзконтроль дәрәҗәсен күтәрергә мөмкинлекләр арта, чөнки материалны кабат укып, хатаны шунда ук төзәтергә, проблема чишүнең берничә вариантын файдаланып карарга була. Баланың теманы үзләштерү дәрәҗәсен тикшерү, белемнәрен бәяләү, ялгышларын ачыклау, аларны анализлау һәм төзәтү юлларын билгеләү өчен компьютер технологияләре уңайлы.

Слайдлы презентацияләрне куллану балада полисенсор кабул итүне тормышка ашыра, күзаллау, практик белемне кулланышка кертә белә башлый. Шуның белән аның мәктәпкә хәзерлеге арта.

Интерактив такта дидактик уеннарны һәм күнегүләрне яңа заманча сулышта кулланырга, коммуникатив уеннарны иҗади биремнәрне үзләштерергә булыша. Мультимедийный программаларга кертелгән уен компоненты баланың игътибарын тагында ныграк үзенә алып, материалны аңлаешлырак итеп тапшыра. Димәк, мультимедия кулланылган дәрес кечкенә балаларга мәгълүмәтнең бирелешен тизләтә, аңлау биеклеген яхшырта.

Компьютер ярдәме белән дәрес.

Мәктәпкәчә яшь – шәхеснең үсешендә иң мөһим чор. Бу чорда бала үзен чолгап алган тирәлек, кешеләр, табигать дөньясы белән таныша, аралаша башлый. Сабыйның дөньяны танып белүе гамәлгә ашырыла, үзен кызыксындырган “чиксез” сорауларына җавап эзли, җавап таптыра. Нәкъ менә шушы чорда нәни кешенең шәхес булып формалаша башлавында беренче адымнар ясала. Федераль стандартлар буенча, балалар бакчасында тәрбиячеләр, иң беренче, баланы шәхес итеп тәрбияләргә, аның индивидуаль үзенчәлекләрен искә алырга, кызыксынучанлык, хисси, иҗади фикерләү дәрәҗәсен үстерергә, акыл хезмәте өчен кирәкле шартлар, мохит тудырырга, аңа күнекмәләр бирергә, эшкә өйрәтергә тиеш. Аннан соң гына балаларга белем бирү өстендә эшләргә дигән аңлатмалар тора. Шушы таләпләрне тормышка ашыру өчен бала иң элек үз фикерен булдырырга һәм аны курыкмыйча дөрес, аңлаешлы сөйләм белән әйтеп бирә белергә тиеш. Шулай булгач, заманча стандартларның бакча баласына заманча таләпләр куюын һәрберебез аңларга тиеш. Чөнки компьютерлар бәләкәчләрнең якын дустына әвереләчәк.

Әлеге дәресләрдә берничә бала берьюлы эшли, чөнки компьютер кулланылган дәрестә планшетлар да “эшкә җигелә”. Электрон әсбабы белән эшләгән бала үзлегеннән материалны өйрәнә, биремнәрне эшли һәм шуннан соң әлеге тема буенча тикшерү үтә. Материал белән танышуга якты, төсле экран булыша, анимацион геройлар кызыксыну уята. Балада әлеге мизгелдә тирәлекне визуаль рәвештә күрергә ярдәм итә. Ләкин бүгенгесе көндә кече яшьтәге балалр өчен кулланышта булган компьютер программалыры аз. Бу сорау буенча белгечләр берничә таләп куялар.

- Баларның үсеше өчен ячалган программалар аңлаешлы, эзләнүчән характерлы, югары техник биеклектә кызыксынучан булырга тиеш.
- Бугенге көндә куп балалар бакчасы компьютер класслары белән тулылындырылган.
- Ләкин мәктәпкәчә яшьтәге балалар бакчасында тәрбияви- укыту эш барышында мәгълүмәти – коммуникация технологияләрен куллануның алымнарының эзлеклелеге компьютер үсеш программасынын систематизациясе, компьютер дәресләрен бердәм программа төзелмәгән.

Шуңа күрә тәрбияче үзлегеннән өйрәнеп аны эшчәнлегендә куллана. Ләкин баланың сәламәтлеген саклау өчен мөһим кагыйдәләрне белү кирәк:

1. 5-7 яшьтәге балалар атнага 3-4 тапкыр компьютер белән көненә 10-15 минут кына “сөйләшергә” тиеш.
2. Мониторның плазмалы булуы яхшы.
3. Һәрдаим күзгә гимнастика ясау зарури, монитордан баланың күз карашын 5 минуттан соң берничә секунд ял иттерү кирәк.
4. Мультимедияле проекторны дәрес уздырганда балалардан 2 – 2,5 метр читкә кую кирәк.

Балалар бакчасында тәрбия эше эчтәлеген яңарта бару, инновацион технологияләрне куллану-тормыш таләбе. Бүген тәрбия эчтәлеге күпкырлы һәм ул үзенә түбәндәге өстенлекле юнәлешләрне берләштерә:балаларның физик һәм әхлакый сәламәтлеген саклау, ныгыту, интеллектуаль тәрбия бирү һәм үстерү, шәхес тә культуралылык сыйфатлары һәм рухи кыйммәтләр булдыру.

Мәгълүмәти – коммуникация технологиясен мәктәпкәчә яшьтәге балалар эшендә куллануны никадәр яхшы ысул диеп кабул итсәк тә, тәрбияче белән бала арасындагы тере аралашуны берни дә алмаштыра алмый диеп уйлыйбыз.

Ахметханова Г.Г.
МБОУ-Арская гимназия №5 Арского муниципального района РТ
учитель истории и обществознания

СЦЕНАРИЙ МЕРОПРИЯТИЯ, ПОСВЯЩЕННОГО ДНЮ ЗАЩИТНИКОВ ОТЕЧЕСТВА «А ПАМЯТЬ СЕРДЦЕ БЕРЕЖЁТ …»

Цели:1) Познакомить учащихся с одной из трагических страниц 20 столетия- событиями Афганской войны.

2)Сформировать у учащихся представление о героизме воинов – интернационалистов.

3)Воспитание патриотизма **,** любви, уважения к своему народу.

Ведущий: Здравствуйте, дорогие друзья! Наша сегодняшняя встреча — дань памяти всем, кто причастен к героическим и трагическим войнам 20-го столетия. Она проходит накануне празднования Дня защитника Отечества, посвящается всем воинам, тем, кто ценою своей жизни, выполнял интернациональный долг,долг -перед Родиной.(объявление о гостях)

Ведущий Более 30 лет назад закончилась десятилетняя война в Афганистане. Эти события сыграли существенную роль в истории нашей Родины. А знание истории необходимо, так как тот, кто не знает прошлого, осужден на повторение пройденных человечеством ошибок Впервые вопрос о вводе наших войск в Афганистан был поставлен на повестку дня 15 марта 1979 года, когда вспыхнул антиправительственный мятеж населения в Герате. Афганские руководители не раз обращались к правительству СССР с просьбой оказать военную помощь путем ввода советских войск на территорию Демократической Республики Афганистан (ДРА), в чем на протяжении всего 1979 года получали решительный отказ, полагая, что афганцы должны сами разрешить свои проблемы. И всё-таки решение о вводе ограниченного контингента войск на территорию южного соседа было принято.. Так началась десятилетняя Афганская война…

25 декабря 1979 года в 15.00 часов московского времени государственную границу пересекли воздушно-десантная дивизия, военно-транспортные самолёты, инженерные части, в повышенной готовности стали мотострелковые дивизии Краснознамённого военного округа.

Из-за высоких Гиндукуш к нам не поступало почти никаких сведений, лишь воздушные «чёрные тюльпаны», доставлявшие гробы, напоминали, что там идёт настоящая война и нашим ребятам служба выпала не из лёгких...

Мало, до боли мало, если задуматься над историей и судьбой человечества. В сущности , только два поколения выросло за 60 лет: дети тех, кто родился в 45-м, только-только стали входить в пору своей зрелости.

Тогда, до декабря 1979 года всё было также как всегда. Наши мальчишки учились, работали, бегали на дискотеки, влюблялись.

И вдруг...Эта страшная, чудовищная, чужая война... Афганская война. (рассказы гостей)

Ведущий: Чечня… Неизбывная боль России. «Восстановление конституционности и правопорядка на территории Чеченской республики», ликвидация незаконных вооруженных бандформирований», «Антитеррористическая операция…». Как бы не назывались в официальных документах и реляциях события, происходящие на этой многострадальной северокавказской земле, есть одно-единственное точное, короткое и суровое, как выстрел, название им – война!

И вот уже почти два десятилетия на стыке двух веков – XX и XXI – обагрена эта земля кровью. Отсюда сотнями, тысячами принимали и принимают в разных городах и весях России зловещий и печальный «груз 200» – цинковые гробы с останками погибших в том огне наших молодых соотечественников, в большинстве своем совсем юнцов, тех, что, по давнему образному слову фронтового поэта Николая Майорова, «ушли, не долюбив, не докурив последней папиросы…», армейских офицеров и солдат, бойцов внутренних войск, милицейских омоновцев, спецназовцев… Они шли в ожесточенные схватки с сепаратистскими отрядами и бандами мятежного чеченского воинства без страха, с честью выполняли свой долг. И боевые награды заслуженно посмертно венчают их подвиг в этой навязанной им проклятой сече. (рассказы гостей)

Чтец:

Нет больше рядом тополей
И тех цветов, что ты нам подарила.
Нет больше рядом матерей
И той земли, которая взрастила.

О, русские цветы и тополя!
О, русские рассветы и закаты!
Родимая, далёкая земля,
Мы шлём тебе поклон,
Твои солдаты!

Чтец:

Время выбрало нас,
Закружило в афганской метели,
Нас позвали друзья в грозный час,
Мы особую форму надели.
И в огне горных трудных дорог
Своей кровью кропили походы,
Не заметили в вихре тревог,
Как минуты прессуются в годы.
Верность, доблесть, отвага и честь –
Эти качества не напоказ.
У Отчизны героев не счесть.
Время выбрало нас!
По страницам времён
Под победные марши шагали.
Много славных российских имён
На гранитную вечность вписали.
И когда было тяжко подчас,
Силы таяли в грохоте боя,
Нас бросала на доты не раз
Непреклонная дерзость героев.
Верность, доблесть, отвага и честь –
Эти качества не напоказ.
У Отчизны героев не счесть.
Время выбрало нас.

Чтец:

Стихли взрывов гулкие удары,
Нас не пощадил тяжёлый бой.
Чудом уцелевшую гитару
Мы нашли в машине головной.
И среди ошметков гнутой стали,
Гильз пустых, разбросанных вокруг,
Мы гитару бережно достали
Через покоробившийся люк.
А потом усталые и злые,
Мы к костру сходились в тишине,
В наших душах плакала Россия
На гитарной тоненькой струне.
Пели мы про радости и беды,
Чёрствый хлеб, ломая на куски,
Песни фронтовые наших дедов
Были нам понятны и близки.
Пели мы и кровь кипела в жилах,
Словно в радиаторах вода,
Пели мы о доме, значит, живы,
А живые гибнут иногда.
Может, песни есть и покрасивей,
Только нам не нужно пышных фраз.
В наших песнях - с нами вся Россия,

И никто не одолеет нас.

Ведущий:
20 столетие часто называют бурным, жестоким, таким оно стало и для нашей истории. Война, так или иначе, задела каждое поколение - кто-то сражался с оружием в руках, кто-то провожал близких на войну, кто-то оплакивал погибших.
Отсчёт мирным вёснам мы ведём с 9 мая 1945 года. Шестидесятая мирная весна... Много это или мало? Много, если вспомнить, каким коротким был срок между первой мировой войной и началом второй.
Чтец:
Горит звезда над городом Кабулом.
Горит звезда прощальная моя.
Как я хотел, чтоб Родина вздохнула,
Когда на снег упал в атаке я. . .
И я лежу, смотрю, как остывает
Над минаретом синяя звезда.
Кого-то помнят или забывают
А нас и знать не будут никогда. . .
Горит звезда декабрьская, чужая,
А под звездой дымится кровью снег.
И я слезой последней провожаю,
Всё, с чем впервые расстаюсь навек.
Виктор Верстаков Горит звезда

Ведущий.
Где бы они не были, в далёком Афганистане,в Чечене , советские воины проявили лучшие человеческие качества: мужество, стойкость, благородство. В неимоверно трудных условиях боевой жизни, вдали от дома, ежечасно подвергаясь опасности, и подчас смертельной, они сохранили верность военной присяге, воинскому и человеческому долгу.

Ведущий.
Профессионально и мужественно выполняли свой долг военные, гражданские и политические советники: офицеры разведки, армейские штабники и замполиты, партийные и комсомольские работники, учителя и врачи, агрономы и архитекторы, геологи и связисты, журналисты и строители. Около миллиона советских людей прошло через горнило Афганистана, Чечни.. Немало полегло их на той каменистой земле: тысячи погибших и умерших от ран и болезней, сотни пропавших без вести.

Чтец:
Над солдатом склонилась в тревоге сестра,
Он молчит, даже стона нет сутки.
В медсанбат поступил он из боя вчера
Весь изранен, оторваны руки.
У неё на ресницах слезинки дрожат,
Вот сорвутся горячим каскадом.
Шевельнул вдруг губами молчавший солдат,
Прошептал ей: «Сестрёнка, не надо.
Я все выдержу, только не надо мне слёз,
Плачь не плачь, а не вырастут руки.
Я тебе подарю миллион алых роз
За твои сострадания и муки.
Я тебе подарю миллион алых роз,
Но не так, как художник принцессе.
Соберу их в букет, пусть достанет до звёзд,
Пусть рождается новая песня.»

Медсестра свои слёзы смахнула тайком
И к бинтам приложилась губами:
«Поправляйся, родной, ну а розы потом
Вечной песней останутся с нами...»

Чтец:
Мы два года шагали с тобой
По горячим дорогам войны,
Нам знакомы и зной, и бой,
И тюльпаны афганской весны.
Ах, тюльпаны прожженной земли,
Вы как память тех огненных дней,
Алым пламенем вы проросли,
Словно кровь наших русских парней.
Не осудят знакомые нас
И угрюмостью не попрекнут.
Мы с тобой выполняли приказ
На земле, где тюльпаны цветут.
Ах, тюльпаны прожженной земли..,
Над горами плывут облака,
Словно нашей мечты корабли,
Словно нашего детства река.
Мы два года шагали с тобой,
Боль утрат с нами, радость побед.
Нам знакомы и зной, и бой,
И тюльпанов тех алый цвет.
Ах, тюльпаны прожженной земли,
Вы как память тех огненных дней.
Если б только могли
Если б только могли
Воскресить вы моих друзей.

Чтец:
Назначена черная дата,
Написана повесть судьбы -
Убьют молодого солдата
Под звуки военной трубы.
Придёт похоронка нежданно –
Не взвоет фабричный гудок.
Но болью Афганистана
Районный живёт городок.
Старуха сожмётся как птица,
И девушка дрогнет крылом...
А тот, его смуглый убийца,
На горы посмотрит орлом.
Какие проклятые дали,
Открыла слепая война.
Туманные наши медали
Кровавые их ордена.

Ведущий.

Чёрным, зловещим крылом ударила в окна матерей похоронка. Сколько выплакано слёз, сколько горя обрушилось на женщину в один миг!

Но ни одна мать не сможет смириться со смертью сына. Она всю жизнь ждёт и надеется: а вдруг произойдёт чудо и на пороге появится сын, её кровинушка.

Ждут своих любимых несостоявшиеся невесты.

Чтец:
Зачастили косые дожди по утрам.
И тепла своего лето будто стыдится.
На весёлой пластинке заигранной шрам,
А казалось, что песне всё длиться и длиться.
Но с разбега в лицо мне бросается дождь
И по лужам шальными исходит огнями.
И я знаю, что ты до утра не придёшь,
Что за тою чертой невозможно быть с нами.
Там чужие просторы, палящие горы кругом.
Из-за каждого гребня - смертельная вспышка.
И твой взвод всё ещё то ползком, то бегом...
Но вся правда доходит до нас понаслышке.
Только мама твоя поседела за ночь.
А по радио мирный пророчат ей атом.
Ах, как жаль, что на свет появилась не дочь
В том богатом надеждами шестидесятом!
Я к гитаре твоей прикоснуться боюсь.
А друзья твои ходят ко мне по старинке.
Я всё так же курю и всё так же смеюсь,
А потом одиноко брожу по Ордынке.
Убегают машины, по лужам скользя,
Удержать светофором их не удаётся.
Телеграфом к тебе дотянуться нельзя,
И твой номер вселенский
Лишь длинным гудком отзовётся...

Чтец:
Материнский охрипший беззвучный вой.
Залп прощальный и красный шёлк.
Это мальчик погиб, выполняя свой
Интернациональный долг.
Что он думал, в атаку ту поднявшись,
Перед тем, как упал и умолк?
Тьме отдать непочатую в общем-то жизнь –
Интернациональный долг!
Мы не раз вызволяли народы из тьмы,
За полком посылая полк.
Пол Европы засеять своими костьми –
Интернациональный долг!
О страдания чаша! А сколько чаш
Мы испили? Мы в этом толк
Понимаем. Наверное, это наш
Интернациональный долг...

Ведущий.
15 февраля 1989 года последний бронетранспортёр с нашими воинами пересёк мост Дружбы через Амударью, по фарватеру которой проходит граница с Афганистаном. Замыкал эту огромную колонну командующий 40-й армией Герой Советского Союза генерал-лейтенант Борис Всеволодович Громов. Всю свою боль вложил этот мужественный человек вот в такие строки:

Наша боль и опасений тень

С вашими тревогами слились,
Наконец настал последний день,
Наконец его мы дождались.
Кто вставал, кто падал под огнём,
У судьбы не спросишь что - кому,
Девять лет вы жили этим днём,
Девять лет с боями шли к нему.
Как измерить боль горячих ран?
Облегчить как горе матерей?
Будет сердце жечь Афганистан
И в объятьях Родины своей.
Б. Громов.

Ведущий.
15 февраля 1989 года для многих стал днём, когда кончился счёт потерям наших солдат, служащих. Тяжёлый, печальный итог. Много матерей и отцов не дождались своих сыновей, и не сказали они «Мама, я жив...».

(Минута молчания. Звучит метроном)

Ведущий:
Верные присяге, убеждённые в том, что защищают интересы Родины и оказывают дружественную помощь соседнему народу, они лишь выполняли воинский долг. И наша святая обязанность - хранить память о них, как о верных сынах Отчизны.

Чтец:
Лишь миг один,
И был бы я живой.
Лишь миг один,
Но он уже не мой.
Кого-то выстрелом окликнул автомат,
Но этот клич был послан наугад.
Лишь миг один успеть бы оттянуть,
Я оглянулся и откликнулся на зов,
Вставая - был жив,
Ещё вставал - уже был мёртв.
Лишь миг один
Решает, кому быть с кем,
Лишь миг один сомненья,
А затем
Шагнул к бессмертью безжизненному я,
Но кто-то жить остался,
Значит смерть моя не зря...
Чтец:
Туманы над рекою, словно дым,
Кровавые закаты над горами.
Я навсегда останусь молодым
И буду жить коротким словом «память»
Я буду жить в ромашках придорожных,
В листве берёз, в журчащем ручейке.
В молчанье обелисков осторожном,
В жемчужинах росинок на листве.
И в небесах, промчавшись яркой чёрточкой,
За дальним полем, в темноте ночной
В траву упала голубая звёздочка

И загорелась золотой звездой.
Объята вечность тишиною звонкой,
Тяжёлой, напряжённой тишиной.
Склоняют низко головы потомки
В молчании суровом надо мной.
И надо мной склоняются берёзы
В торжественной и скорбной тишине.
Сияют в небе голубые звёзды
Над каждым из живущих на земле.»

Ведущий.
Сражения кончаются, а история вечна. Ушла в историю и афганская война. Но в памяти людской ей ещё жить долго, потому что её история написана кровью солдат и слезами матерей. Она будет жить в памяти сирот, оставшихся без отцов. Будет жить в душах тех, кто в ней участвовал. Поколение, опаленное её огнём, как никто усвоило военные и нравственные уроки той никем и никому необъявленной, героической и трагической афганской войны.

Ведущий.
Ещё долго станут тревожить всех нас голоса погибших и живых участников афганской , чеченской войн. Эти войны всегда будут жить в стихах и воинских песнях, напоминая о ненужности войны, о её трагизме и мужестве советского солдата.

Ведущий.
Мы ушли из Афганистана, из Чечни.. Но не все пули извлечены. И эта рана заживёт нескоро. И мы обязаны протянуть руку помощи тем, кто честно выполнил приказ, и чтобы война для. них, наконец, закончилась.
Ведущий: Сегодня здесь, в этом зале находятся мамы ребят, которые сегодня несут воинскую службу в рядах Вооруженных сил.
Низкий поклон вам, солдаты Отечества
Разных веков и времён!
От благодарного Вам человечества –
Низкий, сердечный поклон!

Невский, Нахимов, Суворов и Жуков,..
Ратников славных не счесть,
Что передали в наследие внукам
Доблесть, Отвагу и Честь!

Новое время рождает героев –
И непреклонны они,
Те, кто Россию надежно прикроет,
Как повелось искони.

Красное Знамя Великой Победы
В крепких надёжных руках.
Будьте спокойны, товарищи-деды –
Совесть превыше, чем страх.

Низкий поклон вам, солдаты Отечества!
Сделали всё, что смогли…
От благодарного Вам человечества –
Низкий поклон до земли!

Васильева И.Т.
Балтач муниципаль районы
«Катнаш төрдәге Карадуган балалар бакчасы»
музыка җитәкчесе

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАРГА МУЗЫКАЛЬ ТӘРБИЯ БИРҮДӘ МӘГЪЛҮМАТИ-КОММУНИКАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛӘР

Хәзерге дөньяда музыка сәнгате гомуми дөнья мәдәниятенең бер өлеше буларак карала. Бер үк вакытта ул, кеше мәдәниятен гомуми үстерүнең бер өлеше буларак, дөньяны танып белү процессының состав элементы булып тора һәм шул ук вакытта эстетик эшчәнлекнең үзенчәлекле формасы булып тора. Музыкаль тәрбия баланың гомуми үсешендә берни белән дә алмашмый: аның эмоциональ өлкәсе формалаша, фикерләү сәләте камилләшә, сәнгатьтә һәм тормышта матурлыкка сизгерлек тәрбияләнә. Бары тик эмоцияләрне, баланың мәнфәгатьләрен, зәвыгын үстереп кенә, аны музыка мәдәниятенә җәлеп итәргә, аның нигезен салырга мөмкин. Шуңа күрә, нәкъ менә мәктәпкәчә яшьтәге балаларда музыка мәдәниятен үзләштерү бик мөһим.

Бүгенге көндә мәгариф системасы үсеп килүче буынны тәрбияләүдә һәм укытуда, традицион алымнарны алыштыруга түгел, ә аларның мөмкинлекләрен киңәйтүгә ярдәм итәргә тиешле нәтиҗәле технологияләр кертүгә яңа таләпләр куя.Федераль дәүләт белем бирү стандарты, Россиядә мәгълүмати җәмгыять төзү стратегиясе мәктәпкәчә белем бирү таләпләрен яңартуга гына түгел, мәгариф оешмаларының мәгълүмати-белем бирү мохитен яңартуга да, шулай ук мәгълүмати-коммуникацион технологияләрне нәтиҗәле куллануга да таләп формалаштыра. Шуңа бәйле рәвештә бүген мәктәпкәчә яшьтәге балаларга музыкаль тәрбия бирүдә дәИКТ куллану мөмкинлеге проблемасы актуальләшә.

Музыкаль эшчәнлекләрдә мультимедиа технологияләрен куллану(СанПиН таләпләренә туры китереп) кайбер өстенлекләр бирә: балаларга материал яхшырак кабул ителә, кызыксыну арта, экранда уен формасында мәгълүмат күрсәтү балаларда зур кызыксыну уята, хәрәкәт, тавыш, мультипликация баланың игътибарын озакка җәлеп итә, баланың биремнәрне мөстәкыйль үтәү белән кызыксынуы үсә, балаларга аңлаешлы итеп, музыкаль темаларны шактый киңәйтергә ярдәм итә, педагог һәм балаларның уртак эшчәнлеген оештыруның методик мөмкинлекләрен баетырга, аңа заманча дәрәҗә бирергә мөмкинлек бирә, баланың иҗади потенциалын активлаштыра, музыка культурасына кызыксыну тәрбияли. Төрле аудиовизуаль чараларны (музыка, графика, анимация) куллану материалны баета. Мультимедиа технологияләре тәкъдим ителгән мәгълүматның төрле төрләрен тоташтыру белән характерлана (сүз, музыка, рәсем), димәк, бала шәхесен формалаштыруга аеруча зур йогынты ясый. ИКТ чаралары балалар өчен өйрәнелә торган объектларны, күренешләрне визуализацияләргә, көндәлек тормышта күрергә ярамый торган процессларны һәм ситуацияләрне модельләштерергә, уен формасында башкарыла торган чараларны кулланырга мөмкинлек бирә, алар балаларны музыка сәнгате белән таныштыру процессын төрлеләндерә, музыка белән очрашуны тагын да кызыклырак итә. Әзер электрон продуктлар, Интернетчелтәре ресурсларыннан файдаланып, музыка җитәкчесенең медиатекасын шактый тулыландырырга мөмкин: китаплар, уку һәм методик әсбаплар, видеофильмнар, тавыш яздыргычлар, компьютер презентацияләре, музыкаль-үстерүче компьютер уеннары һәм программалары.Мәсәлән, «Щелкунчик» интерактив музыкаль уены «Музыка белән уйныйбыз»балалар программалары сериясенә карый. Әлеге балалар программасы уңышлы рәвештә үзенә мавыктыргыч уен, музыкаль энциклопедия һәм музыка дөньясында әкияти маҗаралар берләштерә. «Щелкунчик» балага ишетү сәләтен үстерергә ярдәм итә, музыка уен коралларын аерырга өйрәтә. Программа симфоник оркестр башкаруындагы классик музыка шедеврларын, шулай ук музыка сәләтләрен үстерүгә тугыз уен, «Алиса һәм Ел фасыллары» интерактив уенын үз эченә ала. Әлеге уеннар сериясе мәктәпкәчә һәм кече мәктәп яшендәге балалар өчен каралган, балаларны дөнья классикасының шедеврлары белән таныштыру мөмкинлеге бирә торган белем бирү проектлары булып тора.

Музыкаль тәрбиянең бурычлары балалар бакчасында музыка эшчәнлегенең берничә төре: музыканы кабул итү, җырлау, музыкаль - ритмик хәрәкәтләр, музыкаль-дидактик уеннар ярдәмендә тормышка ашырыла. Яңа мәгълүмати технология чаралары музыка эшчәнлегенең барлык төрләренә дә кертелә.

Музыканы кабул итү: бу композиторларның портретларын,иҗаты белән танышуга багышланган презентацияләр, балаларга музыка грамотасы дөньясына кертә торган презентация – әкиятләр («Мажор һәм минор», «Скрипка ачкычы Корольлеге» һ.б.), музыкаль әсәрләргә иллюстрацияләр күрсәтү, слайдлар яки видео сайлау булырга мөмкин. ИКТ ярдәмендә балалар концерт залына виртуаль керә, композиторларның иҗатын өйрәнә, төрле музыкаль жанрлар белән таныша алалар. Кызыклы, ачык һәм аңлаешлы итеп, мәктәпкәчә яшьтәге балаларны театр, балет, опера кебек сәнгать төрләре белән таныштырырга мөмкин.

Музыкаль-ритмик хәрәкәтләрдә биюләр белән, аларны башкару үзенчәлекләре белән танышу өчен матур презентацияләр, видео–клиплар кулланырга була. Музыкаль-ритмик күнегүләрне, төрле биюләрне башкарганда ИКТ куллану балаларга педагог күрсәтмәләрен төгәл үтәргә, хәрәкәтне сәнгатьле башкарырга ярдәм итә.

Эшчәнлекнең киләсе төре-җырлау. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга музыкаль-эстетик тәрбия бирү системасында җырлау алдынгы урынны алып тора. Эшчәнлекнең бу төре дә мәгълүмати-коммуникацион технологияләр куллануны күздә тота. Сәнгатьле җырлау, сүзләрнең, җырның мәгънәсен аңлау өчен төрле җырларга багышланган презентацияләр, җырларны башкару сыйфаты өстендә эшләп, тавыш бирү юлы белән, яхшы җырлый торган балалар, профессиональ җырчылар язмалары белән видео, тавыш, җыр диапазоны үсешенә күнегүләргә анимация элементлары белән видео-иллюстрацияләр кулланырга мөмкин. Хәзерге вакытта төрле программалар һәм технологияләр бар, анда мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчентөрле модельләр төзү күздә тотыла. Мнемотаблица-мәгълүматны истә калдыру процессын җиңеләйтүче билгеле бер мәгълүмат салынган схема. Мәсәлән, һәр сүз яки сүзтезмәгә текстта рәсемнәр (сурәт) барлыкка килә. Шулай итеп, җырның текстына охшаш сурәт барлыкка килә. Бала сурәт буенча тулысынча текстны җырлый ала.

Презентация рәвешендә күрсәтелгән музыкаль-дидактик уеннар динамик ишетү, ритм хисе, музыка әсәренең характерын һәм кәефен аера белү, балаларның күзаллауларын киңәйтә алу мөмкинлеге бирә. Аудио кушымталары язылган музыкаль-дидактик уен әсбаплары комплектлары кулланыла: «Жыр, бию, марш», «Колобокны кем каршы алды?», «Музыкаль кошчыклар», «өччәчәк» һ. б.

Музыка коралларында уен бүлегендә музыкаль инструментлар белән танышу һәм аларның яңгыраш үзенчәлекләре белән танышу өчен презентация–концертлар, балаларны оркестрда уйнарга өйрәтү өчен презентацияләр, видеопартитуралар, клиплар, әкият-үрнәкләркулланыла.Презентацияләрне яңа материалны өйрәнгәндә күрсәтмәлелек чарасы буларак кына түгел, үткәннәрне ныгыту һәм белемнәрне тикшерү (викторина, мониторинг) өчен дә кулланыла. Мәсәлән, балаларны симфоник оркестр белән таныштырганда «Симфоник оркестр кораллары»презентациясен кулланырга була. Балалар алдында бөтен оркестр һәм уен кораллары төркеме бик ачык тәкъдим ителә. Һәр инструментның яңгыравы балаларга Симфоник оркестрның бөтен дөнья картинасын ишетү мөмкинлеге бирә.

Ял вакытында презентацияләр, күңел ачу һәм бәйрәмнәрдә фон өчен слайдлар кулланырга яки геройлар белән видеороликлар кертергә мөмкин.

Бу юнәлеш буенча эшне анализлап, түбәндәге нәтиҗәләр ясалды:

- яңа материал җиңелрәк үзләштерелә;
- ассоциатив хәтер үсә;
- кызыксыну арта;
- музыкаль сәләт үсә;
- музыканы эмоциональ кабул итү активлаша һәм үсә.

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга музыкаль тәрбия бирүдә заманча компьютер технологияләрен куллану-балалар бакчасы педагогы алдына куелган максатларны һәм бурычларны тормышка ашыру өчен өстәмә чара гына икәнлеген онытмаска кирәк. Чөнки бу технологияләр педагог белән турыдан-туры аралашуны беркайчан да алыштыра алмый.

Компьютер технологияләрен куллану музыка җитәкчесенә вакыт белән бергә атларга мөмкинлек бирә һәм еш кына катлаулы, кайчагында традицион ысуллар белән хәл итеп булмый торган педагогик бурычларны хәл итәргә ярдәм итә. Тулаем алганда, мәктәпкәчә яшьтәге балалар белән эшләүдә мәгълүмати-коммуникацион технологияләр куллану мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфатын һәм нәтиҗәлелеген арттыруга ярдәм итә.

Валиуллина Р.Г.
г. Арск, МБОУ «Арская средняя общеобразовательная школа №2»,
учитель английского языка

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИСТАНЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Одной из задач современной школы является повышение многообразия видов и форм организации учебной деятельности учащихся. Компьютерные технологии, интегрированные с педагогической системой организации учебной деятельности, позволяют существенно увеличить образовательные возможности школьников, осуществить выбор и реализацию индивидуальной траектории в открытом образовательном пространстве. Информационные технологии в современном мире завоевывают всё большую популярность, сейчас можно с уверенностью говорить о том, что они проникли во все сферы жизни современного человека. Новые информационные технологии открывают совершенно иные возможности в системе обучения. Дистанционное обучение приводит к более демократичным отношениям ученика и преподавателя, высвобождает массу времени, предполагает индивидуальный подход, возможность возвращаться к пройденному материалу.

Очень важно организовать учебный процесс так, чтобы ребенок активно, с интересом и увлечением работал на уроке, видел плоды своего труда, мог самостоятельно их оценивать. Помочь в решении этой задачи может сочетание традиционных методов обучения и современных информационных технологий, в том числе использование электронных или мультимедийных образовательных ресурсов с использованием Интернета. Применение дистанционных образовательных технологий является эффективным фактором для развития мотивации обучающихся.

Глобальная сеть Интернет создает условия для получения любой необходимой учащимся и учителю информации. На уроках английского языка с помощью новых образовательных технологий можно решать целый ряд дидактических задач: формировать навыки и умения чтения, используя материалы сети, совершенствовать умения письменной речи школьников, пополнять словарный запас учащихся. Кроме того, работа направлена на расширения кругозора обучающихся, ребята могут переписываться со своими сверстниками из англоязычных стран, участвовать в дистанционных викторинах, конкурсах, олимпиадах, видеоконференциях.

Ежегодно обучающиеся принимают участие в дистанционных всероссийских конкурсах и олимпиадах «Английский в школе», «Я энциклопедия», «Лисёнок», «Олимпус», «Альбус», «Школьные дни». Такие мероприятия вызывают положительную мотивацию у учащихся, формирует активную жизненную позицию, повышает интерес к изучению предмета, учат изобретать, понимать и осваивать новое, открывать в себе скрытые таланты способствует развитию творческого мышления. Участие и победы в конкурсах оставляют незабываемые впечатления, дают стимул для дальнейшего совершенствования.

В средней и старшей школе я использую сайт Lingua Leo. Материалы на этом сайте разделены по тематикам, каждый может подобрать что-нибудь на свой вкус - короткие смешные рассказы, мультфильмы, полнометражные фильмы, сериалы, книги, клипы, песни,

тексты, свежая пресса в оригинале многое другое. Именно на этом сайте каждый ученик может набирать свой собственный словарь, кликая по незнакомому слову и тренировать именно те слова, которые ученики выбирают сами. Тренировок несколько типов (перевод, обратный перевод, word - construction - тренировка письма, восприятие на слух, тренировка произношения и это еще не полный перечень). Грамматические материалы также структурированы по темам. Материал преподносится в легкодоступной форме и закрепляется тренировками и тестами.

Также недавно я ознакомилась с Сервером Learning Apps.org. Это сервис для создания интеллектуальных интерактивных заданий, направленных в основном на отработку, тренировку и контроль изучаемого материала. В базе приложения имеется большое количество готовых упражнений, классифицированных по разным предметам, темам, классам. Зарегистрированные пользователи могут создавать свои упражнения. Данное приложение содержит модели и примеры разнообразных игр, викторин, кроссвордов и т.п., которые можно легко и довольно быстро составлять, менять и расширять в соответствии с нуждами учителя. Learning Apps позволяет использовать свои ресурсы как для закрепления и тренинга, так и на этапах объяснения нового материала, самоконтроля и контроля. Главные достоинства игр интернет-ресурса LearningApps.org – это простота подготовки, наглядность, красочность и разнообразие.

В заключении я хотела бы подчеркнуть, что внедрение в учебный процесс информационных технологий вовсе не исключает традиционные методы обучения, а гармонично сочетается с ними на всех этапах обучения: ознакомление, тренировка, применение, контроль. А использование информационных технологий позволяет не только многократно повысить эффективность обучения, но и стимулировать обучающихся к дальнейшему самостоятельному изучению английского языка.

Список использованных источников:

1.Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств. - М.:НИИ школьных технологий, 2005.

2. Сысоев, П. В. Методика обучения иностранному языку с использованием новых информационно-коммуникационных Интернет-технологий: учебно-методическое пособие для учителей, аспирантов и студентов / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев. – Ростов н / Д: Феникс; М: Глосса-Пресс, 2010. – 182с. – (Настольная книга преподавателя иностранных языков).

3.Использование систем GOOGLE и Learning.Apps.org (https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/materialy-mo/2018/01/02/ispolzovanie-sistem-google-i-learning-apps-org-dlya)

Валиуллина Ф.Н.

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы

“Катнаш төрдәге Балтач 1 нче балалар бакчасы “

муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе

Тәрбияче: (югары категорияле)

ЮЛ ТӘРТИП ЯРАТА

Уртанчылар төркеме

Максат:үзебезнең балалар бакчасы тирәли юл кырыйларында урнашкан билгеләр белән танышу һәм хәтерләрендә калдыру.

“Светофор” биюе (3 төсле итеп киенәләр)

Балалар ярым түгәрәк ясап басалар.

А/б: Татар халкында борынгыдан ук килгән күркәм бер гадәт бар. Юлга чыкканда: ”Хәерле юл!”, ”Исән сау әйләнеп кайттыгыз” - дип озатып

калу һәм “Исән-сау әйләнеп кайттыгызмы?”-дип юлчыны каршы алу.

Әйе шул,безнең заманда юллардан исән-сау әйләнеп кайту бик куп игътибарлылык һәм тапкырлык сорый. Юлга чыгып баскач җәяүле дә, шофер да бик күп кагыйдәләрне белергә һәм үтәргә тиеш. Шуңа күрә юл кагыйдәләрен без кечкенәдән өйрәнәбез. Мондый кагыйдәләрне өйрәнү һәм белү - бер нәрсә, ә югалып калмыйча утәу - икенче нәрсә.

Хәзер без сезгә кечкенә генә-уен-эшчәнлек тәкъдим итәбез.

1 бала: Вы запомните друзья
На дороге нам нельзя.
Бегать, прыгать и скакать
И с мячом в футбол играть.
И не думай те напрасно
Что здесь вовсе не опасно.
Изучайте понемногу,
Как переходить дорогу.

2 бала: Машина узганын көт
Йөгермә син ашыгып.
Моны белү һәркемгә дә,
Кайда йөрсә дә кирәк!

3 бала: Әти белән эниеңне
Кайгылардан сакла син!
Кагыйдәне үтәмичә
Зур юлларда йөрмә син!

Жыр: ”Мин шофер”.

1.Машина белән уйнарга
Яратам мин, яратам.
Берсе дә узып китә алмый
Чабалар минем арттан.

2.Әтиемне, әниемне
Кунакка алып бардым.
Дусларга да урын җитте
Берсен дә калдырмадым.

3.Сәлам биреп үтим әле
Сезгә дә, пи-пи, пи-пи.
Шофер булам мин күрерсез
Тик үсеп кенә җитим.

Куш: Мин шофер, мин шофер,
Машинам нинди матур.
Тәгәрмәчләр әйләнә
Лә-лә-лә.

Музыка астында кызу-кызу атлап буре керә.

<u>Буре:</u> (күкрәгенә сугып) Менә мин дә килеп җиттем ниһаять. Самокатта бар көчемә чаптым, бүген монда ГАИдан инспектор килә дип ишеткән идем, бераз үземә файдалы киңәшләр дә туплармын дип ашыктым.
Ой күрми дә торам икән .Сездә минем кебек белем тупларга килдегезме ?
- Исәнмесез, эти-әниләр ! Исәнмесез, балалар! Исәнме инспектор абый ! (кул биреп күрешә).

А/б: Синең сөйләвеңгә караганда, Бүре дус, син чынлап та ашыккансың бугай, син юлда, урамда үзеңне ничек тотарга икәнлекне белмисең ахры, юлда торган билгеләргә дә игътибар итмәгәнсең .

Бүре: Белмәгән ди, игътибар итмәгән ди. Менә карагыз , минем чемоданымда юл кырыеннан жыеп килгән билгеләрем бар, мин аларны сезнең балалар бакчасы янынннан да алдым, кайтканда карарсыз әле, бер билге дә калмады анда.

А/б: Шулай эшләргә ярыймы соң, балалар ? Балалар юл билгеләре кирәкме алар ? Алар булмаса нәрсә була? (балаларның җаваплары)

- Бүре дус, син бик начар эшләгәнсең, синең аркада күпме хәвеф-хәтәр булырга мөмкин, юлд йөрүче җәяүлеләр дә, шоферлар да шушы билгеләргә карап йөри бит. Яле, күрсәт безгә билгеләреңне.

Бүре: Хәзер күрсәтәм (чемоданыннан ала). Менә карагыз әле, нәрсә бу ? Бу билге менә монда чокыр казыган җирдә тора иде, "Нәфисә" базары янында (кызыл өчпочмак эчендә "Кеше җир казый").

Нәрсә эзли бу кеше,
Берәрегез беләме ?
Әллә монда байлыклар –
Акчалар күмелгәнме ?

4 бала: Юк шул, юк шул белмәдең,
"Юл эшләре бара " ул
Ә син шуны күрмәдең.
Монда юл бик куркыныч
Бу билге сорый бездән
Үтәргә әкрен, тыныч.

Бүре: Менә хәзер белдем инде. Ә бу юл билгесен мин сезнең балалар бакча-сы яныннан әләктереп алдым (кызыл өчпочмак эчендә "Сак булыгыз, балалар)

Кызыл белән буялган
Ак өчпочмак эчендә.
Әй йөгерә ике бала
Каядыр бар көченә.

5 бала:Бу билгене, билгеле,
Шоферлар бик шәп белә –
Аеруча сак булыгыз,
Юлдан балалар килә !

Бүре: Каян өйрәнеп беттегез моның кадәр юл билгесен ?

А/Б: Без бит үзебез генә өйрәнмибез.Безгә әти-әниләр дә зур ярдәм итә. Менә мин аларга өй эше биреп җибәрдем ."Юл билгеләрен җый" дип аталган уен. Менә монда чыгып алар үз балалары белән сезгә юл билгеләрен җыеп күрсәтсеннәр әле. Нинди юл билгесе килеп чыкканын да әйтерләр.

Зебра юлы янына Светофор чыгып баса (киенгән бер бала).

Бүре: Тукта ! Тукта !
Монысы нинди багана –
Басып тора ул чатта !

6 бала: Баганаың өч күзе,
Өч күзендә өч сүзе !
Берсе- аның кызыл күз,
Икенчесе – сары күз,
Өченчесе - яшел күз !
Урамнарны күзәтә,
Узганнарны кисәтә:
"Игътибарлы булыгыз,
Сак йөрегез сез" – дия.

А\Б: Нәрсә соң ул, балалар ?

Бергә: Светофор.

Җырлы-биюле уен:"Песня про веселого светофора"

Бүре :(юлдагы "Зебрага" игътибар итеп) Ә менә бу юлны мин белән. Без төлке белән көн саен шушы сызыклар аша юлда сикереп уйныйбыз. Аның янында менә мондый билге дә бар.

А/б: балалар, бу юл нәрсә дип атала ? (зебра) Анын янына нинди билге куела ? ("Пешеходная дорожка" –"Җәяүлеләргә урам аша чыгу урыны" дигән билге).

8 бала: Машина йөргән юлда,
Беркайчан да уйнама !
Урам аша чыгу юлын
Син бервакытта онытма !

9 бала: Бу билге шундый билге:
Сине саклый, җәяүле !
Чыгыгыз бергә-бергә
Бу юлны шушы җирдә !

А/б: "Зебра" дан чыкканда игътибарлы булырга, әти-әниләр белән җитәкләшеп чыгарга кирәк.

Бүре: -Балалар, миндә тагын бер рәсем бар бит .
Бу балага карагыз сез –
Креслога утырган.
Аркылы таккан каеш
Анысы нигә понимаешь ?

10 бала: Балалар бәхете өчен
Дәүләтебез тырыша.
Юлда иминлек сакларга –
Автокресло булыша.

11 бала : Автокресло, автокресло,
Ул бит миңа бик кирәк !
Саклап бара ул мине,
Саклап кайта ул мине,
Һәрчак юлда син кирәк !

Бүре: Ә сез, балалар, машинага утыргач каешларыгызны эләктерәсезме ? (берничә баладан сорый). Моңарчы мин бернәрсә белмәгәнмен, ярый әле килгәнмен, күпме белем тупладым. Сез бик күп беләсез икән. Бу билгеләрне дә кайтканда үз урыннарына куярмын. Миңа китәргә вакыт инде. Сау булыгыз.

А\б: балалар, мин дә сезнен белемнәрегезне тикшереп карыйм әле.

"Сорау миннән – җавап сездән " уены

Түгәрәккә басалар, көй куела һәм тупны (жезл) бер-берсенә бирәләр. Көй туктагач туп кемдә кала, шул сорауга җавап бирә.

1.Светофорның ничә төсе бар ?
2. Кызыл төс нәрсә ди ?
3.Яшел төс нәрсә ди ?
4.Сары төс нәрсә ди ?
5.Җәяүлеләр каян йөри ?
6.Тротуардан кемнәр йөри ?
7.Һава транспортын әйт.
8.Җир транспортын әйт.
9.Тимер юл транспортын әйт.
10.Су транспортын әйт ?

Әти-әниләр белән "Серле капчык" уены (утырган килеш кенә). Көй куела, капчыкны бер-берсенә бирәләр, көй туктагач капчык кемдә кала , шул бер сорауны ала һәм җавап бирә.

1.Юлда ничә яшьтән велосипедта йөрергә ярый. (14)
2.Әгәрдә 14 яше (велосипед белән йөргәндә) тулганчы полиция хезмәткәренә эләгә икән җәзасы нинди ?
3.Махсус креслосыз кечкенә баланы утыртып йөргән өчен нинди җәза каралган ?
4.Велосипедка кемнәрне утыртып йөрергә ярый ? (беркемне дә утыртырга ярамый).
5.Сез юл йөрү кагыйдәләре турында бала белән өйдә сөйләшәсезме ? Балага ничек итеп аңлатасыз ?
6.

7.
8.
9.
10.

А\б: Балалар, юлда шоферлар гына түгел, җәяүлеләр дә бик игътибарлы булырга тиеш.

А\б: 1.Гомерләр бер генә килә
Һәркемгә дә кадерле.
Үткәрмәсәк иде аны -
Борчулы һәм хәвефле.

2.Матур көннәрнең шатлыгын
Алмасын юл бәласе.
Үз-үзеңә җаваплы бул
Бел тормышның кадерен.

3.Һәлакәтләр булмасын дип
Телидер һәрбер йөрәк.
Шуңа күрә йөргәндә –
Бик сак булырга кирәк.

Вафина Г.Р.
МБОУ «Шушмабашская СОШ»
Арского муниципального района РТ
учитель физической культуры

ИННОВАЦИОННОЕ НАПРАВЛЕНИЕ В ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ

Совершенствование системы образования в нашей стране требует внедрения новых идей во всех ее сферах, в том числе и в физическом воспитании учащихся. В первую очередь это связано с изменением технологии преподавании физической культуры, которая сможет обеспечить необходимый уровень здоровья и психофизической готовности будущих специалистов к разнообразным условиям жизнедеятельности.

В современной педагогической науке и практике разработан достаточно широкий набор образовательных технологий. Мы рассмотрим лишь те из них, которые, на наш взгляд, реальны для применения в практике физического воспитания

Использование инновационных технологий, в том числе и компьютерных, позволит значительно повысить эффективность физического воспитания учащихся. Данные технологии открывают принципиально новые возможности как в учебной деятельности, так и в других формах физического воспитания. Компьютерные технологии обладают значительным потенциалом при осуществлении самоконтроля и самокорреции в процессе адаптации учеников к новым условиям жизнедеятельности.

Применение компьютерных технологий в сфере физической культуры позволит решить целый ряд важнейших и сложных задач:

1. Разработать индивидуальные оздоровительные программы с учетом психосоматических особенностей личности.
2. Проследить динамику состояния здоровья и физической работоспособности в течение определенного периода обучения.
3. Сформировать систему коррекционных и реабилитационных мероприятий по сохранению здоровья и созданию оптимальных условий для осуществления поставленных целей.
4. Подготовить для внедрения в учебный процесс необходимые дидактические материалы по физической культуре.

При разработке программ можно использовать доступные показатели и тесты, такие, например, как: антропометрические характеристики (рост, вес, и др.), функциональные показатели (артериальное давление и др.), а также тесты для оценки уровня развития физических качеств (силы, выносливости, гибкости и др.)

Будущее настоятельно требует от нас «повернуть школу к личности», в корне изменить стратегию образования, а значит, и существующую теорию обучения, которая должна быть нацелена на формирование активной, сильной личности, способной смело разрабатывать стратегию поведения, осуществлять нравственный выбор и нести за него ответственность, т.е. на формирование личности саморазвивающейся и самореализующейся. Всего этого можно и нужно добиваться при помощи игры на всех этапах обучения. Физическую культуру и спорт как социально-культурный феномен часто сравнивают с игровой деятельностью. Игра – это определенный вид непродуктивной деятельности без утилитарно-практической направленности, которая как бы содержит цель в самой себе. В игре сочетаются два важных фактора: с одной стороны, игра – это практическая деятельность, физическое развитие, формирование умения самостоятельно действовать, а с другой – получение морального и эстетического удовлетворения от этой деятельности, углубленное освоение окружающего мира.

Вафина Г.А.
МБОУ «Утар-Атынская ООШ» «Субаш-Атынская НОШ»
Арского муниципального района РТ
учитель начальных классов

ДИДАКТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ «РУССКИЙ ЯЗЫК В ЗАГАДКАХ» (ДЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ) РАЗРЕЗНЫЕ КАРТОЧКИ

Одним из наиболее эффективных путей снятия нервной и физической перегрузки ребёнка является введение яркого, эмоционального учебного материала.Таким материалом могут быть русские народные и авторские загадки.Воспитательные и образовательные возможности загадок неисчерпаемы: загадки формируют любовь к родному языку, развивает находчивость,пробуждают интерес к точному и меткому народному слову.

Творческий учитель стремится не только тренировать учащихся, но и пытается разнообразить виды деятельности детей на уроках.

С этой целью в практике работы многих учителей начальных классов систематически используются загадки для организации различных видов деятельности учеников на уроках русского языка.

Включение загадок в учебной процесс является не просто игрой, но и обеспечивает определённые умственные операции ученика.

Подобный дидактический материал может быть использован на уроках русского языка и внеклассных занятиях.

В данном сборнике каждая карточка снабжена грамматическим заданием, содержит определённую орфограмму для попутного повторения.

Спишите, раскрывая скобки. Устно объясните правописание. Дом (по) улице идёт, (На) работу всех везёт. Не (на) курьих тонких ножках, А (в) резиновых сапожках.

Спишите, вставляя пропущенные буквы. Обозначьте падеж существительных. Дом по ул…це идёт, На р…боту всех везёт. Не на курьих тонких но…ках, А в резиновых с…пожках.
Спишите, подчеркните слова с непроверяемой безударной гласной. Что за чудо – синий дом! Ребятишек много в нём. Носит обувь из резины И питается бензином.
Спишите, вставляя пропущенные буквы и знаки препинания. Разберите предложение по членам предложения. Обозначьте спряжение глаголов. От цветка к цветку летает утомится отдыхает.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. В скобках запишите проверочные слова. Среди бахчи з…лёные м…чи. Нал…тела д…твора – от м…чей одна к…ра.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Обозначьте спряжение глаголов. Сам пустой, голос густой, дробь отбива…т, ребята созыва…т.
Послушайте, загадку и отгадайте. **Выпишите глагол, разберите по составу.** Все обходят это место: Здесь земля, как будто тесто; Здесь осока, кочки,мхи… Нет опоры для ноги.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Определите время, лицо, число и спряжение глаголов. Там, где стро…т новый дом, Ход…т воин со щитом. Где пройдёт он,стан…т гладко, Буд…т новая площадка.
Спишите, образуя глаголы в настоящем времени. Без голоса (кричать) Без зубов (кусать) Без крыльев (летать) Без горла (завывать)
Отгадайте загадку. Составьте предложение со словом-отгадкой. Я зашёл в зелёный дом И недолго пробыл в нём. Оказался этот дом

Быстро в городе другом.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Определите спряжение глаголов. Маленький мальчишка в сером армячке по дв…рам шныря…т крохи подбира…т.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Определите падеж имён сущест-х Мален…кий мал…чишка в сером армячке по дв…рам шныряет крохи подбирает.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Найдите местоимения, определите лицо, число, падеж. Весь я …делан из ж…леза, У меня ни но…,ни ру…, Я по шл…пку в доску влезу, А по мне все ту… да ту… .
Прочитайте, закончите стихотворение. Запишите последнее слово. Всех прилетных птиц черней, Чистит пашню от червей. Взад-вперёд по пашне вскачь, А зовётся птица …. .
Спишите, раскрывая скобки, подчеркните предлоги. Родился я (в) печке, (За)вился (в) колечки. (С)плясал трепака и (у)шёл (В)облака.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Выделите приставки. З…порошила дорожки, Р…зукрасила окошки, Радость детям п…дарила И на санках пр…катила.
Спишите загадку. Разберите глаголы по составу. Под землёй птица Гнездо свила, Яиц нанесла.
Прочитайте, отгадайте. Запиши отгадку, составь предложение с этим словом. Он идёт- Волну сечёт. Из трубы Зерно течёт.
Спишите, раскрывая скобки, вставляя пропущенные буквы. (Рас)к…лолся тесный домик

На две половинки, И (по)сыпались (в) ладони Бусинки-др…бинки.
Прочитайте, отгадайте. Выпишите прилагательные, определите род, число. На лесной полянке Красуется Татьянка- Алый сарафан, Белые крапинки.
Прочитайте, отгадайте. Выпишите имена прилагательные, разберите их по составу. Чёрный, проворный, Кричит «крак» Червякам враг.
Отгадайте загадку. Выпишите глаголы прошедшего времени. Под Новый год пришёл он в дом Таким румяным толстяком. Но с каждым днём теряал он вес И,наконец, совсем исчез.
Выпишите слова с пропущенными буквами. Льётся речка- Мы л…жим, Лёд на речке- Мы б…жим.
Спишите, вставляя пропущенные буквы и запятые. Блестит сверка…т По полю гуля…т Все цветы среза…т.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Обозначьте падеж имён существительных. С ветк…-на ветк…, С травк…- на былинк… Прыгает пруж…нка Зелёная спинка.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. Подчеркните слова, состоящие из двух слогов. Трав копытами касаясь, Ходит по лесу красавец, Ходит смело и ле…ко, Р…га раскинув шир…ко.
Отгадайте. Приготовьтесь писать по памяти, расставляя знаки препинания. Образуйте и запишите родственные слова к отгадке.

Бусы красные в…сят Из кустов на нас гл…дят. Оч…нь любят бусы эти Дети птицы и м…дведи.
Спишите, вставляя пропущенные буквы. В скобках запишите проверочные слова. В подчёркнутом слове выделите корень. Красный к…нёк по дер…ву б…жит.

Использованная литература

1.М.М.Малахов «Загадки»
2.Загадки для детей
3.Интернет ресурсы

Габделхакова В.С.
Балтач районы, Яңгул авылы
МБМБУ “Яңгул балалар
бакчасы
беренче категорияле тәрбияче

РӘСЕМЛӘҮДӘ ТРАДИЦИОН БУЛМАГАН АЛЫМНАР КУЛЛАНУ

Һәр бала рәсем ясарга ярата, ә мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен рәсем эшчәнлеге иң кызыклы эш төрләреннән санала. Рәсем эшчәнлеге баланы үзенә тарта, зур сөенеч китерә. Эшчәнлек вакытында балалар үзләренең күргән,тойган әйберләрен сурәтләп кенә калмыйлар, ә предметка хас үзенчәлекле билгеләр белән дә танышалар . Рәсем эшчәнлеге балаларның иҗади мөмкинлекләрен ачарга ярдәм итә. Нәниләр төркемендә бала үзенең кичерешләрен гади сызыклар белән белдерсә, үсә төшкән саен бала рәсеменең сыйфаты белән кызыксына башлый. Ул рәсемен мөмкин кадәр табигыйрәк ясарга омтыла, ә шөгыльдән соң анда үзенең рәсеме белән соклану хисе туа. Ләкин бу һәр бала да җайлы гына рәсем ясый ала дигән сүз түгел. Рәсемләү балаларга җиңел бирелми. Чөнки карандаш, акварель, кисточка белән рәсем ясау өчен баланың рәсемләү техникаларын дөрес, оста итеп куллана белүе кирәк. Шулай ук рәсемләүгә сәләт булуы да бик мөһим. Әгәр рәсемләүгә сәләт, күнекмәләр булмый икән, балада рәсемләүгә кызыксыну тиз югала, аңа үз рәсеме ошамый башлый, ул үзе уйлаганнарын рәсемдә дөрес итеп чагылдыра алмый.

Балаларның рәсем эшчәнлегенә кызыксынуларын арттыру, иҗади сәләтләрен ачу, рәсемләү техникаларына җайлырак ысуллар белән өйрәтү, рәсемләү эшчәнлеген кызыклырак итеп оештыру максатыннан мин рәсемләүдә традицион булмаган алымнар кулланып эшләүне кулай дип таптым. Чөнки традицион булмаган алымнар кулланып эшләгәндә рәсемләү балага җиңелрәк бирелә, артык төгәллек таләп ителми.

Иң беренче эш итеп интернет ресурслардан, методик әсбаплардан бик күп эзләнеп, хезмәттәшләремнең эш тәҗрибәсен өйрәнеп, рәсемләүдә традицион булмаган алымнар куллану турында белем тупладым һәм аларны әкренләп балалар белән эшчәнлектә куллана башладым.

Балалар белән әңгәмәләр үткәргәннән соң аларның кызыксынуларын, яшь үзенчәлекләрен истә тотып балаларны традицион булмаган рәсемләү алымнарына өйрәтү өчен “Нәни тылсымчылар” проекты төзедем.

Проект дәвамлы, 3-7 яшьлек балалар белән эшләү өчен. Балаларга өйрәтеләсе материал гадидән катлаулану принцибына нигезләнеп төзелгән.

Проектның төп максаты булып традицион булмаган алымнар кулланып балаларның рәсем ясау күнекмәләрен, иҗади сәләтен, фантазияләрен үстерү; балаларның сәнгати кабул итүен, эстетик хисләр байлыгын , иҗади мөмкинлекләрен баету тора.

Проект өч өлешкә бүленгән:

1. балалар белән эш;
2. эти – әниләр белән эш;
3. педагоглар белән эш.

Проектның беренче төп өлешендә балалар белән эш тора. Традицион булмаган алымнар кулланып рәсем ясау айга бер тапкыр сәнгати үсеш өлкәсе буенча шөгыльләр вакытында кечкенәләр төркеменнән башлап үткәрелә.Традицион булмаган алымнар белән рәсем ясарга өйрәтү эшен кечкенәләр төркемендә бармаклар, уч төбе белән, поролон, мамык таякчыклар кулланып, яфрак белән печать ясау алымнары кулланып башлыйбыз. Уртанчылар төркемендә өйрәнгән алымнарга пластик шешә бөкесе, пенопласт, шәм белән рәсем ясау алымнары, зурлар төркемендә трубочка ярдәмендә кляксография, монотопия, чәчрәтү, йомарланган кәгазь белән, гравюра алымнары; мәктәпкә әзерлек төркемендә сабын көбекләре, тоз, песок, ярмалар белән, пластилинография, граттаж алымнары өстәлә. Балалар бу шөгыльләрдә бик яратып, кызыксынып катнашалар. Чөнки гади рәсемләүгә караганда традицион булмаган алымнар белән рәсем ясаганда эшнең нәтиҗәсе тизрәк күренә, артык төгәллек таләп ителми.

Проектның икенче өлеше эти – әниләр белән эшне үз эченә ала. Проектта эти – әниләрне катнаштыру бик мөһим, кирәкле эш дип саныйм. Чөнки бала күп вакытын өйдә үткәрә. Бала бакчада алган белемнәрен өйдә ныгытып, баетып торса гына, без педагогларның эше нәтиҗәле булачак. Традицион булмаган алымнар белән рәсем ясау күп төрле материаллар һәм инструментлар кулланып башкарыла. Һичшиксез, бу техникаларны куллану балага да, олыларга да бик кызыклы һәм мөмкин эш. Төрле әңгәмәләр, консультацияләр, ачык шөгыльләр үткәрү аша эти – әниләргә рәсемләүдә традицион булмаган алымнар куллану эшенең нигезләрен төшендердек. Әти – әниләребез бу проектта бик теләп катнашалар, материаллар туплауда, ачык чаралар үткәрүдә ярдәм итәләр.

Проектның өченче өлеше педагоглар белән эш. Проектның бу өлешендә төп чаралар булып мастер – класслар, ачык шөгыльләр, түгәрәк өстәл үткәрү, фикер алышулар тора. Бакча педагоглары бергә килешеп эшләгәндә генә балаларга тиешле белем һәм күнекмәләр дөрес, эзлекле биреләчәк һәм баланың күпкырлы үсеше өчен файдалы булачак.

Баланың сәнгать әсәрләренә карата кызыксынуына игътибарлы булу; иҗат итәргә теләк уяту, һәрьяклап ярдәм итү; баланың иҗат җимешләренә сакчыл карау, бергәләп шатлану – эти – әниләрнең һәм педагогларның бурычы.

Бу проект белән эшләү балаларга һәм эти – әниләргә бик ошады, чөнки кайсы гына бала тылсымга ышанмый да, кайсының гына тылсымчы буласы килми икән! Һәм кайсы гына эти – әни үз баласының тылсымчы булуын теләми икән! Балаларга үзләрен тылсымчылар итеп тоярга ярдәм итүче бу проект чынлап та уңышлы килеп чыкты дип ышанып әйтә алам. Проектта өйрәнелгән алымнар баланың фантазиясен баета, уйлау – фикерләү сәләтен арттыра, иҗади мөмкинлекләрен ачарга ярдәм итә. Мин бу проект белән эшләүне алга таба да дәвам итәргә, тагын да кызыклырак, файдалырак эш алымнары эзләргә кирәк дигән теләктә калам.

Габдрахманова Г.В.
МБГБУ “ Наласа урта гомуми белем мәктәбе”нең
татар теле һәм әдәбияты укытучысы

АЛМАШЛЫКЛАРНЫ ГОМУМИЛӘШТЕРЕП КАБАТЛАУ

(6 нчы сыйныфта туган тел)

Дәрес тибы: Дәрес- сәяхәт
Максатлар:
Алмашлыклар турындагы белемнәрне ныгыту; мөстәкыйль сүз төркемнәре буларак алмашлыкны җөмләдә дөрес билгели алуларына ирешү; алмашлык төркемчәләрен дөрес билгеләү күнекмәләрен ныгыту.
Планлаштырган нәтиҗәләр:
Шәхескә бәйле нәтиҗәләр: Үз фикереңне әйтә белү. Туган телгә ихтирам , китапка хөрмәт тәрбияләүгә этәргеч ясау, төркемнәрдә эшли белү күнекмәсен үстерү;
Метапредмет нәтиҗәләре:
Регулятив УУГ:Таныш арасыннан таныш булмаганны билгеләү, үз фикереңне төгәл җиткерү, аралашу һәм коллективта хезмәттәшлек итү күнекмәләрен формалаштыру, үз – үзеңә контроль ясау, үзбәя;
Танып –белү УУГ: Тиешле мәгълүматны табу, аерып алу, үзләштерелгән белемне куллана белү, логик фикерли белү,укыганны анализлау**;**
Коммуникатив УУГ: Башкаларның фикерен тыңлау, үз фикереңә ышандыра белү, аралашу һәм коллективта хезмәттәшлек итү күнектәләрен формалаштыру, төркемнәрдә эшли белү күнекмәләрен үстерү.
Предмет нәтиҗәләр: алмашлык сүз төркеме турындагы белемнәрне гомумиләштергән, системалаштырган булу.
Предметара бәйләнеш: Әдәбият (Г. Тукай “Китап”)
Җиһазлау: юл картасы, презентация**,** компьютер, проектор, карточкалар, тест биремнәре.
Метод һәм алымнар: әңгәмә, өлешчә эзләнү, мөстәкыйль эш, тест үткәрү**.**
Дәрес тибы: дәрес – сәяхәт**,**белемнәрне гомумиләштерү һәм системалаштыру

Дәрес барышы
I Мотивлаштыру- ориентлашу
1. Исәнләшү.
2. Тәртип урнаштыру. Уңай халәт тудыру.
Хәерле көн, укучылар!
II. Актуальләштерү.
Укытучы. Өй эшен тикшерү. Китап һәм белем турында мәкальләр язып килергә, алмашлыкларына морфологик анализ ясарга иде
Үзбәя.
Яңа материал
Укытучы: Укучылар, безнең бүгенге дәресебез гадәти түгел. Без сезнең белән китап өстендә утырган бер илдә булырбыз. Илнең исемен белү өчен менә шушы төшенчәгә туры килгән сүзне табарга кирәк.
Көтелгән җавап: Алмашлык.
Ни өчен китап эчедә шундый шәһәр бар дип уйлыйсыз, китапка нәрсәгә сон ул?
Көтелгән җавап: Китапка матур итеп язу өчен.
Укытучы Димәк, бүген нинди уку мәсьәләсе куела?
Көтелгән җавап: алмашлыклар турында белем һәм күнекмәләрне камилләштерү, аларны кабатлау өстендә эшләү..
Дәфтәрләргә бүгенге чисо, сыйныф эше, тема языла.
Укытучы:Укучылар, бүгенге дәрескә куелган уку мәсьәләсен хәзер этаплап чишәрбез. Һәр биремне эшләгәннән соң, үзегезгә билге куярсыз. Әлеге эштә безгә юл картасы ярдәмгә килер.Безгә шәһәр белән танышу өчен серле китап ярдәмгә килер, Ул 7 битле. Карта буенча юлдан тайпылмыйча барсак китапның соңгы битендә без хәзинә таба алачакбыз.Бу китап ни өчен 7 биттән тора икән?
Көтелгән җавап: Алмашлыкның 7 төркемчәсе бар.
Укытучы: Димәк, безнең узган теманы адымлап ныгытуыбыз алга барырга, тагын кызыклы, яңа нәрсәләр белергә ярдәм итәр.
III**. Материалны ныгыту. Уку мәсьәләсен адымлап чишү.**

Безнең алдыбызда беренче бит.Битне ачу өчен, аның исемен атарга кирәк. Моның өчен безгә әлеге төшенчәгә туры килгән алмашлыкны табырга кирәк. “Сөйләүчеләр,тыңлаучылар, сөйләмдә катнашмаган, әмма шулар турында сүз барган зат яки предметны белдерүчеләр.”

1нче бит

“Зат алмашлыгы” урнашкан.

Юл картасыннан 1 номерлы биремне эшлик. Бирелгән сүзләр арасыннан алмашлыкларны табырга. Зат алмашлыкларын язып ал, затын, санын, килешен яз.

Мин, ул, сезне, син, безнең, энә, кайчан, чыга, сиңа, кемдер,аларда, су, ләкин, әкрен.

Нәтиҗә ясала!!!

2. **нче бит**

Укытучы. Биремне үти алдыгыз. Әйдәгез юлыбызны дәвам итик, менә **икенче бит**. Икенче биттә безне нинди алмашлык көтә икән?

Затка, предметка, аның билгеләренә күрсәтә

Көтелгән җавап: Күрсәтү алмашлыгы

Укытучы :Әйе, без “Күрсәтү алмашлыгы ” на килеп кердек. (парларда эш)

Юл картасыннан Икенсе биремне үтик.Бирелгән күрсәтү алмашлыкларын килеш белән төрләндер.

<u>Көтелгән җавап.:</u>

I	**II**
Бу	Шул
Б.к. бу	**Б.к. шул**
И.к. моның	**И.к. шуның**
Ю.к. моңа	**Ю.к. шуңа**
Т.к. моны	**Т.к. шуны**
Ч.к. моннан	**Ч.к. шуннан**
Ур.в. к. монда	**Ур.в. к. шунда**

А (I) һәм Б (II) парыгыз белән дәфтәрләрегезне алыштырыгыз. Иптәшегезнең эшен тикшереп, билге куясыз. Бер хатасыз эшкә – “5”ле, бер хаталы эшкә – “4”ле, ике хаталы эшкә – “3”ле.

3. Өченче капка.

Сорау формасында зат яки предметларга, аларның билгеләренә, саннарына һәм хәлләренә күрсәтәләр

Көтелгән җавап: сорау алмашлыгы.

Димәк, безне элеккеге танышларыбыз – сорау алмашлыклары белән очрашу көтә. Ни өчен элеккеге танышлар дидем? (укучылар җавабы)

Дөрес, исем, сыйфат, сан, рәвеш сүз төркемнәрен өйрәнгәндә аларның сорауларын карадык. Бу эшләрне **“Сорау алмашлыгы” бүлеге** башкара.

Безнең элеккеге танышларыбыз сораулар әзерләгән.

1. Алмашлыклар ясалышы ягыннан ничә төрле була? (5)
2. Алмашлыкның ничә төркемчәсе бар? (7)
3. Бүген атнаның ничәнче көне? (5)
4. Беркем алмашлыгы ничә тамырда тора? (2)
5. Укучы сүзендә ничә иҗек бар? (3)
6. Татар теле кабинеты ничәнче катта? (2)

4. **нче бит**

Укытучы. Менә дүртенче бит янына килеп җиттек. Ишектә түбәндәге язулар эленгән.

- “Монда беркем дә юк”.
- “Беркемгә дә ачмыйбыз”.
- “Бернинди дәгъвалар кабул итмибез. **”.**

Менә сиңа хәлләр! Инде нишлибез? Игътибар белән тагын бер кат укыгыз әле. Бәлки, мин дөрес күрмимдер? Безгә бит капканы ачарга кирәк. Бу капканың исеме ничек аталыр икән? Әлбәттә “**Юклык алмашлыклары”.**

Текст өстендә эш

Мин кулыма китап алам...

(1) Без - китаплы халык. (2) Татар халкы гыйлемле булган, китап укыган.

(3) Бүгенге көнгә кадәр килеп җиткән кулъязма китаплар шул хакта сөйли.

(4) Кулъязмаларны күчереп язучы осталар барлыкка килгән. (5) Хәзергечә әйтсәк, китапларны тиражлаучылар була.

(6) Аннан басма китаплар чоры башланган. (7) Безнең әби-бабайларыбыз үз телләрендә белем алганнар, шул ук вакытта фарсыча да, гарәпчә дә белгәннәр. (8) Шунысы мөһим: без үзебез генә белемле булып калмаганбыз, мәгърифәт нурларын башка тугандаш халыкларга да таратканбыз…

(9) Бүгенге көндә безнең төп рухи таянычыбыз китап булырга тиеш! (10) Китапсыз күңел - буш күңел, китапсыз йорт - нурсыз йорт, китапсыз милләт - киләчәксез милләт. (11) Бәхетебезгә, без андыйлар түгел! (12) Әлегә...

(Р. Миңнуллин*)

Биремнәр

1.Беренче җөмләдә алмашлык нинди җөмлә кисәге булып килгән?

2. 6-8нче җөмләләрдән I зат, берлек сан, иялек килешендә булган алмашлык кулланылган җөмләнең санын яз.

3.9 нчы җөмләдәге алмашлыкны башка җөмлә кисәге белән алыштыр һәм үзгәртеп яз.

4.Текстның соңгы җөмләсен ничек аңлыйсыз? Бер- ике җөмлә белән үз фикерегезне языгыз.

Физкультминут. Китап бирү уены(китапны ничек тотарга, мәкальләр әйтәләр)

5. нче бит

Укытучы. Бишенче биткә дә килеп җиттек. Бу нинди тамгалар тагын.

Әллә?, ?-дыр, ?-дер, ?-тыр, ?-тер

“Билгесезлек алмашлыгы” (төркемнәрдә эш)

Юл картасындагы 5 номерлы беремне эшлибез.. Биремне кунакларга якын утырган укучы укый.

Кем? Нәрсә?Нинди?Кайсы? Ничә? Ничәнче?Кайчан? Ничек?

Бирелгән сорау алмашлыкларыннан билгесезлек алмашлыгы ясап языгыз.

Ә хәзер тест эшләп алабыз. Plickers

6нчы бит

Укытучы. 6 нчы биткә якынлаштык

“Затларны, предметларны гомумиләштереп белдерәләр”

Көтелгән җавап: Билгеләү алмашлыклары (дәреслек белән эш)

Дәреслектән 191 күнегү. Билгеләү алмашлыкларын гына сайлап язасыз.

Һәрвакыт,бөтен, һәммә, һәркем,

Тикшерү.Үзбәя

7нче бит

Укытучы. Җиденче бит безне предметның кемнеке, кайсы затныкы икәнен белдерә торган алмашлыклар каршы ала. Димәк, кайсы алмашлыклар бирелә?

Әйе, **“Тартым алмашлыклары” бүлеге.** Монда безне түбәндәге эш көтә.

Мин хәзер алмашлык әйтәм, сез килешәсезме? Килешсәгез басасыз, килешмәсәгез утырасыз.

Кемдер – юклык алмашлыгы (билгесезлек)

Әллә кем – юклык алмашлыгы (билгесезлек)

Берәү – билгесезлек алмашлыгы (билгесезлек)

Һичнәрсә – юклык алмашлыгы (юклык)

Беркая – билгесезлек (юклык)

Һич - юклык алмашлыгы (юклык)

Нәтиҗә!

Укытучы. Менә , укучылар, без мәгарәгә килеп тә җиттек. Ләкин аның ишеге дә ябык, ә анда 4 саны язылган. Төркемдә эш (һәр төркемгә җөмләләр язылган бит бирелә, алмашлыклар нинди җөмлә кисәкләре булып киләләр)

Мин укыйм. (ия)

Бу ул! (хәбәр)
Андый сүз әйтмә. (аергыч)
Тегеләрдән зур сәлам. (тәмамлык)
Менә шулай языгыз. (хәл)
7 яшендә Асияне – мине – чит шәһәргә алып китәләр. (аныклагыч**)**

Нәтиҗә

Менә безгә мәгарә ишекләре ачылды, менә ул хәзинә, әлбәттә китаплар. Укучылар ничек уйлыйсыз, ник без китапларны зур хәзинә дип атыйбыз?

Укытучы Г.Тукайның "Китап" шигырен укый. Укучылар, китап белән дус булыгыз, аңа кадер- хөрмәт белән карагыз, бу хәзинәне кулыгыздан ычкындырмагыз.

IV. Рефлекция , бәяләү

1.Әйдәгез йомгак ясыйбыз.

Сорауларга җавап бирү.

1 сорау. Нинди сүз төркеме алмашлык дип атала? Укучы. Исемне, сыйфатны, сан һәм рәвешне алмаштырып килә торган мөстәкыйль сүз төркеме алмашлык дип атала.

2 сорау. Ясалышлары ягыннан алмашлыклар ничә төрле була? Укучы. Тамыр, кушма, парлы, тезмә, ясалма алмашлыклар була.(5)

3 сорау. Алмашлыкларның мәгънәләре ягыннан ничә төркемчәсе бар? Укучы. Җиде төркемчәгә бүленә: зат, тартым, күрсәтү, сорау. Билгеләү, билгесезлек, юклык алмашлыклары..

4 сорау. Алмашлыклар җөмләдә нинди җөмлә кисәкләре булып килергә мөмкин? Укучы. Ия, хәбәр, аергыч, тәмамлык булып килергә мөмкин.

5 сорау. Алмашлыклар сөйләмдә нинди әһәмияткә ия? Укучы: Алмашлыклар сөйләмне җыйнак һәм матур яңгырашлы итә. Урынсызга бер үк сүзне кабатлаудан коткаралар.Төрләнмиләр.

2. **Билгеләр кую: Үзбәя һәм укытучы бәясе.**

Юл карталарында билгелиләр.

1. Мин бүген дәрестә...белдем.
2. Миңа ... кызык булды.
3. Миңа ... кыенрак булды.
4. Мин ... өйрәндем.

Үзегезнең билгеләрегезне карагыз. Әгәр бишле билгесе, җыя алмаган булсагыз, борчылмагыз "Алмашлык" иле сезгә ярдәмгә килер.

V . Өй эше

а) мәҗбүри – 191 нче күнегү, алмашлыкларның төркемчәләргә бүлеп яз;
б) ярымиҗади – китап турында мәкальләр, шигырьләр табыр килергә;
в) иҗади бирем – алмашлыклар кулланып, "Минем яраткан китабым" дигән хикәя төзергә.

Габдрахманова З.Б.
Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының
"Гомуми үсеш бирүче төрдәге Кариле балалар бакчасы"
муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе
музыка җитәкчесе
югары квалификация категорияле

ЧИШМӘ ЯНЫНДА – КИЧКЕ УЕНДА

Дидактик материал төре: Мәктәпкә әзерлек төркемендә фольклор бәйрәм эшкәртмәсе
Максат:

1)Балаларның күңелләрендә татар халкының җырлы-моңлы биюле уеннары аша гасырлар буенча үткәрелгән татар халык йола бәйрәмнәрен саклап калу;
2) Киләчәк буынны милли традицияләр нигезендә тәрбияләү;
3) Уен барышында җанлы диалог, һәртөрле сөйләшүләр, көлке, җор сүз, импровизация аша балаларның сөйләм телен үстерү, фикерләү сәләтләрен арттыру;

Бурычлар:

1) Балаларны уен аша татар халык йолалары белән таныштыру;
2) Киләчәк буыннарны милли традицияләрдә тәрбияләү нигезендә халкыбыз рухының аерылгысыз бер өлешен тәшкил иткән татар халык уенлы- сүзле җырларының югалуына юл куймау;
3) Халкыбызның милли трдицияләрен җыйнау, матбугатта бастыру, аларга кабаттан "җан өрү" хәстәрен күрү;

Җиһазлау: Агачлар, чишмә, эскәмия,чиккән сөлгеләр, чиләкләр, кул эшләре, ЭМТЧ - диск.

Кошлар тавышы, челтерәп аккан чишмә тавышы,чишмә янындагы эскәмиягә әби (тәрбияче) чыгып утыра.

Әби (сокланып). Әй,бәрәкалла,чишмә тавышы..... Э-х,бар иде яшь чаклар,чишмә суы аккан кебек,челтерәп агып,үтте дә китте.

Әй-й....,бигрәкләр дә сакламыйлар шул хәзер чишмә буйларын, күр, никадәр чүп-чар. Каяле, үземә кайтып чиләк алып килеп бу чүпләрне жыештырыйм булмаса **.(китә)**

Салмак кына көй яңгырый. Көянтә-чиләк күтәргән кызлар (балалар) чыгалар, аяк очларында биеп әйләнәләр дә, чишмә тирәсендә туктап калалар.

Кыз: Кызлар, карагыз әле, күпме чуп-чар. Әйдәгез, чүпләрне җыештырып, бәйләп куябыз, җил теләсә-кая очыртмасын.

Кызлар: Әйдәгез, әйдә...

(Кызлар чиләк-көянтәләрен саклык белән куеп, чүп пакетына чүпләрне тутырып бәйләп куялар.Чишмәдә кулларын юалар).

Кыз: Челтер-челтер чишмә ага,
Көмеш төсле сулары.
Су өстендә җем-җем итә,
Алтын-көмеш нурлары.

Кыз: Тау астында чишмәбез,
Су алырга төшәбез.
Татлы суын без аның
Бик яратып эчәбез.

Вак-вак адымнар белән Әби килеп җитә:

Әби: Әй, сөбоханалла, кызларым! Чишмә тирәсен җыештырып та куйгансыз бит, рәхмәт яугырлары! Кызларым, чишмә тирәсен гел чистартып, матурлап торырга кирәк. Менә мин дә бүген чишмәне матурлап яңа чүмеч алып килдем. Яле кызым, чүмечне элеп куй.

Гармунда (татар халык көенә) **"Авыл көе" уйнатып, бабай** (музыка җитәкчесе) **белән егетләр** (төркем малайлары) **керәләр, җилкәләренә чиккән сөлгеләр куйганнар.**

Бабай уйнавыннан туктап, егетләргә:

Бабай: Эх, менә кайда икән ул, кызларның асыллары! **(Җырлыйлар)**

"Матур кызлар" җыры. "Әнисә"татар халык көе.

1. Матур кызлар суга бара,
Алмалы чиләкләре.
Берсе сирень, берсе нәркиз
Берсе гөлнен зәңгәре.

2. Барысы да бер дигәннәр
Ефәк күлмәк кигәннәр.
Кайсын сайларга да белмим,
Барысы да чибәрләр.

Малай: Сәлам бирдек чибәр кызларга!
Кызлар: Сәламегезне алдык, кесәбезгә салдык! **(көләләр)**
Малай: Шуннан?
Кызлар: Тугыз ким уннан.
Малай: Шуннан?
Кызлар: Утырган да шуган.
Малай: Шуннан?
Кызлар: Кишер белән суган.
Малай: Шуннан?
Кызлар: Койрыгы тунган. **(көләләр)**
Малай: Әй, кызлар су алырга төшкән булып,
Нигә эшсез йөрисез?
Кызлар: Ә сез, гармун тартып, моң таратып,
Без – кызларны күзлисез! **(көлешәләр)**

Малай: Ю-ю-к, кызлар күзләргә түгел, Ак бабай белән чишмәгә сөлгеләр эләргә төштек.

Бабай: Әйе, яле улларым, сөлгеләребезне чишмәгә элеп куйыйк. **(сөлгеләрен эләргә баралар).** Суга сусаган юлчылар туктап, кулларын юып, сөлгеләргә кулларын сөртеп, сихәтле чишмә суларын эчеп, тәннәренә шифа алып, юлларын дәвам итсеннәр.

Әби: Рәхмәт яусын, Ак бабай, рәхмәт балакайлар! Утырышыйк та, чишмә яны гүзәллеген күзәтеп, сихри авазларны тыңлыйк. **(Чишмә,кошлар тавышы,талгын көй башлана)**

Әби: Без яшь киленнәр булган чакта, кышкы озын кичләрдә өйләребездә лампа яктысында кул эшләре белән утыра идек.

Карлар эреп, җирләр кипкәч, авылның уңган килен-кияүләре кул эшләрен алып, чишмә янына килеп кич утыра идек, җырлар җырлап, биеп күңел ачып, өйләребезгә кайтканбыз. Шулай ук һәр төбәкнең җырларда макталып, шигъри юлларга күчкән бер урыны була. Безнең якның да иң матур урыны шушы чишмә аланы булган. Халык аны яратып **"Чишмә аланы"** дип атаган.

Җыр: "Чишмә җыры." Г.Шакирова сүзләре Р. Закирова көе.

Әби: Рәхмәт, балакайлар. Карале, Ак бабай, без дә яшь чакларны искә алып, киленнәрне чакырып, кул эшләре эшләп кич утырыйкмы әллә?

Бабай: Әйе шул, бик әйбәт булыр! Балалар, без килгәнче сез китмәгез, әбиегез белән без бик тиз килербез.**(китәләр)**

Малай: Дуслар, тик утырмыйк, әйдәгез **"Әйтешле"** уйныйбыз.**(кара-каршы басалар)**

Раил: Әлинәү!
Алинә: Әү?
Раил: Авызын дәү!
Мәрьям: Көлмә кешедән, авызың өшегән!
Инзилә: Нияз! Кабартма -дип әйт.
Нияз: Кабартма.
Инзилә: Битләреңне кабартма!
Динара: Кәрим! Сөт – дип әйт.
Кәрим: Сөт.
Динара: Авызыңны сөрт!
Кызлар бергә: Эх,сез малайлар,
Түбәдәге калайлар!
Малайлар: Эх, сез кызлар,
Һавадагы йолдызлар!
Малай: Ярый, дуслар, үпкәләшмик, әкият сөйлим, утырыгыз.
"Борын-борын заманда,
Яшәгән ди, әби белән бабай.
Аларның өйләре булган ди, таштан.
Кәҗәләре йөргән ди, баштан.

Этләре булган ди Каштан”
Сөйлимме яңабаштан?
Балалар: Ю-ю-ю-юк!
Кыз: Чү, туктагыз, тик утырыйк, әнә Әби белән кунаклар килә.

Залның бер ягыннан әби белән кыз-киленнәр (тәрбиячеләр) **кул эшләре, ләгәннәр тотып киләләр дә, эскәмиягә утыралар.**
Залның икенче ягыннан бабай белән малайлар җырлап керәләр дә, малайлар һәм кызлар кара –каршы басып җырлыйлар.
Шаян җыр “Челтәр элдем читәнгә”(татар халык жыры).
Челтәр элдем читәнгә
Җилфер-җилфер итәргә.
Без килмәдек буш китәргә.
Килдек алып китәргә.

Кызлар: Алын алырсыз микән,
Гөлен алырсыз микән,
Урталарга чыгып сайлап
Кемне алырсыз минән?

Малайлар:
Алларын да алырбыз,
Гөлләрен дә алырбыз,
Күңелебезгә кем ошаса-
Шуны сайлап алырбыз.

Кызлар:Уйнасак та,җырласак та,
Гармун кулларыбызда.
Алсу гөллэр чәчәк атсын
Йөргән юлларыбызда.

Малайлар кул эшләрен җәймәгә җәеп куялар. Ә кызлар киленнәр янына барып утыралар.
Малай: Әйдә, бабай, тизерәк,
Эшләгәнне күрсеннәр.
Безне авыл кызлары -
Бигрәк өлгер, дисеннәр!
Бабай гармунын куеп малайлар янына тукмаклар шомартырга эшләргә утыра. Әби дә киленнәр, кызлар белән эшкә утыралар.
Әби: “Агачны яфрак бизәсә – кешене хезмәт бизи,”-ди халык мәкале, әйдәгез мәкаль әйтеш уйныйбыз. Мин башын әйтәм, сез ахырын әйтерсез.
Агач җимеше белән....................кеше эше белән матур.
Эше юкның............................ашы юк.
Хөнәрле үлмәс..................хөнәрсез көн күрмәс.
Аз сөйлә..........................күп эшлә.
Эш беткәч................уйнарга, җырларга ярый!
Бабай гармунын ала да, уйнап җибәрә.
Татар халык көе, сүзе. “Күрсәт әле үскәнем”.
Кызлар: Күрсәт әле бабакай,
Ничек тукмак ясыйлар?
Малайлар: Менә шулай, менә шулай
Шулай тукмак ясыйлар.
Малайлар: Күрсәт әле әбекәй,
Ничек йомгак урыйлар?
Кызлар: Менә шулай,менә шулай
Шулай йомгак урыйлар
Бергә: Андый матур тукмакны
Бездә ясый малайлар.
Андый тигез йомгакны

Бездә урыйлар кызлар.

Әби: Карагыз әле, балакайларым, сез эш эшләгәндә, киленнәр кер юганда эш коралларыннан мин нindидер көй ишеткән кебек булдым, әллә мин әйтәм, гармунга кушылып, без дә эш коралларыннан көй чыгарып карыйкмы? **(балалар һәм киленнәр үзләренә билгеләнгән эш кораллары алалар да, гармунга кушылып "эш -уен коралларында "уйныйлар).**

Әби: Булдырдыгыз, рәхмәт! **(Әби малайларның шомарткан тукмакларын карап чыга)** булдырып та эшләгәнсез, егет икәнсез! Менә бу тукмагыгыз миңа бигрәк тә ошады! Әйдәгез,**"Тукмаклы"уенын уйнап алабыз.**

Бала: (тукмакны тотып): Игътибар белән тынлагыз,
"Тукмаклы" уйнатабыз.
Бирем кемгә икәнлекне,
Тукмактан сайлатабыз. **"Такмаза"татар халык сүзләре.**

"Тукмак" уены уйнала.Тукмак әйләндергәндә кемдә туктый,шул кешегә җәза бирелә(балалар теләге буенча җәза бирелә,уен 3 тапкыр уйнала)

Малай: Әйдәгез,парлашып җырлап-биеп алабыз.

Җырлы-биюле уен: " Куш кулым" татар халык сүзләре, көе.

Чишмә буенда кайнашкан әби: Ай, рәхмәт яугырлары! Бигрәкләрдә булдырып уйныйсыз инде...Киленнәр әллә сез дә берәр уен уйнап курсәтәсезме, әле онытырга өлгермәгәнсездер?

Киленнәр: Сез рөхсәт итсәгез, бик тә рәхәтләнеп уйныйбыз.

"Кулъяулык салыш» татар халык уены.

1 килен: Уенның тәртибен аңлатам. **Түгәрәктә биеп йөрибез, уртада кулъяулык болгап мин бием һәм үзем теләгән кешенең җилкәсенә кулъяулыгымны салам. Кулъяулык кемдә кала- шул җәза үти.**

Уен 3 тапкыр уйнала.

Әби: Бабакай, балалар, киленнәр, дөньябызны онытып уйнап та ятабыз бит, кояш баеп килә түгелме?

Барысы: Әйе, әйе...

Әби: Балакайларым, исегездә тотыгыз, кояш баегач беркайчан да чишмәдән су алмагыз, ярамый! Чишмә янын һәрвакыт чиста тотыгыз, чишмәләрне саклагыз, бүген уйнаган уеннарны онытмагыз, ишек алларында дусларыгыз белән, өйдә әти-әниләрегез белән уйнагыз яме.

Малайлар чиләк-көянтәләрне кызларга кияргә булышалар. Калганнар да эш коралларын җыеп, кайтырга кузгалалар.

(татар халык көе "Су юлы" көенә китәләр).

Әби: Бөртекләп вә берәмтекләп җыйган
Җәүһәрләрне барлар чак җиткән.
Гореф-гадәт, һөнәр югалмаган,
Күпме еллар, гасырлар үткән.
Илләребез имин булсын,
Матур булсын тормышлар.
Бу мирасны дәвам итәр-
Иң уңганнар, тырышлар!

Гармун көенә салмак кына йөреп чыгып китәләр. Татар халык көе "Төмән"

Кулланылган әдәбият.

1. Ягъфәров Р. Татар халкының уен фольклоры. – Казан:Иман, 2002.
2. Р.Ягъфәров. Уен –күңел бәйрәме.- Казан:Мәгариф,2009.
3. Татар халкының җырлы-биюле уеннары /Төз. Х.Гатина, сүз башы язучы И.Надиров. – Казан:Татар кит.нәшр., 1968.
4. Татар халык иҗаты. Йола һәм уен җырлары. – Казан:татар кит.нәшр., 1980.
5. Нәкый Исәнбәт "Балалар дөньясы"(Балалар фольклоры) җыентык, Татарстан китап нәшрияты, Казан,1970.

6. Нәкый Исәнбәт “Нәниләр шатлана”(Кече яшьтәге мәктәп балалары өчен) Татарстан китап нәшрияты, Казан,1967.
7. Балалар фольклоры. Төзүче Н. Исәнбәт Казан Тат. Китап нәшрияты, 1984.
8. “Үткәннәргә борылып карый- карый, алга таба киләчәккә барам” Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеларында халык педагогикасы алымнарын кулланып эшләүче тәрбиячеләр өчен методик кулланма. Татарстан Республикасы Мәгариф Министрлыгы Балтач районы мәгариф бүлеге, Балтач, 1998.
9. “Мин бәйрәмнәр яратам” К.В. Закирова, Г.Р.Гыйләҗетдинова. **2009** ел.
10.“Мин яратам сине Татарстан” №2. Бәйрәм сценарийлары җыентыгы. Яр Чаллы **2012** ел.
11. “Мин яратам сине Татарстан” №1. Бәйрәм сценарийлары җыентыгы. Яр Чаллы **2012** ел.

Газизова Э.И.
Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Казан арты милли мәгариф белем үзәге
муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе
«Арча 6 нчы номерлы урта гомуми белем мәктәбе»нең
татар теле һәм әдәбияты укытучысы

8 НЧЕ СЫЙНЫФНЫҢ ТАТАР ТӨРКЕМЕНДӘ ТАТАР ТЕЛЕ ДӘРЕСЕ

Тема	**Җөмләдә сүзләр бәйләнешен кабатлау.**
Максат	Җөмләдә сүзләр бәйләнеше турында белемнәрне тирәнәйтү, гомумиләштерү; 1) укучыларның анализ ясау, гомумиләштерү, мөстәкыйль фикерләүләренә ирешү; алган белемнәрне куллану күнекмәләре үстерү; 2) эшлекле, хезмәт сөючән булырга теләк булдыру, омтылыш уяту.
Планлаштырылган нәтиҗәләр	Җөмләдә сүзләр бәйләнеше төрләрен таный, сөйләм төзегәндә бәйләүче чараларны дөрес итеп куллана белү.
Дәреснең тибы	Белем һәм күнекмәләрне актуальләштерү дәресе.
Төп төшенчәләр	Җөмләдә сүзләр бәйләнеше, бәйләүче чаралар.
Предметара бәйләнеш	Әдәбият.
Эшне оештыру төрләре	Фронталь, индивидуаль, төркемнәрдә эшләү.
Чыганаклар	• төп: дәреслек; • өстәмә: слайдлар, карточкалар, күнегүләр җыентыгы, электрон дәреслек.

Дәрес барышы.

I.Оештыру, мотивлаштыру.
-Исәнмесез. Хәерле көн, кадерле укучылар!
-Барыгызга да хәерле эш көннәре теләп, дәресебезне башлыйбыз.
-Укучылар, менә бу шигырь юлларына игътибар итегез әле:
И сабыйлар! Эшләгез сез, иң мөкаддәс нәрсә — эш,
Эш агачы һәрвакытта бик юмарт китрер җимеш.
-Ул шигырь юлларын кем язган?
-Мәшһүр якташ шагыйребез Габдулла Тукайның “Эшкә өндәү” шигыреннән бу юллар.

-Әйе. Г.Тукай ул шигырен 1911 нче елда Казан чорында язган. Бу юллар безне нәрсәгә чакыра?
-Хезмәткә.
-Әйе. Ул безнең бүгенге дәресебезгә эпиграф та.
II.Дәрескә максат һәм бурычлар кую.Укучыларның уку эшчәнлеген мотивлаштыру.

- Укучылар, сүзләр нәрсәләрдән оешалар?
- Авазлардан.
- Әйе. Ә сүзләрдән җөмлә төзү өчен, нишләргә кирәк?
- Җөмлә төзү өчен, сүзләрне бер-берсенә бәйләргә кирәк.
- Әйе. Җөмләләр төзү өчен, без җөмләдә сүзләр арасында бәйләнеш төрләрен, аларның бәйләүче чараларын аера белергә тиеш. Дөрес итеп сөйләм төзи белү – безнең иң төп максатларыбызның берсе. Без инде алдагы дәресләрдә җөмләдә сүзләр бәйләнеш төрләрен, аларга хас булган билгеләрне өйрәндегез. Димәк, бүгенге дәрестә нинди лингвистик максатларга ирешергә тырышырбыз?
- Бүген без җөмләдә сүзләр бәйләнешен гомумиләштереп кабатларбыз.Төрле биремнәр, күнегүләр эшләрбез. Алган белемнәребезгә нәтиҗә ясарбыз, җөмләдә бәйләүче чараларны куллана белергә өйрәнербез.
- Димәк, бүгенге дәресебезнең темасы нинди булыр?
- Дәресебезнең темасы: "Җөмләдә сүзләр бәйләнешен кабатлау".

III.Белемнәрне гомумиләштерү һәм системалаштыру.

- Укучылар, экранга игътибар итегез әле. Нәрсә күрәсез?
- Җөмләдә сүзләр бәйләнешенең моделен. Ләкин анда күп мәгълүмат әлегә юк.
- Әйе. Ә менә дәрес ахырында сезнең алдыгызда булган ул схема җөмләдә сүзләр бәйләнеше турында мәгълүматлар белән тутырылган булырга тиеш.
- Укучылар, җөмләдә сүзләр бәйләнешен нинди ике төркемгә бүлеп карыйбыз? Кем җавап бирә?
- Тезүле бәйләнеш һәм ияртүле бәйләнешкә.
- Ә ни өчен шулай бүленә?
- Җөмләдә сүзләрнең бер-берсенә ияреп яки бер-берсе белән тезелеп бәйләнүләренә карап.
- Бик яхшы. Дәфтәрләрегезне ачыгыз да бүгенге числоны һәм сыйныф эше дип язып куегыз. Без хәзер сайланма диктант язабыз. Мин укыган җөмләләрдән, тезүле бәйләнештә торган сүзләрне генә сайлап алып, беренче баганага, ә ияртүле бәйләнештә ачыклаулы мөнәсәбәттә булган берәмлекләрне икенче баганага язарбыз. Ә Азалия магнит тактада ике бәйләнешкә караган бәйләүче чараларны аеру күнегүләрен үтәр. Тыңлыйбыз.
- Тырышкан табар, ташка кадак кагар. Ике уйла, бер эшлә. Кешегә иң кирәге — якты йөз, җылы сүз. Эшләгән эш, әйтелгән сүз онытылмый.

Тиңдәш кисәкләр	**Сүзтезмәләр**
табар,кагар уйла, эшлә йөз, сүз эш, сүз	ташка кагар ике уйла бер эшлә кешегә кирәге якты йөз җылы сүз эшләгән эш әйтелгән сүз

- Хәзер парларда бер-берегезгә эшләрегезне биреп тикшертегез һәм, сыйныфташыгызның төзәтүләрен исәпкә алып, үзегезнең эшегезне бәяләп, "Үзбәя битенә" шартлы билге куегыз. Дәрес буена һәр эшегезне шулай бәяләп барырсыз.

Җөмләдә сүзләр бәйләнешен кабатлау темасы буенча 8 нче А сыйныфы укучысы ____________________ **үзбәя бите**	
Сайланма диктант	
Бәйләүче чараларны аеру	

Телдән җаваплар	
76 нчы күнегү	
Тест эшләү	
Җөмләдә сүзләр бәйләнеше моделен төзү	
Гомуми бәя	

- Хатасыз эшегез өчен, + (плюс); төгәл эшләнмәгән эшегез өчен, сорау билгесе (?) куегыз. Дәрес буена үзегезнең танып-белү эшчәнлегезне бәяләп барырга онытмагыз.
- Ә Лилия белән Алия такта янында язып, бер-берсенең эшләрен тикшереп чыгарлар.
- Бик яхшы. Үз эшегезне бәяләгез. Һәрберегез схемаларда нинди берәмлекләр барлыкка килүеннән чыгып, ике төркемнең дә исемен язып куегыз.
- Укучылар, җөмләдә сүзләр бәйләнешенең моделенә игътибар итик әле. Нәрсә дип яздык?
- Тиңдәш кисәкләр, сүзтезмәләр.
- Азалия, сүз сиңа. Бәйләүче чараларны әйтеп чык әле. Ә без экран буенча тикшереп барабыз.
- Яхшы. Бу мәгълүматларны җөмләдә сүзләр бәйләнешенең моделенә өстәп куябыз.
- Укучылар, хәзер без схеманы тутырып бетерә алабызмы инде? Шул схема буенча җөмләдә сүзләр бәйләнеше турында үзләштергәннәрне кем сөйләп чыга?

IV.Белем һәм осталыкларны яңа ситуациядә куллану.

- Яхшы, укучылар, хәзер без сезнең белән әле генә сөйләгәннәрне практикада кулланып карарбыз. Дәреслек буенча 76 нчы күнегүне биреме буенча үтәү.
- Рәхмәт. Эшегезне бәяләгез.

V.Белемне үзләштерү дәрәҗәсен ачыклау.

Тест үтәү.

1.Сүзтезмә күрсәтелгән рәтне билгелә.

1. гөмбә
2. чебен гөмбәсе
3. зур гөмбә
4. Гөмбә үсә.

2.**Урмандагы чәчәкләр** сүзтезмәсендәге бәйләүче чараны билгелә.

1. сүз тәртибе
2. – дагы кушымчасы
3. – ләр кушымчасы
4. янәшә тору

3.**Укырга дип бару** сүзтезмәсендәге бәйләүче чараны билгелә.

1. – у кушымчасы
2. – га кушымчасы
3. дип бәйлек сүзе
4. сүз тәртибе

4.**Кызыл күлмәк** сүзтезмәсендәге бәйләүче чараны билгелә.

1. – ыл кушымчасы
2. фигыль формасы
3. янәшә тору
4. сүз тәртибе

5.**Ике бүлмә** сүзтезмәсенең исемедөрес күрсәтелгән рәтне билгелә.

1. исем сүзтезмә
2. сан сүзтезмә
3. фигыль сүзтезмә
4. сыйфат сүзтезмә.

Эшне тикшерү һәм бәяләү.

VI.Рефлексия, үзбәя, бәя, өй эше.

- Җөмләдә сүзләр бәйләнешеннән башка яшәп буламы? Ул ни өчен кирәк?
- Бәйләүче чаралардан башка җөмлә дә төзелмәскә мөмкин. Җөмләдә сүзләр бәйләнеше фикерләребезне белдерер өчен кирәк.

- Укучылар, без дәрескә нинди максатлар куйган идек әле? Үзбәя битенә карап һәр укучы үз эшенә гомуми бәя куйсын да түбәндәге таблица буенча ирешкән максатлары һәм киләчәккә бурычлары турында сөйләп чыксын.

Нәрсә белергә теләгән идем?	
Нәрсә белдем?	
Дусларыма нәрсә сөйләр идем?	

- Өй эше итеп, 1) Һәр укучы да мәҗбүри үтәү өчен, дәреслекнең 45-46 нчы битләрендә бирелгән 75 нче күнегү;
  2) Теләгән укучыларга гына “Хезмәт сөю” темасына мәкальләр язып килү;
  3) “Минем кем булырга телим?” дигән темага иҗади эш эшләү бирелә. Язып куегыз.
  Укучылар, сез бүгенге дәрестә куйган сорауларга җавап таба алдыгызмы?
- Әйе, бик дөрес.
- Яшьлегеңдә күп тырышсаң, эшкә бирсәң чын күңел, Каршыларсың картлыгыңны бик тыныч һәм бик җиңел, - дип язган бөек Г.Тукай.
- Укучылар, мин сезнең барыгызның да сәламәт булып, әти-әниләрегезне бары яхшы эш-гамәлләр белән куандыручы, эшчән, тәртипле, юмарт, акыллы һәм бәхетле, заманыбызга кирәкле шәхесләр булып үсеп җитүегезне телим. Дәресебез тәмам. Сезгә зур рәхмәт!

Галеева Ю.В.
ГБПОУ «Лубянский лесотехнический колледж»
преподаватель информатики

СОЗДАНИЕ ОТКРЫТОГО ЭЛЕКТРОННОГО КУРСА ПО ИНФОРМАТИКЕ ДЛЯ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА НА ПЛАТФОРМЕ STEPIK

Современная система образования, как и все информационное общество в целом, претерпевает существенные качественные изменения, обусловленные развитием различных интерактивных технологий и их возрастающим влиянием на все сферы деятельности человека. Реформирование системы среднего профессионального и высшего образования в направлении признания студента центральной фигурой учебного процесса с одновременным развитием его познавательной активности является сегодня обоснованной необходимостью педагогики. Данный процесс предусматривает перестройку процесса обучения, конечной целью которого должны стать максимальное раскрытие индивидуальных возможностей и саморазвитие личности каждого студента [Романова, 2018:5].

Одной из наиболее оптимальных форм современного обучения, в равной степени эффективного при получении основного и дополнительного образования, является дистанционная форма, называемая рядом исследователей образовательной системой 21 века [5, 8, 9]. Именно дистанционная форма обучения дает возможность создания систем массового непрерывного самообучения и общего обмена информацией, наиболее адекватно и гибко реагирует на потребности общества в части подготовки высокопрофессиональных специалистов/

Массовый открытый онлайн-курс — это интернет-ресурс с интерактивным участием и открытым доступом, позволяющий любому желающему изучить тот или иной дисциплинарный курс и сдать экзамен в режиме онлайн. Наиболее разработанными и получившими широкое распространение международными онлайн-курсами сегодня считаются платформы Coursera, Khan Academy, edX, Futurelearn, Open2Study [Лебедева, 2015:105]. Национальная платформа открытого образования, учрежденная ведущими ВУЗами России, с 1 сентября 2015 г. предоставляет пользователю возможность проходить курсы на русском языке по базовым дисциплинам бакалавриата и магистратуры [10]. Также

в образовательном пространстве Российской Федерации можно выделить такие порталы, как «МООК — в образовании» МГУ им. М. В. Ломоносова (проект «Университет без границ»), «Лекториум», «Универсариум», «Arzamas», онлайн-курсы Высшей школы экономики, Московского физико-технического института и Санкт-Петербургского государственного университета и др.

Внедрение онлайн-курса в колледже это инновационный метод образования, который соответствует требованиям и интересом современного студента. Развивает коммуникативные качества, культуру интернет общения, сотрудничество и расширяет образовательное пространство.

Курс разработан на основе рекомендованной ФГАУ «ФИРО» примерной общеобразовательной учебной дисциплиной «Информатика» для профессиональных образовательных учреждений автор М.С. Цветкова. Основная задача курса это структурирование учебного материала, возможность студентам изучить тему и выполнить задания в условиях отсутствия на паре. Сам курс разделен на 6 модулей, в каждый модуль разделен на уроки, содержащие видеоматериал из интернет источников, лекционный материал, тестовые или творческие задания, методические указания к практическим работам, материал к контрольной работе. За счет инструмента дедлайн регулируются сроки предоставления материала, урок открывается за один день до начала аудиторного занятия. Все контрольные и зачет сдается в присутствие преподавателя или в форме прокторинга. Результаты выполнения заданий в бальной системе выводятся в форме отчета в формате * .xlsx, остается только перевести баллы в оценки.

К потенциальным трудностям, с которыми могут столкнуться пользователи онлайн-курсов, можно отнести:

– отсутствие элементарной компьютерной грамотности;

– недостаточную саморегуляцию обучения;

– отсутствие привычек социализации, установления контактов с другими обучающимся;

– трудности оценивания уровня усвоения материала слушателями, которые предполагают документально подтвердить свое обучение для предъявления документа в другие учебные заведения или работодателю;

– потеря ориентации для тех, кто привык к строгим академическим курсам.

Вместе с тем, положительных сторон у онлайн-курсов в условиях стремительного развития информационного общества гораздо больше:

– обучение в неформальных условиях, а не в аудиториях;

– гибкость любого онлайн-курса, что позволяет обучающемуся работать в удобное для него время [Махаметова, 2017:2].

Стремительное развитие таких курсов количественно уменьшает роль традиционной системы образования, однако, не принижает ее фундаментально-академического значения. Несмотря на радикальную трансформацию процесса обучения в условиях массовой информатизации общества, качественное непрерывное образование невозможно без базиса теоретических знаний, полученных с участием педагогов, экспертов, профессионалов той или иной отрасли наук.

Список литературы

1. Романова Н. Л. Онлайн-курсы как инновационная форма дистанционного обучения // Педагогика высшей школы. — 2018. — №2. — С. 5-8. — URL https://moluch.ru/th/3/archive/86/3178/ (дата обращения: 20.11.2018).
2. Вьюшкина, Е. Г. Массовые открытые онлайн-курсы: теория, история, перспективы использования / Е. Г. Вьюшкина // Известия Саратовского университета. Серия: Философия. Психология. Педагогика. — 2015. — Том 15. — № 2. — С. 78–83.
3. Лебедева, М. Б. Массовые открытые онлайн-курсы как тенденция развития образования / М. Б. Лебедева // Человек и образование. — 2015. — № 1(42). — С. 105–108.
4. Махаметова, М. М. Плюсы и минусы онлайн-обучения / М. М. Махаметова // Современная педагогика. — 2017. — № 5(54). — С. 1–2.

Галиева А.Ф.
МБОУ-Арская гимназия №5
Арского муниципалдьного района РТ
учитель английского языка

УРОК АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В 6 КЛАССЕ ПО УЧЕБНИКУ ENGLISH

Класс:6 «А»
Учебник по английскому языку 6 класс English, О.В.Афанасьева, И.В. Михеева
Учебныйраздел :8 “ England”.
Тип урока: урок закрепление пройденного материала
Цели урока:
- ознакомление с причастием(English Participle);
- тренировка в переводе словосочетаний с причастием;
- актуализация изученной лексики в устной речи.

Ход урока

1. Орг.момент
T:Good morning, boys and girls! I’m glad to see you!
Who is absent? What date is it today?
What is the weather like today? How are you ? Very good. Now I want you to greet your partner to your face, then with the partner to your shoulder. Give a smile to each other.
I think you are ready to work hard. Sit down , please.
Let’s start our lesson.

T: Today first, you will have a geography quiz. Then I want you to learn how to describe things using special forms of the verbs. After that you will have a practice in making and translating the word combinations and sentences.

2. Речевая разминка
Учитель задает вопросы о местоположении стран в Европе.
T: Open your books at page 96 and look at the map. What country is situated to the north of Italy?
P: Austria is.
T: What country is situated to the west of Russia?
P: Sweden is.
T: Where is Ireland situated?
P: It is situated in the north-west of Europe.
T: Where is Spain situated?
P: It is situated in the south-west of Europe.

3. Проверка домашнего задания (упр. 6, с. 97)
T: Your home task to choose one country and compare its position with three of four other countries. Have you done it?
Несколько учеников описывают местоположение стран с помощью карты. После этого учитель раздает ученикам карточки, на которых написаны названия трех европейских стран. Учащиеся должны рассказать, где находятся эти страны в Европе и по отношению друг к другу. Например:

France
Italy
Germany

Предполагаемое высказывание ученика:
P: France is in the south-west of Europe. Italy is in the south of Europe. Germany is in the centre of Europe. Germany is to the north of Italy and to the north-east of France. Italy is to the south of Germany and to the south-east of France. France is to the south-west of Germany and to the north-west of Italy.
В это время учащиеся выполняют задания на карточках.

Make the right choice: its or it's
1. The film is famous for … actors.
2. … the most unbelievable thing I've heard.
3. People like to stay at this hotel because of … high-level service.
4. I like this car for … safety.
5. I think … too late to go for a walk.
6. … her book ,not mine.
Keys: 1.its; 2.it's; 3.its;4 .its;5.It's;6.it's

4. Ознакомление с причастиями (таблица Look, read and remember!,с.98)

T: We usually use the adjectives to describe things, for example, cold weather, a beautiful girl, and so on. Today I want you to learn how to describe things using special forms of the verbs. Let's read and translate the sentences in the table on page 98.

Ученики читают и переводят предложения с помощью учителя.

T: The words in bold are participles. There are two participles in English:
Participle I and Participle II. We form Participle I with-ing (play-playing).
Participle II consists with the third form of the werb (work-worked, fall-fallen)

Учитель должен объяснить учащимся, что в английском языке существуют причастие 1 (Participle I) и причастие 2 (Participle II), причастие 1 образуется от основы инфинитива путем добавления-ing (ask-asking). Если глагол оканчивается на букву е, то при образовании причастия 1 он утрачивает эту букву (smoke-smoking).Однако если глагол оканчивается на две буквы ee, изменений не происходит (agree-agreeing). У глаголов с одной согласной на конце, перед которой стоит ударная гласная, происходит удвоение конечной согласной (stopping,planning), но если в конце слова находится неударный слог, согласная не удваивается(visiting,listening).

Причастие 1 чаще всего переводится на русский язык с помощью причастий настоящего времени(writing-пишущий, reading-читающий). Причастие 2 совпадает с третьей формой глагола. Она обычно имеет страдательное значение и переводится на русский язык страдательным причастием прошедшего времени. В данном уроке причастие рассматривается только в функции определения.

5. Тренировка в переводе и употреблении Participle I

а) Упр. 8, с. 98
T: Read the word combinations in Russian and give English equivalents for them.
Ученики переводят словосочетания и записывают перевод на доске, обращая внимание на орфографию слов.
б) Упр. 9, с. 98
T: Now read the word combinations in English and give their Russian equivalents.
Учащиеся переводят словосочетания на русский язык.
T: Match the two parts of the sentences after the letter B.
Ученики читают получившиеся предложения.
T: I give you a verb and you make up your own word combinations. For example, I say to run, and you say the running boy. Is it clear?
Учитель называет глаголы, ученики образуют от них причастие и придумывают словосочетание, например:
to dance-the dancing girls
to cry-the crying baby
to sing-the singing birds
to clean-the cleaning powder

6. Повторение форм неправильных глаголов

T: Do you remember the three forms of the irregular verbs? Let's have a fun. Come here and make a circle, please. I throw the ball and say a verb. You catch the ball and say the second form of the verb and pass the ball to someone. That person says the third form and gives me the ball back.
Buy …
P1. Bought …
P2. Bought.

And now listen to the music,the next task. You must choose one of this paper shirts and move slowly trying to find your partner. There are regular and irregular verbs on these papers. As soon as you find your partner rise your hands.
Дети берут со стола карточки с надписями правильных и неправильных глаголов. Двигаются под музыку ища свою пару. Как только находят, берутся за руки и поднимают их. Так учитель видит готовность учащихся.(Make- made, have-had, meet- met, come-came)

7. Тренировка в переводе и употреблении Participle II

а) Упр. 11, с. 99
T: Let's come back to the textbook. Read the word combinations of ex. 11, page 99, and give English equivalents for them.
Ученики переводят словосочетания и записывают перевод на доске.
б) Упр. 12, с. 105
T: Now read the word combinations in English and give their Russian equivalents.
Учащиеся переводят словосочетания на русский язык.
T: Match the two parts of the sentences after the letter B
Ученики читают получившиеся предложения.

8. Итоги урока

T: The lesson is over now. Most of you have worked very well. But now I would like to know did you like the lesson? Choose one of these 3 smiles and show me. Thanks a lot for your work. At home you will look through the table on page 98 again do ex. 13. You are to complete the sentences choosing the right participles. Good bye!
Учитель подводит итоги урока и оценивает работу учеников.
Домашнее задание: L8, ex. 13

Галиева Г.Т.
Балтач районы, Алан авылы
МБГБУ "Алан башлангыч
мәктәп – балалар бакчасы"
беренче категорияле тәрбияче

СЕРЛЕ РӘСЕМ

зурлар төркемендә традицион булмаган алым белән
рәсем ясауның план-конспекты

Максат: иҗади эшчэнлектә балаларны яңа традицион булмаган алым белән таныштыру- чәнечке белән рәсем ясау.
Бурычлары:
1) игътибарлылык, иҗадилык, пөхтәлек күнекмәләре тәрбияләү;
2)иҗади күзаллау һәм уйлау сәләтен үстерү;
3) яңа традицион булмаган алым белән таныштыру - чәнечке белән рәсем ясарга өйрәтү.
Интеграль белем бирү өлкәләре: иҗади-эстетик,танып белү,физик үсеш.
Методик алымнар һәм чаралар: уен алым, сорау - җавап, мактау, практик эш, бәяләү, физминутка.
Барышы:
Тәрбияче: балалар, бүген безнең иҗади шөгыль. Без бүген серле рәсем ясыйбыз. Нәрсәсе белән серле соң ул? Ничек уйлыйсыз? (балалар җавабы)
Дөрес, без бүген рәсемне үзебез уйлап ясыйбыз.Фантазияне, уйлап чыгаруны эшкә җигәбез.Үзегезнең өстәлләрегезгә күз салыгыз эле. Рәсем ясау өчен барлык кирәкле әйберләр дә бармы? (балалар җавабы)
Тәрбияче: Өстәл өстендә тәртип юк. Әйдәгез, бергәләп тиз генә тәртипләп куйыйк әле. Гуашь, краска, карандашлар , салфетка бар. Ә безнең пумалалар кайда микән?(Тәрбияче пумалалар тора торган шкафны карый)

Тәрбияче: Балалар, пумалалар югалган бит безнең. Без хәзер рәсемне нәрсә белән ясыйбыз инде? Әйдәгез бергәләп эзлибез!

(Тәрбияче балалар белән бергәләп эзли. Пумалалар тора торган стаканда чәнечкеләр торганын күреп алалар)

Тәрбияче:Тәк-тәк-тәк.Кемдер безнең белән шаярырга уйлаган, безнең пумалаларны чәнечкегә алыштырып куйган. Нишләргә инде безгә?

(балалар җавабы)

Тәрбияче: Әйдәгез ,без чәчәкләрне чәнечке белән ясап карыйбыз.Ничек булыр микән?

(балалар җавабы)

Тәрбияче: Яхшы.Ләкин чәнечке белән рәсем ясаганчы бармакларыбызны рәсем ясарга әзерләргә кирәк.

Бармак уены: Матур рәсем ясар өчен
Бармакларны уйнатыйк.
Менә зуры,уртанчысы,
Атсыз һәм чәнти бармак
Күрсәткечне оныттык
Кәҗә мөгезе ясыйк.
Куян колагын онытмыйк
Бармак белән күрсәтик.

Тәрбияче: Әйдәгез экспериментны башлыйбыз.Зур кәгазь битен алыгыз. Пумаланы буяуга ничек тиерсәгез,чәнечкене дә итегез.Ә хәзер дәфтәр битенә туры сызык сызабыз.

(Тәрбияче әлеге эшне тактада күрсәтә,аннан соң балалар дәфтәр битендә эшлиләр).

Тәрбияче: Килеп чыгамы? (балалар җавабы)

Тәрбияче:Чәнечкеләрегезне сулы стаканда юып алыгыз һәм салфеткалар белән сөртегез.Ә хэзер икенче төс белән дулкынлы сызык үткәрәбез. Буяуларыгыз җитеп бетмәсә чәнечкене тагын берманып алабыз.

(Тәрбияче әлеге эшне тактада күрсәтә,аннан соң балалар дәфтәр битендә эшлиләр).

Тәрбияче: Булдырдыгыз, менә без чәнечке белән рәсем ясарга өйрәндек.Ардыгызмы? Әйдәгез хәзер ял итеп алабыз.

Бер-күтәрелдек,күтәрелдек
Ике-бөгелдек,турайдык.
Өч-уч төбен чәбәкләдек
Дүрткә кулларны суздык,
Бишкә кулны болгадык
Алтыга әкрен генә утырдык.

Тәрбияче:Әйдәгез,балалар шөгылебезгә кире әйләнеп кайтабыз.Кем хәтерли,без бүген нинди темага рәсем ясыйбыз?

Балалар җавабы.

Тәрбияче: Дөрес,без бүген серле рәсем ясыйбыз. Ә серле рәсемне без чәнечкеләр ярдәмендә ясыйбыз, шулаймы? Вакытны әрәм итмибез рәсемне ясый башлыйбыз.

(Балалар эшкә керешәләр.Тәрбияче һәр бала янына килә,нинди темага ясаячагын сорый.Авырсынган балаларга әйтеп җибәрә,юнәлеш бирә.Фломастерлар белән рәсемне тулыландырып җибәрергә мөмкин булуын әйтә).

Тәрбияче:Балалар карагыз әле, күпме серле рәсем барлыкка килгән монда! Сез барыгыз да булдырдыгыз. Кем үзенең рәсеме турында сөйләргә тели.

(Балалар чиратлашып үзләренең рәсемнәре турында сөйлиләр.Тәрбияче сораулар биреп балаларга булыша).Шөгыль ахырында тәрбияче балалар белән эшләгән эшкә йомгак ясый.

Тәрбияче: Балалар сезгә яңа пумалалар ошадымы? Нәрсә ошамады? Нәрсәне эшләве авыр булды? Сез чәнечке турында нинди яңалык белдегез? Чәнечке белән тагын рәсем ясар идегезме?

Балалар җавабы.

Тәрбияче: Без бүген сезнең белән традицион булмаган техника-чәнечке белән рәсем ясарга өйрәндек. Хәзер инде без чәнечкенең табак – савыт приборы гына тугел,аның белән тылсымлы картиналар ясап булуын да белдек.

Галимова Э.Г.
МБДОУ «Карадуванский детский сад комбинированного вида»
Балтасинского района РТ
воспитатель

ОЯСЫНДА НИ КҮРСӘ, ОЧКАНДА ШУЛ БУЛЫР
(ТАТАР ХАЛЫК МӘКАЛЕ)

Балалар бакчасы һәм гаилә белән берлектә тату, бәхетле гаилә төзердәй шәхесләр тәрбияләү төп максатларыбызның берсе. Аны тормышка ашыру балалар бакчасының һәм ата-аналарыбызның зур тырышлыкларын таләп итә. Гаилә – баланың төп тәрбиячесе, тотрыклы гаилә традицияләре саклаганда гына балага дөрес тәрбия биреп була. Бала чакта алмаган күнекмәләрне кеше гомере буе да өйрәнә алмаска мөмкин.

Гаилә тәрбиясенең мөһимлеген аңлап бакчабызда һәр гаилә белән тулы бәйләнешле элемтәләр булдырдык. Узара бер-беребезгә ярдәм итеп, тәҗрибә уртаклашып эшлибез. Бала яшәгән өй, мөхит эчендә булган тәрбия үзенчәлекләре белән танышабыз. Әти-әниләрне кызыксындырган сорауларга җаваплар бирәбез, аларның тәкъдимнәре нигезендә тәрбия чараларыбызны планлаштырабыз. Гаилә белемен бирүне эшчәнлеге бакчабызда – уен эшчәнлеге, матур әдәбият, сөйләм үстерү, рәсем, музыка, танып-белү үсеше, физик, театр эшчәнлеге, сәламәтләндерү, бәйрәмнәр, күргәзмәләр, ата-аналар белән максатчан эшләр оештыру юлы белән алып барыла.

Тәрбия чаралары үтемле, аңлаешлы булсын өчен, ата-аналарга педагогик, гаилә белеменбирүне бер эзлеклелектә, бер юнәлештә алып барабыз. Тәрбиячеләр, логопед, шәфкать туташы, читтән чакырылган психолог, табиб, юрист, дин әхелләре тарафыннан лекцияләр укыла. Үз чиратында ата-аналарда үзләренең тәрбия алымнары белән уртаклашалар, үзләре борчыган сорауларга җаваплар эзлиләр.

Видеоконференцияләр үткәрү, ачык ишекләр көне уздыру, атнаның һәр пәнҗешәмбе көнендә “Балам-багалмам” проекты нигезендә ата-аналар белән балаларның уртак шөгыльләре, төркемнәрдә ата-аналар почмагын даими тулыландыру, туган проблемаларны хәл итәргә, гаилә белеменә нигез салырга ярдәм итәләр. ”Әдәп-төбе – матур гадәт” темасы астында гаилә белеме, гаилә тәрбиясенең асылына төшенү өчен, әти-әниләрне бөек мәгърифәтчеләребез Каюм Насыйри, Ризаэтдин Фәхретдиннең нәсыйхәтләре белән дә таныштырабыз.

Бакчабызда гаиләләр катнашында үткәрелгән кичәләр, очрашулар, бәйрәмнәр дә гаиләдә татулык, миһербанлык, олылау, әти-әнигә хөрмәт, ихтирам хисе тәрбияли, тату гаилә рәхәтен тоярга ярдәм итә. Бу очрашуларда катнашу баланың сәләтен, хәрәкәт активлыгың, танып-белү активлыгын үстерә, сүзлек хәзинәсен баета. Бигрәк тә “Безнең гаилә-тату гаилә”, “Балагызның исеме нәрсәне аңлата”, “Кем-кемгә туган”, “Балагыз белән булган кызыклы хәлләр”, “Иң матур сүзле гаилә”, “Гаилә җырлары”, “Шигырь бәйрәмнәре”, һәм башка багышланган кичәләребез бу исәптән оттырышсыз дип уйлыйм.

Гаилә тәрбиясенә багышлап үткәрелгән күргәзмәләребез балалар өчен дә, әти-әниләр өчен дә бик җанлы үтәләр. “Әти-әни һөнәре”, “Әтием солдат булган”, “Гаиләбездән - кошларга бүләк”, “Гаиләбезнең иң олы кешеләре” кебек күргәзмәләребез аша балаларыбыз әти-әнисенең шәхси үрнәгендә туган илгә, туган телгә, хезмәткә, гаиләдәге һәр шәхескә мәхәббәтнең мөһимлеген аңлый. Аларның игътибарга лаек сыйфатлары белән горурланалар.

Әти-әниләренең эш урыннарына даими экскурсияләр оештыруыбыз да, балаларыбызның әти-әни хезмәтенең мөһимлеген аңлап, аларның һөнәрләре турында белемнәре арта. Гаиләдә ата-ана балалар белән бергә, алар көченнән килгән эшләр белән шөгыльләнүләрен күзәтеп, сораштырып, хуплап торабыз. Чөнки хезмәт белән бергә ихтыяр, көче дә тәрбияләнә. Бакчабызда халкыбыз йолалары, гореф-гадәтләребезне чагылдырган,

гаиләләр ярдәме белән бергә үткәрелүче “Әбием сандыгы”, “Шәҗәрә бәйрәме”, “Калфак чигү”, “Әниләрнең балачак уеннары”, “Әниемнең балачак курчаклары” һәм башка кичәләр балаларның аңына, рухына әдәплелек үрнәкләрен сеңдерү, хезмәт тәрбиясе бирү, халкыбыз һәм нәсел хәзинәләрен дәвам итүнең иң асыл юлы дип уйлыйм. Гаилә шәҗәрәсе балага туганлык бәйләнешләре турында мәгълүмат бирә. Ул гаилә төшенчәсен аңлый, гаиләсенең килеп чыгу тарихы белән таныша, аларга карата хөрмәт, кайгырту теләге тәрбияли.

Сугыш һәм хезмәт ветераннарын бакчабызга чакыру, яисә бәйрәмнәрдә балалар белән аларның өйләренә барып котлау да матур традициябез. Әби-бабайларының, туганнарының җәмгыять тормышында тоткан урыннары, батырлыклары, һөнәрләре белән танышу аша балаларыбызда горурлык, ихтирам хисе, кайгыртучанлык хисе, узара ярдәмләшү теләге тәрбиялибез.

Бакчага килгәч балаларыбызның өйдә вакытларын ничек уздырулары белән көндәлек кызыксынып торабыз. Яшьләренә карата балалар өчен әти –әниләргә уеннар, матур әдәбият исемлеге, кул эшләре белән шөгыльләнү буенча киңәш-тәкъдимнәр бирәбез. Районкүләм, Республикакүләм ярышларда катнашучы гаиләләргә һәрьяклап ярдәм итәбез.

Табигатькә мәрхәмәтлелек мөнәсәбәте тәрбияләүгә ирешү, аның белән танышу өчен, тәрбиячеләребез ата-аналар белән берлектә үзебезнең тирәдәге каенлыкка, чишмә буена, болынлыкка, Бакый күленә экскурсияләр оештырабыз, туган авылыбызда яшәүче авылдашларыбызның көн-күреше белән таныштырабыз.

Гаилә белән балалар бакчасы - балалар сәламәтлеген саклау, ныгыту өчен бер юнәлештә бердәм эш алып бара. Өй мохитендә көн тәртибен төгәл үтәүне, бакчада үткәрелүче чыныктыру чараларын өйдә үткәрүне һәрьяклап күзәтү астында тотабыз.

Бакчабызда үтүче “Спорт атналыгы”, “Әти-әни – мин спорт гаиләсе”, “Сабан туй”, гигиена күнекмәләренә багышланган ярыш –кичәләр гаиләне берләштерергә, сәламәтлеккә игътибарлы булырга өйрәтәләр. Тәрбиячеләребез, әти-әниләр соравы буенча , ял, бәйрәм көннәрендә чаңгы, чана, хоккей уеннарын оештыралар, ахырда матур итеп бергәләп эссе чәй, коймаклар белән сыйланалар.

15 нче майда Халыкара гаилә көнендә ата-аналарыбыз балалар белән бергәләп концерт номерлары әзерлиләр, курчак театры, спектакльләре куябыз. “Гаилә турында балалар рәсеме” дигән зур күргәзмә оештырабыз. Гаиләдә кеше үзен бәхетле тоя, һәрьяклап тәрбия ала, сәләте ачыла, үсә. Гаиләдәге кеше – бәхетле кеше, балалар гаиләгә ышанып, гаилә көчен тоеп, гаилә кыйммәтләрен аңга сеңдереп, лаеклы шәхес булып үсәләр.

Балалар бакчасы белән гаилә арасында иң гади, чын күңелдән ышанычлы мөнәсәбәтләр булдырып, баланы аңлап, аның кечкенә генә уңышларын күреп, үстереп, бердәм эшләгән очракта, куйган максатларыбызга, бәхетле гаилә белеме бирүебезгә ирешербез дип уйлыйм.

Галимова Л.В.
“Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Шәмәрдәннең 2 нче номерлы “Теремок” балалар бакчасы”
муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе
тәрбияче

ЙОРТ ХАЙВАННАРЫ
ИКЕНЧЕ КЕЧЕ ЯШЬТӘГЕЛӘР ТӨРКЕМЕНДӘ ЙОМГАКЛАУ ШӨГЫЛЕ
(ДИДАКТИК МАТЕРИАЛ БЕЛӘН ЭШ)

Максат: йорт хайваннары турындагы белемнәрне үстерү.
Бурычлар:- ишетеп аңлау, әйткәнне төгәл үтәү күнекмәләрен булдыру өстендә эшләү;
-зәңгәр, яшел, кызыл, сары төсләрне аеру, “зур”, “кечкенә” төшенчәләрен аеру;

-хәтерне, сөйләмне, моториканы үстерү;
-ярдәм итәргә теләк булдыру.
Материал: кәҗә, сыер, песи, эт, ат уенчыклары, капчыкта зәңгәр, яшел, кызыл, сары төстәге туплар һәм зәңгәр, яшел, кызыл, сары төстәге коробкалар, шундый ук төсләрдәге шакмак һәм өчпочмаклар, тозлы камырдан ясалган “солылар”
Шөгыль барышы:
Балалар залга керә һәм ярымтүгәрәк рәвештә баса.
Тәрбияче:
-Балалар, күзләрегезне күрсәтегез әле, күзләрегез күрәме?
Колакларыгызны күрсәтегез әле, колакларыгыз ишетәме?
Кулларыгызны күрсәтегез әле, кулларыгыз чәбәклиме?
Аякларыгызны күрсәтегез әле, аякларыгыз тыпырдыймы?
Ура! Күзләр күрә, колаклар ишетә, куллар чәбәкли, аяклар тыпырдый.
(Балалар сөйләм эчтәлегенә туры китереп, хәрәкәтләнәләр).Ә хәзер урыннарга утырабыз.
Балалар, бездә бүген кунаклар бар. Алар сезнең белән исәнләшәләр.
Тәрбияче:
-Исәнмесез, балалар.
Балалар:
-Исәнмесез.
Тәрбияче:
-Бу нәрсә?
Балалар:
- Бу – кәҗә.
Тәрбияче:
-Ул ничек кычкыра?
Балалар:
-Мәәә
Тәрбияче:
-Кәҗә кәбестә ярата. Аңа кәбестә ашатыйкмы?
Балалар:
-Әйе, ашатыйк.
(Кәҗәне балалар янындагы урындыкка куябыз һәм кәбестәне икенче баштагы балага илтеп бирәбез, балалар бер-берсенә тапшыралар һәм алган кеше “рәхмәт” әйтә, шул рәвешле кәбестә кәҗәгә килеп җитә)
Тәрбияче:
- Балалар, кәҗә дә сезгә рәхмәт әйтә, сез аңа булыштыгыз, рәхмәт барыгызга да, булдырдыгыз!
Тәрбияче:
-Ә менә бу нәрсә?
Балалар:
-Сыер.
Тәрбияче:
-Сыер ничек кычкыра?
Балалар:
-Мууу (каты итеп кычкыру)
Тәрбияче:
-Балалар, сыерның сезнең белән уйныйсы килә, уйныйбызмы?
Балалар:
-Әйе.
Бергәләп:
Му-му мин мөгезле(мөгез ясап күрсәтәләр)
Му-му, мин койрыклы (кулларын артка куеп, койрык ясап күрсәтәләр)
Му-му, мин колаклы (учлары белән күрсәтәләр)
Му –му мин сикерәм(ике аякта сикерәләр)
Му-му, мин сезне куркытам (мөгез ясыйлар)

Мууу, мин шулай сөзәм (сөзешәләр).
Тәрбияче:
-Булдырдыгыз, балалар, утырыгыз. Сыер сездән бик канәгать калды.
(Мияу, мияу дигән тавыш килә)
Тәрбияче:
- Балалар, бу нинди тавыш, кайдан килә ул? Табып бирегез әле миңа шуны.
(песине табып бирәләр) Бу песи, ул нинди?
Кечкенә. (балалар күрсәтәләр яки әйтәләр, ә сыер нинди?
-ул зур (басып, кулларын күтәреп зуур дип әйтеп күрсәтәләр)
Тәрбияче:
- Песи туп белән уйнарга ярата, менә бу капчыктан ала да, төсе буенча туры килгән коробкага сала. Без дә аның белән бергәләп уйнап алабызмы?
Балалар:
-Әйе.
(Балалар капчыктан зәңгәр, яшел, кызыл, сары төстәге тупларны алалар һәм шул төскә туры килә торган коробкага салалар, ә песи карап, мактап утыра, бергәләп уйный белгән өчен рәхмәт әйтә.)
Тәрбияче:
- Ә бу нәрсә?
Балалар:
-Эт
Тәрбияче:
-Ул ничек өрә.
Балалар:
-Һау-һау-һау.
Тәрбияче:
-Ә безнең эт нигәдер кәефсез икән, елый. Аның оясы ватылган. Аңа оя ясап бирикме?
Балалар:
-Әйе, бирик.
(Геометрик фигуралардан оя ясау.)
Тәрбияче:
-Ой рәхмәт, балалар, безнең эт бик шатлана. Сезгә рәхмәт әйтә. Ә безнең атыбыз кайда соң?
(балалар күрсәтә)
Тәрбияче:
-Ул ничек кешни?
Балалар:
-Ми-һа-һа-һай.
Тәрбияче:
-Балалар, ат солы ярата, яз көне солыны җиргә чәчәләр. Без дә солы чәчикме?
Балалар:
-Әйе.
Тәрбияче:
- Килегез әле минем янга. Менә бу савытта “солы бөртекләре”. Әйдәгез, бармаклар белән төртеп чыгыйк әле.(Кара картонга тозлы камырдан ясалган “ солы бөртекләре” сибелгән. Балалар имән бармак белән “солыны” төртеп, утыртып чыгалар)
Бергәләп:
- Имән бармак солы чәчә, имән бармак солы чәчә (эшләп бетергәч, баш бармакны күтәрәләр), баш бармак аны мактый:-во!
Тәрбияче:
-Балалар без барыбыз да булдырдык, хайваннарга ярдәм иттек. Шуның өчен үзебезгә дә кул чабыйк әле. Рәхмәт, балалар.

Галимуллина Л.М.
Балтач районы, Яңгул авылы
МБМБУ “Яңгул балалар бакчасы”
беренче категорияле
музыка җитәкчесе

СӘХНӘЛӘШТЕРЕЛГӘН УЕННАР АША БАЛАЛАРНЫҢ ЭСТЕТИК ЗӘВЫГЫН ҮСТЕРҮ

“Театр — яктылыкка, нурга илтә,
кире юлга җибәрми, уңга илтә...”
Г. Тукай

Театр сәнгате балаларга аңлаешлы һәм якын, чөнки аның нигезе уен. Ә мәктәпкәчә яшьтәге баланың төп эшчәнлек төре булып уен тора. Уен аша бала тирә - юнь белән таныша, дөньяны таный, җәмгыятьтә үз урынын таба, кешеләр белән үзенең мөгамәләләрен төзергә өйрәнә.

Сәхнәләштерү эшчәнлеге аша бала сәнгатькә тартыла, аның эмоциональ кичерешләре, сөйләм теле баетыла, эстетик зәвык, аралашу культурасы булдырыла; җәмгыятьтә үз – үзен дөрес тота белеп, әхлаклы, актив һәм сәләтле кеше булып үсәргә ярдәм итә.

Мин үз эшемдә балаларны театр сәнгате белән таныштыруда сәхнәләштерелгән уеннарны куллану отышлы дип саныйм.Сәхнәләштерелгән уеннарда катнашып балалар тирә-юнь белән, төсләр, авазлар белән танышалар, ә куелган сорауларга уйлап җавап биргәндә анализларга, уйланырга, төпле нәтиҗәләр ясарга өйрәнәләр.

Сәхнәләштерелгән уеннарны балалар бик яратып уйныйлар, төрле әкият персонажлары белән үзләре яңа әкиятләр уйлап чыгаралар. Башкарылачак роль баланы чиста, аңлашылырлык итеп сөйләвен таләп итә. Бу исә үз чиратында балада зур җаваплылык хисе тудыра. Персонажлар сөйләмен сәнгатьле итеп сөйләргә өйрәнү барышында балалар чиста, дөрес, аңлаешлы итеп сөйләргә өйрәнәләр; баланың монологик, диалогик сөйләме яңа сүзләр белән баетыла. Сәхнәләштерелгән уеннар барышында, бала персонажлар өчен кайгыра, үзен алар урынына куя, булышу ысулларын эзләп таба, яхшылык һәм явызлыкка үзенең карашын күрсәтә. Баланың эстетик үсешендә зур әһәмияткә ия булган берничә уңай сыйфат формалаша: матурлыкны, яхшылыклы, дөреслекне күрә һәм аңлый белү, бер – береңнең хәленә керү, ярдәм итү.

Төрле чаралар, бәйрәм вакытларында әкиятләрне сәхнәләштергәндә бала үзенең кичерешләрен, тойгыларын, теләкләрен, карашларын чит тыңлаучылар алдында күрсәтергә тиеш була. Шушы вакытта күп кенә бала кеше алдына чыгып чыгыш ясарга ояла, читенсенә. Моны булдырмау өчен бала үзен иркен тота алырлык шартлар тудырырга һәм аларны үзләрен иркен тотарга кече яшьтән үк өйрәтергә кирәк. Балаларның оялчанлыгын бетерү, сәхнәдә үзләрен иркен тотарга өйрәтү максатыннан, әти – әниләр ярдәме белән залның бер почмагына кечкенә генә сәхнә – подиум ясап куйдык. Балаларга өйдә әти – әниләре белән төрле әкиятләр уйлап чыгарырга тәкъдим итәм. Алар бик кызыксынып, әкиятләр өйрәнеп киләләр, ул әкиятләргә иллюстрацияләр, төрле атрибутлар ясап алып килеп, кирәк булса берәр иптәшләрен алдан әкияттә катнашучылар итеп әзерләп шушы кечкенә сәхнәбездә шөгыльләр, режим вакытында үз иптәшләренә әкият күрсәтәләр.

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны һәрьяктан камил шәхес итеп тәрбияләүдә педагогларга әти – әниләр белән бердәм булып эшләү бик мөһим. Һәр әти – әни үз баласының төрле яклап үсеше өчен үзен җаваплы хис итәргә һәм моның өчен уңайлы шартлар тудырырга тиеш. Безнең бакчада сәхнәләштерү эшендә дә әти - әниләребез төп ярдәмчеләребез. Әкиятләрне сәхнәләштергәндә костюмнар, атрибутлар әзерләүдә, балаларны төрле район, республика күләмендә үткәрелгән конкурсларга алып барганда әти – әниләребез һәрвакыт ярдәм итәргә әзер торалар.

Ата-аналар белән педагогларның бурычы - баланың сәнгать әсәрләрен карау теләгенә игътибарлы булу, баланың үзендә дә иҗат итәргә теләк уяту, баланың иҗат җимешләренә

сакчыл карау. Төп игътибар иҗади сәнгатьтә күпкырлы кызыксыну формалаштыруга юнәлтелергә тиеш.

Кечкенә чактан ук театр белән шөгыльләнгән һәр бала да артист була дигән сүз түгел. Тик сабый чакта күңел түренә салып куелган бу "орлыклар" балага киләчәктә зур ярдәм итәргә, матурлыкны аңлый белүче , мәрхәмәтле бала булып үсәргә ярдәм итәр, ә сәнгать белән кызыксынган баланың күңеле изгелектә булыр дип уйлыйм.

Ганеева Л.Х.
МБОУ – Арская гимназия №5
Арского муниципального района
Республики Татарстан
учитель начальных классов
высшей кв. категории

ЗАВИСИМОСТЬ ИМЕНИ ПРИЛАГАТЕЛЬНОГО ОТ ИМЕНИ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОГО

(урок русского языка в 3 классе)

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКА

Предмет: русский язык
Предметная линия "Перспектива"
Тема урока: Зависимость имени прилагательного от имени существительного.
Тип урока: **Урок общеметодологической направленности**
Деятельностная цель: формировать умения согласовывать имена прилагательные с именами существительными, грамотно составлять текст-описание.
Образовательная цель: учить находить имя существительное, от которого зависит имя прилагательное, ставить вопрос от имени существительного к прилагательному, определять их род и число, развивать речь учащихся при составлении словосочетаний и текста-описания.
Формирование УУД:
Личностные: проявлять познавательный интерес, трудолюбие, старание.
Регулятивные: работать с планом, сверяя свои действия с целью, корректировать свою работу
Познавательные: определять формы изменения окончания прилагательного и обосновывать свое мнение, устанавливать в словах наличие изученных орфограмм.
Коммуникативные: осуществлять взаимный контроль, приходить к единому мнению в рамках учебного диалога.

Этап урока	Действия учителя	Деятельность обучающихся	УУД

1. Организация начала урока. 2. Определение темы урока. 3. Минутка чистописания. 4. Постановка целей и задач урока. 5. Орфографическая минутка. 6. Актуализация опорных знаний. 7. Формирование способов деятельности.	**Установка положительной мотивации**. Долгожданный дан звонок, Начинается урок! - Начнем урок со стихотворения, который поможет нам войти в тему урока и получить хороший настрой. - О чем это стихотворение? -Отгадайте загадки. **Загадки о цветах: одуванчик, тюльпан, фиалка (**в приложении**)** - Где можно встретить цветы? - Цветы какие? Давайте убедимся в этом зрительно. - Определите тему нашего урока по стихотворению. Я имя ищу необычное, звучное, Особое, сильное, самое лучшее, Короткое, длинное, красное, синее, Неброское, яркое, очень красивое, Оно уменьшительное или ласкательное, Его называют ещё ...(Прилагательное) -Что знаем об имени прилагательном. Вспомним по модели Фрейера. (См.приложение) **Минутка чистописания.** ая, яя, ий, ый,ой, ые, ие, ое, ее - На что это похоже? Как распределить окончания в группы? - Определите, на какие вопросы вы бы хотели найти ответ сегодня на уроке. Запишите на стикерах. Прослушивание. -Запишем названия нескольких цветов. Как	**Чтение стих. о цветке**.(ученица) Здравствуй, милый мой цветок, Леса гость весенний! Как красиво ты расцвёл Здесь в уединении! Улыбнётся ветерок И с тобой играет. Солнце целый день тебя Весело ласкает. **Отгадывание загадок.** **На лугу, в саду, в комнате.** Описание цветов. **Просмотр видео-презентации о цветах**. (Составление цветка) Перечисляют признаки имени прилагательного. **Минутка чистописания.** - Окончания прилагательных. (Используют таблицу окончаний) **Запись вопросов на стикерах.** Ответы. **Запись слов, выделение орфограмм.** Фиалка, одуванчик, , подсолнух, герань, алоэ, ландыши. **Работа со словарями.** Прилагательное согласуется с существительным по роду, числу. Работа по презентации. Составление алгоритма.	ЛУУД РУУД ЛУУД КУУД РУУД ЛУУД РУУД РУУД ПУУД ПУУД РУУД КУУД ПУУД РУУД ЛУУД

8. Рефлексия. 9. Домашнее задание.	узнать их правописание? Обратимся к словарям (или интернет). - Подберите прилагательные к цветам. Что должны помнить? Какое окончание подставим? (жёлт_, душист_, пахуч_, нежн_, красив_, син_, лекарственн_) - Как определить число и род имен прилагательных? **Составление алгоритма.** **Чтобы определить род и число имени прилагательного, надо:** **1. Найти имя существительное, к которому относится имя прилагательное.** **2. Определить род и число имени существительного.** **3. По роду и числу имени существительного определить род и число имени прилагательного.** **Помни: Род имён прилагательных определяется только в единственном числе.** **Разбор словосочетаний.** 1) По тонкой нитке ручейка Сбежал с пригорка снег. И на пригорке вдруг нежный цветок Раскрылся раньше всех. - С помощью, какой части речи показано своеобразие цветка? - А если «нежная», то … Нежные … Нежное … 2) Упр. 213, с. 118 «Кто быстрей?» **Физ\мин.** 3) - Выпишите словосочетания прил +	Нежный цветок (ед.ч., м.р.) роза руки прикосновение Игра «Кто быстрей?» **Физкультминутка**. 1) Работа в паре с последующей проверкой. Текст-описание. 1 гр.: составление текста-описания любимого цветка. 2 гр.: Списывание текста «Незабудка» **Индивидуальное тестирование (презентация).** **Я** научился... Я понял, что... Было трудно... Было интересно... Мне понравился, как работал на уроке...	ПУУД КУУД ЛУУД ПУУД РУУД ЛУУД РУУД РУУД КУУД КУУД ПУУД ЛУУД РУУД КУУД ЛУУД РУУД КУУД ЛУУД

	сущ.. Подчеркните волнистой линией имена прилагательные. Определите их число и род. Прекрасен мой родной край. Он богат просторными лугами, на которых растут желтенькие одуванчики, душистый чабрец. Живописные озера богаты рыбой. Недалеко от села течет широкая полноводная река Ик. В ее заводях распускаются белые лилии, желтые кувшинки. Я люблю свой край. - Как звучал бы текст без прилагательных? Какой текст не может быть без прилагательных? 4) **Дифференцированная работа по тексту-описанию** Упр. 210, с. 116 Индивидуальный подход. Коррекция. - Посмотрите на ваши стикеры, смогли ли на уроке найти ответ хотя бы на один вопрос, отметьте знаком «+», если нет, знаком «-«. -Нарисуйте собственное настроение на цветке. Подарите гостям. Конкурс «Кто больше?» РТ с. 88 упр.143, с. 86 упр.139.		

Гарапшина И.Р., Хафизова Ф.Ф.
«Балтасинский детский сад №5 комбинированного вида»
Балтасинского муниципального района
воспитатели

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР ДЛЯ РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДЕТЕЙ

Всем известно, что в возрасте от шести до семи лет ребёнок значительно развивается во всех отношениях. И в то же время дефекты речи к этому возрасту становятся более

стойкими. Большое внимание в работе с детьми уделяется развитию связной речи, во многом зависящей от успешности работы по ознакомлению с окружающим. Занятия с детьми проводится в форме свободной непринужденной познавательной деятельности взрослого с детьми, где взрослый - партнер учитывает детские интересы и поддерживает инициативу каждого, а ребенок воспринимается как полноправный субъект взаимодействия.

Речь сопровождает и совершенствует познавательную деятельность детей, делает более целенаправленной и осознанной трудовую активность, обогащает игры, способствует проявлению творчества и фантазии в изобразительной, музыкальной, литературной деятельности.

Использование инновационных дидактических игр существенно повышает эффективность работы. Ведь самым главным средством речевого развития дошкольников является игра – специфическая детская деятельность, в которой ребенок отражает окружающую действительность, выявляет свои знания, делится ими с товарищами.

Дидактические игры расширяют представления об окружающем и способствуют развитию речевого общения. Помогают более глубокому пониманию произведений художественной литературы и активизируют речь. Развивают конструктивные способности и расширяют знания о геометрических фигурах и пространственных отношениях. Игра будет активно воздействовать на познавательно – речевое развитие ребенка, если воспитатель обогащает ее содержание, правильно организует.

Дидактические игры, обязательными элементами которых являются познавательное содержание и умственная задача. Например, в играх «Что изменилось?», «Чего не стало?» ребенок должен запомнить ряд предметов или их расположение, а затем восстановить в памяти эту картину и определить, какие изменения произошли. В играх «Найди предмет такой же формы», «Подбери по цвету», «Кому что нужно для работы» необходимо сгруппировать предметы по общим признакам. В играх «Узнай по описанию», «Чудесный мешочек», «Угадай по голосу» дети определяют предмет по одному из признаков.

В нашем современном мире, когда на смену простых настольно-печатных игр приходят инновационные дидактические игры, нельзя стоять на месте, нужно изобретать и придумывать новое. Во-первых, детям нравится что-то новое, необычное, а если есть интерес, усвоение информации идёт лучше. Во-вторых, бесконечное множество вариантов игр.

Поэтому мы хотим предложить вам игры, созданные нашими специалистами. И рекомендовать их в использовании для развития речи детей.

Инновация игр заключается в том, что они не купленные в магазине и не распечатаны из интернета, а разработаны и изготовлены учитывая индивидуальные особенности детей.

Игра **«Волшебные банки»,** изготовлена из банок из-под смеси для детского питания (бросовый материал). Банки обклеены цветным картоном, ярких цветов. В верхней части банки приклеены картинки по лексическим темам, например, животные. На нижней части банки липучки с шероховатой поверхностью. Крышка банки открывается, и внутри лежат ламинированные картинки детенышей животных, приклеенные на другую пару липучек с мягкой поверхностью. Ребенку предлагается сыграть в игру «Найди детеныша маме». «Волшебные банки» легкие и небьющиеся, не стоит переживать, если ребенок случайно уронит их. Пособие можно использовать на разные лексические темы: «Семья», «Одежда», «Кто чем питается?» и т. д. Цель: развивать внимание, мышление, активный словарь. Можно играть в игру «Покажи маму и детеныша», тем самым закрепляя пассивный словарь.

Следующая игра **«Веселые перчатки»**, изготовлены из обычных перчаток и приклеивания к ним глазок, носиков, язычков, бантиков. Любых деталей для украшения и создания веселого героя, который приходит к деткам во время занятий. Цель: Использовать как сюрпризный момент во время выполнения артикуляционной гимнастики. Каждый раз можно одевать разные перчатки, чтобы поддерживать интерес у ребенка с рассеянным вниманием. Одевая перчатку на свою руку ребенок перестает испытывать ощущение того, что у него что-то не получается, появляется уверенность в себе. Детям, испытывающим

затруднение в поднятии языка наверх, предлагается выполнять движения пассивно, зажимая язык с помощью салфетки.

Игра **«Покорми животное»** изготовлена из банок из-под смеси для детского питания, также бросовый материал. Банки обклеены цветным картоном. На крышку банки приклеивается цветная ламинированная картинка головы животного (корова, свинья, ёжик). На месте рта вырезается отверстие, в которое могут помещаться мелкие детали (пластмассовые фигурки фруктов и овощей, разноцветные крупные макароны, желуди, орешки). Детали должны быть не мелкого размера, чтобы дети без труда могли захватить их пальцами. Цель: развитие мелкой моторики, развитие сенсорного восприятия.

Игра **«Цветные ролики».** Изготовлена из экологического, доступного материала: древесных опилок, клейстера, красителей, немного клея ПВА. Пособие состоит из шершавых и гладких, чередующихся деталей, натянутых на леску. Такая особенность неслучайна. Если шершавые крупные детали активизируют, то гладкие – успокаивают. «Цветные ролики» имеют яркие, сочные цвета. А значит, раздражают сетчатку глаз, что немаловажно при некоторых заболеваниях глаз. Цель: профилактика и лечение плоскостопия, самомассаж, упражнение «Пройди по камушкам». «Цветные ролики» привлекут детей с рассеянным вниманием и с нарушениями в эмоционалъно-волевой сфере. Ролики просто неоценимы для самомассажа ладоней и общего массажа. С пособием можно играть и индивидуально, и в парах, и подгруппой. Соответственно мы наладим дружеские отношения в детском коллективе и заботливое отношение друг к другу.

Следующее пособие для игр **«Чудо-варежки».** Варежки можно изготовить любому специалисту и маме. Можно взять парные варежки, а можно оставшуюся без пары после прогулки. На варежку нашиваются различные пуговицы, детали, бубенчики. Благодаря чему варежки при хлопке и трении друг об друга издают различные звуки. Варежки используются для игр: « Найди пару», « Где я?», « Погладь меня (друга) и т.д. Цель: раздражают слуховые рецепторы у детей с нарушением слуха, при массаже и самомассаже активизируют нервные окончания и кровообращение, создают уют и покой дома, бабушкиных рук.

Также мы Вам хотим предложить игру – шнуровку **«Радуга».** В отличии от фабричной шнуровки , «Радуга» изготовлена вручную из мягкого пластика с более крупными отверстиями. Сделано это для того, чтобы ребёнок раннего возраста мог самостоятельно провести цветные шнурки через отверстия. Дать самостоятельно сделать - значит дать ребёнку ощущение уверенности в себе. Шнурки ярких, сочных цветов. Цель: концентрация внимания, раздражение сетчатки глаза. Игра состоит из двух половинок: можно использовать индивидуально и в парах. При работе в парах получается цельное изображение радуги. Значит работающие в парах должна быть в команде, приходить друг-другу на выручку.

Игра – макет **«Чудесное дерево».** Макет дерева изготовлен из древесины и закреплён на устойчивой подножке. Макет можно использовать и на полу, и на столе. Он устойчив и долговечен. Соответственно, ребёнок не будет бояться сломать его. На макете закреплены крупные строительные кнопки, замаскированные под листву дерева и кору ствола – это основа под магниты. В качестве магнитов можно использовать заламинированные картинки на различную тематику («Фрукты», «Цвета» , « Животные» , «Птицы», « Семья» и т.д) , закреплёнными к ним мягкими магнитами. Пособие можно использовать для игр и игровых упражнений: « Покажи», «Дай мне», «Принеси» , «Что это?» , «Кто это?», «Расскажи сказку» (Например, « Гуси-лебеди»), «Продолжи сказку», « Кто спрятался?», « Что на дереве , что под деревом?» и т.д. За счёт крупных кнопок и магнитов ребёнок не промахнется и выполнит задание. Цель: развитие словаря при изучении языков: татарского, русского, английского.

Вот пример работы с макетом по программе **«Семьеведение»**

Цель: воспитывать уважение и бережное отношение к своей семье; познакомить детей со всеми членами семьи, их обязанностями, активизировать словарь через диалоги и монологи о семье и её членах, поддерживать познавательный интерес детей к семье, её традициям, развивать мелкую моторику рук,

В соответствии с тематикой занятия может использоваться для различных игр.

В эту дидактическую игру можно включить, практически все темы, которые осваиваются детьми дошкольного возраста. Это дает большой простор для развития всего комплекса понятий, составляющих речь. Пособие можно использовать во фронтальной, групповой и индивидуальной работе с детьми.

Варианты игры:

«Четвёртый лишний» Подбирается серия картинок, среди которых три рисунка можно объединить в группу по общему признаку, а четвертый – лишний. Предложить ребёнку первые четыре рисунка (например, мама, бабушка, дедушка, котёнок) и попросить лишний убрать. Спросить: «Почему ты так думаешь? Потому что котёнок – это не член семьи и т.д.»

«Что я подарю»

Играть может несколько человек. Перед началом игры договариваются, что будут называть предметы, находящиеся вокруг. Первый играющий произносит: «Я подарю маме … апельсин». Следующий должен продолжить: «Я подарю маме апельсин, яблоко». Если кто-то не может продолжить перечисление объектов, которых можно наблюдать в данной ситуации, он выходит из игры. Начинается следующий тур, составляется новое предложение и для других членов семьи, и так далее.

«Прятки»

В гости к нам пришла семья (Кого-нибудь из детей). Можно попросить назвать членов его семьи. Ребёнок называет членов семьи – воспитатель закрепляет на дереве.

- Семья Алёши (Марата…) решила поиграть в прятки. Стали играть они в прятки.

Дети смотрят на макет дерева и запоминают картинки. Потом закрывают глаза. Макет дерева поворачивают от детей. Дети открывают глаза и называют членов семьи друга.

«Отгадай-ка»

Воспитатель предлагает: «Давайте поиграем. По описанию отгадаем, о каком члене семьи я говорю. Говорим только о тех людях , изображение которых находится на дереве. Воспитатель дает описание бабушки (мамы) , а затем передает камешек тому, кто будет отгадывать. Отгадав, ребёнок описывает своего героя и передаёт камешек другому играющему, чтобы тот отгадал. План описания персонажа: Он пожилой, седой. Любит читать газету. Много знает интересных историй. (Дедушка)

«Дополни предложение»

Нужно найти и сказать такое слово, чтобы получилось законченное предложение. Добавлять нужно только одно слово. Воспитатель говорит несколько слов предложения, используя картинки с макета, а дети должны дополнить его новыми словами, чтобы получилось законченное предложение, например: «Вкусный пирог из яблок приготовила... (бабушка, мама). продолжают дети. В саду много груш собрал…(дед, внук, сын и т. д)

Таким образом, можно использовать макет и по другим лексическим темам.

Рассмотрим ещё один пример. Для более эффективной работы по развитию мелкой моторики у детей мы разработали многофункциональное дидактическое пособие. Очень удобно использовать в индивидуальной, групповой и фронтальной работе.

Дидактическое игра - пособие **«Огород»**. Изготовлено из подсобных средств, что очень важно когда работаешь в районе. В игру вложено тепло рук педагога и помощников – родителей группы.

В соответствии с тематикой занятия может использоваться для различных игр и для различных проектов. Очень мобильно, может украсить уголок природы.

<u>Цель:</u> активизировать словарь, поддерживать познавательный интерес детей, развивать мелкую моторику рук.

Воспитывающие задачи: прививать желание к труду, желание помогать взрослым, учить аккуратности, умению работать в коллективе.

Развитие речи:
Задачи: закрепить в активном словаре названия овощей, совершенствовать умение описывать предметы, научить составлять небольшие рассказы из 3-4 предложений, использовать в речи прилагательные : « большой (маленький), вкусный, сладкий, твердый и т.д.», умение согласовывать род существительных и прилагательных («лук горький, морковь сладкая») «Какие овощи?», «Отгадай какой овощ», « Опиши овощ»,« Расскажи», « Закончи предложение» и т.д.
Пособие можно использовать во фронтальной, групповой и индивидуальной работе с детьми.

Варианты игры:

«Отгадай»

Подбирается серия загадок об овощах из набора к макету. Детям предлагается найти отгадку. Кто первый ответил получает фишку-камешек.

«Что я вижу»

Ход игры:
Играть может несколько человек. Перед началом игры договариваются, что будут называть предметы, находящиеся вокруг. Первый играющий произносит: «Я вижу…лук». Следующий должен продолжить: «Я вижу лук, редиску». Если кто-то не может продолжить перечисление объектов, которых можно наблюдать в данной ситуации, он выходит из игры. Начинается следующий тур, составляется новое предложение, и так далее.

«Прятки»

Цель: учить понимать и правильно использовать в речи предлоги с пространственным значением (справа, слева, в углу, рядом), укреплять память.
Ход игры:
Страшила (Пугало из « Изумрудного города») стал играть в прятки с овощами. Хочет и Вас ребята позвать в игру. Дети смотрят на макет огорода и запоминают овощи. Дети закрывают глаза. Огород закрывают от детей. Дети открывают глаза. Что спрятал Страшила? И т. д.

«Отгадай-ка»

Цель игры: научить по описанию узнавать предмет, развивать память.
Ход игры. Воспитатель предлагает: «Давайте поиграем. По описанию отгадаем, о каком предмете говорю. Говорим только о тех предметах, которые находятся на огороде. Воспитатель дает описание предмета, а затем передает камешек тому, кто будет отгадывать. Отгадав, ребёнок описывает свой предмет и передаёт камешек другому играющему, чтобы тот отгадал.
План описания предмета:
Оно оранжевое, длинное. Его можно есть, но нужно помыть. Растёт на огороде.

«Дополни предложение»

Цель игры: Развивать активный словарь.
Игровые действия. Бросание и ловля мяча.
Ход игры: Нужно найти и сказать такое слово, чтобы получилось законченное предложение. Добавлять нужно только одно слово Воспитатель говорит несколько слов предложения, а дети должны дополнить его новыми словами, чтобы получилось законченное предложение, например: «На дереве растут ... …яблоки, груши, апельсины». К дереву прибежали … зайчик, белочка» - продолжают дети.

«Соберём урожай»

Цель игры: Обогащать словарь за счёт числительных, закрепить умение считать.
Ход игры: К нам в гости зашёл Страшила .Он очень любит овощи. Посмотрите на наш огород. Сможем ли мы угостить гостя? Назовите что на огороде? Как назвать одним

словом? (Овощи) Соберём овощи. Сколько морковок? Сколько взяли? Сколько осталось? И т.д.

Применение инновационных дидактических игр на занятиях по развитию речи в ДОУ позволяет преодолеть интеллектуальную пассивность детей на занятиях, дает возможность повысить эффективность образовательной деятельности педагога ДОУ, является обогащающим и преобразовывающим фактором развития предметной среды.

Таким образом, инновационные дидактические игры являются эффективным техническим средством, при помощи которого можно значительно обогатить коррекционно-развивающий процесс, стимулировать индивидуальную деятельность и развитие познавательных процессов детей, расширить кругозор ребенка, воспитать творческую личность, адаптированную к жизни в современном обществе.

Гарифуллина К.Х.
МБОУ «Мичанская основная общеобразовательная школа
Сабинского муниципального района Республики Татарстан»,
учитель начальных классов высшей квалификационной категории

СИСТЕМА РАБОТЫ С ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ

Актуальность

«Одаренность человека - это маленький росточек, едва проклюнувшийся из земли и требующий к себе огромного внимания. Необходимо холить и лелеять, ухаживать за ним, сделать все, чтобы он вырос и дал обильный плод»

Сегодня чрезвычайно актуальна проблема выявления, развития и поддержки одарённых детей. Раскрытие и реализация их способностей и талантов важны не только для одарённого ребёнка, как для отдельной личности, но и для общества в целом. Одарённые, талантливые дети и молодёжь – это потенциал любой страны, позволяющий ей эффективно развиваться и конструктивно решать современные экономические и социальные задачи. В этой связи работа с одарёнными и высоко мотивированными детьми является крайне необходимой.

У каждого нормального ребёнка – огромные возможности развития. Но это не означает, что при равных условиях можно ожидать одних и тех же способностей у всех детей. Действительно, есть такие дети, которые явно или неявно выделяются среди своих сверстников способностью учиться. И эти дети действительно требуют особого подхода, потому что чем выше их отличие от сверстников, тем богаче перспективы их личностного развития.

Поэтому заниматься одарёнными детьми нужно, но чётко осознавая, что проблема выявления, обучения и развития одарённых детей – сложная, лежащая на пересечении выше перечисленных проблем.

Цели и задачи системы работы с одаренными детьми.

Главная цель – воспитать каждого ученика успешным.

Задачи:

-Выявление одарённых детей и создание системы работы с детьми;

-Создание условий для оптимального развития одаренных детей.

-Отбор средств обучения, способствующих развитию самостоятельности мышления, инициативности и научно-исследовательских навыков, творчества в урочной и внеурочной деятельности;

-Давать современное образование, используя на уроке дифференциации на основе индивидуальных особенностей детей;

-Развитие у одарённых детей качественно высокого уровня представлений о картине мира, основанных на общечеловеческих ценностях.

-Научное, методическое и информационное сопровождение процесса развитие одаренных детей;

-Социальная и психологическая поддержка одаренных детей

-Ожидаемые результаты.

-Реализация творческого потенциала детей: занятия в кружках, секциях, призовые места в олимпиадах, положительная динамика продвижения учащихся.

Методические результаты:

- создание банка данных, включающих сведения о детях с различными типами одарённости;

- разработка и реализация программ поддержки и развития одарённых детей, создание системы взаимодействия с основной школой, родителями учащихся;

- использование системы диагностик для выявления и отслеживания различных типов одарённости;

обобщение и систематизация материалов педагогической деятельности

Отличительные особенности одаренных детей

1.Имеют более высокие по сравнению с большинством остальных сверстников интеллектуальные способности, восприимчивость к умению, творческие возможности и проявления.

2.Имеют доминирующую, активную, не насыщаемую познавательную потребность.

3.Испытывают радость от умственного труда.

Категории одаренных детей

1.Дети с необыкновенно высоким общим уровнем умственного развития при прочих равных условиях.

2.Дети с признаками специальной умственной одаренности - одаренности в определенной области науки, искусства.

3.Учащиеся, не достигающие по каким - либо причинам успехов в учении, но обладающие яркой познавательной активностью, оригинальностью психического склада, незаурядными умственными резервами.

Модель одаренного ребенка:

Личность, здоровая физически, духовно - нравственно и социально;

личность, способная самостоятельно находить выход из проблемной ситуации, осуществить поисковую деятельность, проводить исследования, рефлексию деятельности, владеющими средствами и способами исследовательского труда;

личность, способная осуществить самостоятельную деятельность;

личность, обладающая разносторонним интеллектом, компенсаторными способностями, высоким уровнем культуры;

личность, руководствующаяся в своей жизнедеятельности общечеловеческими ценностями и нормами, воспринимающая и другого человека как личность, имеющую право на свободу выбора, самовыражения;

Принципы работы с одаренными детьми

1.Принцип дифференциации и индивидуализации обучения (высшим уровнем реализации которых является разработка индивидуальной программы развития одаренного ребенка).

2.Принцип максимального разнообразия предоставляемых возможностей

3.Принцип обеспечения свободы выбора учащимися дополнительных образовательных услуг.

4. Принцип опережающего обучения.

5. Принцип комфортности в любой деятельности

6. Принцип развивающего обучения.

7. Принцип возрастания роли внеурочной деятельности одаренных детей через кружки, секции, факультативы, клубы по интересам.

8. Принцип усиления внимания к проблеме межпредметных связей в индивидуальной работе с учащимися.

9. Принцип создания условий для совместной работы учащихся при минимальной роли учителя.

Для меня очень важно, прежде всего, научить ребят самостоятельно мыслить, искать необходимую информацию, сопоставлять факты. Тогда они не перестанут учиться всю жизнь, независимо от своей профессии, обгоняя меня и самих себя. Лев Николаевич Толстой писал: «Знание только тогда знание, когда приобретено усилиями своей мысли, а не памятью….».

Развитие творческого потенциала

Как известно, в любом деле, прежде всего, важна мотивация.

Младшие школьники, наверное, самые активные ученики в любой школе. Однако, если на первых порах, им всё интересно, они горят желанием попробовать себя во всём, то уже к 3-4 классу интерес постепенно угасает и вот здесь важно не упустить их.

Для мотивации к различным видам деятельности я использую такие приёмы, как:

- рейтинг учащихся,
- «почётное место в классе».
- создание портфолио с последующей публичной презентацией.

2. Следующий этап – диагностика способностей учащихся, которая является одним из важных аспектов в работе с одаренными детьми.

Она осуществляется в два этапа:

-Этап предварительного поиска

Основной смысл работы на этом уровне – собрать предварительную информацию о ребёнке. Как правило, информация собирается из четырёх источников: от родителей, учителей, психологов и самих детей и оформляется в психолого-педагогических картах.

- Тестовая диагностика (определение уровня стартовых возможностей).

В своей работе я использую следующие диагностики:

- изучение школьной мотивации,
- карта «Интересы и потребности»,

Условия успешной работы с одаренными учащимися.

Осознание важности этой работы каждым членом коллектива и усиление в связи этим внимания к проблеме формирования положительной мотивации к учению.

Создание и постоянное совершенство методической системы работы с одаренными детьми.

Учитель должен быть:

- увлечен своим делом;
- способным к экспериментальной, научной и творческой деятельности;
- профессионально грамотным;
- интеллектуальным, нравственным и эрудированным;
- проводником передовых педагогических технологий;
- психологом, воспитателем и умелым организатором учебно-воспитательного процесса;
- знатоком во всех областях человеческой жизни.

Формы работы с одаренными учащимися.

- творческие мастерские;
- групповые занятия по параллелям классов с сильными учащимися;
- кружки по интересам;
- конкурсы;
- интеллектуальный марафон;
- участие в олимпиадах;
- работа по индивидуальным планам;
- научно-исследовательские конференции.

Этапы работы с одаренными учащимися.

Каждый ребенок неповторим, но при всем индивидуальном своеобразии реальных проявлений детской одаренности существует довольно много черт, характерных для большинства одаренных детей. Причем, наряду с глубинными, скрытыми от непрофессионального взгляда, довольно много таких, которые часто проявляются в поведении ребенка, в его общении со сверстниками и взрослыми и, конечно же, в познавательной деятельности. Ценность их в том, что они практически всегда могут быть

замечены не только психологами, но и воспитателями детских садов, школьными учителями, родителями в раннем периоде. Главное заметить особенности ребёнка своевременно и развивать его дар. Организацию работы с одарёнными детьми в начальной школе можно разделяю на несколько этапов:

1 этап - в период предшкольной подготовки;

2 этап – приём в 1 класс;

3 этап – в процессе обучения в начальной школе.

1 этап

Работа с одарёнными детьми начинается ещё в период предшкольной подготовки ребят.

Наша школа сотрудничает с дошкольным образовательным учреждением. Учителя начальных классов проводят занятия с дошкольниками по подготовке к школе. В этот период и начинается первое знакомство с будущими первоклассниками. Часто учителя присутствуют на занятиях, проводимых воспитателями детского сада, ведут наблюдения за дошкольниками, общаются с ними, организуют игры, конкурсы, викторины. Опыт работы показывает, что такое общение помогает дошкольнику быстрее адаптироваться к школьной жизни. Учитель же имеет общую картину о том, какие ученики придут к нему в класс.

Многолетний опыт работы позволил мне выделить определённый список качеств, характерных для будущих творцов:

-Рано овладевают знаниями в избранной сфере.

-Проявляют высокий интеллект, хорошую память.

-Увлечены своим делом, энергичны.

-Демонстрируют ярко выраженную независимость, стремление работать в одиночку, индивидуализм.

-Умеют контролировать себя.

-Имеют стремление контактировать с другими одаренными, юными и взрослыми.

-Умеют извлекать практический опыт и быстро приобретать художественный и интеллектуальный опыт.

Но главным показателем одарённости малыша в детском саду на мой взгляд является его любознательность. Любознательность, проявившись довольно рано, на всех возрастных этапах продолжает оставаться важнейшей отличительной чертой талантливого человека. Я убеждена, что при воспитании творца очень важно, чтобы любопытство вовремя переросло в любовь к знаниям - любознательность, а последняя - в устойчивое психическое образование - познавательную потребность.

2 этап

При приеме в 1 класс с дошкольниками учителю необходимо провести собеседование, а психологу школы вести наблюдение за поведением ребёнка. Наряду со «знаниевыми» показателями для себя выделить основные признаки, которые проявляет одарённый ребёнок:

-познавательная самодеятельность;

-высокий уровень развития логического мышления;

-оригинальность и гибкость мышления;

-высокая концентрация внимания;

-отличная память;

-самостоятельность;

-лидерство (не всегда).

На собеседовании должны присутствовать и родители будущего первоклассника, которые заполняют анкету.

Психолог и педагог по ходу собеседования могут задать вопросы родителям. В итоги уже при приёме в 1 класс, сложится впечатление о ребёнке, его возможностях, способностях. Главное же станет понятным, в какой среде развивался, воспитывался и рос малыш.

Опыт работы показывает, что чаще всего одарённые дети вырастают в интеллигентных семьях. И дело тут вовсе не в особых генах гениальности - их природа

распределила между всеми детьми поровну. Дело в семейной атмосфере, в системе семейных ценностей.

Не секрет, что многие родители поощряют и желали бы развивать в своем ребенке познавательные потребности и различные способности. Но только делают они это, естественно, по-разному и, к сожалению, не все.

3 этап

Младший школьный возраст — период впитывания, накопления и усвоения знаний. Успеху этого процесса способствуют характерные особенности детей этого возраста: доверчивое подчинение авторитету, повышенная восприимчивость, впечатлительность, наивно-игровое отношение ко многому из того, с чем они сталкиваются. У младших школьников каждая из перечисленных способностей выражена, главным образом, своей положительной стороной, и в этом заключается неповторимое своеобразие данного возраста. Некоторые из особенностей младших школьников в последующие годы сходят на нет, другие во многом изменяют свое значение. Сложно оценить действительное значение проявляемых в детстве признаков способностей и тем более предусмотреть их дальнейшее развитие. Нередко обнаруживается, что яркие проявления способностей ребенка, достаточные для начальных успехов в некоторых занятиях, вовсе не открывают пути к действительным, социально значимым достижениям в будущем. В работе с одарёнными детьми на начальном этапе обучения в школе соблюдаются взаимосвязи природных задатков, социума, в котором развивается и воспитывается ребёнок и создание оптимальных условий для развития его таланта.

Выводы:

При работе с одарёнными детьми учитываются личностные и возрастные особенности каждого ребёнка, характер семейных отношений и развитие эмоционально – волевых качеств детей, создаются условия для освоения родителями способов формирования у ребёнка положительной «Я – концепции» как важнейшего условия полной реализации потенциальных возможностей одарённого ребёнка.

Это позволяет самореализоваться каждому ребёнку, выявить большую группу талантливых и одарённых ребят на ранней стадии обучения и создать среду каждому лицеисту для развития мотивации к познанию и творчеству, интеллектуальной и личностной инициативы

Формы и методы творческого обучения младших школьников

Практика показала, что дети с ранним расцветом интеллекта встречают трудности в первые учебные дни. А причиной является то, что учение начинается, зачастую, с того, что ему уже «не интересно». Именно им, наиболее любознательным, часто становится скучно в классе после первых же уроков. Уже умеющие читать и считать, им приходится пребывать в безделье, пока другие осваивают азбуку и начальные арифметические действия. Конечно, очень многое зависит от того, как ведется преподавание, но как бы педагог не старался относиться к ученикам индивидуально, имея дело с целым классом, он лишен возможности ориентироваться на сильных учеников. Умный и активный ученик, стремясь обратить на себя внимание, быстро и легко выполняя все задания, скоро может стать в тягость и учителю, и своим сверстникам.

Активно применяю дифференцированный подход, разнообразные формы и методы творческого обучения

Постепенное приближение младших школьников к самостоятельному решению проблем осуществляется с помощью частично-поискового или эвристического метода. Одним из приемов данного метода является эвристическая беседа

Суть такой беседы заключается в том, что заранее продумываются вопросы, каждый из которых стимулирует ученика на осуществление небольшого поиска. Путем рассмотрения всех вопросов ученики разбираются в новом для них явлении.

Максимальная познавательная деятельность достигается с помощью исследовательского метода. Знания, добытые в ходе собственных наблюдений и экспериментов, обычно самые прочные. Учебные исследования позволяют осуществить свободный поиск нужной информации, формируют умения самостоятельной работы. Исследования и наблюдения побуждают младшего школьника мыслить масштабно, искать

причинно-следственные связи в изучаемых явлениях, делать самостоятельные выводы и обобщения.

Организация исследовательской деятельности учащихся осуществляется через учебно- воспитательный процесс:

1. Использование на уроке с учетом возрастных ориентиров педагогических технологий, основанных на применении исследовательского метода обучения:

технология развивающего обучения,

технология использования схемных и знаковых моделей,

гуманно-личностная технология образования,

технология опережающего обучения;

проектная деятельность;

ИКТ

2. Проведение разнообразных видов нетрадиционных уроков, предполагающих выполнение учениками учебного исследования или его элементов:

урок — исследование,

урок — путешествие,

урок —творческий отчет,

урок — защита исследовательских проектов.

3. Выполнение учащимися длительного домашнего задания исследовательского характера.

При выборе формы работы учитываются возрастные особенности детей, их интересы и склонности. Одним из самых сложных этапов учебно – исследовательской работы с детьми в методическом отношении является момент первичного включения учащихся в собственную исследовательскую деятельность. Первый шаг в этом деле, как и во многих других, часто представляется самым трудным, и начинать его необходимо именно на первой ступени обучения.

В последнее время активно использую в работе метод проектов.

Основная цель включения младших школьников в проектную деятельность— стимулирование познавательной активности, раскрытие индивидуальных творческих задатков, формирование навыков планирования и реализации научного исследования, индивидуализация процесса обучения, воспитания и развития. Организация проектной деятельности со 2- 3 классов способствует выработке следующих знаний, умений и навыков:

-самостоятельно выделять проблему, доказывать факты, явления, закономерности;

-находить несколько вариантов решения выделенной проблемы и обосновывать наиболее рациональные из них;

-классифицировать, сравнивать, анализировать и обобщать изученные явления и закономерности;

-проводить сбор данных, эксперименты, выдвигать и обосновывать гипотезы;

-применять научные методы исследования;

-оформлять свои работы;

-рецензировать и оценивать собственную работу, а также работы других учащихся.

Полезными для развития логического мышления младших школьников являются расшифровка и составление криптограмм, лабиринтов, упражнения на сравнение и противопоставление

Большую роль играют задания на выделение в массе учебной информации смысловых элементов, решение креативных задач, когда ребята помимо вопроса получают новую информацию, составление логических цепочек из формул, нахождение физических терминов в произвольно выбранном тесте.

Для того чтобы найти решение того или иного вопроса, используются не только метод наблюдений, экспериментов, моделирования, но и фантазирование, преувеличение, мозговой штурм, основной задачей которых является коллективный сбор как можно большего числа идей.

Работа с одаренными детьми на уроках

Творческая личность характеризуется умением самостоятельно выбирать сферу деятельности и двигаться вперед. В учебном учреждении этому способствует продуманная методика обучения, предназначенная не только для передачи знаний, но и для выработки «умения мыслить».

В своей работе с группой одарённых детей использую:

Метод вживания. Позволяет учащимся посредством чувственно- образных и мыслительных представлений «переселиться» в изучаемый объект, почувствовать и познать его изнутри.

Метод эвристических вопросов. Ответы на семь ключевых вопросов: Кто? Что? Зачем? Где? Чем? Когда? Как? и их всевозможные сочетания порождают необычные идеи и решения относительно исследуемого объекта.

Метод сравнения. Дает возможность сопоставить версии разных учащихся, а также их версии с культурно – историческими аналогами, сформированными великими учеными, философами и т. д.

Метод конструирования понятий. Способствует созданию коллективного творческого продукта - совместно сформулированного определения понятия.

Метод путешествия в будущее. Эффективен в любой общеобразовательной области как способ развития навыков предвидения, прогнозирования.

Метод ошибок. Предполагает изменение устоявшегося негативного отношения к ошибкам, замену его на конструктивное использование ошибок для углубления образовательных процессов. Отыскивание взаимосвязей ошибки с «правильностью» стимулирует эвристическую деятельность учащихся, приводит их к пониманию относительности любых знаний.

Метод придумывания. Позволяет создать не известный ранее ученикам продукт в результате определенных творческих действий.

Метод «если бы…». Помогает детям нарисовать картину или составить описание того, что произойдет, если в мире что-либо изменится. Выполнение подобных заданий не только развивает воображение, но и позволяет лучше понять устройство реального мира.

«Мозговой штурм» (А. Ф. Осборн). Позволяет собрать большое число идей в результате освобождения участников обсуждения от инерции мышления и стереотипов.

Метод инверсии, или метод обращения. Способствует применению принципиально противоположной альтернативы решения. Например, объект исследуется с внешней стороны, а решение проблемы происходит при рассмотрении его изнутри.

Проектная деятельность

Основным фактором новизны работы с одарёнными детьми по использованию информационно коммуникационных технологий для учителей являются проектная деятельность.

Однако учет возрастных возможностей младших школьников требует внести ряд уточнений в методику организации проектно-исследовательской технологии:

в начальных классах проектная и исследовательская деятельность должны стать специальным предметом обучения;

проект исследования младших школьников в большей степени предопределен (подсказан) взрослыми;

по объему - это мини-проект,

по способу построения - "квази-исследовательский";

по форме - это групповое проектирование, индивидуальная работа возможна на уровне выполнения отдельных действий;

в рамках программы "Обучение для будущего" особым предметом освоения младших школьников при выполнении проекта должны стать компьютерные программы и их возможности.

Организация обучения через проектирование и исследование требует кардинальных изменений в деятельности учителя.

Включая ребенка в проектно-исследовательскую деятельность, применяют интерактивные методы (приемы) обучения, такие как групповая дискуссия, мозговой штурм, звездочка обдумывания, ролево-деловые игры. Применение таких методов

опирается на самостоятельность и активность учащихся в ходе проектирования и исследования.

Выводы:

-В целом, использование информационно-коммуникационных технологий в учебно-воспитательном процессе усиливает образовательный эффект;

-повышает качество усвоения материала;

-строит индивидуальные образовательные траектории учащихся;

-осуществляет дифференцированный подход к учащимся;

-организует одновременно детей, обладающих различными способностями и возможностями.

Рекомендации родителям по воспитанию одаренных детей:

-дайте ребенку время для размышления и рефлексии;

-старайтесь регулярно общаться со специалистами по одаренности и родителями одаренных детей, чтобы быть в курсе современной информации;

-старайтесь развивать способности ребенка во всех сферах. Например, для интеллектуально одаренного ребенка были бы очень полезны занятия, направленные на развитие творческих, коммуникативных, физических и художественных способностей;

-избегайте сравнивать детей друг с другом;

-дайте ребенку возможность находить решения без боязни ошибиться. Помогите ему ценить, прежде всего, собственные оригинальные мысли и учиться на своих ошибках;

-поощряйте хорошую организацию работы и правильное распределение времени;

-поощряйте инициативу. Пусть ваш ребенок делает собственные игрушки, игры и модели из любых имеющихся материалов;

-способствуйте задаванию вопросов. Помогайте ребенку находить книги или другие источники информации для получения ответов на свои вопросы;

-дайте ребенку возможность получить максимум жизненного опыта. Поощряйте увлечения и интересы в самых разнообразных областях;

-не ждите, что ребенок будет проявлять свою одаренность всегда и во всем;

-будьте осторожны, поправляя ребенка. Излишняя критика может заглушить творческую энергию и чувство собственной значимости;

-находите время для общения всей семьей. Помогайте ребенку в его самовыражении.

Результативность системы работы

Наиболее важным результатом работы, проводимой с одарёнными и способными детьми, считаю высокую мотивацию учебной деятельности, повышение степени самостоятельности учащихся в добывании знаний и совершенствовании умений, развитие навыков работы с научно-популярной, учебной и справочной литературой, развитие творческих способностей учащихся. Кроме того, повысилась познавательная активность детей, их участие в разного рода конкурсах, олимпиадах и соревнованиях. О результатах проведённой работы свидетельствуют следующие данные.

Предметные олимпиады

Выявление интеллектуального потенциала детей, определение их творческих способностей и склонностей к отдельным предметам являются основной ступенью в работе с одаренными детьми. Большую роль в развитии интереса к предметам играют олимпиады.

Предметные олимпиады – это состязания школьников в разных областях знаний.

Цель олимпиады – повышение уровня знаний и умений одаренных учащихся, развитие и поддержание интереса к учению, стремления к самореализации, формирование навыков планирования и самоконтроля.

Целесообразно проводить олимпиады по математике, русскому языку, литературному чтению, окружающему миру в конце учебного года – март, апрель, один раз в год в два тура (первый – отборочный – классный, второй – в параллели). В первом туре участвуют все желающие в классе, во втором победители отборочного тура. В течение учебного года проходит кропотливая работа по подготовке учеников к олимпиаде. Учащимся предлагаются вопросы и задания по предметам, рекомендуется справочная литература, даются занимательные упражнения.

Материалы для олимпиады включают в себя несколько видов заданий. Они предусматривают как программный материал, так и материал повышенной сложности. При выполнении таких заданий ученик проявляет способность и классифицировать, обобщать, прогнозировать результат, «включать» интуицию и воображение.

Показатели эффективности реализации системы работы с одаренными детьми:

Удовлетворенность детей своей деятельностью и увеличение числа таких детей.

Повышение уровня индивидуальных достижений детей в образовательных областях, к которым у них есть способности.

Адаптация детей к социуму в настоящем времени и в будущем.

Повышение уровня владения детьми обще предметными и социальными компетенциями, увеличение числа таких детей.

Рекомендации педагогам:

1.Совместно с учителями, родителями осуществлять проектирование учебной деятельности конкретного ученика.

2.Обеспечивать самоанализ успешности школьника и дальнейшее личностное развитие.

3.Дать шанс каждому ученику занять более высокую рейтинговую позицию.

4.В следующем учебном году учителям-предметникам осуществлять более глубокую подготовку учащихся к участию в олимпиадах.

Заключение

Реализация программы «Школа России» через использование деятельностного подхода создаёт необходимые условия для развития умений учеников самостоятельно мыслить, ориентироваться в новой ситуации, находить свои подходы к решению проблем.

Деятельностный подход создаёт условия для формирования учебно-познавательной деятельности учащихся и их личностного развития; для социальной и социально-психологической ориентации в окружающей действительности. Эти задачи решаются посредством совместной и самостоятельной учебно-познавательной деятельности учеников по решению системы взаимосвязанных учебных задач и опоры на внутреннюю мотивацию.

Обобщая всё вышесказанное, можно сделать вывод, что работа с одарёнными и способными детьми в начальной школе – важная и необходимая часть деятельности педагога. Кто как не учитель может помочь детям раскрыть свои таланты? Поэтому в перспективе я планирую продолжать работу с одарёнными детьми, а также буду отслеживать их успехи и в дальнейшем.

И еще: важно помнить, что «Если человек шагает в строю под бой барабанов не в ногу со своими спутниками, задумайтесь, это, быть может, потому, что он слышит бой совсем других барабанов…»

Гатауллина Г.Г.
Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының
“Гомуми үсеш бирүче төрдәге Кариле балалар бакчасы”
муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе
тәрбияче, беренче квалификация категорияле

ӘБИ БЕЗДӘН СЫНАУ АЛА

Дидактик материал төре: **уртанчылар төркемендә сөйләм үстерү буенча белем бирү эшчәнлеге эшкәртмәсе**

Максат: Балаларның йорт кошлары турында белемнәрен ныгытып, бәйләнешле сөйләм үстерү.

Белем бирү бурычы: йорт кошлары турындагы күзаллаулар формалаштыруны дәвам итү;

Үстерү бурычы: сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; хикәя төзү осталыгын, игътибарын, кабул итүләрен үстерү.

Тәрбия бурычы: дустанә мөнәсәбәт, тапкыр булу теләге тәрбияләү.

Белем бирү өлкәләренең интеграциясе: сөйләм үсеше, социаль-коммуникатив үсеш, танып белү үсеше.

Методик алымнар һәм чаралар: аңлату, күрсәтү, пиктограмма буенча сөйләү, эзләү.

Җиһазлау: серле кесә, хат, йорт кошларының предметлы рәсемнәре, "серле" рәсемнәр,пиктограммалар, тартмалар, дидактик уен, түбәтәй, төсле фигуралар, кәрзин, слайдлар, экран, ноутбук, проектор.

Сүзлек өстендә эш: томшык, тәпи, канат, каңгылдый, кыткылдый, бакылдый, чиелдый.

Балаларны оештыру: түгәрәктә, экран янында, өстәл янында, тәрәзә янында, ярымтүгәрәктә утырып.

Эшчәнлек төзелеше:

I . Кереш өлеш. Серле хат уку.

II. Төп өлеш.

1. "Кош турында сөйлә" уены.
2. "Өлешләрдән төзе" дидактик уены.
3. "Түбәтәй" уены.

III. Йомгаклау.

Эшчәнлек барышы:

Тәрбияче: Исәнмесез, балалар. Мин сезне күрүемә бик шат! Әйдәгез, җитәкләшик әле, бер-беребезгә елмаеп җылылык бүләк итик.(бер- берсенең кулларын кысышып бер-берсенә җылылык- сәламләү җибәрәләр) Мин сезгә, ә сез миңа елмаеп җылылык җибәрегез.

Балалар, карагыз әле сезнең янга ашыгып килгәндә, миңа сыерчык бер хат биреп китте. Әйдәгез, тыңлап карыйк әле. "Исәнмесез, нәни дусларым. Мин сезгә биремнәр һәм табышмаклар әзерләдем. Аларны дөрес итеп үтәсәгез кайсы әкияттән булуымны белерсез. Зирәк һәм тапкыр булырсыз дип ышанып калам. Сау булыгыз. Әкият иленнән әбиегез".

(серле кесәмнән хат чыгарам, хатны укыйм.)

Ой, балалар, карагыз әле әби безгә шулай ук ярдәмче рәсемнәр дә җибәргән икән, әйдәгез шушы рәсемнәр буенча сәяхәткә китик.

Тәрбияче: (тәрәзә рәсемен күрсәтә). Әби безгә нәрсә әйтергә теләгән икән, ничек уйлыйсыз? Бәлки безгә шушы рәсемдә күрсәтелгән тәрәзә янына барып карарга кирәктер?

(тәрәзә төбеннән тартма табып алалар) Әйдәгез әле, ачып карыйк, тартмада нәрсә бар икән.

Уен: " Кош турында сөйлә"(тартма эченнән каз, тавык, әтәч, үрдәк, чеби рәсемнәрен алалар һәм атыйлар). Әби безгә шушы кошлар турында сөйләргә кушкан. Моның өчен безгә парлашырга кирәк. (балаларга төсләре һәм формалары белән аерылган парлы карточкалар таратыла): 1парга төрле төстә түгәрәк. 2 парга төрле төстә шакмак. 3. парга ак түгәрәк. 4 парга сары шакмак.5 парга җирән түгәрәк. Һәр пар үз карточкаларын кош рәсемнәренең төсләре һәм формаларына туры китереп кирәкле рәсемне табып ала: төрле төстәге үрдәк, төрле төстәге әтәч, ак каз, сары чеби, җирән тавык. Һәр пар үз кошы турында пиктограммага таянып сөйли. (урындыкларда утырып)

1. пиктограмма : Бу нәрсә?
2. пиктограмма: Төсе нинди?
3. пиктограмма: Ничек кычкыра?

Үрнәк: Парның беренче баласы әйтә: Бу каз.

Икенчесе: Ул ак төстә.

Беренчесе: Каз ка-ка-ка ди. Тәрбияче: Димәк каз каңгылдый.Кабатлагыз: каңгылдый. (активлаштыру)

Тәрбияче балаларны мактый.

Тәрбияче: (“ак, кара” рәсеме күрсәтелә, артында өстәл рәсеме). Әйдәгез, сәяхәтебезне дәвам итик.(өстәл өстеннән тартма табалар, аның эчендә **“Өлешләрдән төзе”** уены)

Тәрбияче башта балаларга кош рәсемен тулысынча күрсәтә. (төзелгән чеби рәсеме күрсәтелә) Аннары үрнәк буенча кош сүрәтен балалар белән магнитлы кисәкләрдән тактада төзиләр, өлешләрнең исемнәрен атыйлар (томшык, гәүдә, тәпиләр, канат, баш, күз). Соңыннан һәр бала кош сүрәтен өстәлдә мөстәкыйль төзи.

Тәрбияче балаларны мактый.

Бу биремне үтәгәч, тәрбияче “томшык” рәсемен алып күрсәтә, ул рәсем артында - түбәтәй рәсеме. Балалар түбәтәйне эзләп табалар.

Уен: “Түбәтәй” Уен вакытында түбәтәй кемдә кала, шул бала бирелгән сүзләрдән дөрес итеп җөмлә төзеп әйтә:

1. Йөзә, суда, үрдәк: “Үрдәк суда йөзә”.
2. Яши, тавык, келәт: “Тавык келәттә яши”.
3. Ашый, каз, ипи: “Каз ипи ашый”.

Тәрбияче: Без бик дус, тату уйнадык. Молодцы! (Түбәтәй эченнән “Дус булу” пиктограммасын алып күрсәтә) Балалар, әбинең ахыргы табышмагын чишик әле һәм аның кайсы әкияттән икәнен белик.

Әби, ак, кара, томшык, дус булу пиктограммалары куела. Балалар әбинең “Чукмар белән Тукмар” әкиятеннән икәнен белә. Җавапны таба алмаса, тәрбияче слайдта әкият буенча күренешнең тулы булмаган рәсемен күрсәтә. Шунын буенча әйтәләр. **слайд**

Тәрбияче: Балалар, әкияттәге әби сезне бик күп беләләр икән диеп мактады, сезнең чыннан да бик зирәк һәм тапкыр балалар икәнегезне аңлады, әби безгә тагын бер бирем калдырып киткән, анысын өйгә кайткач әти-әниләрегез белән эшләрсез. Йорт кошларының ясалып бетмәгән өлешләрен ясап бетерергә, буярга һәм ул кош турында кечкенә генә хикәя төзеп сөйләргә кирәк булыр. Шулай ук ул безгә күчтәнәчләр дә калдырып киткән. (кәрзин эчендә әбинең күчтәнәчләре)

Тәрбияче: - Балалар, сезгә эшчәнлек ошадымы? Бигрәк тә нәрсә ошады?
- Әбинең биремнәрен үти алдыкмы?
- Сез бүген нинди яңалык белдегез?
- Тагын нәрсәләр белергә телисез?
- Өйгә кайткач кемгә сөйлисез?

Сез миңа бүген бик ошадыгыз. Сез бик тапкыр һәм зирәк булдыгыз.

Ә мин сезгә ошадыммы?

Предмет:	Литературное чтение
Класс:	1
Тема:	Книги – мои друзья
УМК:	«Перспектива» Л.Ф. Климанова, В.Г. Горецкий, Л.А. Виноградская
Цель урока:	познакомить и заинтересовать новой учебной книгой «Литературное чтение»
Образовательные задачи:	- дать первоначальное представление о книге как о друге, советчике, источнике добрых мыслей, чувств и важных знаний; - обогащать лексический запас, расширять кругозор учащихся.
Развивающие задачи:	- учить читать плавно, неторопливо, целыми словами, вникая в смысл читаемого; - развивать навыки контроля и самоконтроля, навыки практической работы в парах; - развивать познавательную активность детей, умение наблюдать, сравнивать, обобщать и делать выводы.

Воспитательные задачи:	- воспитывать самостоятельность; творческую активность.
Планируемые результаты:	**Познавательные УУД:** Читать тексты и понимать их фактическое содержание; отвечать на простые вопросы учителя, находить информацию в учебнике; выделять события, видеть их последовательность в произведении; сравнивать объекты. **Коммуникативные УУД:** участвовать в диалоге на уроке и в жизненных ситуациях, отвечать на вопросы учителя, товарищей по классу, воспринимать мнение о прочитанном произведении сверстников; использовать доступные речевые средства для передачи своего впечатления; принимать участие в обсуждении прочитанного. **Регулятивные УУД:** организовывать свое рабочее место под руководством учителя, определять цель и план выполнения заданий, понимать цель и смысл выполняемых заданий. **Личностные:** положительное отношение к предмету; формирование интереса к учению, эмоциональное восприятие поступков героев литературных произведений; оценивать жизненные ситуаций и поступки героев художественных текстов с точки зрения общечеловеческих норм.
Тип урока:	изучение нового материала
Материал:	Учебник литературного чтения Л.Ф. Климанова, В.Г. Горецкий, Л.А. Виноградская, 1 класс. Методическое пособие: Уроки чтения. 1 класс. Выставка книг: сказки, рассказы о детях, рассказы о животных, стихи о природе.

Гиниятова Г.Т.
МБОУ «Арская начальная
общеобразовательная школа №3 – детский сад»
учитель начальных классов

ОТКРЫТЫЙ УРОК ПО ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ «КНИГИ – МОИ ДРУЗЬЯ»

Ход урока		
Организационный момент.	-Громко прозвенел звонок. Начинается урок. Наши ушки – на макушке, Глазки широко открыты. Слушаем, запоминаем, Ни минуты не теряем. -Здравствуйте, ребята. У нас сегодня	**Регулятивные УУД:** Обеспечение учащимся организации их учебной деятельности. Эмоционально-положительный настрой на урок, создание ситуации

	необычный урок. К нам пришли гости. Посмотрите на них. Поздоровайтесь и улыбнитесь им. Я рада вновь видеть ваши лица, ваши улыбки и думаю, что урок принесёт нам всем радость общения друг с другом. Вы многое узнаете и многому научитесь. Садитесь.	успеха, доверия. **Личностные УУД:** создаются условия для возникновения у ребенка внутренней потребности в УД ("хочу")
Мотивация к деятельности **Цель** – мотивировать учащихся на изучение темы «Книги – мои друзья»	- Итак, начинаем наш урок. - Отгадай загадку: «Не дерево, а с листочками. Нет языка, а рассказывает». (Книжка.) — Как ты догадался? («Листочки» — это книжные листы, «рассказывает» —когда книгу читают.) - Сейчас я вам прочитаю сказку о книге, а вы подумайте, о чем мы будем говорить на уроке. Однажды Таня и Ваня возвращались из школы домой. Вдруг подул ветер, налетели тучи, засверкали молнии, началась гроза. Ветер подхватил портфели ребят и унёс в неизвестную сторону. Дети расстроились. Что же делать? Как выучить уроки? Ребята обратились за помощью к своим друзьям. Но и у друзей случилась та же беда. Решили пойти в библиотеку, но и там не оказалось ни одной книги. Что же произошло? Это злой волшебник НЕЧИТАЙ решил уничтожить все книги на свете. Этому волшебнику очень не нравилось, что люди так много знают. Он считал, что виноваты в этом книги. -Как вы думаете, ребята, прав ли волшебник? (прав, потому что в книгах написано много умных мыслей) Нужны ли нам книги? (да, нужны) - А можем ли мы считать книги своими друзьями? (да) Почему?(потому что они учат нас, помогают нам) - <u>Ребята, а кого мы можем называть своими друзьями? (одноклассников, игрушки и т.п)</u> - Как вы думаете, о чем мы будем говорить на уроке? (о книгах) <u>- Какую цель мы перед собой поставим? К чему мы будем стремиться? Что ноого узнаем на уроке? (познакомится с учебником</u>	**Коммуникативные УУД:** 1) развиваем умение слушать и понимать других. 2) строить речевое высказывание в соответствии с поставленными задачами; 3) оформлять свои мысли в устной форме.

	литературного чтения; узнать детских писателей) -Наш урок посвящен теме «Книги - мои друзья»	
Актуализация опорных знаний. **Цель –** актуализировать прежние знания.	Народная мудрость заключается в пословицах. Что же они говорят о книгах? Давайте прочитаем их. Прочитайте пословицу, объясните её смысл. Кто книг не читает, тот ничего не знает.(работа в группе) - Чтение книг приносит огромную пользу человеку. Читая каждый день по страничке, мы узнаём всё больше и больше об окружающем мире, о нашей истории, о творчестве нашего народа. Читая книги, мы развиваем своё воображение, мышление, учимся фантазировать. - Теперь прочитайте 2 пословицу. Береги книгу – она поможет тебе жить. (работа в группе) - В книге много знаний, которые пригодятся тебе в жизни. Книга поможет выбраться из трудной ситуации. - А как же надо относиться к книгам. Давайте вспомним правила обращения с ними.(бережно, надеть обложки, закладки, не рвать и т.д.) - А сейчас я хочу проверить, насколько хорошо вы знаете книги и провести с вами викторину.(викторина «Угадай название книги») - Молодцы, ребята. Вы справились с этим заданием. - А какая книга вас научила читать? (Азбука)	**Коммуникативные УУД:** 1) развиваем умение слушать и понимать других. 2) строить речевое высказывание в соответствии с поставленными задачами; 3) оформлять свои мысли в устной форме; 4) умение работать по группам.
Работа над новым материалом. **Цель** — познакомить учащихся с новой учебной книгой.	- Ребята! Мы с вами недавно закончили нашу первую книгу – АЗБУКУ. Вы прошли самую трудную часть пути. Сейчас будем заниматься по другому учебнику. Посмотрите на него. Кто мне прочитает, как он называется? - Правильно, этот учебник называется «Литературное чтение». Мы сможем самостоятельно приоткрыть дверь в удивительный мир, страну Литературию, где живут книги. Научимся радоваться общению с хорошей книгой, понимать смысл произведения. В этом учебнике есть произведения обо всем. А вместе с нами будут путешествовать наши	**Познавательные УУД:** 1) развиваем умения извлекать информацию из схем, иллюстраций, текстов; 2) выявлять сущность, особенности объектов; 3) на основе анализа объектов делать выводы; 4) обобщать и классифицировать по признакам; 5) умение работать в парах.

	давние знакомые Аня и Ваня и профессор Самоваров.(на доске рисунки героев) - А теперь откройте учебники и прочитайте диалог Ани и Вани. - Что они любят делать? (Аня слушать, Ваня читать) - А что любите больше делать вы, читать или слушать? Поднимите руки, кто больше любит слушать, а кто читать? - Ребята, а какие книги вы любите читать? О чем они? (высказывания детей) - Молодцы, ребята. Как много книг вы уже прочитали. Эти книги можно объединить в группы. (выставка книг - сказки, рассказы о детях, рассказы о животных, стихи о природе). **- А сейчас работа на лежащем экране.(**раскладывают книги) **Работа в парах.** - Ребята, сейчас мы с вами будем работать в паре. У вас на столах лежат конвертики с буквами. Как вы думаете, что можно с ними сделать?(составить слова, дети составляют слова **книга, читатель, писатель)** - У кого уже готово, поднимите руки. Какое слово получилось? (на доску по очереди вывешиваю слова) - У меня к вам вопрос. Что такое книга?(ответы детей) - А вот послушайте, как об этом слове сказано в словаре Ожегова.(зачитываю и так разбираем каждое слово) (книга – источник получения знаний, читатель – тот, кто читает книгу, писатель – тот, кто пишет произведения) - Продолжаем работу в парах. На столах лежат листочки. Вам надо соединить книгу с автором этой книги.(готовый результат на слайдах) - А теперь обсудите с соседом«Какие произведения вы читали? Что больше всего понравилось вам? Почему?» - Вывод: книги – наши друзья, т.к. берете из них что-то лучшее, они нас воспитывают, учат. - Ребята, посмотрите на экран. Знакомы ли вам эти книги? Кто их написал?(С.Маршак) **-Самуил**	

	Яковлевич Маршак написал много стихов для детей. Всю жизнь он был добрым другом детей. Его стихи учат детей радоваться красоте поэтического слова. Маршак показал, что детскими стихами можно рисовать цветные картинки мира, рассказать занимательные и поучительные истории и сказки, научить мечтать о будущем. Совсем маленькими мы с удовольствием слушали и учили наизусть его детские стихи: «Кошкин дом», «Мяч», «Усатый-полосатый», «Детки в клетке». - А сегодня познакомимся еще с одним его стихотворением «Новому читателю»(чтение учителем) - Кому писатель посвящает свою песню? (тем, кто научился читать) Найди ответ на этот вопрос в тексте. - Какая хорошая весть его радует? (новый читатель является к нам, что может он сам каждую строчку прочесть) Подтвердите свой ответ строками из стихотворения. - А кто это новый читатель?(мы) - С. Маршак с нами лично не знаком, но посвятил стихотворение.	
Физминутка	- Вы , наверное, устали. Давайте отдохнем, проведем физкультминутку. Сейчас два ученика выйдут и помогут мне. Вот по книге мы гуляли. (Подскоки на месте) И, конечно же, устали. (Руки на пояс) Мы немного отдохнём, (наклон вперёд) Дальше в книгу мы пойдём. (наклон назад) Высоко поднимем руки. (Подняли руки) Будем жить всегда без скуки. (опустили руки) Повернёмся вправо, влево. (Повороты вправо, влево) Вновь работать будем смело.	
Закрепление учебного материала	- Итак, продолжим работу над стихотворением. Сейчас ребята 1 варианта будут читателями, а 2 вариант будет их слушать и думать «С чем Самуил Маршак сравнивает букварь?»Читаем шепотом. - С чем Самуил Маршак сравнивает букварь? (с ярким волшебным	**Коммуникативные УУД:** 1) развиваем умение слушать и понимать других; 2) строить речевое высказывание в соответствии с поставленными задачами; 3) оформлять свои мысли в

	фонарем) Почему? (потому что букварь научил нас читать) - Давайте покажем нашим гостям, как мы умеем читать.(чтение 3-х учеников) - Молодцы, ребята! Вы хорошие читатели.	устной форме; **Регулятивные УУД: 1)** развиваем умение высказывать своё предположение на основе повторенного материала. **Познавательные УУД:** 1) развиваем умения извлекать информацию из текста; 2) выявлять сущность, особенности объектов; 3) на основе анализа объектов делать выводы; 4) обобщать и классифицировать по признакам.
Творческая работа	- А сейчас выполним творческую работу. Вы все любите и умеете собирать пазлы.(работа в группе) - Какие книги у вас получились. А вы их читали? А хотите прочитать? А где их можно найти, мы спросим нашего школьного библиотекаря. - У нас на уроке присутствует наш школьный библиотекарь Лилия Хаковна. Давайте ей предоставим слово.(выступление библиотекаря) - Спасибо вам. Я надеюсь, что мои ученики будут вашими постоянными читателями.	**Познавательные УУД:** 1) выявлять сущность, особенности объектов; 2) на основе анализа объектов делать выводы; 4) обобщать и классифицировать по признакам; 5) умение работать в группе.
Рефлексия	- Итак, наш урок подходит к концу. Вспомним, о чем мы говорили на уроке? (о книге) - С какими новыми словами познакомились? (читатель, писатель) - Кто такой писатель? читатель? - Согласны ли вы с тем, что «Книги – мои друзья»? - Можете ли вы так сказать о себе? - Что больше всего понравилось на уроке? - Если вам все понравилось и все было понятно, закрасьте бантик Ани и галстук Вани в зеленый цвет. А если не все было понятно – в синий. И вот на этом поезде вместе с Аней и Ваней мы отправимся в страну Литературию познавать новое. - Урок окончен. До свидания!	

Гошина О.В.
МБДОУ «Шеморданский детский сад №1 «Экият»
Сабинского муниципального района Республики Татарстан»
воспитатель I квалификационной категории

АЗБУКА БЕЗОПАСНОСТИ
Досуг в средней группе вместе с родителями

Предварительная работа:
Разучивание стихов о ППД
Совместное творчество детей и родителей на тему «Безопасность дорожного движения»
Оформление уголка «Азбука безопасности»

Материал:
Воздушные шарики для оформления зала,
Выставка работ на тему «Безопасность дорожного движения»
Пазлы «Дорожные знаки»
Демонстрационный материал « Дорожные знаки»
Кружки красного, желтого и зеленого цветов
Эмблемы для участников

Цели: Систематизировать знания детей о дорожных знаках, об их значении. Закрепить и выявить знания родителей о правилах дорожного движения и то, как они их соблюдают.

Задачи: Развивать наблюдательность, зрительную память; развивать умение детей отвечать полным ответом. Побуждать родителей вместе с детьми отражать в поделке знания по правилам дорожного движения. Воспитывать в детях чувство ответственности, довести до сознания детей, к чему может привести нарушение правил дорожного движения.

Ход праздника

Дети и родители заходят в зал под песню «Светофор» в записи.

Воспитатель: добрый вечер, уважаемые взрослые и дети! Вы обратили внимание на песню, которая звучала, когда вы вошли в зал? О чем эта песня? (ответы детей и родителей) Хорошо! А теперь отгадайте загадки:

1. Чтобы нам помочь
Путь пройти опасный,
Горит он день и ночь,
Зеленый, желтый, красный.
Что это?
Дети: светофор.

Воспитатель: 2. Знайте, дети, женщины
Знай, дитя, подросток!
Где дороги скрещены,
Это….
Дети: Перекресток.

Воспитатель: Как надо переходить перекресток?

Дети: По пешеходному переходу или «зебре».
Воспитатель: Ребята знают стихи о правилах дорожного движения:
1- ый реб.
По городу, по улице
Не ходят просто так.
Когда не знаещь правила
Легко попасть впросак.
2-ой ребенок.
Все время будь внимательным
И помни наперед:
Свои имеют правила
Шофер и пешеход
3-ий ребенок
Шагая осторожно,
За улицей следи!
И только там, где можно,
Ее переходи!
4-ый ребенок
Чтоб тебе помочь
Путь пройти опасный,
Горим и день, и ночь -
Зелёный, жёлтый, красный.
5-ый ребенок
Наш домик - светофор,
Мы - три родные брата.
Мы светим с давних пор
В дороге всем ребятам.
6-ой ребенок
Самый строгий - красный свет.
Если он горит:
Стоп! Дороги дальше нет,
Путь для всех закрыт.
7-ой ребенок
Чтоб спокойно перешёл ты,
Слушай наш совет:
Жди! Увидишь скоро жёлтый
В середине свет.
8-ой ребенок
А за ним зелёный свет
Вспыхнет впереди.
Скажет он: «Препятствий нет,
Смело в путь иди!»

Воспитатель: Ну что ж, я вижу, вы готовы сыграть в игру – соревнование «Азбука безопасности». Сейчас мы проведем конкурс на лучшего знатока правил дорожного движения. Дети – участники, а взрослые – помощники. Я задам вопросы, кто первым ответит, тот станет участником. Вопросы для отбора участников в команду «Светофорик»

●Сколько глаз у светофора? (три)
●Где можно переходить улицу? (по пешеходному переходу)
● Где можно играть детям? (во дворе, на площадке)

Вопросы для отбора участников в команду «Зебрик»

●Перечислите цвета светофора (красный, желтый, зеленый)

●Люди, которые передвигаются в транспорте вместе с водителем, называются … (пассажиры)

● Что помогает пешеходам и водителям безопасно двигаться? (знание првил дорожного движения)

Воспитатель: Победителей конкурса прошу занять места за столиками.
В команде «Светофорик» трое детей и родителей.
В команде «Зебрик» трое детей и родителей.
Предлагаю выбрать жюри.

У нас две команды. Болельщики справа болеют за «Светофорик», болельщики слева – за команду «Зебрик». Каждое задание оценивается в один балл.

Первое задание.

Из пазлов собрать дорожные знаки. По три знака обеим командам. Пока команды собирают пазлы, с болельщиками проведем игру «Назови знак!» отвечать нужно вместе, хором. Вы готовы?

(Показывать знаки отдельным командам болельщиков. Жюри оценивают правильность ответов)

Второе задание

Команды должны правильно ответить на вопросы.

1. команда «Светофорик» - Какие виды наземного транспорта вы знаете? (автобус, трамвай, троллейбус, автомобиль, поезд)

1/1 команда «Зебрик» - Какие виды водного транспорта вы знаете? (корабль, катер, лодка, яхта)

2. Каким животным называют пешеходный переход? (зебра)

2/2 Назовите виды транспорта, которые помогают людям в трудных ситуациях (скорая помощь, полиция, пожарная, мчс)

3. Гонка - эстафета (участвуют дети).

4. Управление автомобилем (участвуют родители).

Игра – пауза для всех
Дети и родители выполняют игровые движения, согласно сигналам ведущего. На красный – стоят, на желтый – хлопают, на зеленый – шагают

5. Подобрать знак к сюжетной картине.

Жюри подводит общий итог конкурсов. Победители награждаются медалью «Знаток правил дорожного движения»

Воспитатель:
Если правила движенья
Выполняют все вокруг,
Ни к чему тогда волненье!-
Помни это, юный друг!

Список литературы:
1. Т.Ф. Саулина «Знакомим дошкольников с правилами дорожного движения». Для занятий с детьми 3-7 лет. Методическое пособие. ФГОС, 2016
2. К. Ю. Белая Формирование основ безопасности у дошкольников. Для занятий с детьми 2-7 лет. ФГОС, 2016
3. Т.Ф. Саулина «Три сигнала светофора», 2016
4. К.В.Петрова «Как научить детей ПДД». Планирование занятий, конспекты, кроссворды, дидактические игры, 2013
5. Правила дорожного движения. Подготовительная группа. Игровая деятельность, 2011
6. «Азбука пешехода». Дошкольное воспитание 09/2014

Данилова Л.В.
МБОУ «СОШ с.Село-Чура» Кукморского района РТ
учитель русского языка и литературы

БУКВЫ Ч-Щ В СУФФИКСАХ-ЧИК/-ЩИК- ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ (6 КЛАСС)

Конспект урока русского языка в условиях реализации ФГОС
УМК: учебный комплекс под редакцией Т.А. Ладыженской и др. Русский язык

Тема урока: Буквы ч-щ в суффиксах существительных -чик- - щик-
Тип урока: Урок «открытия» новых знаний
Цель: изучить орфограмму "правописание суффиксов –чик-щик-", вывести способ проверки данной орфограммы, развить коммуникативные навыки обучающихся
Планируемые результаты:
Предметные:
знакомство учащихся с правописанием букв ч-щ в суффиксах существительных -чик- щик-, со способами действия при выборе таких написаний;
формирование умения правильно писать существительные с данными суффиксами.
Метапредметные:
Познавательные УУД: развитие умения работать со справочной литературой, постановка и решение проблемы
Регулятивные УУД: умение ставить цели, планировать свою работу, проводить самопроверку
Коммуникативные УУД: совершенствование умений выделять проблему, формулировать вопросы, умение работать в парах,
осуществлять поиск и сбор информации, владение разными формами речи
Личностные УУД: воспитание ответственности, уважения, умения работать в парах, умения оценивать ответы своих
одноклассников, привитие учащимся интереса к урокам русского языка, воспитание внимания и активности обучающихся на уроке, умения обобщать и делать выводы
Формы работы учащихся: фронтальная работа, парная, индивидуальная
Оборудование: учебник, презентация, карточки, лист самоконтроля
Приёмы: создание проблемной ситуации, беседа, создание схемы, алгоритма
Используемая технология: технология развития критического мышления

Ход урока

Этап урока	**Создание педагогического взаимодействия**		**Формируемые УУД**
	Деятельность учителя	**Деятельность учащихся**	
Мотивация к	Приветствие, проверка подготовленности к	Учащиеся проверяют правильность	**Личностные УУД:** формирование

деятельности	учебному занятию	расположения учебников и школьных принадлежностей, готовятся к работе	эмоционального настроя на уроке **Коммуникативные УУД:** взаимодействие с учителем
Постановка учебной задачи	В жизни каждого человека бывают события. Они связаны с праздниками, рождением, покупкой чего-либо. События происходят в школе и в селе, также в городе, в том числе и в нашем райцентре, городе Кукмор. Одним из ярких событий в городе было республиканское совещание работников образования. Все приезжие удивлялись красоте молодого города. Кто может сказать, когда Кукмору был присвоен статус города? (17 апреля 2017 года).Последние годы в городе строят очень много новых зданий. В 2009 году был открыт ледовый дворец «Олимп», ещё раньше спортивный комплекс «Зилант». А задумывались ли вы, сколько людей было задействовано в строительстве этих объектов? Люди каких специальностей трудились на строительстве этих заведений.	Отвечают на вопросы учителя Называют: стропильщик,каменщик, грузчик,экскаваторщик,стеколь-щик,крановщик,кровельщик, бетонщик, сварщик, облицовщик, учётчик, укладчик,водопроводчик, наладчик, смазчик, газопроводчик	**Коммуникативные УУД:** взаимодействие с учителем **Личностные УУД**: умение слушать и вступать в диалог
Подготовка к изучению новой темы.	Создаёт проблемную ситуацию (стадия вызова) На доске затранскрибированы слова Сварщик [сварщ'ик] грузчик [грущ'ик]. Учитель просит сначала произнести слова, затем написать слова буквами. В чём проблема? (Произношение и написание слов различно) В какой части слова находится орфограмма? Что вызывает трудности?	Ставят цели, формулируют проблему и тему урока. Ученики дают ответ. Записывают слова. Отвечают на вопросы. Ученики списывают словосочетания, вставляют в слова пропущенные буквы.	**Коммуникативные УУД**: строить речевое монологическое высказывание в соответствии с поставленными задачами. **Регулятивные УУД:** ориентирование в ситуации, прогнозирование. **Личностные УУД:** жизненное, личностное самоопределение.

Изучение новой темы	Работа в группах. Сейчас вы увидите на экране разные профессии или род деятельности, нужно будет записать эти слова. Будут варианты угадывания слова по известной песне или по данному толкованию (на слайде показываются картинки, или известная песня про ту или иную деятельность, или зачитывается толкование слова): докладчик, пулемётчик, извозчик, разносчик, перебежчик, паромщик, дальнобойщик, сварщик, барабанщик, кровельщик. 1.Докладчик 2. Пулемётчик 3.Извозчик 4.Разносчик 5.Перебежчик (Тот, кто перебежал к врагу, изменник) 6.Паромщик 7.Дальнобойщик 8.Сварщик 9.Барабанщик 10.Кровельщик (Рабочий, занимающийся ремонтом крыш).	Смотрят на экран и записывают название профессии или рода деятельности на альбомном листе фломастером, после чего вывешивают свои листы на доску Ученики выполняют	**Коммуникативные УУД**: умение вступать в диалог, участвовать в коллективном обсуждении проблемы, владение монологической и диалогической формами речи. **Регулятивные УУД:** целеполагание. **Познавательные УУД:** самостоятельное формулирование темы и проблемы. **Личностные УУД:** ценностно-смысловая ориентация. **Предметные УУД:** умение пользоваться орфографическим правилом при написании существительных с суффиксами –чик, -щик. **Познавательные УУД:** поиск и выделение необходимой информации, структурирование знаний.

<table>
<tr>
<td></td>
<td>Учитель предлагает выполнить работу над ошибками в ранее записанных словах.
Вот ваши слова. Давайте проверим, правильно ли вы записали их.
Распределите их в 2 группы:
<table>
<tr><td>Докладчик</td><td>Паромщик</td></tr>
<tr><td>Пулемётчик</td><td>Дальнобойщик</td></tr>
<tr><td>Извозчик</td><td>Сварщик</td></tr>
<tr><td>Разносчик</td><td>Барабанщик</td></tr>
<tr><td>Перебежчик</td><td>Кровельщик</td></tr>
</table>
Учитель предлагает провести исследование слов.
Представьте, что на несколько минут вы превратились в учёных, внимательно рассмотрите слова, сопоставьте их, попробуйте самостоятельно сформулировать правило о правописании суффикса -чик, -щик.
Вы обратили внимание на то, что буквы в суффиксах разные. А есть ли что-то общее в этих словах? (Они обозначают людей, определенных профессий, специальности, рода занятий) Что ещё можно заметить? (после Л перед суффиксом –ЩИК пишется Ь)
Произнесите эти слова.
Можно ли по произношению определить выбор букв Ч или Щ в суффиксе –чик (- щик)? Почему? После каких согласных пишется буква Ч в суффиксе -чик (-щик) ?

Сформулируйте тему и, опираясь на тему, цель нашего урока (чему мы должны научиться?)</td>
<td>работу над ошибками.

Ученики распределяют слова в 2 группы

Ученики работают в группах, исследуют слова.

Ученики отвечают на вопросы учителя

Ученики формулируют тему урока «Буквы ч и щ в суффиксе –чик (-щик)», определяют цель урока: научиться правильно писать ч и щ в суффиксе –чик (-щик).
Работают над материалом учебника (параграф 52 на стр.153), читают правило.</td>
<td></td>
</tr>
</table>

	Давайте прочитаем по учебнику, правильно ли мы сформулировали тему. Открываем учебники на странице 153. Прочитаем правило. Чтобы легче запомнить, предлагаю вам «волшебное» предложение, которое поможет запомнить правило: Дети за сажей. Или Я тоже здесь.		
Физкульт-минутка	Учитель ставит «Танец маленьких лебедей» Подумайте, каким словом можно назвать человека, который танцует? Подберите такое слово, чтобы оно подходило нашей теме.(Танцовщик) А какой суффикс здесь пишется? Почем?	Дети танцуют вместе с учителем Подбирают слово Отвечают на вопрос учителя	**Коммуникативные УУД**: строить речевое монологическое высказывание в соответствии с поставленными задачами. **Регулятивные УУД:** ориентирование в ситуации, прогнозирование.
Закреплен ие учебного материала	Выполним упражнение 292 в тетради. Прочитайте задание. Учитель напоминает, как графически показать орфограмму. Откроем страницу 154. Выполним словарную работу: копИровать-копировщик Арматура - арматурщик Бетон – бетонщик Палисадник (что это, найти в толковом словаре)	Самостоятельно выполняют в тетради упражнение. В тетради записывают слова и выделяют суффиксы; буквы, стоящие перед суффиксом, подчёркивают двумя чертами; делают вывод. Учащиеся записывают слова в тетрадь. Ищут значение слова в толковом словаре	**Познавательные УУД:**ориентироваться в своей системе знаний;поиск и выделение необходимой информации; структури-рование знаний; преобразовывать информацию из одной формы в другую: составлять ответы на вопросы.
Создание проблемно й ситуации	Стадия вызова. Организует учащихся по исследованию проблемной ситуации. -Ребята, теперь вы знаете правило, помогите мне отгадать и записать слова. а) человек, играющий на барабане; б) маленький барабан. (Барабанщик и барабанчик) - Чем различаются эти	Учащиеся участвуют в беседе с учителем, отвечают на поставленные вопросы, совместно с учителем делают вывод.	**Личностные УУД**: умение слушать и вступать в диалог

	слова? (Значением и произношением) Значит, у суффикса есть омоним! Давайте сделаем вывод. (-ЧИК –суффикс рода деятельности и уменьшительно-ласкательный)		
Стадия осмыслени я	Выполним упражнение КОНЭРС. Выйдите вперёд. Вам нужно будет распределиться по углам. Посмотрим, сколько углов будет задействовано вами. В одном углу слова с уменьшительно-ласкательным суффиксом –чик, в другом – с суффиксом –чик, обозначающим профессию или род деятельности, в третьем – с суффиксом –щик, четвёртый угол у нас с вопросом? Нужен ли будет он вам или нет, покажет время. Слова: автоматчик, огурчик, рассказчик, прессовщица, переписчик, сыщик, колокольчик, компьютерщик, фасовщик.		**Предметные УУД:** умение пользоваться орфографическим правилом при написании существительных с суффиксами –чик, -щик; **Познавательные УУД:** поиск и выделение необходимой информа-ции, структурирование знаний. **Коммуникативные УУД:** умение слушать и вступать в диалог, коллективное обсуждение проблем
Применен ие общего способа действия	Отработка способа действия по выбору орфограммы. Предлагает выполнить упражнение 295 из учебника. -А теперь обменяйтесь тетрадями и проверьте работу своего товарища (ответы вы можете увидеть на экране).	Самостоятельно выполняют задание и проверяют ответы по слайдам на экране, выполняют взаимопроверку, оцениваютработу одноклассников	**Познавательные УУД:** применение выработанного алгоритма на практике; Регулятивные УУД: навыки само- и взаимопроверки
Применен ие новых знаний	А сейчас я снова предлагаю поработать в парах и выполнить задания на выбор. (Задания у вас на партах) -Дать объявление о вакансии специальностей для строительства развлекательного центра в городе Кукмор. -Дать бегущую строку на	Работают в парах Самостоятельно выбирают уровень сложности полученного задания	**Регулятивные УУД:** планирование своей деятельности для решения поставленной задачи, контроль полученного результата, коррекция полученного результата **Коммуникативные УУД:**

	телевидение о том, какие специальности требуются срочно. - поискать в толковом словаре учебника, есть ли название профессии с суффиксом –чик-, -щик- и его ЛЗ (слово «приказчик»)		самоопределение с целью получения наивысшего результата
Контроль на этапе окончания темы	Игра «Корректор». - Исправить допущенные ошибки в предложениях (подойти к ноутбуку и исправить ошибки): 1. Барабанчики яростно колотили в барабаны. 2. Побывав у заказщиков, Саша зашел на минутку к сестре. 3. В Нижнем буфетчик рассчитал меня. 4. По колеблющимся мосткам сновали грузщики. 5. Рабочие передавали сменчикам станки. 6. Жестянчики работали на глазах всей улицы. 7. Резко сигналили шофёры, покрикивали возщики, сновали агенты, грузщики в форменных фуражках.	Работают фронтально Подходят к ноутбуку и исправляют ошибки	**Личностные УУД:** развитие любви и интереса к языку, его богатству и выразительным возможностям. **Познавательные УУД:**ориентироваться в своей системе знаний;. **Коммуникативные УУД:** освоение способов совместной деятельности
Домашнее задание	Задаёт дифференцированное домашнее задание (приложение) Проводится инструктаж домашнего задания.	Учащиеся слушают учителя	**Коммуникативные УУД:** умение слушать
Подведение итогов урока (рефлексия деятельности)	Рефлексия. Предлагает учащимся обобщить приобретённые знания на уроке. Просит учеников оценить свою работу на уроке. Выставляет ученикам оценки за урок. -Пора подвести итоги урока. Всё ли у нас получилось на первом уроке -Перед вами карточки трёх цветов. Пожалуйста, оцените себя. Оцените свою работу на уроке. Работу класса.	Осуществляют самооценку собственной учебной деятельности, соотносят цель и результаты, степень их соответствия. Подводят итоги. 	**Познавательные УУД:** построение речевого высказывания в устной форме, рефлексия способов и условий действия **Регулятивные УУД**: контроль и оценка своей деятельности в рамках урока **Личностные УУД:** личностное самоопределение

Приложение
Дифференцированные задания

1. **Базовый уровень.**
   Выпишите из предложений слова с суффиксами –чик, -щик, обозначая условия выбора изучаемой орфограммы.

1. Некоторые насекомые являются разносчиками инфекционных заболеваний. 2. Бригада каменщиков выполнит эту работу за неделю. 3. Многие мальчишки мечтают стать летчиками. 4. Буфетчица тетя Лида, продававшая мороженое, представлялась Вовке настоящей волшебницей. 5.Во время рытья котлована экскаваторщик наткнулся на следы древнего поселения. 6. Мой дедушка был обходчиком железнодорожных путей. 7. Князь легко спрыгнул с возка и, велев извозчику ждать, направился к парадному. 8. Резчика по дереву можно смело назвать художником. 9. Рассказчик из него оказался никудышним.

2. **Повышенный уровень.**
   Вставьте пропущенные суффиксы (-чик или–щик). Графически обозначьте изучаемую орфограмму.
   Камен________, водопровод________, полиров______, сбор_______, газет_______, рассказ_______, стеколь______, бетон_______, перевод______, буриль_____, разнос_____, уголь______, набор_____, компьютер_______, забастов_____, зачин_____, уклад______, сортиров_______, извоз______, бакен______, забой______.

3. **Высокий уровень.**
   Спишите слова, вставляя пропущенные буквы и распределяя слова по столбикам. Выделите в словах суффиксы –чик и –щик.

Суффикс -щик	**Суффикс –чик(значение лица)**	**Суффикс –чик (уменьшительное значение)**

Лёт..ик, диван..ик, стуль..ик, обман..ик, газет..ик, подпис..ик, стакан..ик, зачин..ик, шарман..ик, доклад..ик, совет..ик, сортиров..ик, кафтан..ик, рез..ик, обид..ик, вагон..ик, развед..ик, магазин..ик, портфель.ик, шифроваль..ик

Ключ. Базовый уровень.

1. Разносчиками; 2. Каменщиков; 3. Летчиками; 4. Буфетчица;
   5. Экскаваторщик; 6. Обходчиком; 7. Извозчику; 8. Резчика;
   9. Рассказчик.

Ключ. Повышенный уровень.

Каменщик, водопроводчик, полировщик, сборщик, газетчик, рассказчик, стекольщик, бетонщик, переводчик, бурильщик, разносчик, угольщик, наборщик, компьютерщик, забастовщик, зачинщик, укладчик, сортировщик, извозчик, бакенщик, забойщик.

Ключ. Высокий уровень.

Суффикс -щик	Суффикс –чик (значение лица)	Суффикс –чик (уменьшительное значение)
обманщик	летчик	диванчик
зачинщик	газетчик	стульчик
шарманщик	подписчик	стаканчик
сортировщик	докладчик	кафтанчик
шифровальщик	советчик	вагончик
	резчик	магазинчик
	обидчик	портфельчик

	разведчик	

Шкала оценки:
Задание № 1. За каждый верный ответ – 1 балл.
Задание № 2.
5 баллов – нет ошибок
4 балла – 1-2 ошибки
3 балла – 3-4 ошибки
2 балла – более 5 ошибок
Задание № 3.

Базовый уровень.
2 балла – нет ошибок
1 балл – есть ошибки

Повышенный уровень.
4 балла – нет ошибок
3 балла - 1-2 ошибки
2 балла – 3-4 ошибки
1 балл – более 4 ошибок

Высокий уровень.
6 баллов – нет ошибок
5 баллов – 1 ошибка
4 балла – 2-3 ошибки
3 балла – 4 ошибки
2 балла – более 4 ошибок

Итоговый балл:

Оценка	**5**	**4**	**3**
Количество баллов	**17-19**	**12-16**	**9-11**

Җамалиева А.М.
Арча районы Яңа Кишет төп гомуми белем мәктәбе
югары квалификационлы татар теле һәм әдәбияты укытучысы

СҮЗ ТӨРКЕМНӘРЕН ӨЙРӘНӘБЕЗ
(морфология буенча күнегүләр җыентыгы)
Кереш

6 нчы сыйныфта программа морфология бүлеген тулысынча өйрәнүне күздә тотып төзелгән. Темалар үткәндә, укучыларның белемнәрен тикшергәндә, сүз төркемнәрен кабатлаганда файдалану максатыннан “Туган телдән күнегүләр җыентыгы” төзелде. Җыентыкта бирелгән текстлар аша белемнәрне ныгыту, районыбыз, аның әдәбият-сәнгать әһелләре, күренекле кешеләре турында мәгълүмат бирү, якташ язучылар иҗатының гомумтатар әдәбияты тарихында тоткан урынын билгеләү, аларның әсәрләре белән танышу, иҗатларына, туган төбәгебезгә ихтирам хисе тәрбияләү күздә тотыла.

Исем сүз төркеме.

1 нче күнегү. Тартым белән төрләнгән исемнәрнең зат-санын, килешен билгеләргә.

Үзе ятимлекне кичермәгән, гомере буена әни җылысын, аның даими ярдәмен тоеп яшәгән кеше ана дигән бөек затның чын кадерен дә, аның асылын да беркайчан да белеп бетерә алмыйдыр. Әни бит әле ул авыр минутларыңда син килеп сыена алган, назлы куллары белән битеңнән сыйпап сине юаткан, күңелеңне тапкан бер шәфкать иясе генә түгел. Ул синең вакытында тамагыңны туйдыручы, өс-башыңны караучы, ертылса ямап , керләнсә юып кидерүче, сине үстереп, гакыл һәм хәер-фатиха биреп, олы тормыш юлына чыгарып җибәрүче. Җыеп кына әйткәндә, ул сине бу дөньяда яшәтүче! Карагыз сез, ошбу Җиһанда адәм баласы гына түгел, ә төрле җанварлар , терлекләр, кош-кортлар - барчасы, барчасы да ана ярдәменә таяна. Әгәр аннан мәхрүм кала икән, зур авырлыклар кичерә, хәтта һәлак булырга да мөмкин.

(Р.Фәизов)

2 нче күнегү. Ялгызлык исемнәрне табып, асларына сызарга.

Арча районы – борынгы болгар бабаларыбыз гомер иткән, гүзәл табигатьле, табыннарыбызны мең төрле сый-нигъмәтләр белән баетучы алтын куллы эшчеләрне, татар халкының әдәбиятын, мәдәниятен, гореф-гадәтләрен үстерүгә зур өлеш керткән бөек Тукайны, Мәрҗанине һәм башка искиткеч олы шәхесләрне үстергән тарихи төбәк...

Арча районы авыл хуҗалыгы өлкәсендә дә нәтиҗәле эшли, елдан-ел матур күрсәткечләргә ирешә, ил табынын баетуга саллы өлеш кертә. Халыкның тырыш хезмәте нәтиҗәсендә, район танымаслык булып үзгәрә, көннән-көн матурая, төзекләнә.

(М.Ш.Шәймиев ”Бөек Тукай Ватаны син, Арча” китабыннан)

3 нче күнегү. **Текстны укырга, ялгызлык исемнәрен табарга.**

Арча районы – Татарстанның иң зур районнарының берсе. Ул җөмһүриятебезнең төньяк-көнбатышына урнашкан һәм Мари Республикасы, Биектау, Питрәч, Балтач, Саба, Әтнә районнары белән чикләшә. Анда зур тимер юл станциясе бар, башкалабыз Казанга кадәр үзәктән 60 чакрым.

Безнең яктан татарның атаклы галимнәре Габденнасыйр Курсави, Шиһабетдин Мәрҗани, Шәмсетдин Күлтәси һәм башкалар үсеп чыккан. Атаклы шагыйрь һәм язучылар Габдулла Тукай, Мәхмүт Галәү, Гомәр Бәширов, Гариф Ахунов, Мөхәммәт Мәһдиев, Рафаэль Төхфәтуллин һәм башка бик күпләрнең исемнәре яхшы мәгълүм. Атаклы драматург Галиәсгар Камалның балачагы безнең районда узган. Барыбызга да таныш җырчы Федор Шаляпин 1895 елда Арчада училищеда укыган.

(“Арча төбәге тарихы” китабыннан)

4 нче күнегү. Күп ноктaлар урынына тиешле килеш кушымчалары куеп язарга.

...Кырларың... үтәм сөенә-сөенә,
Камыллар... хәтта иркәли.
Оныталмам, авыл..., оныталмам
Сызылып аткан һәр таң- иртәң...!
Оныталмам сихри кичләрең...,
Сайрар кошларың.... моңнар...
Кайда гына булсам да мин, авыл... ,
Сине уйлап, сагынып җырлармын!
Табалмадым синнән матур урын,
Күпме эзләсәм дә, Миржәм...!
Көч-дәрт бирәсең син һәр бала... ,
И Миржәм... минем - җир яме!

(Р.Җамал)

Сыйфат сүз төркеме.

5 нче күнегү. Текстны күчереп язарга, сыйфатларның астына сызарга.

Тукай үзен тулысынча халыкка хезмәткә багышлады. Халык язмышын, халык мәнфәгатьләрен кайгыртып яшәү аның өчен бар нәрсәдән дә югарырак иде. .. Ул халыкның көченә, аның матур һәм якты киләчәгенә ышанычын бервакытта да җуймый. Аныңча, татар кешесе, һичшиксез, канатларын киң җилпеп, кимсетү һәм түбәнлекләрдән югары күтәреләчәк, үз язмышын үзе хәл итә башлаячак. Моңарга ышаныч аның:”Халык зур ул,

көчле ул, дәртле ул, моңлы ул, әдип ул, шагыйрь ул. Ул, әле әллә нинди кара көчләр басканга күрә генә, бу күренештә йөри...”- кебек мәгълүм сүзләреннән дә ачык күренеп тора. Тукайны , халык өстенә төшкән кыенлыклар, җәбер-золым, авыр язмыш хакында гына җырлаудан арынып, туган як табигате, анда яшәүче кешеләрнең матурлыгы һәм рухи байлыгына соклану да иҗат итәргә рухландыра.

(”Бөек Тукай Ватаны син,Арча”китабыннан)

6 нчы күнегү. Бирелгән тексттан асыл һәм нисби сыйфатларны аерып күрсәтергә.

Герман профессоры Готһольд Вайль әсирләр арасында татар җырларын язып йөрде. Шәйхи солдат монда да кирәкле кеше булып чыкты. Ул мәдрәсәдә ятлаган «Тәндә җаным»ны профессорга җырлап күрсәтте. Профессор боларны җыеп китап чыгарачагын тылмач аркылы сөйләде. Апрель аенда Вюнс-дорф кырында алар Сабантуй да ясадылар. Шәйхи солдат шул вакытта Кара Чыршы авылында беркем дә күрмәгән һәм күрмәячәк хәлләрнең шаһиты булды. Сабантуйда алар татарча көрәш, капчык сугышы кебек милли уеннарны күрсәттеләр. Аннан герман атларын җигеп җир сөрделәр, ат җитмәгән сабаннарга үзләре җигелеп йөрделәр, тубал белән орлык чәчеп күрсәттеләр. Шәйхи солдат җир буенча беренче булып барды, тубалдагы бодайны «бисмилла» әйтеп герман җиренә чәчте... Германның кара-көлсу туфрагына бодай бөртекләре белән тавык йомыркасы сипте. Татар йоласы! Орлыклар шулай эре булсын!

(М. Мәһдиев “Без кырык беренче ел балалары”)

7 нче күнегү. Тексттагы сыйфатларның дәрәҗәсен билгеләргә.

Ул вакытта инде апай да, эшләрен бетереп, шул ук лампа яктысына килә. Ул, киергесенең бер башын сәкегә куйган да икенче башын тез өсләренә җайлап, алсу төсле ситсыга чынаяк өстеме, нәрсәме чигәргә тотына. Көндез тәрәзә янында минем аның шул алсу чүпрәккә карандаш белән тырышып-тырышып чәчәк бизәкләре төшергәнен карап торганым бар. Менә хәзер апай, тамбур энәләрен шул карандаш эзләреннән йөртеп, дебеттән яшел, зәңгәр, шәмәхә төсле чәчәкләр чигә. Апайның кечкенә генә коңгырт бармаклары, бик килешле булып, тегеләй дә болай уйнап кына тора, энәләре бер батырган саен шарт та шорт килә, бармагындагы көмеш балдагы, очкын чәчрәткәндәй, җелт-җелт итә. Күзләре озын кара керфекләре астында бөтенләй йомылып беткән шикелле. Чебен эзләре шикелле генә шул нечкә юлларны ничек күрә икән соң ул? Дебетенең күзәнәкләре ничек төшеп калмый да ничек чәчәген бозып җибәрми икән?

(Г. Бәширов “Туган ягым яшел бишек”)

Рәвеш сүз төркеме.

8 нче күнегү. Рәвешләргә сызарга, калын хәрефләр белән бирелгән сүзләргә морфологик анализ ясарга.

Ул яз көне, башын да күтәрмичә, айлар буе киндерләр, чүпләмле сөлгеләр суга, кыш буе намазлыклар, өстәл япкычлары, кулъяулыклар чигә, һәммәбезгә дә пирчәткәләр, оекбашлар бәйләп бирә. Мин аны, **азрак** усал булса да, кызганып куям. Иптәш кызлары күрше авылларга утырмага барганда, аулак өйләргә йөргәндә, менә шулай бер ирек ачмыйча, бөкресен чыгарып, көне-төне чигү чигеп утыру бик туйдыргандыр шикелле тоела башлый. Кайчакларда әни дә әйтә:

— Утырма көн-төн чүпләнеп! Күзеңне бетерерсең, сукыр калырсың!—ди.

Апай киергесенә иелгән килеш бераз шулай чигеп утыра да, бөкрәеп килгән аркасын турайтып, әнигә карап ала.

— Үзең сандык малын **мулрак** хәстәрләргә кушасың ич. Өсбашка да кирәк.

— Хәере белән игеннәр уңып китсә...

— Ул ике имананың игене ни дә, үзе ни! Сатарга түгел, ашарга да такы-токы гына.

— Шулай инде. Өй тулы иманасыз да җирсез.

— Шул шул менә. Барысына да әти ничек җиткерсен? Үзең беләсең ич...

Әни белә инде ул, белә. Икмәк салган саен әти аның колагына тукып кына тора:

— Эре иләктән илә онны, күп тотма! Безнең өйдә әти белән абыйның гына җире бар. Хатын кешеләргә җир бирмиләр, ә мин, җир өләшкәч туганлыктан, бөтенләй җирсез калганмын. Җирсез-иманасыз. Әти миңа карап **авыр** сулап алгалый. Бәлки, иманасыз булганга кызгануыдыр? Иманасыз...

(Г. Бәширов “Туган ягым яшел бишек”)

9 нчы күнегү. Рәвеш төркемчәләрен билгеләргә.

Абый әллә кайчан ук әзер иде инде. Ул катыргы тышлы бер-ике калын китапны янына куйган да кыяр-кыймас кына әтигә карап алгалый. Әти нәрсә укырга куша бит. Бәлки, ул аңа мәдрәсәдә укыган сабагын тыңлатыр, я, бәлкем, мулла абзыйлар шикелле, кычкырып Коръән укырга кушар. Каян беләсең... Бу юлы әти аңа китапның зәңгәр тышлысын укырга кушты. Әни лампаның филтәсен күтәрә төште, яулыгын артка чөеп бәйләде дә колак тирәсендәге чәч бөртекләрен арткарак сыпырып җибәрде. Нәрсә укуларын аңламасам да, мондый кичәләр миңа бик күңелле тоела иде. Тышта суык, өй бүрәнәләре шарт та шорт килә. Ә без менә шулай, бәйрәм алды кичәсе итеп, җылы өйдә, якты лампа тирәсендә рәхәтләнеп китап укып утырабыз.

(Г. Бәширов “Туган ягым яшел бишек”)

Фигыль сүз төркеме.

10 нчы күнегү. Тексттан фигыльләрне табып, төркемчәләргә аерып язарга.

Әнинең мичкә төшкән күләгәсен карап утыру китап тыңлауга караганда да кызыграк. Әни үзе мич стенасында әллә нинди озын муенлы сәер хайванга атланган бик дәү кеше булып күренә. Аның тәкә башы хәтле орчыгы, үзеннән-үзе айкалып-чайкалып, әле ишеккә таба атыла, әле сәкегә таба. Утыра торгач, ул шәүләләр бер дә чын түгелдер, әллә нинди күз буяудыр, я әкияттәге кебек тылсымдыр дип уйлый башлыйсың. Утыра торгач, абыйның көйләп-көйләп китап укуы яңадан колакка килеп керә. Ул, аз гына атына биреп, укый да укый. Өй эченә моңарчы ишетелмәгән әллә нинди сәп-сәер ят сүзләр сибелә башлый. Дәгел дип куя, булгай ди, сүз арасында һөд-һөд, дел-дөл, аргамак, фиргавен дип җибәрә, тагын әлләниләр тезеп китә.

(Г. Бәширов “Туган ягым яшел бишек”)

11 нче күнегү. Текстны күчереп язарга, затланышлы фигыльләрнең астына сызарга.

Югары очка да килгән кунак кыз, түбән очка да. Әти Казанга солы белән киткәч, безгә дә килеп төште. Ник дисәң, гадәте шулай. Көз ахырында аның үзенең бик сөйкемле бер вакыты бар. Атналар буе вак иләктән иләгәндәй, төтәсләп торып үзәккә үткән, кибәннәрнең янтауларына яшел ямаулыклар үстергән бетмәс-төкәнмәс көзге яңгырлар туктаган. Әниләр елмаюы кебек ягымлы җылы көннәре, көмеш тоҗымнары, салкын төннәре белән әбиләр чуагы да узып киткән. Төнлә белән өй түбәләренә, капка башларына—бөтен җиргә җем-җем иткән ап-ак кырау төшә, агачларга бәс бәйләнә. Көзге пычракта бозылып калган урамнар, юллар, бөтен казылмалары, кисенте һәм чокырлары белән бер төн эчендә шакыраеп каталар. Урамнан узган арбаның дөбердәве бөтен авылны яңгырата. Бөтен дөнья боеккан. Келәт кәрнизендә, кызыл тәпиләрен корсак асларына яшереп, күгәрченнәр бөрешеп утыра. Агач ботакларындагы кабарынкы йонлы мескен чыпчыклар төшенке тавыш белән:

— Суык-суык, суык-суык!—дип зарланалар.

Менә тагын берәр атна уза. Кояш көн саен соңгарак калып чыга башлый. Югарырак күтәрелергә иренеп, түбәннән генә әйләнә дә тизрәк төшеп китәргә ашыга. Көннәр тогын да суытарак төшеп, инешләргә боз ката. Картлар, бишмәт өстеннән билләрен буып, бияләй кияләр дә, озын таякларга таянып, уҗым басуына чыгып керәләр.

(Г. Бәширов “Туган ягым яшел бишек”)

12 нче күнегү. Фигыльләрнең заман формасын билгеләргә.

Әле берәр ай гына элек Әбүгалисина белән ничек җенләнгән булсам, хәзер шулай ук, алны-ялны белмичә, тоташтан Тукай шигырьләрен укый башладым. Аның сүзләре нәкъ кирәк вакытында, күктән иңгән кебек, ничектер, үзеннән-үзе күңелгә килеп керә башлады. Әллә ничек кенә искә килә дә, яраткан җыруың шикелле, үзеннән-үзе көйләнә. Күбәләк яисә карлыгач күзгә чалындымы, аның шигырьләре искә төшә. Берәр агайның сука артыннан икегә бөгелеп атлавын күрдеңме, тагын аның шигырен хәтерлисең. Үзебезнең бакча башына я тыкрыкка чыккач, авыл өстенә, чишмәләргә күз төштеме, тагын аның шигырьләре телгә килә.

(Г. Бәширов “Туган ягым яшел бишек”)

13 нче күнегү. Фигыль юнәлешләрен билгеләргә.

Зәй буендагы ялгыз шомырт төбенә палаткабызны корып, бер җәйне бик күңелле ял иткән идек без. Мин кармак салып утырам, улым чикерткәләр куа, зәңгәр-кызыл тубын чөеп уйный, кошлар белән сөйләшә, арыгач, шомыртның күләгәсенә ятып йоклый. Шул көннәрдән бирле шомырт якын дустыбызга әйләнде, һәм без улым белән һәр яз шомыртыбызның хәлен белергә бара торган булдык. Шомырт безне бик куанып каршылый, нәни яфраклы ботакларын селкетеп, сәлам бирә. Аннары без шомыртыбыз янына аның шау чәчәккә төренер вакытын чамалап киләбез. Бу вакытта чияләр, алмагачлар, миләшләр үзләренең чәчәк бөреләрен ачар-ачмас кына утыралар. Бу дөньяда үзләре генә белә торган тантана көннәрен көтәләр алар. Җәй азакларына таба да без шомыртыбызга кунакка киләбез. Дустыбыз безне, авызны бераз бөрештерсә дә, бик тәмле чем-кара җимешләре белән сыйлый. Быел шомыртыбызның яфрак ярган шатлыгын уртаклашырга бара алмадык. Шунлыктан аның мул чәчәкле хуш исле бәйрәменә вакытында барып җитәргә ашыктык. Шатлыгын уртаклашырга дип килсәк тә, шомыртның бик моңаеп утырганын күрдек без. Дустыбызның бәйрәменә соңга калдыкмы? Әнә бит, инде чәчәк таҗларын коеп бетерә язган ул.

(Р. Төхфәтуллин “Шомырт нигә елый?”)

Сан сүз төркеме.

14 нче күнегү. Сан төркемчәләрен билгеләргә.

Ике дус шул ниятне тормышка ашырырга да кереште. Иң уңайлы вакытны көтеп, тавышсыз-нисез генә мәктәпкә шылдылар. Икенче катта шау-шу ишетеп, шунда менделәр. Анда линейка бара икән. Берсен-берсе бүлеп кычкырган тавышлар ишетеп, алар якынрак елышты. Директор, завуч һәм укытучылар – барысы да бишенче сыйныфта укучы Фаязның абыйсы Саматны, Илнурның абыйсы Ильярны дәрескә йөрмәгәннәре, икеле алганнары һәм тәртипсез булганнары өчен пыр туздырып сүгә иде. Абыйларының башлары түбән иелгән, йөзләре кып-кызыл, күзләре өметсез. Моны күреп, Фаяз белән Илнурның котлары очты:
“Монда тагын да начаррак икән! – диде Фаяз.
– Ычкыныйк яхшы чакта, – дип өстәде Илнур.
Алар тиз генә бакчаларына элдерттеләр һәм мыштым гына инде төшләренә керә башлаган, керфекләрен йому белән күз алдына килеп баскан газиз, якын почмакларына барып бастылар…

(Р. Галиуллин “ Яраткан почмак”)

Алмашлык сүз төркеме.

15 нче күнегү. Алмашлык төркемчәләрен билгеләргә.

Ниһаять, ул көн килеп җитте: соңгы кыңгырау бәйрәме тәмамланды, укучылар өйләренә таралышты. Айдарның кәефе май кояшыныкы кебек якты, күтәренке иде. Шулай булмыйни: өч ай мәктәпкә бармаячак, эти-әнисе эштә чакта берүзе өйдә торачак бит ул! Көне буе туйганчы планшетта уйнаячак, аскы каттагы Марат белән интернеттан футболда көч сынашачак, бер-берсенең шәһәренә яу белән киләчәкләр, боксчылар булып сугышачаклар! Эх, алда нинди күңелле көннәр көтә аны!
− Улым, көн-төн шул планшетыңда уйнап сукыр каласың бит инде! – дип әнисе дә бәйләнмәячәк. Әтисеннән дә:
− Ун яшеңдә үк бөкреләрең чыкты инде, без синең шикелле вакытта урамнан кайтып керми идек, − ише сүзләрне ишетмәячәк.

(Р. Галиуллин “Премия”)

Йомгаклау

Мин, татар теле һәм әдәбияты укытучы буларак, үз бурычымны укучыларга ана телен өйрәтү, туган телебезгә мәхәббәт тәрбияләү белән беррәттән, рухи яктан бай, милли үзаңлы, ватанпәрвар укучылар тәрбияләүдә дә күрәм. Ризаэддин Фәхреддиннең «Укытучының шундые булыр, алтын булачак бер шәкертне туфрак итеп җирдә калдырыр. Укытучының тагын шундые да булыр, туфрак булачак бер баланы алтын итә белер» дигән сүзләрендә күпме хаклык бар. Чыннан да, укытучының төпле белемгә ия булуы, аны дөрес итеп җиткерә белүе бик мөһим.

Заһидуллина Э.Р.
Байлар Сабасы бистәсе гимназиясенең
башлангыч сыйныфлар укытучысы

СҮЗ ТӨЗЕЛЕШЕ ҺӘМ СҮЗ ЯСАЛЫШЫ

Ана теле дәресенә тестлар (3 класс)

1. Тамыр һәм ясагыч кушымчадан торган сүзне тап.
а) он
б) эшче
в) бакчага
г) аккош
2. Тамыр һәм мөнәсәбәт белдерүче кушымчадан торган сүзне тап.
а) дәреслек
б) такта
в) кешене
г) кибетче
3. Тамырдан гына торган сүзне тап.
а) кисүче
б) йорт
в) бәйрәмдә
г) укучы
4. Керпе сүзенә түбәндәге кушымчаларның кайсысын ялгарга кирәк?
а) –дан
б)- дән
в)- тан
г) –тән
5. Түбәндәге сүзләрнең кайсысы кушма сүз?
а) аккош
б) ата-ана
в) сазлык
г) урам
6. Түбәндәге сүзләрнең кайсысы парлы сүз?
а) аккош
б) ата-ана
в) сазлык
г) урам
7. Өй сүзенә түбәндәге кушымчаларның кайсысын ялгарга кирәк?
а) –да
б) –дә
в) –та
г) –тә

Сүз төркемнәре

Исем

1. Исемгә туры килгән билгеләмәне күрсәт.
а). Предметны белдерә
б) Предметның билгесен белдерә
в) Предметның эшнен, хәрәкәтен белдерә.
2. Исем нинди сорауларга җавап бирә?
а) Ничә? Ничәнче? Күпме?
б) Нинди? Кайсы?
в) Кем? Нәрсә?
г) Нишли? Нишләде? Нишләгән?

3. Күл сүзенә кайсы күплек кушымчасын ялгарга?
а) -лар
б) -ләр
в) -нар
г) -нәр
4. Ялгызлык исемне билгелә.
а) сатучы
б) байрак
в) бозау
г) Йолдызкай
5. Уртаклык исемне билгелә.
а) Булат
б) Арча
в) сандык
г) Кесмәс
6. Иялек килешендәге исемне билгелә.
а) җизнигә
б) Дәреснең
в) тартмада
7. Юнәлеш килешендәге исемне билгелә.
а) Мәктәпнең
б) Сазны
в) Клубта
г) Укытучыга
8. Чыгыш килешендәге исемне билгелә.
а) Күзгә
б) Ишектән
в) Әтинең
г) Өндә
9. Төшем килешендәге исемне билгелә.
а) Телне
б) Илдән
в) Баланнан
г) Шкаф
10. Урын- вакыт килешендәге исемне билгелә.
а) Койманың
б) Таугa
в) Иртәдән
г) Машинада
11. Сыерчык сүзенә кайсы күплек кушымчасын ялгарга?
а) -нар
б) -нәр
в) -лар
г) -ләр
12. Шәл сүзенә кайсы күплек кушымчасын ялгарга?
а) -нар
б) -нәр
в) -лар
г) -ләр
13. Кыр сүзенә кайсы күплек кушымчасын ялгарга?
а) -нар
б) -нәр
в) -лар
г) -ләр
14. Күбәләк сүзенә кайсы күплек кушымчасын ялгарга?

а) -нар
б) -нәр
в) -лар
г) -ләр

Сыйфат

1. Сыйфатка туры килгән билгеләмәне күрсәт.
а) Предметның билгесен белдерә
б) Предметның эшнен, хәрәкәтен белдерә.
в) Төрле сүз төркемнәрен алмаштырып килә
г) Предметның санын белдерә
2. Сыйфат нинди сорауларга җавап бирә?
а) Кем? Нәрсә?
б) Нинди? Кайсы?
в) Ничә? Ничәнче? Күпме?
г) Нишли? Нишләде? Нишләгән?
3. Матур сыйфатының антонимын тап.
а) Чибәр
б) Күркәм
в) Ямьсез
г) Гүзәл
4. Җылы сыйфатының синонимын тап.
а) Эссе
б) Суык
в) Кызу
г) Салкын

Фигыль

1. Фигыльгә туры килгән билгеләмәне күрсәт.
а) Предметның билгесен белдерә
б) Төрле сүз төркемнәрен алмаштырып килә
в) Предметның эшнен, хәрәкәтен белдерә.
г) Предметның санын белдерә
2. Фигыль нинди сорауларга җавап бирә?
а) Ничә? Ничәнче? Күпме?
б) Нинди? Кайсы?
в) Кем? Нәрсә?
г) Нишли? Нишләде? Нишләгән?
3. Саный фигыленең юклык төре нинди кушымчалар ялганып ясала?
а) -ма
б) мә
в) -мый
г) -ми
4. Җыладым фигыле нинди заманда?
а) Хәзерге заман
б) Үткән заман
в) Киләчәк заман
5. Йөгерәбез фигыле ничәнче затта?
а) I зат
б) II зат
в) III зат

Алмашлык

1. Алмашлыкка туры килгән билгеләмәне күрсәт.
а) Предметны белдерә
б) Төрле сүз төркемнәрен алмаштырып килә
в) Предметның эшнен, хәрәкәтен белдерә.
2. 3 зат алмашлыкларын күрсәт.

а) Син, сез
б) Мин, без
в) Ул, алар
3. Сез ничә китап алдыгыз? Бу җөмләдә алмашлыкны тап, затын билгелә.
а) 1-зат
б) 2-зат
в) 3-зат

Сан

1. Санга туры килгән билгеләмәне күрсәт.
а) Предметның эшнен, хәрәкәтен белдерә.
б) Предметның санын белдерә
в) Төрле сүз төркемнәрен алмаштырып килә
г) Предметның билгесен белдерә
2. Сан нинди сорауларга җавап бирә?
а) Кем? Нәрсә?
б) Ничә? Ничәнче? Күпме?
в) Нинди? Кайсы?
г) Нишли? Нишләде? Нишләгән?
3. Ундүрт нинди сан?
а) Тамыр
б) Кушма
в) Тезмә сан
4. Дүрт нинди сан?
а) Тамыр
б) Кушма
в) Тезмә сан
5. Егерме дүрт нинди сан?
а) Тамыр
б) Кушма
в) Тезмә Сан

Загриева Г.М., Мусина Ч.Р.
МБОУ «Казанбашская ООШ» Арского муниципального района РТ
учителя высшей категории

СТЕПЕНЬ БЛИЗОСТИ АНГЛИЙСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ

В последние годы в олимпиадных работах встречается задание, связанное с сопоставлением русского языка с другими языками на предмет сходства и расхождения. В связи с этим, целью нашей статьи стало выявление степени близости английского и русского языков.

Анализ лексического строя. Cherry – черешня, beat—бить, shock -шок, force-форсить. Некоторые слова английского и русского языков очень похожи по звучанию, написанию и имеют общее значение. Возникает вопрос: «Почему они так похожи?» Обратившись к англо-русскому словарю, можно увидеть, что таких слов очень много, а отличаются они окончанием или суффиксом, присущим данному языку. Например, knit - нитки, band - банда, sheet -щит, table - таблица, mooch - мучиться, sedate - седеть.

Известно, что существуют такие группы языков, родство в пределах которых имеет ощутимое практическое значение. Знание одного языка в группе даёт возможность частично понимать и другие. Сравнивая устойчивые слои лексики этих языков, мы можем найти пары слов, не только имеющих общее происхождение, но и в какой-то степени

сохранивших сходный фонетический облик. Например, three – три, my – мой, brother – брат, nose – нос, sun – солнце.

Предлагаем проанализировать ряд созвучных слов, обращая внимания на их смысловую нагрузку. Так, очки переводятся на английский как glasses. Слово очень похоже на русское «глаза». Бесспорно, прослеживается родство языков, ведь очки представляют собой вторые глаза. Что касается созвучия слов, то в близкородственных европейских языках это не диво. Возьмем для примера пару слов money - деньги. Английское слово money является понятным всем. Но мало кто знает, что оно имеет славянские корни и происходит от слова мены, то есть «то, на что меняют». Еще один пример - древнейший русско-славянский корень лан, обозначающий земля, территория. Он встречается в слове Руссолания, т.е. Земля Руссов. В английском языке тоже есть этот корень land - земля, переводим England – выходит Земля Англов. Каковы же основные пути появления общих слов в русском и английском языках? Во-первых, общность между лексическими свойствами русского и английского языков задаётся их общей принадлежностью к индоевропейской семье, поэтому во многих словах обоих языков встречаются корни из их общего древнего праязыка. Эти слова не были заимствованы, они изначально общие. О былой языковой общности и родстве русского и английского языков напоминают множество созвучий среди самых важных слов языка. Среди них: cheek – щека, water –вода, milk – молоко, sister – сестра, salt – соль, day – день, daughter – дочь, cat – кот. Во-вторых, большое количество общих русских и английских слов образовано от латинских корней. Известно, что в средние века латынь была международным языком ученых, через нее во все европейские языки перешло огромное количество слов, которые стали международными: куб - cube, квадрат - quadrate, сфера - sphere, эллипс – ellipse, антибиотик - antibiotic, бактериофаг – bacteriophage и т.д.

И в последнее время русский язык испытывает большой приток новых английских слов. Для описания новых понятий потребовались новые слова, и многие из них приходят из английского. Этому способствует и английская терминология в компьютерной области.

Анализ грамматического строя. Английский язык в значительной степени аналитический, так в нем нет большого разнообразия окончаний, суффиксов. Очень важен порядок слов в предложении. Этим обуславливается большое разнообразие времен и форм глагола в английском языке. Грамматическое значение слова выражается за его пределами – например, с помощью предлогов, союзов, артиклей, вспомогательных глаголов и других служебных слов, а также с помощью порядка слов и общей интонации высказывания.

Русский язык – синтетический язык, так как в нем большинство слов имеют свои окончания, следовательно, основное грамматическое значение могут нести сразу несколько слов. Сравним некоторые моменты.

1.Отсутствие артиклей в русском языке: Холмс, безусловно, был не из тех, с кем трудно ужиться.- Holmes was certainly not **a** difficult man to live with. 2.Различия в употреблении времен: Его энергии не было предела, когда на него находил рабочий стих, но время от времени наступала реакция, и тогда он целыми днями **лежал** на диване в гостиной, не произнося ни слова и почти не шевелясь.- Nothing could exceed his energy when the working fit was upon him; but now and again a reaction would seize him, and for days on end he **would** lie upon the sofa in the sitting-room, hardly uttering a word or moving a muscle from morning to night.

3.Различный порядок слов в предложении: Редко когда он ложился спать после десяти вечера, **а по утрам**, как правило, успевал позавтракать и уйти, пока я еще валялся в постели.- It was rarefor him to be up after ten at night, and he had invariably breakfasted and gone out before I rose **in the morning.**

4.Различие при согласовании слов в предложении: Он вел спокойный, размеренный образ жизни и обычно был **верен своим привычкам.-** He was quiet in his ways, and his **habitswereregular**.

5.Отсутствие в английском языке таких морфологических признаков прилагательных, как род, число и падеж, а у существительных – падежа: В эти дни я подмечал такое **мечтательное**, такое **отсутствующее** выражение в его глазах. - On these occasions I

have noticed such a **dreamy**, **vacant** expression in his eyes. (Мечтательный – Dreamy, мечтательного – dreamy, мечтательными – dreamy).

Сравнив грамматический строй русского и английского языков, можно заметить, что большинство различий существуют в глаголах, существительных и синтаксисе, а меньше всего отличаются местоимения и числительные.

Таким образом, на примере рассмотренных единиц языка можно отчетливо представить, насколько разнообразны и выразительны грамматические средства современного английского и русского языков, насколько они схожи и различны между собой. Но, несмотря на различия между этими языками, они не перестают развиваться, взаимодействовать и украшать друг друга.

Закиева Р.А.
МБДОУ “Балтасинский детский сад №1 комбинированного вида”
Балтасинского муниципального района Республики Татарстан
учитель английского языка

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ MIMIO В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДЕТСКОГО САДА

Занятие по английскому языку для детей старшей группы на тему
«Поле чудес»

ЦЕЛЬ: Закрепить изученный материал при помощи игр по темам: «Числа», «Игрушки», «Цвета».

ЗАДАЧИ:

- **обучающие:** продолжать формировать умения воспринимать английскую речь на слух, обучать диалогической и монологической речи, повышать интерес у дошкольников к изучению английского языка через игровые ситуации.
- **развивающие**: создать условия для развития коммуникативных умений и познавательной активности.
- **воспитательные**: воспитывать умение работать в группе, развивать чувство эмпатии

МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ: ритмо-музыкальная игра, повторение и имитация, использование информационно-коммуникативной технологии MIMIO.

АКТИВИЗАЦИЯ СЛОВАРЯ: one, two, three ,four, five, six, seven, eight, nine, ten, red, pink, yellow, purple, green, blue, dolly, car, scooter, ball, train, What is your name? My name is…? How are you? I am fine ,thank you. What is it? This is a pink dolly. Red, pink, yellow, purple, green, blue

ПРЕДВАРИТЕЛЬНАЯ РАБОТА: закрепление речевых образцов и лексики по изученным темам, разучивание игр и песен.

ОБОРУДОВАНИЕ: доска, тематические картинки, записи песен на английском языке, декорации, компьютер, графический мимио планшет.

ХОД ЗАНЯТИЯ

Куки встречает детей с обручем и с коробкой чисел.

Дети проходят через обруч, произнося волшебные слова, берут карточку с номером ,находят свой стул с номером и садятся.

Hello. My name is Azalija. I am a girl. My favourite color is red.

1.Приветствие

Песенка-приветствие « Hello, everyone!»

Teacher : Good morning, my dear friends! I’m glad to see you. Let’s sing our acting song!

Песня-игра: «Hello»

II.Фонетическая зарядка.
1. Mr.Tongue живёт в домике. Он просыпается утром, смотрит в окно и радуется:[o: - o: - o:]
С утра он выбивает половички на бугорочках расположенных за верхними зубками: [d – d - d]
Mr.Tongue доволен. Он говорит: [g u d]
Затем звонит в колокольчик, созывает гостей: [n I ŋ - n I ŋ- n I ŋ]
Гости приходят и здороваются: [g u d m o n I ŋ]

Работа в парах . Дети задают друг другу вопросы
-Hello.!
-Hello!
-What's your name?
-My name is…
-How are you?
-I am fine ,thank you.
-Are you a boy?
-Yes, I am a boy.
-What is your favourite color?
-My favourite color is blue.

III. Введение новой лексики и первичное закрепление.

Lulu what have you got in your pouch?
Whipping top-волчок.
Применяется графический мимио планшет.
На экране появляется волчок. (mimio studio)
Дети нажимают на волчок. Стрелка движется по кругу, играет музыка «Что? Где? Когда?»
На какой цвет и цифру остановится стрелка,то задание и выполняется.

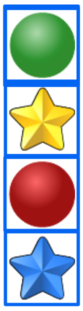
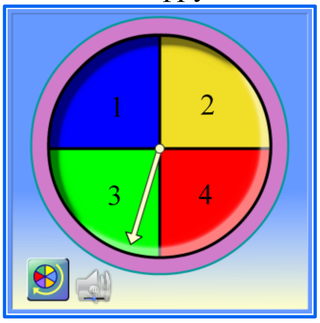

Задания:
1. Игра «Roll the dice».(Работа с мимио студио)

Дети бросают кубик, называют число, затем считают карточки. На какую карточку выпадает номер, тот и называют.
2.Игра «Flashcard game».
На стульях разложены карточки (цвета, числа ,игрушки).Звучит музыка .Дети двигаются под музыку, музыка останавливается ,дети садятся на стулья и называют свою карточку.
3.Musical pause.
(Песенка игра « Find something blue»)

4.Игра « Let’s make a flower» (Работа с мимио студио)

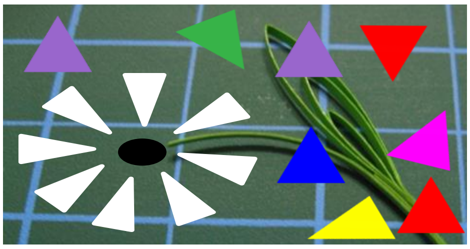

Ребенок находит названный цвет и ставит свой лепесток на свое место.
Дети завершают свою работу. На экране звучат аплодисменты.

IV. Подведение итогов. Прощание.

Bye-bye , everyone. Tra-la-la-la-la
Bye-bye , everyone.Tra-la-la-la-la-la
Bye-bye , everyone. Tra-la-la-la-la
Bye-bye, everyone!

Закирова Г.К.
МБОУ «АНОШ №3-детский сад» г.Арск, РТ
учитель татарского языка и литературы

БОЕРЫК ФИГЫЛЬ

Максат: боерык фигыль турында гомуми төшенчә бирү.

Бурычлар: 1.Иҗади фикерләү активлыгын, язма һәм сөйләм телен үстерү.
2. Милли-региональ компонентларга таянып, туган якка мәхәббәт тәрбияләү, якташ язучылар иҗатына кызыксыну , горурлык хисләре тәрбияләү.

Җиһазлау: интерактив такта, презентация,
Дәрес тибы: яңа теманы аңлату дәресе.
Форма: төркемнәрдә эшләү, парларда эшләү.
Дәрес барышы:

I. **Оештыру өлеше.**

- Уңай психологик халәт тудыру.
- Хәерле көн, хөрмәтле укучылар!

И минем җандай кадерле,
И җылы, тере телем.
Кайгылар теле түгел син,
Шатлыклар теле бүген
Тик синең ярдәм белән мин,
Тик синең сүзләр белән.
Уйларым , хыялларымны
Дөньяга әйтә беләм.

- Мин бүгенге дәресне Х.Туфанның телгә багышланган шигыре белән башлап җибәрдем. Ә бит без үзебез дә данлыклы Арча төбәгендә яшибез. Арча ягыннан бик күп танылган шагыйрьләр, язучылар чыккан.

- Әйдәгез, бергәләп Х.Туфан шигыренә нигезләнеп без дә шигырь язып карыйк. Мин сезне синквейн алымы белән таныштып китәсем килә.

Синквейн - француз сүзе, «биш илһам», «биш уңыш» дигәнне аңлата. Ул рифмалашмаган бишьюллык шигъри формада язылган кыска әдәби әсәр.

Синквейн язу тәртибе: Синквейн 5 юлдан тора

1. 1 сүз. Теманы ачыклаучы сүз, исем.
   - Нинди сүзләр исем дип атала?
2. 2 сүз. Теманы сурәтли торган 2 сыйфат.
   - Нинди сүзләр сыйфат дип атала?

3.3 сүз. Темага хас булган 3 фигыль.

- Нинди сүзләр фигыль дип атала?

4. 4 сүз. Темага карата үз мөнәсәбәтеңне белдерүче фраза, җөмлә

5. 1 сүз. Темага карата 1 синоним сүз (нәтиҗә, ассоциация).

- Нинди сүзләр синоним дип атала?

–Хәзер бергәләп төзеп карыйк.

Телем.
Кадерле, тере.
Уйланам , хыялланам, сөйләшәм.
Мин үземнең телемне яратам.
Татар теле.

-Афәрин, укучылар. Бүгенге дәресебезнең девизы итеп: **Мин татар телемне яратам дигән** сүзләрне алабыз. Ә телебезне беләбезме икәнен хәзер тикшереп карыйк.

II. Актуальләштерү.

1.Үткән дәрес материалын хәтердә яңарту. Сүз төркемнәре темасының моделен төзү.

- Укучылар, сез алдагы дәресләрдә сүз төркемнәрен өйрәнә башладыгыз. Әйдәгез, үткәннәрне искә төшрик һәм бергәләп белемнәребезнең моделен төзик. Синквейн төзегәндә без сезнең белән өйрәнелгән сүз төркемнәрен искә төшереп кабатлап киттек инде, хәзер каршыгызда биелгән модель- схемалар-ны төркемдә тутырып языгыз. Кайсы төркем беренчерәк бетерә, шулар беренче булып җавап бирәчәк.

(Слайд7)- Белемнәрне тагын да киңәйтеп кабатлыйк,экрандагы слайдка игътибар итегез. Төркемнәрдә акыл-штурмы үткәреп алырбыз. Мин чиратлап биргән сорауларга тиз генә җавап бирүегез сорала, сезгә ярдәмгә каршыгызда модель.

-Нәрсә ул исем? Исемнәр нәрсә белән төрләнә? Күплек сан ничек ясала? Ничә килеш бар?Нинди сүзләр сыйфат дип атала? Нинди сорауларга җавап бирәләр? Ничә дәрәҗә бар? Дәрәҗәләрне санап чыгыгыз. Алмашлыкларның нинди төркемчәләрен өйрәндегез? Зат алмашлаыкларын санап чыгыгыз. Саннар нинди сорауларга җавап бирәләр? Санның нинди төркемчәләрен беләсез? Нинди сүзләр фигыль дип атала?

Ш. Яңа материалны үзләштерүгә ихтыяҗ тудыру, уку мәсьәләсен кую.

- Укучылар соңгы шакмакка игътибар итегез? Ни өчен бу шакмакта сорау билгесе? Бүгенге теманы беләбезме? Беләсегез киләме? Әйдәгез бергәләп яңа теманы ачыклыйк. Әйтеп киткәнебезчә без бөек Тукай ягында яшибез. Ул сезнең якташыгыз. Узган елны аның

“Кызыклы шәкерт” шигырен ятлаган идегез. Кем миңа беренче куплетын искә төшерер. Бәлки Акбай ролен дә уйнап күрсәтүче табылыр.

Әйдәле, Акбай! өйрән син, арт аягың берлә тор;
Аума, аума! туп-туры тор, төз утыр, яхшы утыр!
Ник газаплыйсың болай син, мин әле бик кечкенә;
Мин туганга тик ике айлап булыр йә өч кенә.

-Укучылар, экранда малайның сүзләрен күрәсез, тиз генә миңа фигыльләрне табып кем укып китәр?

- Өйрән, тор, аума, утыр .

- Безенең малай Акбайны нишли? (Өйрәтә) . Акбайга приказ бирә. Приказ ул безгә рус теленнән кергән алынма сүз. Каршыгызда русча –татарча сүзлекләр ята. Шул сүзлектән миңа кайсы пар тизрәк приказ сүзенең тәрҗемәсен табып укыр?

-Шулай булгач бүген без сезнең белән нинди фигыльләр белән танышырбыз? Темабыз ничек аталыр?

- Боерык фигыльләр.

-Ничек уйлыйсыз дәрестә нәрсә эшләрбез, нинди яңалыклар алырбыз?

Нәтиҗә: боерык фигыль боеру, эш кушуны, киңәш бирүне белдерә һәм нишлә? нишләмә? сорауларына җавап бирә. (тактага схема эленеп бара)

IV. Уку мәсьәләсен адымлап чишү. Ныгыту.

-Шулай итеп фигыльләр барлыкта һәм юклыкта килә дидек. Әйдәгез “ Ромашка” уены уйнап алыйк. Мин төркемнәргә ромашкалар бирәм, таҗларын өзеп, анда язылган сүзләрне укыйсыз, аннары боерык фигыльне юклык төрендә әйтәсез һәм ромашканы икенче кешегә бирәсез. Ә икенче төркем юклык формада бирелгән боерык фигыльләрне барлыкта әйтергә тиеш була.

- 1нче төркем: уйна, сөйлә, җырла, эшлә, бас;
2нче төркем: әйтмә, укыма, барма, язма, кимә.

Нәтиҗә: боерык фигыль барлык һәм юклык формада килә. Юклыкта фигыльләргә –ма,-мә кушымчасы ялгана (схема эленә)

- Фигыльләр зат-сан белән төрләнәләр дип әйтеп киттек. Ә боерык фигыль төрләнәме икән? Моны ачыклар өчен мин сезгә карточкалар тәкъдим итәм. Бирелгән шигырь өзекләрен укып, боерык фигыльне укырга, нинди затта һәм санда икәнен әйтергә кирәк булачак.

1.И сабыйлар! **Эшләгез** сез, иң мөкаддәс нәрсә — эш,
Эш агачы һәрвакытта бик юмарт китрер җимеш.

(Г. Тукай “Эшкә өндәү”)

-**Эшләгез** – боерык фигыль, 2 зат, күплек санда.

2. Һич сине **куркытмасыннар** шүрәле, җен һәм убыр;
Барчасы юк сүз — аларның булганы юктыр гомер.

- **куркытмасыннар** – боерык фигыль, 3 зат, күплек санда, юклык формада.

3. Син әле **үс** һәм **укы** күп, шунда аңларсың барын;
Мәгърифәт нуры ачар күп нәрсәләрнең ялганын.

(Г. Тукай “Сабыйга”)

-**үс, укы** – боерык фигыль, 2 зат, берлек санда.

4. **Тор**, шәкерт! Җиттек Казанга, алдымызда бит Казан”.
Бу тавыш бик ачты күңлем, шатлыгымнан җан яна;
«Әйдә **чап**, кучер, Казанга! Атларың **ку**: на! на-на!»

(Г. Тукай “Пар ат”)

-**тор, чап, ку** – боерык фигыль, 2 зат, берлек санда.

5. Яшь балалар! аларны сез **яратыгыз,**
Җылы сүзләр әйтеп, сөеп **юатыгыз**!
(Г. Тукай “Кышкы кич”)

- **яратыгыз, юатыгыз -** боерык фигыль, 2 зат, күплек санда.

Нәтиҗә: боерык фигыль зат-сан белән төрләнә.

Тест.

1. Боерык фигыль нәрсәне белдерә?

а)предметның билгесен.

ә)эш – хәлне, хәрәкәтне
б)боеру, эш кушу, үтентне.

2. Боерык фигыль нинди сорауларга җавап булып килә?
а)нинди?
ә)нишлә? нишләмә?
б)кем? нәрсә?

3. Боерык фигыльне тап.
а)аша.
ә) ашый.
б) ашады.

4. Җөмләдән боерык фигыльне табыгыз. Ул нинди фигыль?
Һич күләгә төшермә син җаныңдагы
Туган илең, Туган җирең яктысына.
а) хәзерге заман
ә) хикәя фигыль
б) юклык форма

5. **Ә син курыкма, батыр бул!** Бу җөмләдә боерык фигыль нинди мәгънә төсмере белдерә?
а) эш кушу, боеруны
ә) киңәш бирүне
б) үтенүне

Экрандагы дөрес җавапларны күзәтеп, укучылар бер-берсенең җавапларын тикшереп билге куялар.

Дөрес җаваплар.
1. ә
2. ә
3. а
4. б
5. ә

V.Үзбәя. Белемнәрегезне үзегез бәяләгез.

VI. Рефлексия.

- Каршыбызда бүгенге дәреснең моделе барлыкка килде. Кайсыгыз чыгып модель буенча бүгенге белемнәрне сөйләп китәр?
- Дәрестә бик актив катнаштыгыз. Үзегезгә ничәле билгесе куяр идегез?
- Төркемнәрнең командирына сүз бирик. Алар үзләренең белемнәрен ничек бәяләрләр?

Җәләлеева Г.И.
Арча районы Сеже төп гомуми белем мәктәбене
югары категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы

САН СҮЗ ТӨРКЕМЕН ГОМУМИЛӘШТЕРЕП КАБАТЛАУ
(VI сыйныфта татар теле)

Максатлар:
1.Сан турындагы белемнәрне ныгыту;
2. Сан төркемчәләрен дөрес билгеләү күнекмәләрен ныгыту;
3.Дуслык, бәхет төшенчәләрен ачу.

Планлаштырылган нәтиҗәләр:
Предмет нәтиҗәләре:
– санны сөйләмдә дөрес куллана белү;

– белемнәрне системага салу күнекмәләрен камилләштерү.
Метапредмет нәтиҗәләре:
Танып-белү: күрә, аңлый, логик фикерли белү;
Регулятив: уку эшчәнлегенең әһәмиятен аңлап эшләү;
Коммуникатив: әйтергә теләгән фикереңне язма һәм телдән әйтә белүне оештыру, иптәшеңнең фикерен тыңлый белү.
Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:
– иҗади эшчәнлеккә омтылыш булдыру;
– чын дулык хисе тәрбияләү.
Материал һәм җиһазлау: дәреслек (Татар теле.6 сыйныф: татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы / Ф.Ю.Юсупов, Ч.М.Харисова, Р.Р.Сәйфетдинов; – Казан: Татар.кит. нәшр., 2014.-175 б., Исәнбәт Н. Татар халык мәкальләре. 3 томда. Том 3. / Н.Исәнбәт. – Казан: Тат. кит. нәшр., 2010. – 799 б., карточкалар, компьютер, экран
Метод һәм алымнар: әңгәмә, өлешчә эзләнү, мөстәкыйль эш, тест үткәрү.
Дәрес тибы: белемнәрне гомумиләштерү һәм системалаштыру.

Дәрес барышы

I. Мотивлаштыру- ориентлашу
1. Исәнләшү.
2. Тәртип урнаштыру. Уңай халәт тудыру.
Хәерле көн, укучылар!

Әйдәгез эле, укучылар, игътибарыбызны экранга юнәлтеп алыйк. Сезгә тәкъдим ителәчәк видео безгә алга таба дәрес барышында кирәк булачак эле. Ни өчен кирәклеген алга таба сез әйтерсез. Бик игътибар белән карагыз. (“38 Тутый кош” видеосы күрсәтелә. Видеода еланның буе 38 попугай адымы,5 маймыл һәм 2 фил озынлыгы кадәр)

II. Актуальләштерү
1. **Укытучы**: Укучылар, Сезгә шундый бер хикмәтле табышмагым да бар бит эле. Укып карагыз, уйлагыз да җавабын табыгыз! (Экранда табышмакларязылган слайд күрсәтелә).
Мин дөньяда барлык илләрнең байлыгы белән идарә итәм.
Мин кешеләрнең дөньяда яшәү вакытларын теркәп куям.
Мин барлык фәннәр белән дус яшим.
Миннән башка кешеләр дәвалана да алмыйлар.
Миннән башка кибеткә дә бара алмыйлар.
Мин – ярышта җиңүче дә.
Мин – укучыларны шатландыручы да, аларны борчуга салучы да.
Ә кайчакта **мин**... бик тәмле дә була алам.
Нәрсә соң мин?
Көтелгән җавап: Сан
Укытучы:Ә без саннар турында беләбезме сон? Бүгенге дәресебездә нишләрбез?
Көтелгән җавап: Сан сүз төркемен гомумиләштереп кабатларбыз
2. Укытучы: Дәфтәрләргә бүгенге дата, сыйныф эше, тема языла.
3. Укытучы: Цифрларны сез күбрәк кайсы дәрестә кулланасыз?
Көтелгән җавап: Математика.
Укытучы:_ Укучылар, ә сез укый торган математика фәненең бик күптән барлыкка килүен беләсезме? Татар телендә беренче математика китабын язу өчен күп тырышлык куйган галим кем ул? Әйдәгез әле, экрандагы рәсем буенча аның кемлеген танып карыйк.
Слайдта – Каюм Насыйри (укучылар таныргa тиешләр). Сез аның кайсы әсәре белән таныш?
Көтелгән җавап: “Әбүгалисина”
Укытучы: Ә саннарсыз тормышта яшәп буламы?
Көтелгән җавап: Без иртән йокыдан торуга, алар безнең белән янәшә атлый башлый.
Укытучы: Гомумән, безнең бөтен тормышыбыз саннар белән бәйле икән. Менә шуңа күрә дә саннарны кулланганда, белемебез камиллеккә ирешерлек итеп, сан турында

өйрәнгәннәребезне ныгыту өстендә эшләрбез. Саннарның тагы да кызыклырак якларын ачарбыз.

III. Уку мәсьәләсен адымлап чишү. Материалны ныгыту

1. Укытучы: Без сан турында нәрсәләр беләбез соң? Әйдәгез, сан турында модельне искә төшерик.

Укучылар төркемләп урыннарда башкаралар һәм тактага чыгалар, аңлаталар.

Көтелгән җавап:

Сан

↓

предметның санын, исәбен белдерә

ничә? күпме? ничәнче? ничәләп? ничәү? ничәшәр? һ. б.

исем сүз төркемен ачыклый

җөмләдә аергыч була

сан белән ачыкланган сүз — саналмыш

белдерелә

сүзләр — бер, икенче, бишәр

цифрлар:
- гарәп — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0
- рим — I —1, V — 5, X — 10, L—50, C – 100, Д – 500, M - 1000

Үзбәя.

2. Төркемнәрдә эш

Укытучы: Алдагы бурычыбыз – саннарның төркемчәләрен искә төшерү. Мин сезгә “Сан төркемчәләре” лотосын өләшәм. Биредә һәр сан төркемчәсенә хас үзенчәлекләрне табып, лото рәвешендә сала барырга кирәк. (Тәртип саны+ предметларның саналу яки урнашу тәртибен белдерә+ ничәнче? + дүртенче, уникенче, йөзенче, егерме бишенче+ микъдар санына -ынчы/-енче, нчы/-нче кушымчалары ялганып ясала)

3. Укытучы: Күнегүләрне язып башкарыр өчен, безгә саннарның дөрес язылышын кабатлап китәргә кирәк. Сезнең өстәлдә таблица бирелгән.

Һәркем үзенең таблицасын тутыра. (слайд ярдәмендә тикшерелә)

Көтелгән җавап:

Саннарның ясалышы

тамыр	кушма	парлы	тезмә
↓	↓	↓	↓
әйтелгәнчә языла	кушылып языла	сызыкча языла	аерым языла

1 дән 10 га кадәрге саннар, дистәләр, йөз, мең, миллион	11 дән 19 га кадәрге саннар	бер-ике, ун-унбиш	егерме бер, утыз ике

Үзбәя.

4.Укытучы: Сезнең алдыгызда раслаулар язылган таблица ята. Мөстәкыйль рәвештә эшләп алабыз. Әгәр раслау белән килешәсез икән “әйе” дигәнгә “+”, әгәр дә килешмәсәгез, “юк” дигәнгә “+“ куярсыз. Җавап бирер өчен сан турындагы белемнәрегезне искә төшерерсез.

Көтелгән җавап:

Бирем	**әйе**	**юк**
Сан сүз төркеме предметны белдерә		+
Алты-җиде – парлы сан	+	
Сан ачыклаган исем аныклагыч була		+
Саннар сүзләр белән дә, цифрлар белән дә языла	+	

Саннарны язу өчен, гарәп һәм рим цифрлары кулланыла	+	
Ясалышы ягыннан саннар алты төрле була		+
25 елның синонимы – чирек гасыр	+	
Сан җөмләдә бары тик аергыч булып килә		+
Саннарны җөмләдә синонимнар белән алыштырып була	+	

" юк" җавапларын дөресләп барабыз. Сораулар:
Укытучы:Сан сүз төркеме нәрсәне белдерә?
Көтелгән җавап: Предметның исәбен, санын белдерә.
Укытучы:Сан ачыклаган исем ничек йөртелә?
Көтелгән җавап: Саналмыш.
Укытучы:Саналмышсыз килгәндә, сан нишли?
Көтелгән җавап: Исемләшә.
Укытучы: Сан җөмләдә нинди җөмлә кисәге булып килә?
Көтелгән җавап: Саналмышы белән килгән саннар җөмләдә аергыч була, саналмышсыз килгәндә, сан исемләшә, төрле җөмлә кисәге була.

Физкультминутка

5. Укытучы: Экрандагы текстны укыйбыз.
Бик биек тауда бер көтүче яшәгән. Бервакыт яңгырлы төндә өч кеше аның ишеген шакыган.
-Минем өем бик бәләкәй, берегез генә керегез.
- Сез кемнәр соң?- дип сораган көтүче.
- Без- Дуслык, Бәхет һәм Байлык. Иң башлап кайсыбыз керүен үзең хәл ит...
Укытучы: Көтүче кемне сайлаган?
Көтелгән җавап:Дуслыкны.
Укытучы: Ни өчен?
Көтелгән җавап: Дуслык керү белән, өйгә Бәхет тулган, Байлык килгән.
Укытучы: Ә хәзер укучылар, дуслык формуласын төзеп карыйк. Сезнең алда "Дуслык агачы". Без аларны җимешләр белән бизәргә тиеш. Моның өчен дуслык турында мәкальләр уйлап карыйк.

1. Йөз сум акчаң булганчы, 100 дустың булсын.
2. Дусты булмаган кеше - ярты кеше.
3. Балык - сусыз, кеше дуссыз тора алмый.
4. Бозылышкан дус дошманнан яман.
5. Дус - акчадан кыйммәт.
6. Дус биткә карар, дошман акчага карар.
7. Дусларын онытканның үзен дә онытырлар.
8. Дусың авырса, син дә ыңгыраш.
9. Ил өстендә илле дустың булсын.
10. Матурлык - бер көнлек, дуслык - гомерлек.
11. Кешенең иң зур дәүләте – чын дусты.

Укытучы: Рәхмәт, укучылар. Бик күп мәкальләр беләсез икән. Дуслык – бик изге һәм тиз уалучан хис. Чын дуслар булу өчен дустыңны яратырга, хөрмәт итәргә, авыр чакта ярдәм кулын сузарга, дуслыкны сакларга кирәк.

6. Укытучы. Хәзер исә санга морфологик анализ ясау тәртибен искә төшерик. (Алда китерелгән өзектән санны табып, морфологик анализ ясыйлар)
Көтелгән җавап: Бер (көтүче) - сан, микъдар саны, исемләшмәгән, аергыч, тамыр.
IV. Рефлекция

1.Укытучы:Дәрес башында караган мультфильмны искә төшерегез әле.Укучылар, бу өзекне сезгә ни өчен китердем икән?
Көтелгән җавап: Саннарның тормышта кулланылышын ачу өчен.

Укытучы:Укучылар, дәресебез ахырына якынлаша, сезнең кәефләрегез ничек? Сезнеңчә, алдыбызга куйган максатларга ирешә алдыкмы? Биремнәрне эшләгәндә, авырлыклар тудымы? – Сез дәрестә бик тырыш булдыгыз, зур рәхмәт сезгә. Күтәренке кәеф белән дәресне тәмамлыйк.

2. Билгеләр кую: үзбәя һәм укытучы бәясе

Укытучы:Әйдәгез, укучылар, үз эшебезгә бәя бирик. Сезнең алда үзбәя картасы ята. Үзегезнең эшчәнлегегезгә туры килгән бәяне сайлап алыгыз. Мин сезнең дәрес барышындагы җавапларыгызны искә алып һәм үзбәяләрегезне исәпләп, билге куярмын.

6 нчы сыйныф Исемем: _______________

	балл
Мин бу дәрестә актив катнаштым	
Биремнәрне үтәгәндә үземнән өлеш керттем	
Мин санга морфологик-синтаксик анализ ясый беләм	
Сөйләмем дөрес һәм тулы булды	
Саннарны сөйләмдә дөрес итеп куллана беләм	

(Һәр пункткаберешәр баллдан)

V . Өй эше

а) мәҗбүри -155 нче күнегүдә саннарга морфологик анализ ясарга;

б) ярымиҗади – сан кергән җырлар, шигырьләр табып килергә;

в) иҗади бирем –саннарны кулланып, “Чын дустым” дигән хикәя төзергә;

Зарипова Г.Г.

Филиал МБОУ «Гимназия с. Большой Сардек имени К.Ф.Шакирова», Кукморского муниципального района Республики Татарстан в с.Копки, учитель начальных классов

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Перед современной школой стоит очень важная задача – подготовка подрастающего поколения к жизни в быстро меняющемся информационном обществе, в мире, в котором ускоряется процесс появления новых знаний, постоянно возникает потребность в новых профессиях, в непрерывном повышении образования. Как показывает практика, без новых информационных технологий уже невозможно представить себе современную школу

Важная цель обучения в начальной школе – научить каждого ребёнка за короткий промежуток времени осваивать, преобразовывать и использовать в практической деятельности огромные массивы информации. Детям приходится часто самим находить необходимую информацию по различным темам. Задача учителя начальной школы – умело сочетать работу с книгой и поиск информации детьми с помощью техники.

Использование компьютера освобождает учителя от рутинной работы на уроке: запись, стирание с доски. Делает его свободным в выборе наглядного материала. Компьютер дает учителю новые возможности, позволяя вместе с учеником получать удовольствие от увлекательного процесса познания, не силой воображения, а с помощью компьютерных технологий, позволяет погрузиться в яркий красочный мир.

Я работаю учителем тридцать три года. Мне всегда было интересно заниматься чем-то новым и увлекательным, делать свои уроки насыщенными, продуктивными, современными. Ведь задача учителя состоит в том, чтобы заинтересовать детей своим предметом, привлечь внимание учеников, чтобы они захотели получать предложенные им

знания и учились добывать их сами. Поиск эффективных методик привел меня к новым компьютерным технологиям, которые эффективно применяются при организации творческой познавательной деятельности учащихся в процессе изучения различных школьных дисциплин.

В своей работе я использую компьютерные технологии на каждом предмете.

На уроках математики применяю компьютерные технологии. Составляю интересные игры для устного счета, например, «Зажги фонарики», « Цветочки», составление таблицы на сложение и т.д., решение математических познавательных цепочек. Могут быть организованы математические разминки и самопроверка. Яркое анимированное оформление способствует более полному восприятию и запоминанию нового материала урока.

Я для русского языка разрабатываю мультимедийные презентации и с успехом использую их на уроках как ознакомления с новым материалом, на уроках закрепления и обобщения, на разных этапах урока, например, на этапе – чистописание. Для развития интереса к урокам русского языка предлагаю ребятам творческие задания, которые могут выражаться: в разгадывании кроссворда, ребуса по теме, но сначала перед детьми создаётся проблемная ситуация.

Создаю папки по темам. Правописание трудных слов – одно из направлений русского языка. При изучении этих слов я использую презентацию. Презентации я разрабатываю для применения в практической работе со словарными словами. Использование презентаций позволяет разнообразить виды словарной работы. Для проверки знаний у учащихся разрабатываю тесты.

Применение мультимедийных презентаций на уроках окружающего мира позволяют сделать уроки более интересными, включают в процесс восприятия не только зрение, но и слух, эмоции, воображение, помогает детям глубже погрузиться в изучаемый материал, сделать процесс обучения менее утомительным. Благодаря компьютеру дети на уроках получают наглядную информацию в виде видеофрагментов, фильмов о природе и окружающей жизни.

При подготовке уроков литературного чтения я часто прибегаю к помощи Интернет ресурсов (презентации о жизни и творчестве писателей, насыщенные наглядным материалом, доступным детскому пониманию). Применение КТ на уроках также способствует развитию навыков контроля и самоконтроля. Проверка по эталону осуществляется легко и быстро. Тестирование с помощью компьютера позволяет быстро оценить уровень знаний учащихся класса.

На уроках технологии использую презентации – инструкционной карты по изготовлению того или иного изделия. Это облегчает работу и учителю, и детям. Разнообразие цветовой палитры, анимационные эффекты – всё это позволяет значительное время удерживать произвольное внимание учащихся младших классов; минимизация необходимости использования мела на доске ускоряет процесс подачи информации.

Все мы прекрасно понимаем, что грамотное использование ИКТ в начальной школе способствует:

повышению учебной мотивации;

повышению качества знаний школьников, снижению дидактических затруднений;

обеспечению дифференциации обучения;

повышение объёма выполняемой на уроке работы ;

развитию навыков самообразования и самоконтроля у младших школьников;

рационализации организации учебного процесса,

повышению эффективности урока;

повышению уровня комфортности обучения, повышению активности и инициативности школьников на уроке;

формированию информационно-коммуникативной компетенции.

С применением ИКТ строятся особые отношения учителя, родителей и детей.

Меняется традиционная цепочка передачи знаний от взрослого ребёнку. В традиционную схему «учитель – ученик – учебник» вводится новое звено – компьютер, а в школьное сознание – компьютерное обучение.

Однако забывать про обучающую роль учебника на уроке не следует. Надо стараться грамотно сочетать использование ИКТ и учебника, которые должны дополнять друг друга. Сочетание учебника и ИКТ должно быть гармонично.

При умелом использовании ИКТ помогают учителю разнообразить урок, сэкономить время на уроке, проводить уроки на высоком эмоциональном и эстетическом уровне. Ученику ИКТ помогают получить опыт самостоятельных действий, самоконтроля, повысить самооценку, мотивацию.

Я использую ИКТ во многих направлениях своей деятельности. Это и использование информационных ресурсов Интернет в учебном процессе, и оптимизация собственной работы по подготовке к урокам.

Систематическое использование ИКТ позволяет мне:

сделать учебный процесс доступным, интересным для детей;

рационально использовать время учебного занятия;

быстро и качественно готовить и тиражировать дидактические пособия, раздаточный материал; создавать задания для проверки и контроля усвоения материала;

оперативно обмениваться опытом работы и методическими материалами с коллегами;

Анализируя различные аспекты использования ИКТ на уроках в начальной школе, можно выделить следующее:

Компьютер как объект изучения;

Компьютер как средство обучения (тренажёры, тесты, электронные учебники, мультимедийные энциклопедии и т. п.)

Компьютер как инструмент, позволяющий моделировать учебную задачу, проводить исследование на высоком творческом уровне.

Ученики начальных классов, как известно, имеют наглядно-образное мышление. Однако получение визуальной информации в учебном процессе очень затруднено, так как большая часть учебной информации, предназначенной для ученика, передаётся посредством письма на бумажных носителях. Эту проблему позволяет преодолеть использование ИКТ в учебном процессе.

Мультимедийная презентация - одна из активных форм обучения, предполагающая использование компьютерных технологий. Её цель – донести информацию в наглядной, легко воспринимаемой форме. Активная роль при проведении урока-презентации принадлежит учителю. Основа урока – это изложение материала, иллюстрируемое рисунками, простыми и анимированными схемами, анимационными и видеофильмами. Проведение мультимедийных презентаций позволяет сделать уроки более интересными, включает в процесс восприятия не только зрение, но и слух, эмоции, воображение, помогает детям глубже погрузиться в изучаемый материал, сделать процесс обучения менее утомительным.

Фронтальная форма обучения – самая распространённая форма обучения в начальных классах. В этом случае использование проектора и экрана даёт возможность совмещать на уроке работу с презентацией и другие формы деятельности:

Ярко и наглядно проиллюстрировать изучаемый материал на большом экране;

Обсудить просмотренный материал с классом;

Совместно решить предлагаемые задания или найти ответы в учебнике;

Индивидуально выполнить работу в рабочей тетради;

Выполнить некоторые задания в группах или парах.

В основном на уроках использую цифровые образовательные ресурсы на всех этапах процесса обучения.

При проведении уроков русского языка и математики кроме фронтальной работы при объяснении нового материала, я использую компьютер как «электронную доску» в режиме «вызова» к нему учащихся для выполнения тренировочных заданий. В этом случае необходимо учитывать, что общее время работы ученика за компьютером не должно превышать 10-15 минут.

Плюсы использования компьютера в режиме «вызова» к нему учеников налицо:

повышается мотивация к изучаемым предметам, так как детям интересно работать за компьютером;

свой темп работы для каждого ученика, возможность вернуться к тому заданию, которое не понял;

индивидуализация обучения;

сочетание контроля и самоконтроля;

низкие затраты времени для проведения тестирования и оценки успехов ребёнка;

психологическое спокойствие ребёнка, отсутствие боязни при даче неверного ответа.

Внедрение информационных технологий в процесс обучения проводилось с учётом санитарно-гигиенических норм, что обеспечивает здоровьесберегающий режим обучения. Индивидуальная работа за компьютером строго регламентируется и составляет не более 10 минут. В течение уроков проводятся физкультурные минутки и зарядка для глаз. Кроме того, смена видов деятельности способствует снижению утомляемости детей.

Практика использования ИКТ даёт мне возможность утверждать, что уроки с использованием информационных технологий не только расширяют и закрепляют полученные знания, но и значительно повышают творческий и интеллектуальный потенциал учащихся.

Таким образом, применение компьютерных технологий в начальной школе представляется актуальным и перспективным. Информационно-коммуникационные технологии обогащают процесс обучения, позволяют сделать обучение более эффективным, а так же способствуют творческому развитию учащихся.

Использованная литература:

1. Женина Л. В., Маткин А. А. История // Методические рекомендации по использованию информационно-коммуникационных технологий в цикле социально-экономических дисциплин в общеобразовательной школе / под ред. И. Г. Семакина. — Пермь: издательство ПРИПИТ, 2004.
2. Информатизация общего среднего образования: Научно-методическое пособие / под ред. Д. Ш. Матроса. — М.: Педагогическое общество России, 2004.
3. «Использование информационно-коммуникационных технологий на уроках в начальной школе» Жукова Н.Н.

Зиятдинова Р.М.
МБДОУ “Балтасинский детский сад №2”
Балтасинского муниципального района РТ
старший воспитатель

ПЕДАГОГИК КИҢӘШМӘ

Тема: “Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә белем бирү сыйфатын күтәрү ресурсы буларак мәгълүмати-коммуникацион технологияләр куллану"
Максат: МББ ФДББС уңышлы гамәлгә ашыру максатыннан мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе педагогларының МКТ - компетентлыгын арттыру өчен шартлар тудыру.
Бурычлар:
-Педагогларны мәгълүмати-коммуникацион технологияләр, әлеге технологияләрнең өстенлеге һәм җитешсезлеге турында күзаллауларын камилләштерү;
- Педагогларны кайбер интернет-ресурслар һәм эш формалары, аларны куллану методлары һәм алымнары белән таныштыру;
- Үз һөнәри педагогик эшчәнлеге бурычлары нигезендә МКТ инструментларын, Электрон мәгариф ресурсларын сайлап алу һәм практикада куллана белү күнекмәләрен камилләштерү.
- Гамәли эшчәнлектә МКТ куллануга уңай мотивация формалаштыру;
Формасы: эшлекле уен
Педагогик киңәшмәнең көн тәртибе:
1.Педагогик киңәшмә темасыннан кереш сүз (өлкән тәрбияче).

2.Эшлекле уен: (педагогик киңәшмәдә катнашучыларны 2 командага бүлеп эшләтергә, яки һәр педагогка үзен аерым гына сынап карарга мөмкинлек бирергә була, дөрес җаваплар өчен, мәсәлән, смайликлар бирелә)
- Бирем №1. Кроссворд чишү;
- Бирем №2.«Сабый теле» тапшыруында кунакта, «аңлатып бир " конкурсы;
- Бирем №3. Диспут «МКТ яхшы яки начар?» ;
- Бирем №4. “Җөмләдә югалган сүзләрне эзләү”.
3. Педагогик киңәшмәгә йомгаклау сүзе.
4.Рефлексия: «Бүген миңа иң яхшысы булды..., яки ошамады....”
Педагогик киңәшмәнең барышы:
1.Педагогик киңәшмә темасыннан кереш сүз (өлкән тәрбияче).

«Белем алу гына җитми, аларга куллану табарга кирәк.
Теләк кенә җитми, эшләргә кирәк!»
Иоганна Вольфганга Гете

Хәзерге вакытта безнең илдә мәгълүмати җәмгыять үсеше стратегиясе гамәлгә ашырыла, ул гражданнарның барлык категорияләре өчен мәгълүмат алу мөмкинлеге һәм әлеге мәгълүматтан файдалануны оештыру белән бәйле. Шуңа күрә МКТ (мәгълүмати-коммуникацион технологияләр) куллану мәгарифтә өстенлекле максатларының берсе булып тора.

Мәгарифне мәгълүматлаштыру астында белем бирү өлкәсен психологик-педагогик тәрбия максатларын тормышка ашыруга юнәлдерелгән заманча мәгълүмати технологияләрне эшләү һәм куллану методологиясе һәм практикасы белән тәэмин итү процессын аңлыйлар. Әлеге юнәлеш дәүләт документларында (РФ Мәгариф турында Закон, «2020 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең озак вакытлы социаль-икътисадый үсеше концепциясе» һ.б.) ассызыклана.

Бүгенге мәгариф системасы тәрбия һәм белем бирүнең традицион методларының мөмкинлекләрен киңәйтергә, мәктәпкәчә яшьтәге балаларны укытуда һәм тәрбияләүдә балалар бакчасы педагогик коллективының һәм ата – аналарның үзара хезмәттәшлегенең нәтиҗәлелеген арттырырга, «балалар бакчасы-мәктәп»бәйләнешен тәэмин итәргә тиешле яңа алымнар кертүгә карата яңа таләпләр куя.

Мәктәпкәчә белем бирү системасында мәгълүматлаштыру комплекслы, күп көч таләп итә торган процесс булып тора, ул мәктәпкәчә белем бирүнең бердәм мәгълүмати киңлеген булдыруны күз алдында тота. Моннан тыш, МКТ компетентлы педагог, хәзерге вакытта тәрбияләнүчеләр өчен яңа технологияләр дөньясына алып керүче булып тора һәм мәктәпкәчә яшьтәге шәхеснең мәгълүмати культурасы нигезләрен формалаштыру мөмкинлегенә ия. Мәгарифтә инновацион технологияләр, барыннан да элек, белем бирүнең сыйфатын яхшырту, балаларның яңа белемнәр алуга мотивациясен арттыру, белемнәрне үзләштерү процессын тизләтергә тиеш. Инновацион юнәлешләрнең берсе булып компьютер һәм мультимедиа технологияләре тора.

Мәктәпкәчә белем бирүдә мәгълүмати – коммуникацион технологияләр куллану һаман да актуальләшә бара, чөнки мультимедиа чаралары, иң үтемле һәм кызыклы уен формасында белем бирүнең яңа сыйфатына ирешергә ярдәм итә, балаларның логик фикерләвен үстерә, уку эшенең иҗади өлешен арттыра, мәктәпкәчә яшьтәге балалар арасында белем бирүнең сыйфатын күтәрә. Хәзерге вакытта педагоглар үз практикаларында мәгълүмати-коммуникацион технологияләрне бик күп бурычларны хәл итүдә актив кулланалар: тәрбия – белем бирүдә, балалар белән коррекцион эшчәнлек юнәлешендә, педагоглар, ата-аналар белән эшләүдә һәм, ниһаять, үз-үзләрен үстерү өлкәсендә.

"Мәгариф» милли проектының өстенлекле бурычы - мәгариф киңлеген мәгълүматлаштыру - белем бирүнең мәгълүмати-коммуникацион технологияләрен тулысынча гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирә торган заманча техника белән тәэмин итү. Укытуның электрон чаралары акрынлап белем бирү процессын кызыклы, күпкырлы итәргә мөмкинлек бирә торган белем бирүнең сыйфатын сизелерлек арттырырга сәләтле

инструмент. Мәгълүмати технологияләр астында компьютер технологияләрен барыннан да ешрак аңлыйлар. Аерым алганда, мәгълүмати технологияләр компьютерларны куллану һәм мәгълүматны алу, саклау, үзгәрешләр кертү, эшкәртү, тапшыру өчен программа белән тәэмин итүне күз алдында тота.

Компьютер безнең, өлкәннәрнең тормыш-көнкүреше генә түгел, ул хәзер балаларны укыту чарасына һәм мөһим атрибутка әверелде. Заманча мәгълүмати технологияләр (МКТ) мәктәпкәчә белем бирү практикасы эшчәнлегенең барлык юнәлешләрендә дә актив кулланыла.Тәрбия-белем бирү процессында компьютер әйдәп баручы урынны алды. Аны кулланалар:
-исәп-хисапларны үтәү чарасы буларак;
-мәгълүмат саклау өчен;
-индивидуаль укыту өчен;
-дифференциацияләнгән укыту өчен;
-иҗади проектларны тормышка ашыру өчен;
-белем бәяләү чарасы буларак;
-диагностика һәм анализ өчен һ.б.

Интернетка чыгу белән мөмкинлекләр тагын да киңәя. Интернет-тирәлекнең үзенчәлеге-динамик һәм вариативлык, альтернатив сайлау мөмкинлеге – белем бирү эшчәнлегенең барлык төрендә дә бик оста итеп файдаланырга мөмкин.

Бирем №1

Кроссворд чишү. «Мәгълүматлаштыру " сүзе вертикаль буенча урнашкан, сорауларга җаваплар горизонталь буенча урнаштырыла.

									м	к	т							
								х	**ә**	т	е	р						
п	о	ч	т	а		я	щ	и	**г**	ы								
						т	ә	к	**ъ**	д	и	р		и	т	ү		
								п	**л**	е	е	р						
								ч	**ү**	п		к	ә	р	җ	и	н	е
									м	о	н	и	т	о	р			
					ф	о	т	о	**а**	п	п	а	р	а	т			
					п	р	и	н	**т**	е	р							
							т	е	**л**	е	ф	о	н					
							с	к	**а**	н	е	р						
						ф	л	е	**ш**	к	а							
					м	у	л	ь	**т**	и	м	е	д	и	а			
								т	**ы**	ч	к	а	н					
					п	р	о	г	**р**	а	м	м	а					
								к	**у**	р	с	о	р					

1. Мәгълүмати- коммуникацион технологияләрнең кыскартылган исеме (МКТ);
2. Электрон-исәпләү машинасының (ЭВМ, яки компьютер) мәгълүматны кабул итү, саклау һәм бирү өчен билгеләнгән функциональ өлеше (хәтер);
3. Абонентка адресланган барлык хәбәрләр эләгә торган хост-машин (почта ящигы);
4. Microsoft Power Point программасы ярдәмендә тамашачыга ни дә булса җиткерергә максатчан булдырылган материал (презентация) (тәкъдир итү);
5. Цифрлы проигрыватель, тавышлы файллар тыңлау өчен җайланма, аны еш кына беренч мондый проигрывателей... дип тә атыйлар (плеер);
6. Махсус папка, анда вакытлыча бетерелгән барлык кулланылган файллар урнаштырыла(чүп кәрҗине).
7. Компактлы, нечкә һәм аз үлчәүле дисплей; текст, график, видео һәм мәгълүматны экранга чыгару өчен билгеләнгән компьютер составындагы җайланма (монитор);

8. Реаль сюжетның статик образын формалаштыруны һәм алга таба теркәүне гамәлгә ашыра торган җайланма (фотоаппарат).

9. Компьютер хәтеренә кертелгән текстны автомат рәвештә бастыра торган басма җайланма, аппарат программа буенча эшли...(принтер);

10.Тавышларны, аерым алганда, кеше сөйләмен ераклыкка тапшыру өчен прибор (телефон);

11.Нинди дә булса объектны анализлый торган җайланма (гадәттә сурәт, текст), объект сурәтенең цифрлы күчермәсен булдыра (сканер);

12. Хәтер чыганагы буларак компьютерга яки USB интерфейсы буенча башка санаучы җайланма куллана торган истәлекле җайланма (флешка);

13. Интерактив программа белән тәэмин итү идарәсе астында визуаль һәм аудиоэффектларның заманча техник һәм программа чараларын кулланып үзара хезмәттәшлеге, алар текстны, тавыш, графикны, фотоларны берләштерә... (мультимедиа);

14. Җайланма, ул өстәл буенча хәрәкәт итә һәм компьютерга тоташтырылган (тычкан);

15. Таблично-матрично алгоритмнар кулланып, текст документларын булдыру, карау һәм үзгәртү өчен билгеләнгән текстлы процессор (программа);

16. Курсор – компьютер экранында урыннар күрсәтүче;

Бирем №2

«Сабый теле» тапшыруында кунакта, «**аңлатып бир**» конкурсы.

1 нче аңлатма

Бу кәефне күтәрергә ярдәм итә, кайвакыт моңсу, ә кайвакыт күңелле, яңгыравыклы булырга да мөмкин, тыныч кына биетергә дә мөмкин (музыка үзәге, магнитофон).

Аңлатма №2

Бу һәрвакыт ачык, бәлки яңгыравыклы һәм тыныч, күңелле һәм моңсу, куркыныч һәм сентименталь, күп төрле, яңалыкны белергә ярдәм итә, анда кешеләрне туйдыра торган «Прогресс двигателе» бар (телевизор, DVD-приставка).

Аңлатма №3

Бу акыллы әйбер сорауга җавап бирә, картина ясый белә, аның белән уйнарга була, теләсә нинди почтаны алырга ярдәм итә, бик яхшы итеп саный һәм бик күп нәрсәне белә (компьютер).

Аңлатма №4

Бу кешеләргә үз-үзләрен читтән күререгә ярдәм итә, мизгелләрне истә калдырыра, моның белән дилетант һәм профессионал эшләргә мөмкин, соңынннан нәтиҗәне Photoshop программасында эшкәртә аласыз (видеокамера һәм фотоаппарат)

5 нче аңлатма

Бу кешеләргә бер-берсен яхшырак аңларга ярдәм итә ала, нәрсә турында булса да сөйләргә ярдәм итә, кино күрсәтә ала, бер үк вакытта кирәк икән бөтен кешегә нәрсә булса да күрсәтә ала, аның белән җитәкчеләр, буйсынучылар, студентлар һәм укытучылар, мәктәп укучылары файдалана ала (мультимедиа җайланмасы).

Аңлатма №6

Анда барысы да күп һәм бик аз була ала, аны бөтен җирдә дә кулланып була, шулай ук юлда да, үз эченә ул мөһим мәгълүмат, кино һәм фото, музыка сыйдыра, ул копилка (флешка).

Бирем №3

Диспут «МКТ яхшы яки начар?»

Командалар башта мәгариф киңлегендә МКТ куллану өстенлекләрен, аннары кимчелекләрне чиратлап әйтәләр.

-Экспресс-сораштыру **«МКТ куллану өстенлеге нидә?»**

- Экспресс-сораштырудан соң түбәндәгеләр өстәп әйтелә:
- күрсәтмә материалны сайлау һәм демонстрацияләүне җиңеләйтү;
- көндәлек тормышта күреп булмый яки кыен булган тормыш хәлен, табигать күренешләрен, социаль дөнья объектларын күрсәтү мөмкинлеге;
- җентекле эшне оештыру;
- белем системасын контрольдә тоту;
- игътибар җәлеп итү;
- балаларда белем бирү эшчәнлегенә уңай мотивация формалаштыру;

- эш рәвешләренең төрлелеге;
- эшчәнлек төрләрен һәм белем бирү өлкәләрен интеграцияләү;
- ОВЗ балалар өчен мөмкинлекләрне киңәйтү (мәсәлән, үзенчәлекләр аркасында әйләнә-тирә дөнья белән контактлаштыруның реаль мөмкинлекләре булмаган балалар өчен);
- вакыт ресурсларын экономияләү;
- материалларның бизәлеше, эстетика;
- мәгълүмат кырын киңәйтү;
- мәгълүмат ресурсларына җиңеллек;
-зур күләмдәге мәгълүматны саклау мөмкинлеге;
- документларга төзәтмәләр кертү уңайлыгы;
- матди ресурсларны экономияләү (кәгазь, буяулар, төрле объектларны электрон рәвештә күрсәтү; почта чыгымнары; транспорт чыгымнары һ.б..);
- конкурс хәрәкәтен киңәйтү;
- педагогик тәҗрибәне бастыру процедурасын гадиләштерү һ.б.
- Экспресс-сораштыру **«МКТ куллануның җитешсезлекләре нәрсәдә?»**
- Экспресс-сораштырудан соң түбәндәгеләр өстәп әйтелә:
- МКТ кулланып эшчәнлек белем бирү программасы белән регламентлаштырылмый;
- МКТ куллану методикасы, методик рекомендацияләр юк;
- мәктәпкәчә белем бирүнең матди базасы җитәрлек түгел (техник җиһазлану, учреждение эчендә локаль челтәр булдыру);
- педагогларның компьютер белеме түбән, махсус әзерлек булмау;
- балаларның әти-әниләре белән аралашу өлеше кимү;
- баланың һәм өлкәннәрнең физик һәм психик халәтенә медиачараларның тискәре йогынтысы:
-медиачараларның актив үсеше, аларның йортында артуы балаларның хәрәкәт активлыгын киметүгә, балалар тормышында күмәк уеннар кимүгә китерә, шул исәптән саф һавада да;
-виртуаль аралашуның зур күләме социаль адаптивлык кимүгә, аутизм үсешенә китерә (мәктәп яшеннән башлап балалар һәм өлкәннәр өчен хас);
-озак вакыт компьютер артында утыру гәүдә формалашуга, күз күрүенә зыян сала, симерүгә китерә;
-сөйләм үсеше артта кала;
-тулаем алганда нурланышның гомуми фоны организм эшендә тискәре йогынты ясый һ.б.
- Экспресс-сораштыру **«Ата-аналар белән хезмәттәшлектә МКТ куллану өстенлекләре нәрсәдә?»**
- Экспресс-сораштырудан соң түбәндәгеләр өстәп әйтелә:
-коммуникация субъектларының мәгълүматка керү вакытын минимальләштерү;
-күрсәтергә теләгән төрле документларны, фотоматериалларны күрсәтә алу мөмкинлеге;
- коммуникация субъектына индивидуаль якын килүне тәэмин итү;
-төркемле эшнең индивидуаль эш белән оптималь ярашуы;
- мәгълүмат күләменең үсеше;
- коммуникация субъектлары арасындагы диалогны тәэмин итә (электрон почта, форум);
-оператив мәгълүмат алу;
-мәгълүмат агымнарын киңәйтү;
-электрон газета, журналлар булдыру;
-ата-аналар җыелышларында балалар эшчәнлегенең төрле төрләре фотоларын, видеоматериалларны тәкъдир итүдә күрсәтергә һәм күрсәтмә белән төрле консультацияләр үткәрергә мөмкин;
-ата-аналар өчен белгечләрнең онлайнсультацияләре;
-еш авыру балалар өчен дистанцион укыту.

Бирем №4

“Җөмләдә югалган сүзләрне эзләү”

Белем бирү процессында МКТ куллануның тискәре йогынтысын кисәтү максатларыннан балалар белән аерым куркынычсызлык таләпләрен үтәргә кирәк (СанПиН таләпләрен искә төшерәбез):

1.Телевизор, диафильмнар карауны_________ төркеменнән башларга тәкъдим ителә (кечкенәләр);
2. Телетапшырулар һәм диафильмнарны өзлексез карау кече һәм урта яшьтәге төркемнәрдә _____мин., өлкән мәктәпкәчә яшьтәге төркемнәрдә ____ мин. артык түгел (кече һәм урта яшьтәге төркемнәрдә -20 мин., өлкән мәктәпкәчә яшьтәге төркемнәрдә - 30 мин. артык түгел);
3.Телевизор экраны утырган баланың ___________________________булырга тиеш (күз югарылыгында яки бераз түбәнрәк).
4.Турыдан туры компьютер ярдәмендә белем бирү эшчәнлеге _____________ балалар белән рөхсәт ителә (5-7 яшьлек).
5. Компьютер файдаланып, көн дәвамында ___ тапкыр һәм ешрак түгел, атнага ____ тапкыр белем бирү эшчәнлеге уздырырыга рөхсәт ителә, иң югары эшкә сәләтле көннәрдә: _________________(1 тапкыр, 3 тапкыр, сишәмбе, чәршәмбе һәм пәнҗешәмбе).
6. Компьютер белән даими эш озынлыгы үстерүче уеннар рәвешендә 5 яшьлек балалар өчен ____ минуттан, 6-7 яшьлек балалар өчен ____ минуттан артмаска тиеш (10 минуттан, 15 минуттан)
7. Бер үк вакытта ________бала белән шөгыльләнү өчен 1 компьютер куллану рөхсәт ителми (2 яки аннан да күбрәк).
8. Компьютер мониторы ___________булырга тиеш. Экранның размеры диагональ буенча _____.ким булмаска, дисплей хәрәкәтчәнбулырга тиеш (жидкокристаллик яки плазменный, 35-38 см).
Чарада катнашучыларга сорау: «әйтелгәннәрдән нинди нәтиҗә сорала?»
Җавап: мәктәпкәчә яшьтәге балалар тормышында компьютер һәм башка медиачаралар куллану мәсьәләләре буенча ата-аналарны агарту зарур.

Педагогик киңәшмәне йомгаклау.

Югарыда сөйләшкәннәрдән чыгып, максатларга ирешү өчен педагогик процессны җитәрлек матди яктан тәэмин итү зарур. Чөнки мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә кулланыла торган техник җиһазлар:
- мәгълүмати-методик материаллар һәм документлар (планнар, конспектлар, методик эшләнмәләр) булдыру чарасы булып тора;
- күрсәтмәлелек (презентацияләр, видеороликлар, видеофильмнар һәм башка демонстрацион формалар);
- мәгълүмат эзләү чарасы буларак кулланыла (текст, видео-һәм аудио);
- мәгълүматны эшкәртү чарасы буларак кулланыла (фото һәм видеоязмалар, текст, статистик мәгълүмат);
- мәгълүматны саклау чарасы буларак кулланыла (мәгълүматлар базасы, методик эшләнмәләр һәм коллекцияләр, фото-һәм видеоархивлар, электрон саклагычлар);
- коммуникация чарасы булып тора (сайт, электрон почта, форумнар, чатлар).

Рефлексия:

«Бүген миңа иң яхшысы булды... " дигән гыйбарәне тәмамлагыз, «барыннан да бигрәк ошады…яки ошамады......»

Ибраһимова Л.Ф.
ГБМБУ “Аерым предметлар
тирәнтен өйрәнелә торган В.Ф.Ежков исемендәге
Арча 1 нче урта гомуми белем мәктәбе»
гомуми белем бюджет муниципаль учреждениесе,
«Электрон белем бирүдә компетенция үзәге”, Арча шәһәре

ФРОНТТАН КАЙТКАН АТ

(Айдар Хәлимнең “Өч аяклы ат” повесте буенча)

Планлаштырылган нәтиҗәләр:
Метапредмет – атлар, аларның батырлыклары, татар халкы тормышында тоткан урыннары турында мәгълүмат бирү. Укыганны гомумиләштерә, нәтиҗә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү.
Предмет – “Өч аяклы ат” повестен өйрәнүне дәвам итү.
Шәхескә кагылышлы – хайваннарга карата мәхәббәт, миһербанлылык хисләре тәрбияләү.
Материал: дәреслек (2 нче кисәк, 120 – 124 нче битләр).
Җиһазлау: проектор, экран, атларны сурәтләгән рәсемнәр, презентация, Айдар Хәлим повесте буенча эшләнгән “Өч аяклы ат” фильмы.
Дәрес барышы:
I.Мотивлаштыру-ориентлаштыру.
1. Дәресне оештыру.
Психологик уңай халәт тудыру.
2. Актуальләштерү
1) Алдагы дәрестә бирелгән өй эшен тикшерү.
– Укучылар, өйдә повестьны укырга, эчтәлеген өйрәнергә һәм әсәр буенча сорауларга җавап әзерләргә иде. Сораулар:
– Әсәрнең беренче өлешендә без кемнәр белән танышабыз?
– Кәбир әнисе белән кая килә?
– Биредә аларны ничек каршы алалар?
– Текстта авыл тормышы ничек сурәтләнә?
– Вакыйгалар кайда, кайсы чорда бара?
– Муса бабайларның йортларын ничек сурәтләнгән?
– Зөлхиҗә әби белән Муса бабай кунакларны ничек каршы ала? Әсәрдәге геройларның үзара мөнәсәбәте нинди?
– Илдә утызынчы елларда булган вакыйгалар турында әсәрдә нәрсәләр сөйләнелә?
– Репрессияләнгән кешеләр язмышы турында тарихтанниләр беләсез? Шул турыда фикерләрегез?
– “Өч аяклы ат” повесте кайчан язылган?
– Повесте буенча фильм кайчан эшләнгән? Аның режиссёры кем?
- Фильмда кайсы ел вакыйгалары тасвирлана?
2) Юнәлдерүче сораулар биреп, укучылар белән халкыбызның тормыш-көнкүреше турында әңгәмә кору.
– Элеккеге авыл өен сурәтләп бирегез.
– Хуҗалыкта нинди йорт хайваннары бар?
3) Уку мәсьәләсен кую.
Бүгенге дәреснең темасы – Айдар Хәлимнең “Өч аяклы ат” повестен укуны дәвам итү.
Темадан чыгып, дәрескә уку мәсьәләсен укучылар белән бергәләп кую.
– Айдар Хәлимнең иҗаты белән танышуны дәвам итү.
– “Өч аяклы ат” повестен уку, фильмнан өзекләр карау, аңлау.
II. Уку мәсьәләсен өлешләп чишү.
1. Айдар Хәлимнең “Өч аяклы ат” повестеның алдагы бүлекләрен укуны, Айдар Хәлим повесте буенча төшерелгән “Өч аяклы ат” фильмыннан өзекләр карауны дәвам итү.
а) Әсәрнең исеменә игътибар итү.
б) Атлар турында булган материаллар белән танышу. (презентациядән файдалану).
– Сүземне Айдар Хәлимнең ат һәм татар углы турында булган сүзләре белән башлыйсым килә. “Сабый чакта татар угылы ат сыртында, Сабантуйда. Басуда җир сөргәндә – сабан сукасы артында. Яуда – ат өстендә. Ашары да, яшәре дә, үлеме дә шул ат сыртында”, – дип яза ул.

Ат татарда гомер-гомергә якын юлдаш булган. Атлар – татарларның тарихи билгеләрнең берсе. Ат язмышы – халык язмышы, дип юкка гына әйтмәгәннәрдер. Ат – синең сердәшең дә, аркадашың да. Ат – синең бәхетең дә, тәхетең дә. Ат чыраена кизәнү атаңа кизәнү белән бер саналган.

Ат – гаҗәеп камил җан иясе. Ул – көчле, җитез, чыдам, бик сизгер һәм сак. Текә ярга якын килмәс, куркыныч җиргә керер алдыннан туктап калыр, колакларын боргалап,

шомрайтып, башын сузып, зур дымлы күзләрен алга төбәп, бөтен гәүдәсе белән калтыранып, билгесезлектән хәбәр алырга омтылыр. Ат башын бормыйча да тирә-якны тулаем һәм караңгыда да күрү
сәләтенә ия. Ул йөзә белә. Атның тәм тоюы һәм ис сизүе бик көчле. Үзенең колынын ул иснәп таба, үз йөгәнен таный, пычрак суны, бозылган ризыкны капмас. Әгәр солы белән ясмыкны кушып алдына салсаң, ат аларны аера – солы бетә, ясмык кала. Атның тәне бик сизгер. Ат сүзләрне аңлый, кешенең халәтен тоя, мактаганга, ачуланганга битараф түгел, ул гаделлекне ярата. Ат кешегә тугры, шул ук вакытта бар кешегә дә тигез карамый. Авыл кешеләре, атның аягы да күрә, диләр.

Шундый очрак була: 2 яшьлек бала ат көтүе кайта торган юлга чыга. Көтү үтеп китә – бер генә ат та балага басмый. Ат бер үткән юлны яхшы хәтерли. "Ат юлга бер күнеп алса, йоклаган килеш тә йөри", – дигән сынамыш яши.

Атлар борынгы заманнардан ук кешегә тугрылыклы хезмәт итәләр. Ат белән йөкләр дә ташыганнар, җир дә эшкәрткәннәр, утырып, ерак җирләргә дә йөргәннәр, яңа җирләр дә ачканнар.

Ә Сугышлар вакытында аңа атланып сугышканнар, кораллар ташыганнар, сугыш кырыннан яралыларны җыйганнар. Хәзер инде атларны ипподромнарда һәм авылларда гына күрергә була. Авылларда хәзерге көнгә кадәр ул транспорт чарасы буларак та, ит һәм кымыз бирүче буларак та файдаланыла.

Татар кешесе атны гомер-бакыйга яраткан, ат исемен мәңгелек җырларына кушып җырлаган.

– Сез атлар турында ниләр беләсез? (Укучыларның җавапларын тыңлау).

2. Сүзлек өстендә эш (Сүзләр экранга чыгарыла).

1) Укытучы сүзләрне укый, укучылар аның артыннан кабатлыйлар. Авыр сүзләрне аерым укучылардан кабатлаттыра.

2) Сүзләрне хор белән кабат укып чыгалар, эчтән кабатлыйлар.

3) Укытучы русчасын әйтә, укучылар тәрҗемәсен әйтәләр.

3. Бүлек белән таныша башлау.

1) Бүлекне укытучының сәнгатьле укуы. (Укучылар тыңлыйлар.)

2) Укучыларны "чылбыр буенча" укыту.

3) Укытуны туктатып, Кәбирнең атны тәрбияләве, Муса бабай белән Кәбирнең ат турында сөйләшүләре, Кәбирнең Муса бабайның өендә күргәннәре турында булган өлешләрне Айдар Хәлим повесте буенча эшләнгән "Өч аяклы ат" фильмыннан карау (Интернет челтәреннән).

4) Укытучының фильм турында мәгълүмат бирүе.

– "Өч аяклы ат" фильмы, "Алтын мөнбәр" халыкара кино фестивалендә катнашып, 100дән артык әсәр арасында беренче унлыкка керде. "Иң яхшы операторлык эше" номинациясендә җиңү яулады.

Бу вакыйга татар киносын сөючеләр өчен аеруча зур куаныч китерде. Аның дөньяга танылу көнен татар киносы туу көне буларак билгеләп куйдылар.

5) Кәбир Муса бабай өендә сыйланып, йокыга талуы турында булган өлешен укучылардан укытып бетерү.

4. Сораулар ярдәмендә эчтәлекне ачу, анализ ясау (укытучы сорау бирә, укучылар җавап бирәләр).

– Әсәрдә ат ничек тасвирлана?

– Кәбир атны ничек тәрбияли?

– Муса бабайның йорты ничек сурәтләнгән?

5. Фильмнан караган өзек белән дәреслектәге материалны бәйли белү.

– Муса бабай белән Кәбирнең ат турында сөйләшүен дәреслектән табып укыгыз.

– Нинди кешегә ат колагыннан чыккан дип әйтәләр? (Ат җене кагылган кешегә).

– Малай атны ничек карый? Әсәрдән шул урыннарны табып укыгыз. (Малай, йөгертеп, бер чиләк су алып килде. Җиң очларын сызганып, яшел үлән учмасын сулы чиләккә тыгып, икесе ике яктан атның сыртын, янбашын юл тузаны, тир һәм тоздан чистарта башладылар.)

– Муса бабай белән Кәбир тамак ялгау өчен өйгә керәләр. Кәбир Муса бабайның өендәге нинди яңалыкларга игътибар итә? Әсәрдән шул урыннарны табып укыгыз. (Иң беренче

итеп күзе төшкән нәрсәләр – куерып килгән караңгыда келт-келт итеп йөреп яткан ике герле сәгать һәм үз-үзенә мыгырданып торган “кара эшләпә” иде. Мондый сәгатькә бер аптыраса, малай кара эшләпәгә ике аптырады: «радио» дигәннәре шушы икән!.. Бабасы ишек катындагы ниндидер кара сәйләнгә басты, һәм бөтен өй эче ялт итеп яктырып китте. Мич тирәсендә кайнашкан әбисе дә, шунда сәке читенә кунаклаган әнисе дә нурдан коендылар...)

– Кәбир Муса бабай өендә хыялында гына йөрткән тәм-томнар белән сыйлана һәм, арып, йокыга тала. Кәбир ниләр ашый? (Табын уртасындагы хуш исле йомшак бодай икмәге, кызыл бөрлегән һәм чия салып кайнатылган сары май, җиләк кайнатмасы, ул гына дисезме – бер таба йомырка тәбәсе һәм куырылган балык, сөт өсте салынган куе чәй – болар барысы да Кәбир күрмәгән оҗмах ризыклары иде.

III. Рефлексив бәяләү.

1.Укытучы. Дәрескә куелган уку мәсьәләсе чишелдеме? Бу дәрестә нәрсәләр турында белдек? Кеше тормышында ат нинди роль уйный? Кәбир нинди малай? Аның атларга карата мөнәсәбәте нинди?

2. Бәяләү. Укучыларның дәрестә катнашулары бәяләнеп, билгеләр куела.

3. Өй эше: а) повестьның икенче өлешен укырга, эчтәлеген сөйләргә әзерләнергә; ә) Муса бабай белән Кәбир диалогын рольләргә бүлеп укырга әзерләнергә; б) ат җигү һәм тугару тәртибе турында мәгълүмат тупларга һәм сөйләргә әзерләнергә.

Искандарова В.В.
МБДОУ «Арский детский сад №10»
Арского муниципального района
Республики Татарстан
воспитатель

ПУТЕШЕСТВИЕ В ГОРОД ПРАВИЛ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ

Программное содержание: развивать интерес к информационно -коммуникативных технологиям, способности системного мышления, интерес к театрально - игровой деятельности, развивать творческую активность, активизировать в речи: предупреждающие знаки, знаки сервиса, пункт питания, опасный поворот. Воспитывать желание передавать свои знания другим. Закрепить знания о дорожных знаках, расширять словарный запас по дорожной лексике, воспитывать дисциплину и ответственность за свою безопасность и безопасность окружающих, потребность в соблюдении правил дорожного движения через различные виды деятельности: развитие речи, художественное творчество, используя инновационные технологии, формировать навыки и умения наблюдения за дорожной обстановкой и предвидеть опасные ситуации, вырабатывать умение применять усвоенные правила в различных играх, развивать ориентировку в окружающей обстановке, решать проблемные ситуации.

Интеграция образовательных областей: познание, коммуникация, безопасность, социализация, художественное творчество, музыка, физическая культура.

Виды детской деятельности: игровая, коммуникативная, познавательно – исследовательская, художественно – творческая.

Материал: дорожные знаки, дом, кегли.

Используемая литература:

1.Основная общеобразовательная программа « От рождения до школы». Под редакцией Е.В. Вераксы, Т.С. Комаровой, М. А. Васильевой

2. Учебное пособие по основам безопасности жизнедеятельности детей старшего дошкольного возраста. СПб.: «ДЕТСТВО - ПРЕСС», 2005. - 144 с.
3. Программно - методическое пособие/ Алиева Т. И., Арнаутова Е. П., Протасова Е. Ю. – М.: Карапуз, 1999. – 48 с.
4.Формирование основ безопасности у дошкольников. Пособие для педагогов дошкольных учреждений и родителей. – М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2011. – 64 с.
5. Русские народные сказки

Предварительная работа: дидактические, настольно – печатные, словесные игры, просмотр телепередач, целевые прогулки, экскурсии, наблюдения, рассматривание картин, чтение сказки, её театрализация, чтение и разучивание стихов, песен, изучение дорожных знаков, рисование их, просмотр иллюстрированных книг по ПДД, игры с макетами, решение проблемных ситуаций на дороге, составление схем.
Планируемый результат: Дети уверенно называют дорожные знаки; классифицируют их - предупреждающие, знаки сервиса; знают правила дорожного движения.

Дети заходят в зал под детскую песню «Про правила дорожного движения» и садятся на стульчики.
Воспитатель: Внимание! Внимание! Сегодня очень важный день! Мы будем играть и правила дорожные запоминать!
На дороге целый день
Сильное движение,
Не остановить поток даже на мгновение.
Чтобы не случилось
Опасных столкновений
Существуют Правила Дорожного Движения!

Девочка: А я слышала, что даже лесные звери изучают правила дорожного движения, потому что однажды им понадобилась помощь доброго доктора Айболита. Вот какая беда с ними приключилась.
(На сцену выходят персонажи: доктор Айболит (взрослый), лиса, волк, ёжик (дети в костюмах)).
В это время слышится волшебная музыка и на сцену, кружась, вылетает Емеля: «Ой, ой, и куда это я попал? Ну-ка, ну-ка, посижу и посмотрю!» (присаживается на пенёк)

Воспитатель: добрый доктор Айболит, он под деревом сидит, а в очереди лечиться к нему лисичка, ёжик и волк.
И приходит к нему полечиться лисичка.
Лисичка: Прокатилась на скейтборде,
Прицепившись к задней шине,
Удержаться не сумела –
Под колёса полетела.
Доктор, милый, помоги!
Хвост и ножки полечи!
Айболит: Сделаю сейчас уколы,
Хвост пришью тебе я новый,
Ты катайся по дорожке –
Будут целы твои ножки!
Лисичка: Спасибо, доктор Айболит!

Подходит, хромая ёжик.
Ёжик: очень, очень торопился
И клубочком покатился
Прямиком на красный свет!
Отдавили мне вот лапу. (Показывает доктору лапку)
Айболит. Твоей беде я помогу-

Лапку вновь тебе пришью.
Будет больно, потерпи.
Где машины – не ходи!
Ёжик: Спасибо, доктор!

Подходит волк с перевязанной головой.
Волк: Здравствуй, доктор Айболит!
Голова моя болит…
Я катался без заботы,
Не смотрел на красный свет –
Налетел на бегемота,
Поломал велосипед.
Айболит: Тебе, волчок, я помогу:
Голову я полечу.
Должен думать, где кататься.
Да и правила движения
Ты не должен забывать!
Волк: Спасибо, доктор Айболит!

Айболит: Правила знаешь – ходи себе смело,
Будут и лапки, и хвостики целы.
А вам, ребята, хочу я сказать:
Дорожные правила нужно всем знать!

На середину зала выходит Емеля: «Подумаешь, правила… Вот я, например, никаких правил, никогда не соблюдаю, еду себе на печи куда хочу. И ничего…. Всё у меня на месте»
Девочка: И где твоя печка?

Емеля: Ну, в ремонт сдал, пострадала она немножко. Подкрасят её, починят мотор и будет ещё быстрее ездить.
Девочка: А что случилось?
Емеля: Да дорогу ремонтировали, а я не увидел и в яму вместе с печкой свалился. Люди в оранжевых одеждах сказали: «Смотрите внимательно на знаки!» А что это такое и зачем они мне?
Девочка: Емеля, а ты знаешь что такое СВЕТОФОР?
Емеля: Цветофор, цветофор... Это, наверное, дерево такое? А-а-а, нет. Я вспомнил. Это такой столбик с разноцветными фонариками, они ещё моргают по очереди. Красиво!
Воспитатель: Да, красиво, только правильно будет - СВЕТОФОР и его не для красоты ставят.
Емеля: (обращается к детям). А для чего же тогда? И куда это я попал? Щука что-то перепутала, я желание загадал: «Попасть на развлечение, пока печку ремонтируют».
Воспитатель: это детский сад, здесь дети играют и полезные знания получают. Вот послушай, ребята расскажут стихотворение:

1 ребёнок: Самый главный с давних пор
На дороге светофор.
Всем дорогу он укажет,
Где и как пройти покажет.
Гордо он стоит, мигает.
Смотрит, кто и как шагает.
Всем поможет верный друг –
Все, кто рядом и вокруг.
2 ребёнок: Вот, моргнул он жёлтым глазом,
Пешеходы встали разом.

Все стоят, молчат и ждут.
На какой же свет пойдут?
Но моргнул тут красный свет –
Значит всё – дороги нет.
Стой ты смело тут без спору, улыбайся светофору
Вместе: Всем приходится стоять
И зелёный свет тут ждать.
Что ж ещё мы подождём,
А на зелёный свет пойдём!

Воспитатель: Да, на дороге встречаются не только светофоры, а еще многие другие дорожные знаки. Они рассказывают о том, какова дорога, как надо ехать, что разрешается и чего нельзя делать.
Емеля: Да зачем же мне нужны знаки, у меня есть волшебная щука, она выполняет все мои желания, поэтому я делаю что захочу.
Девочка: Знаешь, Емеля, щука ведь живёт в воде, а там нет правил дорожного движения, поэтому она не сможет тебе помочь в этом желании просто потому, что она их не знает.
Воспитатель: Каждый знак имеет свое название и установлен в таком месте, где он необходим. Сейчас мы с вами познакомимся с некоторыми дорожными знаками, которые нужно знать пешеходу.
Звучит фонограмма «Песни дорожных знаков». Под музыку выходят дети, в руках у каждого крупная картинка с изображением дорожного знака и по очереди дети озвучивают знак.

«ДВИЖЕНИЕ ПЕШЕХОДОВ ЗАПРЕЩЕНО»
И в дождь, и в ясную погоду
Здесь не ходят пешеходы.
Говорит им знак одно:
«Вам ходить запрещено!»

«ПЕШЕХОДНЫЙ ПЕРЕХОД»
По полоскам чёрно-белым
Человек шагает смело.
Знает: там, где он идёт, -
Пешеходный переход!

«ПЕШЕХОДНАЯ ДОРОЖКА»
По пешеходной дорожке
Шагают только ножки.
Лишь в коляске ездить тут разрешено.

«ДЕТИ»
Это очень важный знак,
Он висит не просто так.
Будь внимателен, шофёр!
Рядом садик, школьный двор.

«ВЕЛОСИПЕДНАЯ ДОРОЖКА»
На жёлтой дорожке
Обгоняй, Илья, Серёжку.
Вам никто не помешает -
Этот знак все дети знают.

«ПУНКТ ПИТАНИЯ»
Если вам нужна еда,

То пожалуйте сюда.
Эй, шофёр, внимание!
Скоро пункт питания!

«БОЛЬНИЦА»
Если нужно вам лечиться,
Знак подскажет, где больница.
Сто серьёзных докторов
Там вам скажут: «Будь здоров!»

«СТОЯНКА ЗАПРЕЩЕНА»
Тормозить здесь можно смело,
Но нельзя стоять без дела.
Пассажиров ты сажай и скорее уезжай!
Здесь стоять запрещено любой машине.

Круг окрашен в красный цвет
А внутри велосипед
Этот знак всем говорит
Велосипеду путь закрыт.

Знак дорожные работы
Чинит здесь дорог кто-то
Скорость сбавить нужно будет
Там ведь на дороге люди.

Знак водителей стращает
Въезд машинам запрещает
Не пытайтесь сгоряча
Ехать мимо кирпича.

ВСЕ:
Мы - важные знаки,
Дорожные знаки.
На страже порядка стоим.
Вы правила знайте
И их соблюдайте,
А мы вам помочь поспешим.

Воспитатель: Спасибо вам, говорящие знаки. А сейчас, ребята, чтобы их лучше запомнить давайте споём песню

Песня

«Красный,жёлтый и зелёный
Он на всех глядит в упор
Перекрёсток оживлённый
Жду, спокоен светофор

ПРИПЕВ:
На красный свет-дороги нет!
На жёлтый - подожди!
Когда горит зелёный свет
Счастливого Пути!
Когда горит зелёный свет
Счастливого Пути!

Старики идут и дети
Не бегут и не спешат
Светофор для всех на Свете
Настоящий Друг и Брат!

ПРИПЕВ.

По сигналу светофора
Через улицу идём
И кивают нам шофёры:
"Проходите, подождём!"

ПРИПЕВ.
Емеля: А-а-а, вот теперь я всё понял. Значит, чтобы на печи ездить и по улицам ходить нужно обязательно знаки дорожные учить!
Воспитатель: Не только знаки, но ещё и правила дорожные нужно знать.
Девочка: По городу, по улице
Не ходят просто так:
Когда не знаешь правила,
Легко попасть впросак.
Все время будь внимательным
И помни наперед:
Свои имеют правила
Шофер и пешеход.

Воспитатель: Емеля, скажи, пожалуйста, где надо переходить дорогу?
Емеля: Где захочется.
Воспитатель: Ребята, правильно он ответил? А как надо?
Ребёнок: Пешеход, пешеход!
Помни ты про переход!
Подземный и наземный,
Похожий на зебру.
Знай, что только переход
От машин тебя спасёт!
Воспитатель: Правильно! Можно ли играть на проезжей части?
Емеля: Да, вот в мячик можно, когда машин нет, места много, дорога широкая!
Воспитатель: А вы, ребята, согласны с Емелей?
Ребёнок: Чтобы не было, дружок,
У тебя несчастий,
Не играй ты никогда
На проезжей части!
Воспитатель: Чтобы на улице был порядок, все пешеходы должны соблюдать определённые правила:
(показ соответствующих слайдов на экране)
* Идти спокойным шагом, не бежать;
* Придерживаться правой стороны;
* Проезжую часть улицы можно переходить только в специальных местах, там, где есть светофор или пешеходный переход и только на зелёный сигнал светофора;
* Маленькие дети переходят дорогу только со взрослыми.

Танец «Веселые огоньки»

Емеля: Эти правила движенья,
Как таблицу умножения,
Наизусть я заучу.

И, конечно, их я буду,
Соблюдать везде и всюду.
Ой, ребята, я так рад, что попал к вам в детский сад. Много полезных знаний получил.
- Ну а я пойду в автосервис забирать своё транспортное средство. До свидания!

Ну, сейчас я вас проверю, и игру для вас затею. А игра называется «Разрешается, запрещается»
Я задам сейчас вопросы, отвечать на них непросто:

1. Идти дружно по тротуару…
   Все вместе: Раз-ре-ша-ет-ся!
2. Играть на проезжей части…
   Все вместе: За-пре-ща-ет-ся!
3. Быть примерным пешеходом:
   Все вместе: Раз-ре-ша-ет-ся!
4. Без билета ездить:
   Все вместе: За-пре-ща-ет-ся!
5. Уступить старушке место:
   Все вместе: Раз-ре-ша-ет-ся!
6. Переход при красном свете:
   Все вместе: За-пре-ща-ет-ся!
7. А при зеленом что же делать?
   Все вместе: Раз-ре-ша-ет-ся!
8. Соблюдать правила дорожного движения…
   Все вместе: Раз-ре-ша-ет-ся!

Звучит в записи песня «Светофор». Раздается свисток... Выходит светофор, поднимает жезл, машины останавливаются.

Светофор: Я и вежливый, и строгий! Я известен на весь мир! Я на улице широкой Самый главный командир! (кланяется) Всем правилам движенья сегодня научу И вместе с вами в сказку отправиться хочу!

Мышка: Я маленькая мышка, я по лесу брожу! Ищу себе домишко, ищу не нахожу! И кушать захотела. Где б столовую найти? Столько знаков на пути!

Светофор подходит к Мышке: Если кушать ты захочешь Посмотри скорей сюда! (показывает на знак «Пункт питания») Этот знак тебе подскажет Здесь есть вкусная еда! Мышка подбегает, принюхивается. К знаку подходит девочка: на подносе у нее чашечка, пирожок, яблочко.

Мышка: Как вкусно пахнет! (подбегает, кушает, говорит «спасибо») Ох, наелась не могу! В теремок теперь бегу! Забегает в теремок, садится у окошка.

Светофор, поднимает жезл, машины останавливаются.

Появляется Лягушка: Речка, мошки и трава, Теплый дождик! Ква-ква-ква! Я Лягушка, я квакушка, Поглядите, квакова! (спрашивает у Светофора) Квак дорогу перейти! Квак мне в теремок пройти?

3 Светофор: Полосатая лошадка Через улицу ведет! Здесь нам очень осторожно Нужно сделать переход! (ставит знак «Пешеходный переход» около «зебры»)

Светофор: Не спеши! А главным делом: Влево-вправо посмотри! Нет машин шагаем смело! Есть машины стой и жди! Светофор, поднимает жезл, машины останавливаются.

Лягушка: Нет машин перехожу! В теремочке посижу! (заходит в теремок, садится у окошка.

Мышка выходит из теремка и садится на пенек)

Выбегает Заяц: Буду в тереме я жить И охранником служить! Вот он, чудо-теремок Побегу наискосок!

(бежит по дороге, Светофор свистит в свисток, хватает за руку нарушителя)

Светофор: Это что еще за мода Пробегать наискосок? Ты видел знаки перехода?А как дорогу пересек?

Заяц дрожит: Извините, я не знал! Ой, боюсь! Ой, я пропал!

Светофор: Зайка, ты не бойся! Зайка, успокойся! Если нужно перейти Должен прямо ты идти! Давай лапку!

Светофор провожает Зайку через переход к домику.

Появляется **Еж**: Я Ежик, четверо ножик! На спине грибок несу, Самый умный я в лесу! Правила всегда учу! Я очки ношу не зря! Я правила учу, друзья! Чтоб не опоздать к обеду На автобусе поеду! Знак стоянки это здесь! Остается только сесть! Подходит к стоянке автобуса. Заходит в автобус, там сидит шофер.

Еж: Поехали! Все дети поют песню «Автобус» Е. Железновой Ежик проходит в теремок.

Светофор: С Ежика пример берите, Правила всегда учите!

5 Появляется **Лиса** на самокате, останавливается у знака «Опасность»

Лиса: Замечательный знак! Восклицательный знак! Значит можно здесь кричать, Петь, гулять, озорничать! Если бегать босиком! Если ехать с ветерком! Раз, два, три! (собирается ехать)

Светофор: Я отвечу очень строго: Здесь опасная дорога! Очень просит знак дорожный Ехать тихо, осторожно!

Светофор :Каждый должен изучать,
С самого рождения
И прилежно выполнять Правила Движения!
Это касается каждого,
Правила эти самые важные!
А чтобы правил этих
Вам не нарушать,
Нужно азбуку дорожную
На зубок всем знать.

Лиса:
Что за азбука такая?
Я о ней совсем не знаю!

Светофор :
Азбука не сложная
Про знаки дорожные!

Лиса согласно кивает и спокойно проезжает к теремку через переход.

Появляется **Медведь**, идет, играя в мяч.

Медведь: Мой веселый, звонкий мяч! Ты куда помчался вскачь? Красный, синий, голубой Не угнаться за тобой!

Светофор преграждает ему путь: Стой скорее, косолапый! Пожалей свои ты лапы! На дороге не играй, правила ты соблюдай! Провожает Медведя через переход в теремок.

Светофор: На проезжей части, дети, Не играйте никогда! Бегать можно без оглядки Во дворе и на площадке!

Выходят звери из теремка.

Медведь: Уж мы будем, мы будем дружить! Будем в терме весело жить! И работать, и петь, и плясать, Будем правила мы соблюдать!

Вместе: Если свет зажегся красный Значит, двигаться опасно! Желтый свет предупрежденье, Жди сигнала для движенья! Свет зеленый говорит: «Пешеходам путь открыт!»

Ведущая: Всё закончилось прекрасно в нашей мудрой доброй сказке,
Сказку завершить нам нужно, запоем все вместе дружно!!!

(на мелодию «Голубой вагон»)

1.Если вы отправились куда – то в путь
Не забудьте вспомнить ПДД.
Соблюдая строго эти правила
Отведёте руку вы беде.

Припев: Помните , помните
На дороге, в пути,
Другом для вас всегда
Служит светофор.
Если зелёный свет
Вспыхнет вдруг, впереди
Смело вперёд иди
А машинам – стоп!
(последние 4 строчки повторить 2 раза).
2.Но, а если, красный бойко подмигнёт
Непременно ты, остановись.
Не спеши, дружок, прошу, не торопись,
Огонька зелёного дождись!
Припев : тот – же.
Светофор: До свидания, друзья! До новых встреч! Повторяйте правила дорожного движения! Флешмоб «Дорожные знаки».

Исмагилова Э.Р.
МБОУ «Сизинская ООШ» Арского муниципального района
Республики Татарстан
учитель английского языка

СРЕДСТВА МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ

Класс:7
Цель урока:
Формирование ключевых языковых компетенций на уроке английского языка
Задачи урока:
Практическая:
– развивать навыки УУД в развитии умений решения коммуникативной задачи с различной степенью сложности
Образовательная:
– активизировать и совершенствовать актуальный словарный запас обучающихся.
Тип урока: урок комплексного применения знаний с использованием электронно-образовательных ресурсов.
УУД:
Личностные:
– формирование познавательных мотивов обучающихся;
– развитие мысленного воспроизведения ситуации.
Регулятивные:
– планирование алгоритма построения диалога с партнером;
– владение навыками самоанализа и самооценки своей деятельности.
Коммуникативные:
– продуктивное взаимодействие обучающихся в решении поставленной задачи;
– участие в небольших устных высказываниях, «удерживая» логику повествования и предоставление убедительных доказательств;
– написание мини-эссе, используя информацию, полученную на уроке.
Познавательные:
– импровизация, высказывание предположений, обсуждение проблемных вопросов;
– самостоятельное создание способов решение проблем поискового характера;
– комплексный анализ приобретенных знаний на уроке.

Ход урока

1. Организационный момент. Приветствие. Беседа с дежурным.
1) Good morning! How are you?
2) Who is on duty today?
3) Find out how is your friend
4) I am glad to hear from you, that you are fine, you are happy.
Everything is all right. I hope you will be active today.
So let's go on
2. Мотивация учебной деятельности. Постановка цели урока
1) Now give your attention to the video please (просмотр видеофильма о средствах массовой информации)
2) What can you say about the video? (P.1: Today we are going to speak about the media. P.2: The most common types of media are …. P. 3: The radio provides….
Teacher: well done!
3.Актуализация знаний
1) Now please open your copybooks, write down the date.
2) Make this table in your copybooks

Present progressive	Past progressive

Teacher: There are words on the blackboard. Please, composite the sentence using these words. Then pronounce it. Who will try it on the blackboard? (1 ученик выполняет задание на доске, остальные в тетрадях)
Слова на доске: now, sister, message, text, is, a, my, sending
Teacher: Please try to make it into past progressive .Who will try it on the blackboard? Write down it on the second column of the table in your copybooks.
P.: My sister was sending text messages at that time yesterday
T.: Very good. I am sure you are ready to make a formula of past progressive. Make it please.
Was

Were + V ing
4. Творческое применение знаний в проблемной ситуации. Ролевая игра
1) The next task is for you. Find out what was your friend doing at different times in the past
P1-P2-P3-…

2) It is time to check your homework. What was your homework?
(Работа в группах: каждый ученик приносит фотографию и в группах они обсуждают , что они делали в определённое время или делают сейчас. Затем один из них представляет рассказ, используя настоящее длительное или прошедшее длительное время)
T.: I liked the way of doing your homework. It was really a great pleasure to listen to you.
5. Динамическая пауза
Are you tired? I suggest you to have a rest.
6. Обобщение знаний
1) Работа с учебником
Open your books on page 40. Exercise 1.
Read the task please.
Answer the question please (учащиеся выражают свои мнения)
2) Let's listen and check…
2) Now read the task b
Match the topics to the paragraphs
P1: The topic to the first paragraph is….P2-P3…
3) There are some new words in the text. You have listened and then read the text. I hope everything is clear. Please try to explain new words. What do you think, what do they mean? (P1-P2-P3…)
4) We are going on. Ann was taking pictures yesterday when it was snowing. In front of you there are her pictures. Look at them and say

What was each person doing yesterday at different times? What type of media was he/she using? Use please words we have just seen (учащиеся составляют предложения по рисункам)
5) Now I ‘ll give you some newspapers and magazines. They are in our native language. Look through newspapers and magazines and tell the class what these articles are about , using words you just saw (учащиеся рассказывают о чём идёт речь в статьях на английском языке
7. Рефлексия

Dear friens, you were very active today.
Tell me please did you like our lesson?
Whan can you do now?
P1: I can tell about the media
P2: I can write sentences in Past progressive… P3..P4..
8. Домашнее задание

Исмагилова Р.Н.
Балтач районы, Яңгул авылы
МБМБУ “Яңгул балалар бакчасы”
югары категорияле тәрбияче

БАЛАЛАР БАКЧАСЫНДА “МИНЕМ ГАИЛӘМ – МИНЕМ ШАТЛЫГЫМ” ПРОЕКТЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ

Гаиләдәге мөнәсәбәтләр, билгеле булганча, кеше күңеленә гомерлек тирән эз салып калдыра: алар, гадәттә, артык нечкә һәм даими була; әлеге мөнәсәбәтләр барлык әхлакый мөнәсәбәтнең нигез ташына әверелә. Ата-анага мәхәббәт, туганнарны ярату, ихтирам хисе бала тормышында киләчәктә дә, аның алдагы язмышында да мөһим роль уйный.

Мәктәпкәчә чор – патриотик хисләр, шул исәптән әти-әни, әби-бабай, туганнарга, ягъни гаилә әһелләренә мәхәббәт тәрбияләү өчен иң сензитив,уңай период булып санала. Шушы чорда иң әһәмиятле әхлакый сыйфатлар формалаша. Дөньяга килгәч тә, бала шәхескә хас булган барлык сыйфатларны – аралашу ысулларын, тәртип, мөнәсәбәт нормаларын үзләштерә башлый. Моның өчен ул үз күзәтүләрен, эмперик нәтиҗәләрен, өлкәннәргә охшарга тырышуын куллана.

Балаларны туган халкыбызның үткәне, әби-бабаларыбызның гореф-гадәтләре, гаилә шәҗәрәсе, йолалары һәм бүгенге тормышы белән таныштыру зарур. Гаилә шәҗәрәсен алып бару, нәселнең абруе турында кайгырту, гаилә ядкарьләрен күз карасыдай саклау - тарихи үзаң, халкыңа хөрмәт, мәхәббәт тәрбияләүнең бер юлы. Гаилә тарихы аша кеше үзенең кемлеген, туган йортының үткәнен, халкының тарихын, килеп чыгышын аңларга мөмкин.

Шушыларны истә тотып мин “Минем гаиләм – минем шатлыгым” дип аталган проект эшләдем һәм шул проект буенча уңышлы гына эш алып барам.

Проект дәвамлы, 3 – 7 яшьлек балалар өчен исәпләнгән. Проектның максаты: балалар бакчасы шартларында мәктәпкәчә яшьтәге балаларда гаилә, туганлык мөнәсәбәтләре, гаилә тарихы, традицияләре турында башлангыч күзаллау булдыру; гаилә кыйммәтләрен формалаштыру.

Проект өч юнәлештән тора. Беренче юнәлеш – балалар белән эш. Гаилә темасы атнага бер тапкыр, шөгыль яисә режим вакытларында үткәрелә. Балалар белән эш алымнары төрлечә – әңгәмә, уен, матур әдәбият әсәрләре уку, рәсем сәнгате, бердәм эшчәнлек, күңел ачу кичәләре, гаилә альбомнары белән танышу, әти – әниләр белән бердәм эшчәнлек, аларга бүләкләр әзерләү.

Икенче юнәлеш әти әниләр белән эш. Гаилә белән бакча арасында тыгыз элемтә булган очракта гына безнең эшебезнең нәтиҗәсе булачак. Чөнки бала күп вакытын өйдә үткәрә, әти – әнисеннән үрнәк ала. Проектка әти – әниләр белән әңгәмә, консультация, бердәм эшчәнлек, бәйрәмнәр, күңел ачулар, түгәрәк өстәл кебек эш формалары кертелгән. Өченче

юнәлеш педагоглар белән эш. Бу юнәлешкә педагоглар белән әңгәмәләр, фикер алышу,мастер – класс, түгәрәк өстәл үткәрү аша гаилә белемен балаларга дөрес итеп өйрәтү, яңа алымнар кертү буенча тәҗрибә уртаклашу кирә.

Гаилә белеме буенча алган белемнәрне ныгыту, куелган максатларга ирешү максатыннан бакчабызда айга бер тапкыр тематик көн үткәрелә. Бу тематик көннәр педагоглар өчен дә, балалар өчен дә бик улай. Чөнки гаилә темасы көн дәвамында өйрәнелә, алган белемнәр ныгытыла. Бу тематик көннәрдә ачык ишекләр көне, төрле күңел ачу чаралары үткәрергә, эти – әниләргә, әби – бабайларга бүләкләр әзерләү, аларны котлау өчен дә бик уңайлы.

Бу проект ахырына балаларда гаиләнең социаль ролен, аның җәмгыятьтәге урынын, аның әгъзаларының бурычларын күзаллау формалаша. Балада үз гаиләсенең тарихы; фамилияләренең килеп чыгышы турында күзаллау булачак; гаилә шәҗәрәсе, йола - традицияләре һәм бүгенге тормышы белән танышачаклар; эти – әниләренең исемнәрен; үз гаиләсе белән горурлану хисләре булдырыла.

Балалар үз гаиләләре турында сөйләргә, анда кирәкле булырга, гаиләдәге татулыкның, якыннарыңның сине кайгыртуының кадерен белергә, үзләренә дә социаль әһәмиятле хисләр һәм мөнәсәбәтләрне белдерергә өйрәнәләр; шулай ук “нәсел”, “ата – ана”, “шәҗәрә”, “гаилә”, “туганнар”, “якын кешеләр” төшенчәләре белән танышалар.

Әти – әниләр белән эшләүнең дә уңай нәтиҗәләре күп. Алар гаилә тарихы, традицияләре, бәйрәмнәре турында белемнәрен арттырдылар; үз гаиләләренең традицияләрен сакларга, үтәргә кирәклегенә төшенделәр;
фамилияләренең килеп чыгышын, өлкән буынга карата мәрхәмәтлерәк, игътибарлырак булырга, гаилә шәҗәрәсен 3-7 буынга кадәр өйрәнәләр; үз гаиләләре, балалары белән горурлану хисе туа; гаиләләрендә уңай атмосфера булдыру, гаилә әгъзалары арасында бер – берсенә уңай мөнәсәбәт булдыру өчен тырышалар һәм әлбәттә инде, бала тәрбияләүдә балалар бакчасы белән берлектә тәрбия – белем бирү процессының актив катнашучыларына әйләнделәр.

Нәтиҗәдә, балалар бакчасы һәм эти – әниләрнең бердәм эшчәнлеге аша балалар һәм эти – әниләр арасында җылы мөнәсәбәт, уңай атмосфера булдырылды. Димәк, балалар кече яшьтән үз гаиләсе, аның үткәне, бүгенгесе белән горурланып, гаилә әгъзаларына карата игътибарлы булып, гаилә җанлы булып үсәчәкләр.

Камалиева Г.С.
МБОУ «Арская гимназия №5»
Арского муниципального района РТ
учитель английского языка

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКА

Предмет: английский язык
Тема урока: Еда. Традиционные блюда разных стран.
Тип урока: Комбинированный
Формы работы на уроке: фронтальная, групповая, индивидуальная
Виды речевой деятельности: говорение, аудирование, чтение, письмо
Межпредметные связи: история, математика
Оборудование: картинки по теме «Еда», презентация, видеофрагменты, коврики для парт, карточки со словами.
Материал: Spotlight-4 Быковой Н.
Деятельностная цель: формирование способности обучающихся задавать вопросы с модальным глаголом may и уметь давать краткий ответ.
Образовательные цели: тренировать учащихся в употреблении модального глагола may, познакомить учащихся с традиционными блюдами разных стран, научить учащихся распределять продукты по категориям.
Формирование УУД:

Личностные действия: уметь создавать благоприятную дружескую атмосферу вокруг себя, принимать активное участие, быть вежливым, воспитанным, корректным.
Регулятивные действия: уметь планировать свою деятельность, ставить перед собой задачи, делать выводы, контролировать свои действия, быть внимательным.
Познавательные действия: уметь задавать вопросы с модальным глаголом may, уметь давать кратный положительный и отрицательный ответ с модальным глаголом may, уметь догадываться о значении незнакомых слов.
Коммуникативные действия: уметь работать в группе, в паре, принимая равное участие, уметь выслушать и помочь товарищу, обогащать связную речь посредством новых слов и выражений.

Этап урока	Действия учителя	Деятельность обучающихся	УУД
1. Организационный момент (1-2 минуты)	- Good afternoon, boys and girls. I'm very glad to see you. Great your shoulder partners. Great your face partners. Smile to each other. Great our guests. Great your teacher. Sit down, please.	Приветствие партнера по плечу, партнера по лицу, гостей, учителя.	ЛУУД
2. Постановка учебной задачи (3 минуты)	- Now look at the screen. Listen to the poem and then say what we are going to speak about today. Oodles of noodles; rice with spice When I'm hungry, food is nice. Carrots, apples, celery Lots of food for you and me! Bake it. Fry it. Stir it up. You can eat it from a cup! Hot food; cold food. Yum, yum, yum! Fills me up in my tummy-tum-tum. Food is good for you and me. It keeps us healthy as can be. - Food, drinks, fruit… -Yes, you are right. Today we are going to speak about food. The topic of our lesson is "Food all over the world".	Прослушивают стихотворение. Ответы учащихся Просмотр видеофрагмента.	РУУД КУУД
3. Фонетическая зарядка. (3 минуты)	- Let's train our tongue. Look at the screen. Let's listen to some words and try to remember them. (lemon, beans, mango, butter, coconut, flour, pineapple, olive oil, sugar, salt and	Называют друг-другу	

4.Актуализация знаний (4-5 минут) 5. Введение нового грамматического материала. (5 минут) 6. Закрепление	pepper, tomato) - And now tell each other these words, using **Rally Robin** with your face partners. Numbers … begin. - Tell me these words, please. - Let's play the game "In the shop". You had to learn new words and expressions at home. Now I'll check it up. I'll give you the cards with new words. You should stick them to the blackboard next to their pictures. (a packet of biscuits, a bar of chocolate, a kilo of potatoes, a loaf of bread, a jar of jam, a carton of milk, a bottle of Coke, a tin of beans) - You should make up dialogues with these words using the structure **Rally Robin**. Work with your shoulder partners. Numbers … begin. Don't forget to thank your partners. - Let's work in pairs. - And now open your books at page 48 and find the rule. Try to read and translate this question and answers. Work in groups. (May I leave the table?- Yes, you may./ No, you may not/) - Who wants to read and translate? - May употребляется, чтобы спросить разрешения. Ответ может быть положительным и отрицательным. - Let's read these sentences all together. - Let's do exercise 1 on page 48. What should you do? Read the task, please. -The first sentence we'll do together. - You are to do this exercise	слова, употребляя структуру **Rally Robin** Называют слова. Получают карточки со словами из упр.1 на стр.46. Подходят к доске прикрепляют словосочетания рядом с соответствующей картинкой. Составляют диалоги с партнерами по плечу. Рассказывают диалог Читают и переводят вопрос и ответы на стр.48. Один ученик читает и переводит. Хоровое чтение Читают задание. Выполняют упражнение, употребляя структуру Continuous Round Robin Фейерверк	КУУД ПУУД ПУУД ЛУУД

грамматического материала. (8 минут)	using **<u>Continuous Round Robin.</u>** First think it over. Numbers 4 will begin. Show me when you will be ready. - Who wants to read and match the second sentence? - Good. I like your answer! - I see you are tired. Let’s have a rest. Stand up.	Ответы учащихся.	
Физкультминутка. (2 минуты)	It’s yummy, yummy, yummy To my tummy, tummy, tummy! Apples, apples I like apples. Bananas, bananas I like bananas. Because they’re yummy, yummy, yummy To my tummy, tummy, tummy! Oranges, oranges I like oranges. Strawberries, strawberries I like strawberries Because they’re yummy, yummy, yummy To my tummy, tummy, tummy! Grapes, grapes I like grapes Watermelon, watermelon I like watermelon Because it’s yummy, yummy, yummy To my tummy, tummy, tummy!	Делают физкультминутку под песню “Yummy, yummy, yummy for my tummy”	ПУУД
7. Знакомство со страноведческим материалом. (7 минут)	- Now find exercise 2 on page 48. Let’s read this song and try to understand it. All over the world! Fish and chips is English, Sushi’s Japanese. Pizza is Italian, So is mozzarella cheese! All around the world People love to eat. All around the world Food is such a treat! In Spain they eat paella, I	Читают и переводят песню упражнения 2 на стр.48.	ПУУД

8. Закрепление лексического материала. (8 минут) 9. Итог урока. (2 минуты)	n China the eat rice. The Russians think potatoes Are really, really nice! - Look at the screen. Let's read and translate these sentences. - Let's translate this song. - Let's listen to this song and sing it. - Find exercise 3 on page 49. Look at the pictures and try to remember them. (yogurt, onion, chicken, beef, cheese, milk, carrot, banana, potato, lamb, mango, cherry) - Let's read and translate these words all together. - And now I'll give you the pictures of these kinds of food. You should divide them into dairy, meat, fruit or vegetable. In the corners of the room you can see these four groups. You are to choose the right corner. - Now let's make up sentences. For example, yogurt is dairy - What did you do during our lesson? - I liked your answers. You were very active today. (Оценивание) - Your homework will be exercises 3 and 4 on page 25 in your workbooks. - The lesson is over. Good-bye. Thanks for your lesson.	Читают и переводят предложения по презентации. Переводят предложения вслух. Поют песню. Смотрят на картинки и стараются запомнить перевод слов. Читают хором и переводят слова. Получают карточки с рисунками и в соответсвии с ними подходят к нужному углу. Каждый составляет предложение. Ответы учащихся. Запись домашнего задания.	КУУД ПУУД ЛУУД КУУД РУУД

Камалетдинова Р.Г.
МБДОУ «Арский детский сад №5»
Арского муниципального района РТ
воспитатель высшей кв.категории

СЦЕНАРИЙ МЮЗИКЛА
ПО МОТИВАМ СКАЗКИ С.Я. МАРШАКА «КОШКИН ДОМ»

ДЛЯ ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЙ ГРУППЫ

Цель: Дать детям знания о причинах возникновения пожара, его последствиях и правилах пожарной безопасности на примере **произведения С. Я. Маршака** «**Кошкин дом**». **Задачи:** формирование музыкальной культуры; развитие музыкальных способностей, разговорного жанра в драматургии спектакля, танца;
побуждение и закрепление потребностей в творческом самовыражении личности; воспитание чуткости, восприимчивости к красоте, эмоциональную отзывчивость.

Интеграция областей: музыка, художественная литература, физическая культура, безопасность, коммуникация, познавательная деятельность.

Предварительная работа: Чтение детям сказки С. Я. Маршака «Кошкин дом»; просмотр мультфильма, «Кошкин дом»; организация экскурсию в пожарную часть г. Арск; проведение игровых упражнений**,** дидактических игр.

Звучит вступительная музыка.
Выходят бабочки. Поют.
Талия. 1 бабочка: На дворе высокий дом (2 раза)
Алина. 2 бабочка: Ставни там резные, окна расписные.
Элина. 3 бабочка: А на лестнице ковер, сшит из золота узор.
Залиля. 4 бабочка: По узорному ковру ходит кошка поутру.
Все вместе: Про богатый кошкин дом, мы вас в сказку поведем,
Посиди да погоди, сказка будет впереди.

Фоновая музыка.
Талия. 1 бабочка: Слушайте взрослые, слушайте дети!
Алина. 2 бабочка: Жила была кошка на свете.
Элина. 3 бабочка: Заморская, ангорская.
Залиля. 4 бабочка: Ходит кошка поутру, по узорному ковру.
У нее у кошки, на ногах сапожки
Талия. 1 бабочка: На ногах сапожки, а в ушах сережки.
Алина. 2 бабочка: На сапожках лак – лак, а сережки бряк-бряк
Элина. 3 бабочка: Платье новое на ней, стоит 1 000 рублей,
Да полтысячи тесьма, золотая бахрома!
Залиля. 4 бабочка: Смотрят люди не дыша, до чего же хороша!

Приветствуют кошку.
Выходит кошка.
Инзиля. Кошка (поет): Ведь я же кошка современная,
Танцую и пою для вас!
Звездою стану непременно я!
И вот тогда все скажут класс!

Кошка уходит за домик. Фоновая музыка.

Талия. 1 бабочка: Жила она не так как другие кошки,
Спала не в углу на рогожке,
А в уютной спаленке, на кроватке маленькой!
Алина. 2 бабочка: Занималась бизнесом, увлекалась фитнесом.
Кошка время не теряла, счет свой в банке пополняла.
Год за годом, день за днем,
И построен новый дом!
Элина. 3 бабочка: Домик просто загляденье, свет, гараж, озеленение!
Окружает кошкин дом с четырех сторон забор.

Залиля. 4 бабочка: Против дома у ворот, жил в сторожке старый кот
Он в охранниках служил, дом хозяйский сторожил
Подметал дорожки, перед домом кошки!

Бабочки уходят.
Выходит Кот Василий.

Эмиль. Кот Василий (под фоновую музыку):
Я в охране старожил, раньше родине служил,
На границе, заграницей, до сих пор мне служба сниться.
Я теперь солдат в отставке, от зарплаты до прибавки.
Я не жалуюсь на жизнь, хочешь выжить, так крутись! **(подметает)**

Звонит телефон.
Инзиля. Кошка: Алло, алло! Конечно, конечно! Жду вас сегодня на новоселье!
(Из окна) Эй! Василий! Мети быстрей! Жду я к вечеру гостей!
К ужину купи продукты, на десерт коктейль и фрукты.

Выходят 2 котенка.

Айзиля, Азалия. Котята (вместе):
Тетя, тетя кошка! Выгляни в окошко!
Есть хотят котята, ты живешь богато!
Обогрей нас кошка, покорми немножко!

Эмиль. Кот Василий: Кто там стучится у ворот? Я кошкин дворник, старый кот!
Айзиля, Азалия. Котята (вместе): Мы кошкины племянники!
Эмиль. Кот Василий: Вот я вам дам на пряники! У нас племянников не счесть, и всем охота пить и есть.
Айзиля, Азалия. Котята (вместе): мы кошкины племянники!
Вместе поют реп:
Тетя кошка не представляет, как нам котятам трудно бывает,
Тетя кошка не представляет
Эмиль. Кот Василий: Не представляет!
Айзиля, Азалия. Котята: Тетя кошка не представляет, как нам котятам трудно бывает,
Тетя кошка не представляет, скажи ты нашей тете.
Эмиль. Кот Василий: Что?
Айзиля, Азалия. Котята: Мы круглые сиротки!
Эмиль. Кот Василий: И?
Айзиля, Азалия. Котята: Изба у нас без крыши.
Эмиль. Кот Василий: Ну?
Айзиля, Азалия. Котята: А пол прогрызли мыши.
Эмиль. Кот Василий: Да!
Айзиля, Азалия. Котята: А ветер дует в щели.
Эмиль. Кот Василий: И что?
Айзиля, Азалия. Котята: А плед давно мы съели, скажи своей хозяйке,
Эмиль. Кот Василий: Идите попрошайки! Небось, хотите сливок! Ух, я вас сейчас за загривок!

Выгоняет котят метлой. Звонит телефон. Играет музыка «Мяу». Кот Василий ходит с телефоном.
Кошка выглядывает из окна.
Инзиля. Кошка: Ну ладно, хватит развлекаться, пора за дело приниматься! Встречай, козел с козой идет.

Выходят козел с козой. Танцуют.

Инзиля. Кошка: Козел Козлович! Как дела? Я Вас давно к себе ждала!
Наил. Козел: И мы мееееучтали к вам прийти, застал нас дождик по пути!
Эльза. Коза: Пришлось нам долго идти!

Играет музыка «Ко-ко-ко».

Инзиля. Кошка: Пойду встречать семейство петуха. Вот уже гости на пороге. А вы отдохните с дороги!

Козел с козой встают возле печки.

Выходят петух, курица, цыплята.
Танец семейства петуха.
Инзиля. Кошка: Ну как сосед, апартаменты?
С. Ильяс. Петух: Мои мадам вам комплименты! Хорош курятник, хоть куд- куда! Тепло, просторно, красота!
Проходят. Разговаривают между собой.
Музыка «Париж». Выходит свинья.
Зарина. Свинья: А вот и я! Из самого Парижа прибыла!
Ой! Как у Вас здесь тесно! Мне не хватает места.
Поет:
Что это такое просто бред, бред!
Для меня условий в доме нет!
То не тронь, за это не возьмись!
Не садись, не стой не прикоснись!
Эх, хозяйка держись!
Сейчас тебя мы удивим.
Включим диско для кошки,
Гостей ее повеселим!
Эх, хозяйка, не трусь!
Ну, разобьем мы пару ваз,
Я, точно, точно знаю!
Что ты не сможешь жить без нас!
Инзиля. Кошка: видеть рада всех вас я! Пойдем те - ка чайку попьем.
А вот и моя столовая, вся мебель в ней дубовая. Вот это стул, на нем сидят, вот это стол, за ним едят.
Зарина. Свинья: вот это стол, на нем сидят!

Наиль. Козел: Вот это стул, его едят!

Инзиля. Кошка: Вы, ошибаетесь друзья! Совсем не то сказала я! Зачем вам стулья наши есть, на них вы можете присесть! Хоть мебель не съедобная, сидеть на ней удобно.

Зухра. Курица: гостеприимная хозяйка! Ты спой нам и сыграй ка!

Инзиля. Кошка играет и поет:
Кошка едет на такси.
Кошку звать мадам Люси.
Пела кошка из окошка,
До, ре, ми, фа, соль, ля, си.
Кошка едет на такси,
Из Парижа до Нанси,
А приехала в Бардо

Си, ля, соль, фа, ми, ре, до

Наиль. Козел: Без подобно! Браво! Браво!

Зарина. Свинья: Браво! Спела, ты на славу! Спой ка что ни будь опять…

Инзиля. Кошка: Нет! Давайте танцевать! Могу я вас развеселить, и всех на танец пригласить!
Зарина. Свинья: В пляску дружную мы грянем, танцевать весь вечер станем!

Танцуют.
Выходят бабочки.
Талия 1 бабочка: Нет и худа без добра!
Алина 2 бабочка: Веселились до утра!
Элина 3 бабочка: И с гостями в пляс пустились стол дубовый, ковер махровый.
Залиля 4 бабочка: Блюдца в такт бряк-бряк! Вниз варенье шмяк-шмяк! Чашки с ложками по кругу раскололись друг о друга.
Талия 1 бабочка: А гостям то нипочем. Кошка, проронив слезу заголосила!
Алина 2 бабочка: Но, не слышат гости кошку, пляшут гости, пляшут гости!
Элина 3 бабочка: Ходуном ходил весь дом, все смешалось нынче в нем!
Залиля 4 бабочка: От такого вот веселья, свалилась со стола свеча!
Вместе: Гости пламя увидали, вон из дома побежали.
Тили –тили-тили бом, загорелся кошкин дом!
Все бегают, тушат пожар.
Танец «Огонь»
Эмиль. Кот Василий: Разбегайтесь кто куда. Пожарные спешат сюда.

Забегают пожарники. Тушат пожар.
Карим. 1 Пожарник: На машине ярко-красной,
Мчимся мы вперёд.
Труд тяжёлый и опасный
Нас, пожарных, ждёт.

Г. Ильяс. 2 Пожарник: И в беду попавшим людям,
Сможем мы помочь,
Ведь с огнём бороться будем
Смело день и ночь!
Танец «Пожарники»

Фоновая музыка. Все герои выходят.
Наиль. Козел: Дружно миром все возьмем и спасем мы кошкин дом!

Эльза. Коза: Чтоб не рухнул кошкин дом,

Зухра. Курица: Спасем его со всем добром!

Зарина. Свинья: Дружно раз, раз, раз и огонь погас!

Инзиля. Кошка: О! Это чудо! Вот спасибо!
Эмиль. Кот Василий: Мы схватились за ведёрки,
Поливали всё кругом.
Без пожарников, поверьте,
Не спасли бы кошкин дом.
Наиль. Козел: Тот огонь, что с нами дружен,
Очень всем, конечно, нужен,

Эльза. Коза: Но опасен, если бродит,
Сам собою на свободе!
С. Ильяс. Петух: Ребята, помните о том,
Что нельзя шутить с огнём!
Зухра. Курица: Кто с огнём неосторожен,
У того пожар возможен!
Все вместе: А чтобы не оказаться в опасности,
Учите правила пожарной безопасности!
Финальная музыка.
Поклон. Все герои уходят.

Камалиева Г.М. – югары
квалификацион категорияле тәрбияче;
Хазиева Е.П. - югары
квалификацион категорияле тәрбияче;
Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының
«Гомуми үсеш бирүче төрдәге Балтач 2нче номерлы балалар бакчасы»
муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе

«КӨЗГЕ УРМАН» ТЕМАСЫ БУЕНЧА ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ЭШЧӘНЛЕГЕ

Максат:сәнгать әсәрләре, матур әдәбият, музыка чаралары аша балаларда табигатькә карата эмоциональ уңай караш, шатлык хисе уяту.
Бурычлар :
Белем бирү: рәсем сәнгате жанры-пейзаж турында таныштыруны дәвам итү, елның төрле фасылларында да табигатьнең матурлыгын күрсәтү.
Традицион булмаган рәсем ясау ысулларын ныгыту(сок таякчыгы ярдәмендә өрү)
Сәнгать эшчәнлеге чаралары белән таныштыруны дәвам итү: төс, материал, композиция.
Үстерү:
Төрле ысул, материаллар белән ясау буенча техник күнекмәләрен үстерү.
Уйлау сәләтен,сөйләм активлыгын,игътибар,хәтерләрен, коммуникатив күнекмәләрен үстерү.
Кул чуклары моторикасын, фикерләүләрен, кызыксынучанлыкларын үстерү.
Тәрбияви:
Туган як табигатенә сакчыл караш тәрбияләү.
Табигать матурлыгын рәсемнәрдә саклау теләге тәрбияләү.
Җиһазлау: төсле альбом битләре(алдагы эшчәнлектә буялган). Гуашь, пумала, су, салфетка, сок таякчыклары, яфраклар, клей.
Төрле эшчәнлек белән бәйләнеше: табигатьне күзәтү, агачларны карау; И.Шишкин, И.Левитанның картиналары җыелмасы белән танышу; язучылар шигырьләре уку; дидактик уен “Яфрак нинди агачтан?”
Сүзлек эше: имән чикләвеге, яфрак, көз билгеләре, пейзаж.
Белем бирү өлкәләре: сөйләм үсеше, нәфис-нәфасәти үсеш, танып белү үсеше, социаль-коммуникатив үсеш.

Эшчәнлек барышы:

Исәнләшү.- Балалар мин сезгә табышмак әйтәм, ә сез җавабын әйтерсез.
Табышмак:
Кызарып җиләк пешә,
Чикләвекләр өлгерә.
Санап та бетереп булмый,
Кайда соң ул, кем белә? (урманда.)

-Дөрес, урманда.
- Кайсы ел фасылы сүрәтләнгән рәсемдә? (көз вакыты)
- Каян белдегез?
Көзге урман нинди матур, сихри күренә, нинди генә төсләр юк көзге урман рәсемендә.
-Балалар,урманда нинди агачлар үсә?**(през "Агачлар"**) Балалар җаваплары(чыршы,нарат,имән, усак, каен, өрәнге).
-Урман безгә нәрсә бирә?(сихри,серле матурлык, кызу көндә күләгә һәм салкынчалык бирә,сулау өчен кислород, шифалы дару үләннәре)
Сораулар буенча эш:
-Нинди агач безне үзенең суы белән сыйлый? (каен)
-Нинди агач бүтән агачларга караганда озак яши? (имән)
-Имән агачының җимеше ничек атала?(Имән чикләвеге)
-Нинди агачның җимешләрен кошлар ярата? (миләш)
-Нинди агачларны мәңге яшел агачлар диләр? (чыршы,нарат).
-Чыршы агачының күркәләре белән нинди хайваннар тукланырга ярата? (тиен,аю,тукран)
-Агачтан нәрсәләр ясарга була? (кәгазь,җиһазлар,).
Такталардан осталар төрле агач эшләнмәләре ясыйлар (карап китү)

П.И.Чайковскийның "Көзге җыр" музыкасы астында Мөҗәһит Әхмәтҗановның "Көз" шигырен уку.
"Көз"
Сары яфраклар серләшә
Урманда кыштыр-кыштыр;
"Язлар килмәс инде хәзер,
Чиратта салкын кыштыр".
Сирәк-мирәк кенә шунда
Каркылдый ала карга:
"Яфраклар, җиргә төшегез,
Күп калмады ак карга".
Салкын җилләр яфракларны
Йолкып җиргә төшерә,
"Онытмагыз, кыш киләсен",-
Диеп искә төшерә.
- Балалар,табигать күренешләре ясалган картиналар ничек атала? (пейзаж).
-Рәссамнар үзләренең картиналарында нинди ел фасылын ясаганнар?(көз).
-Көз ел фасылларының иң матуры. Көз айларын искә төшерик?(сентябрь, октябрь, ноябрь)
-Пейзаж-рәсемнәрдә рәссам ниләр ясый?(агачлар, һава, болытлар,елга, диңгезләр,таулар).

-Ә без сезнең белән уен уйнап алырбыз.
"Нинди агачтан яфрак?"дип атала бу уен. Агачның төзелешен искә төшербез.

-Без бармак уены уйнап алабыз. Сүзләрен минем белән кабатлыйбыз:
Бармак уены: "Яфракларны җыябыз"
Бер,ике,өч,дүрт,биш-
Яфракларны җыябыз(йодрыкны ачып ябабыз)
Каен яфрагы(баш бармакны бөклибез)
Миләш яфрагы (имән бармакны бөклибез)
Тирәк яфрагы(урта бармакны бөклибез)
Усак яфрагы (атсыз бармакны бөклибез)
Имән яфрагын (чәнти бармакны бөклибез)
Без җыйдык
Һәм букет ясадык. (йодрыкны ачып ябабыз).

-Көз ул әкияти,серле фасыл,

Шул вакытның кадерен бел,
Сурәтен кәгазьгә төшер!

Практик өлеш.

-Бүген сез дә рәссамнар буласыз һәм үзегезгә көзге агач рәсемен ясарга туры киләчәк.Ләкин без агачларны гади ысул белән ясамаячакбыз.Безгә гуашь,пумала,салфетка, су һәм сок таякчыклары кирәк булачак.Өстәмә эш итеп без көзге яфракларны ябыштырачакбыз.

-Уйлагыз әле,без беренче эш итеп агачның кайсы өлешен ясыйбыз?(кәүсәсен).

-Дөрес әйтәсез, кисточка ярдәмендә озын агач кәүсәсе ясыйдык.Аның өчен гуашь краскасын күбрәк алабыз һәм туры сызык сызабыз. Агачны нинди төс белән ясыдык? (Көрән).

-Агач булсын өчен тагын нинди өлешләрен ясарга кирәк? (ботакларын).

-Бик дөрес әйтәсез. Агач кәүсәсе янында кисточкалар белән тамчылар тошерәбез.Ул тамчыларны таякчык ярдәмендә өреп төрле агач ботаклары ясаячакбыз. Һәм безнең күз алдында агач ботаклары үсеп чыга.

-Агач барлыкка килдеме балалар?(әйе). Көзге агач барлыкка килсен өчен нинди төсләр кулланабыз? (сары, кишер сары).

- Бу яфракларны кемнәр кисте балалар? (әти-әниләр)

-Аларны ябыштыру өчен клей кирәк булачак)

Балаларның мөстәкыйль эшчәнлекләре. П.И.Чайковскийның “Ел фасыллары” музыкасы уйный.

-Агач янына тагынниләр ясап була? Урман булгач без берничә агач ясыйбыз.(Шулай ук җылы якларга очкан кошларны ясарга була, керпене ясарга була.).Ерактагы урманнарны яфрак буяп төшерергә дә мөмкин.

-Рәсемнәрегез кипкәч без сезнең белән “Көзге урман” күргәзмәсе ясап куярбыз.

- Без бүген нинди яңалык өйрәндек балалар?

Эшләрегез өчен рәхмәт.

Каримуллина Ә.Н.
Татарстан республикасы Теләче муниципаль районы
Фатих Хөсни исемендәге Олы Мәтәскә гомумбелем бирү мәктәбе

СУЛЫШ АЛУ, СУЛЫШ ЧЫГАРУ. ҮПКӘЛӘРНЕ САКЛАУ

Җиһазлау: дәреслек, интерактив такта, презентация, аңлатмалы сүзлек, кеше макеты , А3 форматындагы битләр, маркерлар, шарлар .

Максат:

1. Белем бирү: Сулыш системасы төзелеше, аның матдәләр алмашы белән бәйле функцияләре турында өйрәнүне дәвам иттерү. Сулыш системасы белән кан әйләнеше системасы арасындагы үзара бәйләнешне, әйләнә-тирәлекнең сулыш органнары функцияләренә йогынтысын күрсәтү. Сулышның әһәмиятен ассызыклау.

2. Үстерешле: Тәмәке тартуның сәламәтлек өчен зарарлы булуына төшендерү.

3.Тәрбияви: Үз-үзеңнең һәм әйләнә тирәдәгеләрнең сәламәтлегенә сак караш тәрбияләү.

Дәрес тибы: Яңа белемнәрне үзләштерү

Планлаштырылган нәтиҗәләр

1. ШУУГ- 1.Үз-узеңне тоту кагыйдәләренә нигезләнеп, бирелгән ситуацияләрдән дөреслекне аерып алу. 2.Фикер йөртү буенча мөстәкыйль рәвештә дәрес максатларын билгеләү. 3. Укытучы ярдәме белән укыту проблемасын табу һәм формалаштыру. 4. Үзеңнең фикерләреңне күрсәтү.

2. РУУГ- 1 Укытучы белән дәреснең максатын ачыклау һәм формалаштыру; 2.Дәрестә уку гамәлләренең эзлеклелеген кабатлап әйтү; 3. Биремнең уңышлы үтәлүен укытучы белән әңгәмәдә билгеләү.

3. ТБУУГ-1.Пространстволы күзаллау формалаштыру 2. Төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру . 3.Дәреслекне белешмә чыганагы итеп куллана белү. 4. Сингапур структуралары кулланып, төркемнәрдә эшләү (күршең белән хезмәттәшлек итү, эшне үзара бүлешү, гомуми нәтиҗә чыгару, бәяли белү, практик эш).5.Сорауларга җавапларны тексттан һәм иллюстрациядән табып бирү. 6.Сәламәтлекне саклау өчен сулыш системасының төзелешен һ̓ем функциял̓ерен белү. 7. Организм турындагы белемне тормышта куллану.

4. КУУГ- 1.Үзеңнең фикерләреңне телдән һәм язма рәвештә белдерү. 2.Башкаларның сөйләмен тыңларга һәм аңларга гадәтләнү .3.Сыйныф һәм укытучы эшчәнлеге бердәмлеген планлаштыру. 4. Башкаларның җавапларын исәпкә алып, үз фикереңне җиткерү.

Дәрес барышы

I.Психологик уңай халәт булдыру. Балалар, рәсемгә карагыз әле. Без анда кемне күрәбез ? Ул сездә нинди уйлар уята? (көтелгән җаваплар)

-Әйдәгез без дә шушы бала кебек күкрәк тутырып һава алыйк әле. Әйдәгез, балалар болай эшлибез - сулыш алганда нинди матур кичерешләр бар , шуларны эчкә алабыз, сулыш чыгарганда күңелебездә йөрткән барлык күңелсез уйларны чыгарып атабыз.

-Әйдәгез, балалар , бер беребезне сәламләп алыйк. Җилкәдәш күршебезне, кара-каршы күршебезне сәламлибез(менеджмет буенча) Кунаклар белән исәнләшик.

-Беләсезме, балалар, сез бит гади генә исәнләшеп калмадыгыз, ә бер-берегезгә сәламәтлек кисәкчекләре бүләк иттегез!

-Ә нәрсә соң ул сәламәтлек? Сәламәт кеше нинди була? Шул турыда фикерләшеп алыйк әле. (**Континиус Раунд Робин** структурасы буенча парларда эшлиләр)

(көтелгән җавап):

-Һәрвакыт күтәренке кәефле

-Шат күңелле

-Көче ташып тора

-Яхшы укый башы әйбәт эшли

- Авыртмый, сызланмый

-Бервакытта да армый, зарланмый

-Якыннары турында кайгырта

Укытучы. “ Минем өчен бердәнбер матур кеше – сәламәт кеше” дигән немец галиме, философ Генрих Гейне. Бу сүзләрнең мәгънәсен сез ничек аңлыйсыз? (Көтелгән җаваплар)

II. Белемнәрне актуальләштерү.

1.Әлбәттә инде сәламәт булу өчен иң кирәкле шартларның берсе – үз организмыбызны белүебез . “Безнең организмыбыз” темасын өйрәнүне дәвам итәбез. Безнең органнарыбыз шартлы рәвештә системаларга берләштерелгән. Нинди системалар?

(көтелгән җаваплар):

-Терәк-хәрәкәт системасы

-Ашкайнату системасы

-Кан әйләнеше системасы

-Сулыш системасы

(Тагын бүлеп чыгару системасы, нерв системасы, эндокрин системалар барлыгы искәртелеп кителә)

2. Безнең организмыбыз темасын ничек үзләштердек икән ,шуны тикшереп карыйк әле. **Конэрс** структурасы буеча эшлибез.(Укучылар почмакларга язылган системаларны сайлыйлар. Парларда эшләп искә төшерәләр. **Көтелгән җаваплар**:

Кан әйләнеше системасы

Кан әйләнеше системасының иң төп органы йөрәк. Ул туктаусыз насос кебек эшләп, канны бөтен организм буйлап тарата. Канның безнең организм буйлап тулы әйләнеш ясавы өчен бер минуттан да кимрәк вакыт җитә! Кан тамырлары безнең бөтен тәнебезгә таралган. Артерияләр буйлап йөрәктән чыккан кан кислород һәм туклыклы матдәләрне органнарга илтә .Ә веналар буенча киресенчә – организмнан йөрәккә углекислый газ һәм туклану продуктлары калдыкларын алып килә. Йөрәк көне-төне бертуктаусыз эшләп тора**.**

(Интерактив тактада кан әйләнеше системасы органнарын күрсәтәләр, уклар ярдәмендә билгеләп баралар)

Терәк-хәрәкәт системасы

Терәк-хәрәкәт системасы кешенең тәненә терәк булып тора,аңа хәрәкәт итәргә булыша. Шушы система ярдәме белән безйөгерә, сикерә, чүгәли һәм кулларыбызны чәбәкли алабыз. Терәк-хәрәкәт системасы мускуллар һәм склет системасыннан тора. Сөякләрнең бертөрлеләре тәннең йомшак һәм нәзберек органнарын саклый. Мәсә лән баш сөяге баш миен, умырткалык арка миен саклый.

Ә мускуллар безгә төрле хәрәкәтләр ясарга мөмкинлек бирә. Бөгелүче һәм турайтучы мускуллар була. Алар килешеп эшлиләр. Бөгелүче мускул кысылганда турайтучы мускул йомшый һәм киресенчә. (таблицадан терәк-хәрәкәт системасы органнарын күрсәтәләр)

Ашкайнату системасы

Ашкайнату системасына йоткылык, үңәч, ашказаны, бавыр нечкә эчәк, юан эчәк һәм туры эчәк керә. Ашкайнату системасы без ашаган ризыкны берничә сәгать буе эшкәртеп, туклыклы матдәләрне канга җибәрә. Мәсәлән организмыбыз конфеттан һәм ипидән углеводлар, казылыктан – аксым, сөттән кальций ала башлый. Без уйлый . эшли һәм хәрәкәтләнә алсын өчен организм шулай итеп энергия туплый. (таблицадан ашкайнату системасы органнарын күрсәтәләр)

Сулыш алу системасы

Сулыш системасына борын куышлыгы, бугаз, трахея, бронхлар, үпкәләр керә. Диафрагма - сулыш алу һәм сулышны чыгарырга мөмкинчелек бирүче гөмбәз формасындагы мускул. Иң кечкенә бронхлар бронхиолалар дип атала. Трахея ул - сулыш торбасы. Һәр бронхиоланың очындагы куыкчыклары альвеолалар дип атала

(таблицадан сулыш алу системасы органнарын күрсәтәләр)

III.Яна теманы анлату.

1. Молодцы, балалар. Ә хәзер әйтегез эле безнең организм яшәсен өчен нәрсәләр кирәк**?**

Табышмаклар.

1)Татлыдан татлы ни татлы? (йокы)
2)Исе юк, төсе юк, аннан башка тормыш юк. (Су)
3)Үзе шушында, үзе беленми;
Тынга беленә, күзгә күренми.(Һава)

2. Ләбәтәй - ләбәтәй тау астына тәгәрәтәй. (ризык).

-Организм өчен барысы да кирәк. Э кайсысы иң әһәмитялесе? (Тайм-Пэа-ШЭА)

-Сусыз күпме яши алабыз?(3 тәүлек)

- Йокысыз? (5 тәүлек)

- Ә һавасыз? Әйдәгез тикшереп карыйк. Авыз борыннарыбызны томалыйбыз. (практик эш)

-Бик аз , шулай бит , балалар- күп булса 20, 30 секунд. Үзебезне ничек хис иттек?(көтелгән җаваплар:Баш әйләнә. Күз аллары караңгылана. Хәлсезлек тоясың.)

-“Сулыйм –димәк яшим!” дигән борынгы Мисырның бөек табибы Гиппократ. Бу гыйбәрәне ничек аңлатырсыз? Нәрсә икән ул сулыш безнең өчен? (Көтелгән җаваплар: сулыш - тереклек, яшәү, тормыш)

-Ә физиологик яктан караганда сулыш нәрсә? Аңлата алабызмы? Димәк безнең дәреснең уку мәсьәләсе нинди булачак? Сулыш дип әйтү генә дөрес булырмы? Сулыш алу процессы ничек бара икән. Басабыз. Сулыш алабыз. (сулыш алу, сулыш чыгару) Дәрес темасы” Сулыш алу. Сулыш чыгару. Үпкәләрне саклау.”

- Әйдәгез , сүзлектән укып карыйк – сулыш нәрсәне аңлата?

Без сезнең белән сулыш системасы органнары белән таныш.Кем күрсәтер – кайсылары бүтән системага карый?

- Сулыш алабыз, сулыш чыгарабыз. Ә нәрсә өчен кирәк безгә бу процесс? Ничек бара ул. ? Шушы турыда видеофрагмент карап алыйк. Сулыш алуның 1 нче функциясе нинди? (Организм күзәнәкләрен кислород белән тәэмин итү)

Сулыш алуның 2 нче функциясе? (Организм күзәнәкләрен углекислый газдан арындыру) Ә хәзер дәреслектән укып карыйк әле үпкәләр тагын нинди эш башкара икән(дәреслек белән эш, җаваплар) Үпкәләр сулау өчен генә түгел, сөйләшү өчен дә кирәк.Трахея өстендә бугаз урнашкан. Бугазга аркылы рәвештә ике бау ята. Алар тавыш ярылары. Шуның нәтиҗәсендә без сөйләшәбез, җырлыйбыз

3. **Практик эш.(**Тирән сулыш алу халәтендә күкрәк читлеген үлчиләр, аерманы табалар) Тирән сулыш алу халәтендә күкрәк читлеге күләме аермасы 6-9 смга тигез була.) Ә медицинада спирометр дигән прибор кулланыла.
5. Ял итү минуты. **МИКС-ФРИЗ-ГРУПП**. (Музыка барышында бииләр. Туктагач парлашалар, сорауларга җавап әзерлиләр, җавап бирәләр .)
-Иң төп сулыш органы ничә өлештән тора?
- Ничә системаны өйрәндек?
-Бронхиолалар ничәү? Һ.б.
4. Һава гел кислородтан гына торамы? (Һаваның составы белән таныштыру)
5.**Проблемалы сораулар**:
-Бик озак күп кеше җыелган бүлмәдә утырырга туры килгәне бармы сезнең. Үзебезне ничек хис итәбез? Ни өчен?
-Ни өчен бик каты салкын һава сулап та үпкәләр өшеми?Ни өчен борын аша суларга кушалар?
6.- Иң төп сулыш органы нәрсә? (Үпкәләр)
. -Үпкәләр икесе дә бертигезме?(җавап)
- Ни өчен? җавап)
-Үпкәләр нәрсә өчен хезмәт итә? (җавап)
-Беләсезме балалар, үпкәләр структурасы буенча губканы хәтерләтә.
7.- **Кызыклы фактлар** . 1) Кеше бер тәүлек эчендә 100000 л кислород сулый!
- Бер минут эчендә үпкәләр аша 100 л һава үтә! **Практик эш**. Үпкәләребезгә күпме һава сыя икән? (Бер сулыш белән шар тутырабыз_
-Ничек уйлыйсыз үпкәләребезнең һава сыйдырышлылыгы нәрсә турында сөйли?
8. Диңгез төбенә чумып энҗе эзләүчеләр 5-6 минут суламыйча тора алалар. Моңа алар нәрсә хисабына ирешәләр?
9. **Үпкәләрне саклау**.
1. -Һәр система турында сөйләшкәндә дә без сәламәтлеккә тискәре йогынты ясаучы факторлар турында сойләштек. Ә сулыш органнарына нәрсәләр тискәре йогынты ясый дип уйлыйсыз. ?
-Без нинди һава сулыйбыз соң?
Сулыш органнары һава белән керүче тузан бортекләрен чистарта алалар, ләкин төрле агулы, машинадан чыккан газларны, завод-фабрикадан чыккан, төтен һәм отход исләрен, микробларны организмга керүдән туктата алмыйлар. Шушы агулы газлар, төрле микроблар гомерне 6 айга кыскарталар.
2. Проблемалы сорау. Укучыларга ике рәсем күрсәтелә. Рәсемдә сау- сәламәт кеше үпкәсе һәм тәмәке тартучы кешенең үпкәсе. Укучылар сез ничек уйлыйсыз бу рәсемнәр нәрсәне аңлата?
3.Укучы чыгышы. Проект эше яклау “Тәмәке- сәламәтлекнең дошманы!(Имамиева Мәдинә) **КУШЫМТА 1**
IV. Үзләштергән белемнәрне ныгыту. Сулыш органнарын ничек итеп сакларга. **Плейсмент –консенсус** структурасы буенчы эшлибез.
V. Рефлексия Сез бүгенге дәрестә ишеткәннәрдән чыгып сулыш алу , сулыш чыгару, үпкәләрне саклау турында кечкенә дустыгызга нәрсәләр сөйләр идегез?(Чыгышлар)
VI. Дәресне йомгаклау .1. Өй эше бирү. Сулыш органнары һәм аларны саклау турында 30 сүзлек чыгыш әзерләп килергә (800 рублей САММЕРИ структурасы)
2. Үзбәя (парковкада үзләренә куйган билгене, дәрес турында фикерләрен калдыралар)

Презентация: https://edu.tatar.ru/community/index/6920

КУШЫМТА 1
Проект эше:
“Тәмәке – сәламәтлекнең дошманы!”
Җитәкче: Каримуллина Әлфия Наиловна
Укучы: Имамиева Мәдинә Эмелевна

Кереш.

Соңгы вакытта тәмәке тартуның зыяны турында еш ишетәм. Телевизор экраннарыннан, газета-журнал битләреннән никотинның организмга салган зур зыяны өзлексез сөйләп торалар. Хәтта тәмәке капларына да тәмәке тартуның кеше сәламәтлегенә тискәре йогынтысы турында языла.

Авылда андый күренеш бик күзәтелмәсә дә интернеттан, телевизордан хәтта безнең яшьтәшләребезнең, бездән дә яшь балаларның тәмәке тарту кебек яман гадәткә ияләнгәннәрен беләбез.

Минем эшемнең максаты – тәмәке тартуның организмга нинди зыян ясавын белү; зыянын белә торып ни өчен кешеләр тәмәке тартуын аңлау

Тикшерү обекты: тәмәкегә бәйлелекнең сәбәп һәм шартлары; өйрәнү предметы : укучыларның анкета мәгълүматлары, статистика, тарихи фактлар, медицина аңлатмалары, интернет чыганаклары.

Эшнең практик әһәмияте: минем дусларым һәм сыйныфташларымның тәмәкенең организмга салган зыяны турында аңлап , беркайчан да тартмаулары, сәламәт тормыш рәвеше сайлаулары.

Төп өлеш

1. Сораштыруның нәтиҗәләре

Таныш-белешләрем, туганнарым, дусларым арасында түбәндәге сорауларга җаваплар алдым :

1.Нәрсә ул тәмәке?

2.Тәмәке тарту гадәтме, бәйлелекме?

3.Ни өчен тәмәке тарту зыянлы?

НӘТИҖӘ:

	сорау	нәтиҗә	Ничә кеше	
1	1.Нәрсә ул тәмәке?			☐
				☐
				☐
				☐
				☐

2	Тәмәке тарту гадәтме, бәйлелекме?	бәйлелек	18	☐
		гадәт	12	☐

3	Ни өчен тәмәке тарту зыянлы?	Кеше авырый башлый	15	☐
		Гомер кыскара	9	☐
		Авыру балалар туа	5	☐
		Тешләр өчен зыянлы	2	☐

Нәтиҗә: барлык балалар да тәмәке тартуның зыянын аңлап бетермиләр.

2. Нәрсә ул тәмәке?

Мин энциклопедиядән тәмәкенең күпьеллык һәм берьеллык үсемлекләр семьялыгына кергән үсемлек икәнен белдем. Чәчәкләре ал яки ак төстә була. Җимешләре

соргылт көрән төстәге орлыкладапн тора. Наркотик матдәләр эшләү максатыннан күп игәләр.

Нәтиҗә: Тәмәке - составында наркотик матдәләр булган үсемлек.

3. Тәмәкенең организмга тискәре тәэсире

Тарихтан мин тәмәенең Христофор Колумб исемле сәяхәтче тарафыннан Испания, Португалиягә Америкадан 15 гасыр ахырында кертелгәнен белдем . 16 гасырда Жан Ник дигән илче аны дару сыйфатында тараткан «Никотин» дигән атама шуннан килеп чыккан.

Тәмәкене чамасыз куллану агуланулар китереп чыгара башлагач күпчелек илләрдә аны тыйганнар. Россиядә патша Михаил Романов тартучыларны таяклар белән суктырткан. Ә Алексей Романов 1649 елда тәмәкене тыю турында указ кабул иткән.

Шуңа да карамастан тәмәке тарту бик киң таралыш тапкан, кеше сәламәтлеге өчен зур афәткә әверелгән.

Нәтиҗә: тәмәке тарту дигән заралы гадәт күптәннән килә.

Медицина тәмәке тартуның бик күп төрле зыянын ачыклаган:

- Тәмәке төтенен сулай нәтиҗәсендә тешнең эмале бозыла, кариес барлыкка килә.
- Гастрит , ашказаны җәрәхәте авырулары барлыкка килә.
- Нерв системасына тискәре йогынты ясый
- Бронхларны ялкынсындыра, бронхиаль астма барлыкка китерә
- Үпкә рагы белән авыручылар тартучылар арасында тартмаучыларга караганда 20 тапкыр күбрәк.

Нәтиҗә:

- **Тәмәке тарту сулыш органнарына, йөрәк-кан системасына җимергеч тәэсир ясый**
- **Тартучылар үпкә рагы белән күп тапкыр артыграк авырталар**
- **Тәмәке тарту ракның башка төрләре (авыз куышлыгы, үңәч, ашказаны, бавыр рагы) килеп чыгуны да арттыра.**
- **Тәмәке тарту сулыш юлларының инфекцион авыруларын ешайта**
- **Тәмәке тартуның әйләнә –тирәдәгеләре арасында да үпкә, сулыш юлы авырулары күп була (Бу тәмәке төтене сулау нәтиҗәсендә пассив тартучы дип атала)**

4.Ни өчен кешеләр тарталар соң?

Сораштырылучылар арасында түбәндәге җаваплар алынды:

- Тәмәке тартучы аны тынычлану өчен тартам дип уйлый
- Күбесе, бигрәк тә балалар , яшүсмерләр тәмәке тарткач үзләрен текә итеп күренәбез дип уйлыйлар
- Статистика буенча безнең илебездә 18 яшькә кадәр 80% бала тарта башлый. **Нәтиҗә:**
- **Тәмәке тартудан хәтта специалистлар ярдәмендә дә ансат кына котылып булмый**
- **Тәмәке тарту психологик һәм физиологик бәйлелек китереп чыгара.**

Тарта башлауның сәбәпләре

Тәмәке тартуның нинди тискәре нәтиҗәләргә китерүен белә торып ни өчен соң тарта башлыйлар? Шәһәргә баргач кибетләрдә йөргәндә мин яшүсмерләрнең бернинди тоткарлыксыз тәмәке сатып алганнарын күрдем.Шунда ук тәмәкене рекламалаучы плакатлар да эленеп тора.Билгеле инде шундый шартларда, бигрәк тә гаиләсендә дә тартучылар булса балалар , яшүсмерләр тәмәке тарту кебек тискәре гадәткә тиз кереп китәләр. .

Нәтиҗә:тәмәке тартуның сәбәпләре:

- **Тәмәкене рекламалау**
- **Тәмәкене ирекле сату**
- **Янәшәдәге тәмәке тартучылар**

- **6. Сәламәт тормыш рәвеше сайлыйбыз!**

Тәмәке тартуның сәламәтлеккә зыяны турында өйрәнеп мин балаларга , яшүсмерләргә сигаретларны саф һавада булу, спорт һәм башка төрле файдалы шөгыльләргә тәкъдим итәм. Организмны куркыныч авырулардан саклап калу өчен сәламәт тормыш рәвеше сайлагыз, ягъни:

- Физик күнегүләр белән шогыльләнергә.
- Тәмәке тартудан баш тартырга.

- Үз-үзең белән идарә итәргә өйрәнергә.
- Дөрес тукланырга .
- Әйләнә- тирәбезне сакларга

Йомгаклау

Бу эзләнү эшен башкарып, мин тәмәке тарту кебек зыянлы гадәтнең ничек барлыкка килүен белдем. Сораштыру нәтиҗәсендә яшьтәшләремнең дә зыянлы гадәтләр турында аз белүләрен ачыкладым. Мин ышанам, алар да тәмәкенең зыяны турында уйланырлар, беркайчан да әлеге начар гадәткә ияләнмәсләр .

Безнең сәламәтлегебез үз кулыбызда. Әйдәгез барыбыз да тәмәкегә ЮК дип әйтик! Сәламәт тормыш рәвеше сайлыйк!

Мәгъсүмова Г.Х.
“Пешәнгер башлангыч мәктәп-балалар бакчасы”
югары квалификацион категорияле тәрбияче

СӘЛАМӘТ БУЛАСЫҢ КИЛСӘ

Максат: Балаларда сәламәтлекләренә карата игътибарлылык, сак караш тәрбияләү.
Бурычлар: Балаларда үз фикерләрен дөрес итеп җиткерә белү күнекмәсен үстерү,сәламәт яшәү рәвешенә омтылыш булдыру, чыныгу чаралары белән таныштыру.
Җиһазлау: презентация, туп, төрле рәсемнәр.

Шөгыль барышы

1.Оештыру өлеше.
-Исәнмесез , балалар! Карагыз әле бүген безгә кунакка әти-әниләрегез килгән.Әйдәгез бер-беребезгз хәерле көннәр теләп алыйк әле.
Хәерле көн миңа,
Хәерле көн сиңа,
Хәерле көн сезгә,
Хәерле көн барыбызга.
-Балалар,әйтегез әле хәзер тышта елның кайсы вакыты? (яз)
-Яз билгеләрен әйтеп чыгыйк әле (көннәр җылына, тамчылар тама, кошлар кайта, чәчәкләр күренә)
-Яз айларына нинди айлар кергәнне беләбезме? (март, апрель, май)
-Март аен нинди ай дип атадык әле.(Яктылык ае)
-Ни өчен? (чөнки кояш елмая)
-Апрель ае – су ае, май –яшеллек,чәчәк ае.
-Язның беренче чәчәге нинди чәчәк әле? (умырзая)
-Менә сез монда умырзая чәчәген күрәсез. Кояш елмаеп торса да аңа күңелсез. Ни өчен икән?(аның иптәшләре юк,ул берүзе генә.)
-Әгәр дә без бүген бергәләп тырышсак , бу аланны матурларбыз. Умырзаяга күңеллелек ясарбыз. Бу аланны ничек матурлаганыбызны сез шөгыль барышында күрерсез. Аның өчен сезгә бик актив булып биремнәр үтәргә кирәк булачак. Сез биремнәрне үтәргә әзерме балалар? (әйе)

2.Төп өлеш.
1 бирем: шигыр уку
Хәзер мин сезгә Мәхмүт Хөсәеннең “Армыйм да мин ,талмыйм да” шигырен укып китәм.Сез игътибар белән тыңлап утырыгыз һәм сорауларга җаваплар бирерсез.
“Армыйм да мин, талмыйм да мин”

Иртә торып күз ачуга	Көз дип тормыйм,
Тышка атылам.	Кыш дип тормыйм,

Кулларымны канат итеп,
Коштай талпынам.

Физзарядка, физзарядка!
Тәнгә көч тула.
Армыйм да мин,
Көн буе шуңа!

Чабам юлларда.
Туктата алмый юлымнан
Кар да, буран да.
Чыныкканны корыч белән
Дөрес тиңлиләр.
Таза тәндә- таза рух дип
Дөрес сөйлиләр.

Балаларга сораулар:

-Иртән тору белән спортчы нишли?
— Физзарядканы ни өчен саф һавада ясау яхшырак?
— Көне буе ул нигә арымый?
— Спортчы кышын да, көзен дә нигә чаба?
— Чыныккан кеше нинди була?
-Иртә белән йокыдан торгач сез нишлисез? (юынабыз, тешләрне чистартабыз,чәчләрне тарыйбыз, гимнастика ясыйбыз)
— Сәламәт булыр өчен безгә нишләргә кирәк?
— Бүлмәне җилләтү (Микроблар саф һаваны яратмыйлар, шуңа күрә бүлмәне җилләтеп торырга кирәк)
— Саф һавада йөрү.
— Спорт белән шөгыльләнү
— Яшелчә һәм җиләк-җимешләр ашау. (Микроблар витаминнардан куркалар, шуңа күрә күбрәк яшелчә һәм җиләк-җимеш ашарга кирәк).
— Тузан сөртү, идән юу. (Микроблар чисталыктан курка, шуңа күрә көн дә идән юарга һәм тузан сөртергә кирәк)
- Суган, сарымсаклар ашау
— Прогулкадан соң кулларны сабынлап юу.
-Ни өчен кирәк соң безгә боларны эшләү(чиста, таза булу өчен)
-Молодцы балалар,беренче биремне үтәдек. Безнең агачыбызга да бер кар бөртеге килеп кунды.Менә ул кояш нурында ничек матур итеп ялтырый.Биремнәрне үтәгән саен алар күбәерләр.
Ә хәзер икенче биремгә күчик.

2 бирем.”Табышмак –җавап “дип атала.
Мин сезгә хәзер табышмаклар әйтәм, ә сез җавапларын әйтерсез.
а) Һәркөн авызына капса,
Яратса аны кеше.
Беркайчанда сызламас һәм
Ялтырап торыр теше.(теш щеткасы)
б)Юеш чакта кулдан ычкынмакчы
шуып китә, җаны бар кебек.
Мин ваннада шулай утыра торгач
Күмеп китмәсенме ак күбек.(сабын)
в)Сөртә ул битне , кулны
Йомшак булса да яратмый
Ул пычрак муенны (сөлге)
г)Тешләре күп ашамый
Минсез эшен башламый.(тарак)
д)Лампа түгел –яктырта,
Мич түгел-җылыта.(кояш)
е)Ипи түгел, су түгел,
Ансыз яшәү мөмкин түгел (Һава)
ж)Исе юк, төсе юк
Аннан башка тормыш юк (су)
з) Дөньяда иң кирәк,

Иң кирәктән ни кирәк (сәламәтлек)
-Безгә сәламәт яшәү өчен иң мөһиме су, һава, һәм кояш кирәк.Саф һава һәм кояш тәнебезне чыныктыра, безгә көч өсти.Һәр кеше үзенең сәламәтлеге турында кайгыртырга тиеш.Сәламәтлек нигезендә чисталык ята.

Ял минуты: — Ә хәзер гәүдәнең һәр өлешен матур сүзләр белән әйтеп чыгабыз.
Башкай – кояшкай (сыйпыйлар).
Борыным – борынчыгым (борын очына басалар)
Тешләрем – кискечләрем (әкрен генә теш шакылдаталар)
Колагым – яфрагым (әкрен генә колакларын ышкыйлар)
Җилкәләр – чикерткәләр (җилкәне күтәрәләр һәм төшерәләр)
Кулларым – тоткычларым (тоту хәрәкәтләре ясыйлар)
Бармаклар – кармаклар (бармакларын селкетәләр)
Тезләр – җитезләр (тезләрен бөгәләр)
Аяклар – тиктормаслар (тыпырдыйлар).
3 бирем” Фикер алышу” дип атала.
Мин сезгә балалар белән булган берничә очрак укыйм.Сез кайсы баланың дөрес эшләвен, кайсы баланың дөрес эшләмәвен һәм ни өчен икәнен әйтерсез.
1 очрак: Маратны әнисе кибеткә кыяр алып кайтырга җибәрде.Марат өйгә кайтканда сумкадан бер кыярны алып ашады.
-Бу очракта Марат дөрес эшләдеме әллә юкмы? Ни өчен?
2 очрак: Лилия савытка җыйган чияләрен җылы суда кран астында юды да , сеңлесе белән бергәләп ашый башлады.
-Бу очракта Лилия дөрес эшләдеме әллә юкмы? Ни өчен?
3 очрак: Азат туалетка кереп чыкты да печенье ашарга тотынды
-Бу очракта Азат дөрес эшләдеме әллә юкмы? Ни өчен?
-Юмыйча ашаган җиләк-җимештән, юылмаган кул белән ашаган очракта күп кенә авыртулар килеп чыга.Шуңа күрә кулларны һәрвакыт юарга кирәк.Әйдәгез ,кулларны кайчан юарга кирәклеген искә төшереп китик әле.(уйнап кергәч,эшләгәч, ашар алдыннан)
-Балалар авыртмыйча гына да торып булмый, авырган очракта нишләргә кирәк?(врач чакыртырга)
-Ә авырмас өчен нишләргә? Чиста йөрергә,яшелчә-җиләк җимешне юып ашарга, кулларны юып торырга, гимнастика ясарга, саф һавада булырга)

4 бирем Файдалы ризыклар
Балалар, сау сәламәт булу өчен безгә файдалы ризыклар ашарга да кирәк.
_Файдалы ризыкларга нәрсәләр керә дип уйлыйсыз?
_Көн саен бертөрле ризык кына ашарга кирәкме, әллә үзгәртеп торыргамы?
-Бик дөрес. Ризыкларны төрләндереп ашарга кирәк. Сез ашаган ашамлыклар арасында иң күп өлешне яшелчә, җиләк-җимешләр алып торырга тиеш.
Ит, йомырка, балык, тавык ите ризыкларын да чиратлаштырып куллану файдалы. Сөт ризыкларыннан да даими файдаланырга киңәш ителә.

5 бирем “Нәрсә ярый-нәрсә ярамый дип атала (туп белән уен)
Мин сезгә сораулар бирәм ә сез ярый, ярамый дип җавап бирерсез.
-Кояшта баш киемсез йөрергә .....(ярамый)
-Су коенырга бары тик зурлар белән генә барырга ....(ярый)
— Әти-әнигә әйтмичә, су буйларына, урманнарга китәргә… (ярамый)
Җиләк-җимешләрне юып ашарга .....(ярый)
Чипсы, шоколад, чупа-чупс, кофетларны күп итеп ашарга .....(ярамый)
Саф һавада уйнарга ....(ярый)
— Иптәшеңнең кулъяулыгына борыныңны сөртегә ....(ярамый)
Аш алдыннан һәрвакыт кул-битләрне юарга .....(ярый)
Суык су эчәргә .....(ярамый)
— Машина юлы янында уйнарга ….(ярамый)

— Кар ашарга ....(ярамый).
-Төчкергән вакытта авызыңны кульяулык белән капларга ....(ярый)

6 бирем- аз кулланырга тиешле ризыклар.
-Файдалы ризыклар турында бик күп сөйләштек.Кайбер ризыкларны күп кулланырга ярамый. Нинди ризыклар икән алар? Ничек уйлыйсыз? Ни өчен алар белән бик дус булырга ярамый?(Чипсы, шоколад, чупа-чупс, кофетларны күп итеп ашарга ярамый)
-Балалар! Сезне садиктан көн саен әниләрегез, я әтиләрегез алып кайтып китә.
Сез кайтканда кибет аша үтәсез. Сез кайсы кибеткә керер идегез һәм ни өчен?

3.Йомгаклау.Рефлекция
-Балалар, я әйтегез инде, димәк безгә сәламәт булу өчен нишләргә кирәк ?
(чиста –пөхтә йөрергә, кулларны һәрвакыт юарга, файдалы ризыклар ашарга)
-Молодцы! Менә безнең аланыбыз да нинди матур булды.Умырзаялар кояш нурында ничек матур ялтырыйлар.Сезне дә кояш үзенең нурлары белән җылытып торсын, сез сау-сәламәт булып, чыныгып тагын да зур үсегез!

Мифтахова Г.А.
МБОУ «Арская НОШ №4»
учитель татарского языка и литературы
учитель татарского языка и литературы

3 НЧЕ СЫЙНЫФТА ӘДӘБИ УКУ ПРЕДМЕТЫННАН АРАДАШ АТТЕСТАЦИЯ КОНТРОЛЬ-ҮЛЧӘҮ МАТЕРИАЛЫ ҮРНӘГЕ

3 нче сыйныф укучыларына әдәби укудан арадашаттестация эшенә аңлатма язуы

Әдәби уку дәресләре мәктәпнең белем бирү программасына нигезләнеп Ф.Ш.Гарифуллина,И.Х.Мияссарова редакциясеендә чыккан дәреслек буенча алып барыла: “Әдәби уку ”, 3 нче класс. Ф.Ш.Гарифуллина , И.Х.Мияссарова/ Казан:”Мәгариф -Вакыт“, 2013 нче ел..

Әдәби уку буенча аттестацион тест материалы, мәктәпнең белем бирү программасына таянып, 3 нче сыйныфта өйрәнелә торган материал буенча эшләнде.

Тест эшләүнең максаты: укучыларның әдәби уку буенча программа материалының үзләштерү дәрәҗәсен ачыклау.

Бурычлар: һәр укучының мөстәкыйль эшләвенә ирешү, тест нәтиҗәләренә “коллектив акылның” мөмкин хәтле минималь күләмдә йогынты ясавына ирешү.

Эш бер сәгатькә хисапланган (45 минут).

Эшнең эчтәлеге башлангыч гомуми белем бирү эчтәлегенең мәҗбүри минимумына, 3 нче сыйныфны тәмамлаучы укучыларның белем һәм күнекмәләренә башлангыч гомуми белем бирүнең якынча программалары куйган төп таләпләргә җавап бирә.

Эш структурасы: аттестацион эштә ике вариантлы биремнәр тәкъдим ителә. Тест ике өлештән тора: А, В. А өлеше -база дәрәҗәсен, ә В өлеше югары дәрәҗә* катлаулылыкны күз алдында тота. А өлеше 15 биремне үз эченә ала **(А1-А15).**Алар предмет буенча булган нигез белемнәрне тикшерлек итеп төзелгән. Һәрбер биремгә җавапның 4 варианты тәкъдим ителгән. Укучы шулар арасыннан дөрес җавапны сайлап алырга тиеш.

В өлеше 5 сораудан тора (В1-В5). Бу биремнәрдә кыска җавапларны язарга кирәк булачак.В өлеше ике вариант өчен бертөсле.

Тест эшләү нәтиҗәләрен бәяләү критерие

биремнәр	А 1	А 2	А 3	А 4	А 5	А 6	А 7	А 8	А 9	А 10	А 11	А 12	13 А	А 14	А 15	В 1	В 2	В 3	В 4	В 5	С 1
җаваплар	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3

Тест өчен гомуми балл- 25 балл

«5» билгесе - укучы 18-25 балл җыйса;
«4»билгесе - укучы 13 -17 балл җыйса;
«3» билгесе - укучы 12 -10 балл җыйса;
«2» билгесе - укучы 9 – 7 балл җыйса;
«1» билгесе - укучы менее 6 балл җыйса

3 класска әдәби укудан арадаш аттестация өчен тест сораулары

1 нче вариант

1. Өзекне укы, әсәрнең исемен билгелә:
- Әйе, — диде кояш, — беләм,
Мин әйтәм,
Тыңлап кара:
Иң матур җир – Туганҗирул,
Онытма моны, бала!

а) “Иң матур җир”
ә) “Идел суы”
б) “Алтын безнең җир”

2. “Комсыз эт” мәсәлендә этнең авызыннан суга нәрсә төшеп китә?
а) ипи
ә) сөяк
б) ит

3. Шигырьдән өзекне укы һәм авторын билгелә:
- Ник газаплыйсың болай син,
мин әле бик кечкенә;
Мин туганга тик ике айлап булыр йә өч кенә.
а) Роберт Миңнуллин
ә) Габдулла Тукай
б) ШәүкәтГалиев
в)

4. Роберт Миңнуллин -
а) балалар шагыйре
ә) җырчы
б) биюче

5. “Даниянең тополе” әсәре -
а) әкият

ә) шигырь
б) хикәя

6. Мәкальнең дәвамын табыгыз.
Калган эшкә …
а) җилисә
ә) су ага
б) кар ява

7.Җәйбашындакайсыбәйрәмбула?
а) Сабан туе
ә) Әниләр бәйрәме
б) Ватанны саклаучылар бәйрәме

8. Хикәянең тулыисемен билгелә: “Яңа …”
а) чиләк
ә) көрәк
б) урындык

9.Бу әсәр кайсы төргә керә?
а) хикәя
ә) шигырь
б) мәсәл
в) әкият

10. Кәрзиннәрдә нәрсәләр булган?
а) алма, торт, көрәк, чиләк
ә) көрәк, җиләк, алма, торт
б) торт, алма, җиләк, конфет
в) алма, туңдырма, җиләк, көрәк

11. Әбисен туган көненә чакырмаган кызның исеме ничек?
а) Гөлкәй
б) Рәисә
в) Фәридә
г) Рәзинә

12. Сурәтләү буенча геройны таны:
“Койрыгы кап-кара, түшләре сары, яңаклары ап-ак, битен гел юып йөри ул.Түбәтәен томшыгына төшереп йөри ул.”

а) песи (Г.Мөхәммәтшин “Ак песи”)
б) песнәк (Р.Хафизова “Песнәк”)
в) чыпчык (“Тычкан белән Чыпчык” әкияте)
г) Акбай (Г.Тукай “Кызыклы шәкерт”)

13. “Ялганчыдан кояш бизгән” мәкале кайсы әсәрдәге геройга туры килә?
а) “Тәмле сүз”
б) “Туган көндә”
в) “Кояштагы тап”
г) “Чукмар белән Тукмар”

14. Хикәянеңтулыисеменбилгелә:“Көтелмәгән …”
а) шатлык

ә) сорау
б) кеше

15. Бу әсәрләрнең авторларын билгелә.

а) “Кызыклы шәкерт” — а) Фәнис Яруллин
б) “Кыш бабай” — б) Резеда Вәлиева
в) “Кояштагы тап” — в) Габдулла Тукай
г) “Туган көндә” — г) Җавад Тәрҗеманов

Югары дәрәҗә*

В өлеше
Текстны укы, биремнәрне үтә.

Шыбыр-шыбыр, шыбыр-шыбыр
Яңгыр ява, көзге яңгыр.
Елый болыт, соры болыт,
Яше ага, яңгыр булып.

Ул җылы җәйне сагына,
Соры күк буйлап агыла.
Бәби кебек елый болыт,
Яше ага, яңгыр булып.

(Фәрхетдинова Р.Н)

1. Шигырьдәге рифмаларны тап һәмастларына сыз.
2.Шигырьдә җанландыру (сынландыру) сурәтләү чарасы кайсы образ аша бирелгән?
а) җәй
ә) яңгыр
б) күз яше
в) болыт

3. Шигырь юлларыннан эпитетларны тап һәм асларына сыз.
4. Шигырь юлларыннан чагыштыруларны тап һәм асларына сыз.
5.Сагына сүзенең синомнарын яз.

2 нче вариант
База дәрәҗәсе.
А өлеше.

1. Өзекнеукы, әсәрнең исемен билгелә:
Дуслар, һәммәгез дә хаклы
Идел-сусыз бик моңсу.
Алтын-көмешләрдән артык
Идел суы, Идел-су.
а) “Иң матур җир”
ә) “Идел суы”
б) “Алтын безнең җир”

2. “Песнәк белән Әнисә” хикәясендә Әнисә песнәккә нәрсә бирә?
а) ипи валчыгы
ә) бодай
б) туңмай

3. Шигырьдән өзекне укы һәм авторын билгелә:
Юк, кирәкми, мин өйрәнмим,

минем уйныйсым килә;
Шул болыннарда ятасым,
Шунда ауныйсым килә.

а) Роберт Миңнуллин
ә) Габдулла Тукай
б) ШәүкәтГалиев
в)

4. РезедаВәлиева -
а) җырчы
ә) шагыйрә
б) композитор

5. Хикәянең тулы исемен билгелә:“Күтелмәгән …”
а) шатлык
ә) сорау
б) кеше

6. “Туган көндә” әсәре -
а) шигырь
ә) хикәя
б) әкият

7. Мәкальнең дәвамын табыгыз.
Тырышкан табар, …
а) кайнар ашка пешәр
ә) тапса аны югалтмас
б) ташка кадак кагар

8. Март аенда кайсы бәйрәм була?
а) Әниләр бәйрәме
ә) Ватанны саклаучылар бәйрәме
б) Сабан туе.

9. Бу геройлар кайсы әсәрләрдән?

Тукмар	“Ак песи”
Айдар	“Туган көндә”
Фәридә	“Кызыклы шәкерт”
Акбай	“Чукмар белән Тукмар”

10. “Яңа күрәк” хикәясендәге Әнвәрне нинди малай дип уйлыйсың?
а) акылсыз
ә) ялкау
б) хәйләкәр
в) тәртипсез

11. Шигырь юлларының авваздаш, бердәй яңгырашылы булып тәмамлануы нәрсә дип атала?
а) ритм;
ә) строфа;
б) рифма

12. Рафис Гыйззәтуллинның “Күтелмәгән сорау” хикәясендә малай, кызыгып, нәрсәне сорамыйча ала?

1) ручка
2) туп
3) китап

13. “Утлы йомырка “хикәясен кем язган?
а) Абдулла Алиш
б) Резеда Вәлиева
в) Рафис Гыйззәтуллин
г) Әхсән Баян

14.Табигать күренешен сурәтләгән картина нәрсә дип атала?
а) портрет
ә) пейзаж
б) натрморт
в) этюд

15. “Кем җиңүче?” татар халык әкиятендә нинди тылысымылы предметлар турында сөйләнелә?
а) алма, көзге, оча торган палас
б) көзге, тарак, оча торган палас
в) оча торган палас , тарак, әфлисун
г) алма, көзге, оча торган себерке

Югары дәрәҗә*

В өлеше
Текстны укы, биремнәрне үтә.

Шыбыр-шыбыр, шыбыр-шыбыр
Яңгыр ява, көзге яңгыр.
Елый болыт, соры болыт,
Яше ага, яңгыр булып.

Ул җылы җәйне сагына,
Соры күк буйлап агыла.
Бәби кебек елый болыт,
Яше ага, яңгыр булып.

(Фәрхетдинова Р.Н)

1. Шигырьдәге рифмаларны тап һәмастларына сыз.
2. Шигырьдә җанландыру (сынландыру) сурәтләү чарасы кайсы образ аша брелгән?
а) җәй
ә)яңгыр
б) күз яше
в) болыт

3. Шигырь юлларыннан эпитетларны тап һәм асларына сыз.
4. Шигырь юлларыннан чагыштыруларны тап һәм асларына сыз.
5.Сагына сүзенең синомнарын яз.
Бәяләү критерие

биремнәр	А 1	А 2	А 3	А 4	А 5	А 6	А 7	А 8	А 9	А 10	А 11	А 12	А 13	А 14	А 15	В 1	В 2	В 3	В 4	В 5
җаваплар	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Тест биремнәрен бәяләгәндә, бөтен җаваплар дурес икән, 100% исәпләнелә һәм билге куйганда түбәндәге таблицага таяныла:
85-100%- бик яхшы яки “5”ле

70-80 % яхшы яки “4”ле
50-65%- канәгатьләнерлек яки “3” ле
50% ким - канәгатьләнерлек түгел яки “2” ле

Мубаракшина Г.Р.
МБОУ «Сизинская ООШ»
Арского муниципального района
Республики Татарстан
учитель русского языка и литературы
высшей квалификационной категории

ПОДГОТОВКА К НАПИСАНИЮ СОЧИНЕНИЯ - РАССУЖДЕНИЯ В РАМКАХ ПОДГОТОВКИ К ОГЭ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ
(выполнение задания 15.3 части 3)

Цель урока: сформировать у школьников навыки написания сочинения - рассуждения на морально-этическую тему (выполнение задания 15.3).
- выявить умения учащихся понимать основную мысль прочитанного текста, выражать свою точку зрения на освещаемую тему, приводить аргументы.

Задачи: 1) образовательные: расширение и углубление знаний по культуре речи; умение самостоятельно создавать собственное высказывание, обладающее всеми признаками текста, то есть смысловой цельностью и структурной связностью; расширение и углубление знаний по культуре речи;

2) **развивающие**: развитие творческой, речевой и мыслительной активности, формирование умения выражать личностно-эмоциональное отношение к теме;
3) **воспитательные:** формирование таких духовных нравственных качеств учащихся, как отзывчивость, умение дружить и ценить дружбу.

Методы обучения: проблемно-поисковый, сравнительный анализ информации.

Организационные формы: беседа, приёмы активизации мыслительной деятельности: анализ учебной информации, раскрытие межпредметных связей между русским языком, литературой. Заключительным этапом урока стала рефлексия.

Приёмы активизации мыслительной деятельности учащихся: анализ учебной информации, раскрытие межпредметных связей между русским языком, литературой. Анализ текста, составление алгоритма написания сочинения-рассуждения задания 15.3 части 3.

Ход урока

I. Организационный момент.

1) Приветствие учащихся. Постановка цели урока.

II. Повторение схемы сочинения-рассуждения

Вопросы классу: 1._Какова схема построения сочинения-рассуждения?

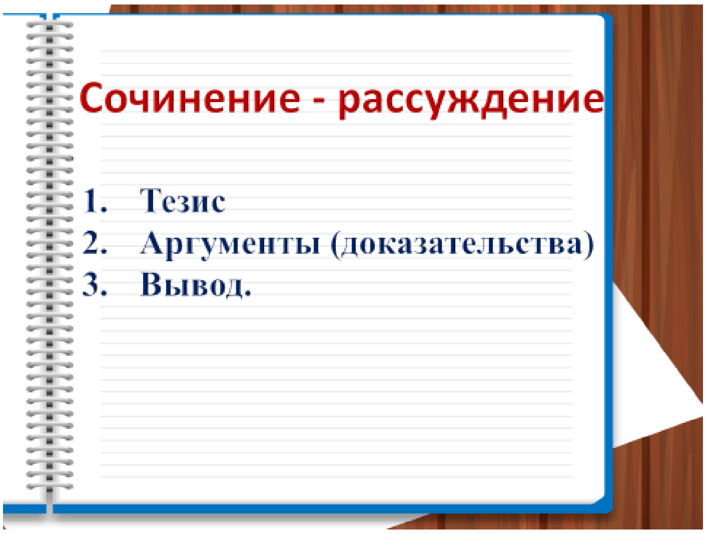

2._Учитель: Что такое тезис?
Тезис– это положение, утверждение, которое требуется доказать.
Аргументы – это доказательства, факты, подтверждающие выдвинутый тезис.
Вывод–это заключение, итог проведённого рассуждения
3. Знакомство с формулировкой задания 15.3. и алгоритмом работы над экзаменационным сочинением.

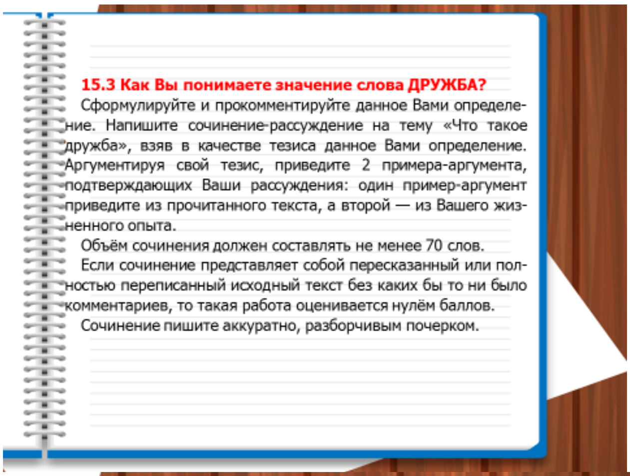

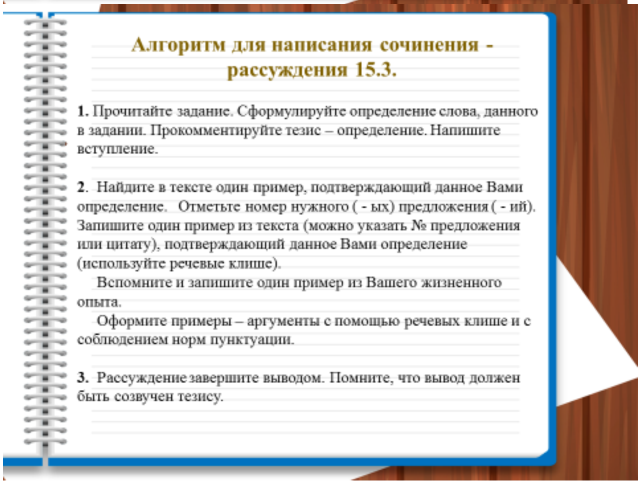

I. Эмоциональный настрой.

У мудреца спросили: Сколько видов дружбы существует?
- Четыре — ответил он.
Есть друзья, как еда — каждый день ты нуждаешься в них.
Есть друзья, как лекарство, ищешь их, когда тебе плохо.
Есть друзья, как болезнь, они сами ищут тебя.
Но есть друзья, как воздух — их не видно, но они всегда рядом.

II. Собеседование с классом:

1) Сегодня мы поговорим с вами о таком понятии, как **дружба,** и соберем материал к сочинению.

- Как вы понимаете значение этого слова? Давайте подберем синонимы и антонимы к нему и составим кластер (на доске и в тетрадях).

2) Обратимся к словарю:

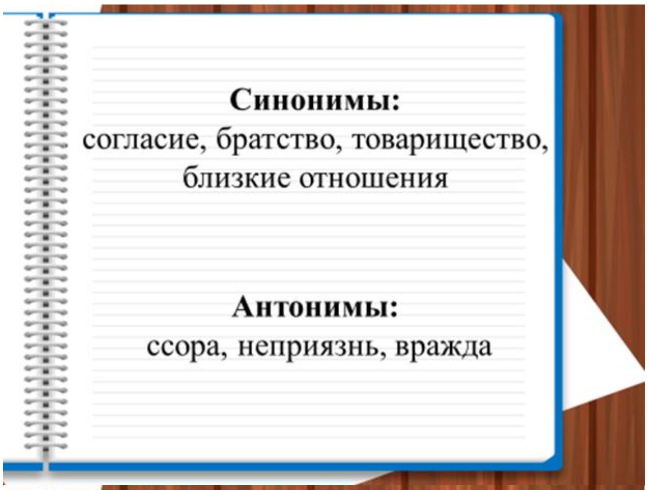

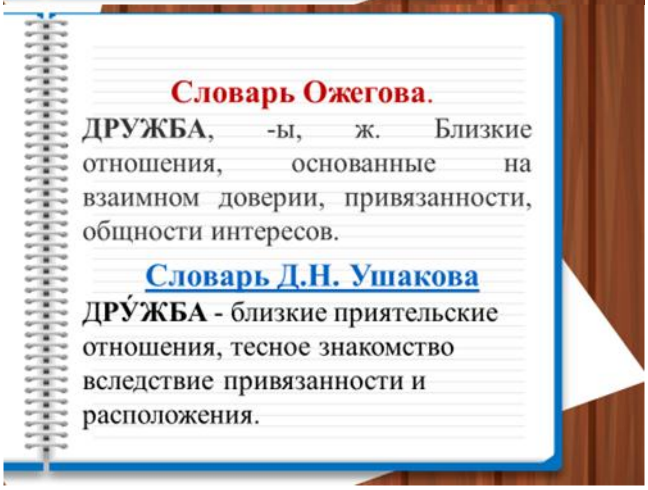

3) Рассмотрим клише для вступления и сформулируем его.

Клише для вступления

На мой взгляд, дружба - это...(или)
По моему мнению, дружба ь - это... (или)
Мне кажется, что дружба - это... (или)
Я думаю, что дружба - это... (или)
Что такое дружба? Немногие над этим размышляют. Я считаю, что...

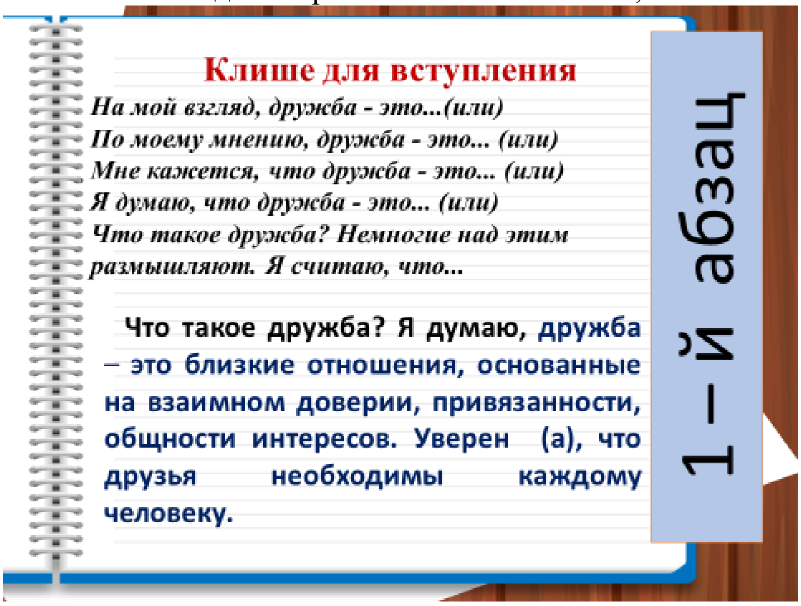

III. Работа с текстом. Итак, мы рассмотрели первую часть вашего сочинения. Для анализа мы возьмём текст притчи о светлячке.

1. Ученик, подготовленный заранее, выразительно читает текст.

(1)Солнце садилось. (2)Вокруг пахло вечерней прохладой. (3)Птицы замолчали, уступив место нашему герою. (4)Он вскарабкался на остатки трухлявого пенька, чтобы быть повыше, и запел. (5)Это был светлячок – маленькая букашечка, и пел он свою незатейливую песенку о том, что видел: прекрасную картину заката, красивое небо, зелёное море травы, серебряные слёзы росы и любовь. (6)Он пел о любви к жизни. (7)Он во всём видел любовь. (8)И хоть его вокальные данные были небогатыми, он думал, что поёт прекрасно, ведь у него было так много слушателей, они им восхищались, каждый хотел быть его другом. (9)Но глупый светлячок не понимал, что это всё лишь потому, что он обладал очень необычным свойством: в отличие от панцирей всех остальных светлячков, его панцирь не просто горел зелёным огоньком, а переливался всеми цветами радуги, как гранёный бриллиант. (10)А стоит только одному сказать, что он знаком с чудесным светлячком, который блестит, как бриллиант, то другой, конечно, решит во что бы то ни стало стать его другом, за ним третий, четвёртый и так далее, а зачем – никто не знает, просто так повелось.

(11)Однажды светлячок заметил, что его слушает белокурый мальчик, который сидит рядом в траве, повернув голову к заходящему солнцу.

(12)Светлячок до утра пел мальчику, описывая то, что видит, и придумывая всё новые и новые сравнения, а на рассвете убежал к своим друзьям. (13)Но, пропадая среди лести и восхищения, он всё же иногда прибегал на полянку, где в любое время ждал его мальчик.

(14)Время шло, безжалостно пожирая минуты, часы, дни, годы; светлячок постарел, потускнел, друзей больше у него не было, в гости его не приглашали, им не восхищались. (15)Всё было кончено, и светлячок в отчаянии побрёл на ту же полянку, где ждал его мальчик, подошёл к нему и тяжело вздохнул. (16)Мальчик это услышал и, не поворачивая головы, спросил:

– (17)Что случилось? (18)Тебя так долго не было, и я по тебе соскучился.

– (19)А разве ты не видишь?

– (20)Нет, – ответил мальчик.

– (21)Ну и ладно, – сказал светлячок.

– (22)Расскажи мне, что ты видишь, – попросил мальчик.

– (23)Что? – удивился светлячок.

– (24)Спой свою песенку. (25)Мне так нравится слушать, как ты красиво описываешь природу, небо, солнце, траву… (26)Вот бы хоть раз взглянуть на это.

(27)И тут только светлячок понял, что мальчик слепой и ему всё равно, блестит у светлячка панцирь или нет. (28)Он ему нужен даже без блеска. (29)Он ему нужен!

– (30)Давай я тебе сегодня расскажу про дружбу.

– (31)А что это такое? (32)Ты раньше не пел мне об этом.

– (33)Раньше я просто не знал, что это такое, а теперь знаю. (Притча)*

2. Вопросы классу:

- Какова тема этого текста?
- Назовите стиль данного текста. (Художественный).
- Какой тип речи использован в тексте? (Повествование).
- Какова основная мысль текста? Запишем. (всем нужны друзья. Нужно уметь отличать истинных друзей от ложных)

3. Работа в группах.

1 группа: 1-й аргумент – выбрать из прочитанного текста (цитата или № предложения). Прокомментировать.

2 группа: 2-й аргумент– вспомнить и записать пример из Вашего жизненного опыта (из художественной литературы). Оформить аргумент с использованием выразительных средств речи: эпитетов, метафор, фразеологизмов и т.д..

Что такое аргументы из жизненного опыта?

- Исторические факты
- Общественно – значимые вопросы, обсуждаемые в обществе (в СМИ)

- Высказывания известных философов, литераторов, художников…
- Высказывания специалистов в какой – то области (психологов, социологов, педагогов…).
- Примеры из читательского опыта.
- Результаты личных наблюдений (частные случаи)

4. Зачитать аргументы по группам.

Клише для аргументационной части (пишем 2 и 3 абзацы)

* Проиллюстрировать это понятие можно на примере текста (примерах из текста).

- Чтобы подтвердить сказанное, обратимся к тексту.
- В тексте (фамилия автора) можно найти пример, подтверждающий мою мысль (мой тезис).
- Предложение … подтверждает мысль о том, что …
- Примеры (слово - понятие) можно встретить и в жизни.
- В подтверждение приведу пример из жизни.

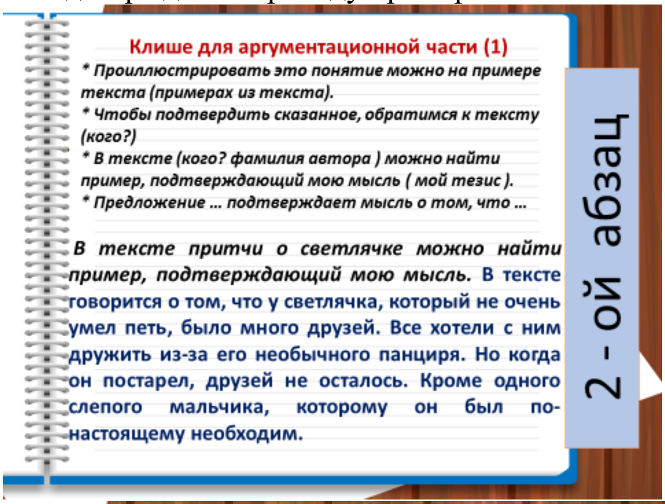

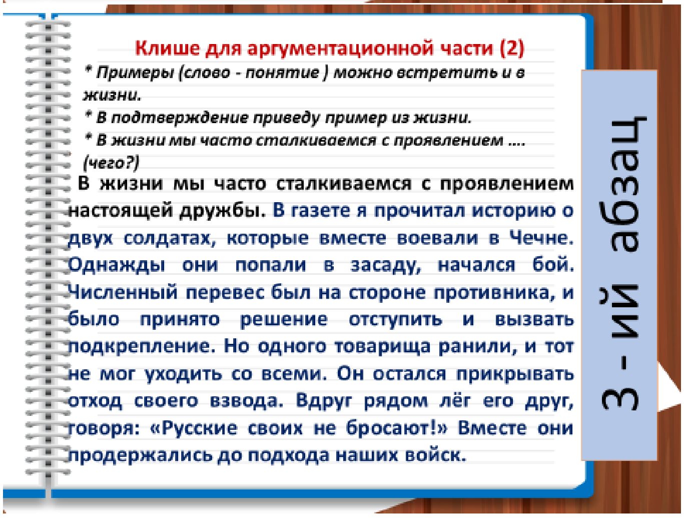

5. Учитель: Переходим к заключению, или выводу

Напомню, что вывод не должен вступить в противоречие с тезисом и аргументами.

Заключение так же, как и вступление, не должно превышать по объёму основную часть сочинения.

В чем задача заключения?   (Подвести итог, обобщить сказанное.)

Вывод должен быть логически связан с предыдущим изложением и не должен противоречить по смыслу тезису и аргументам.

Учитель: Начать заключение можно вводными словами **значит, итак, следовательно, таким образом**   или речевым клише. (пишем 4 абзац)

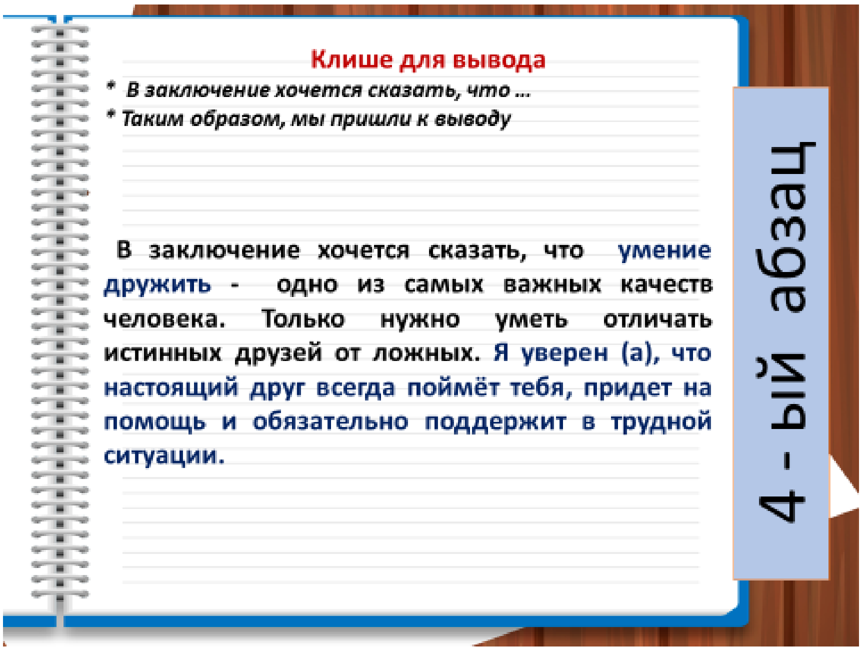

6. Слово учителя: подводя итог нашему разговору о дружбе, послушаем замечательное стихотворение русского поэта Андрея Дементьева (Читает заранее подготовленный ученик).

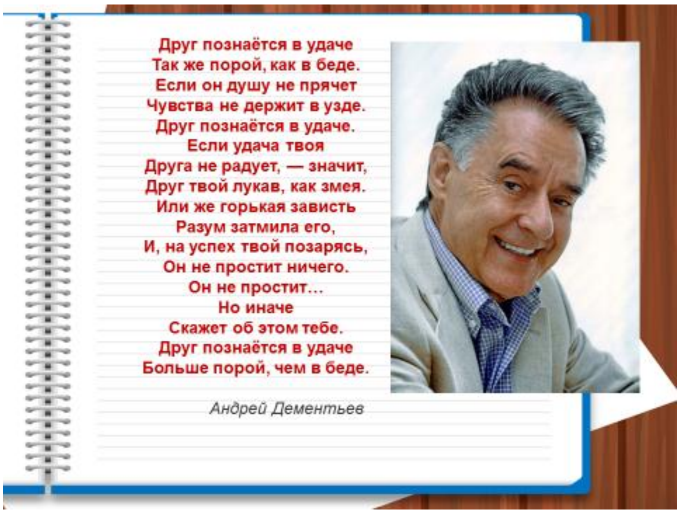

IV. Рефлексия. Итак, подведем итоги.

- Чем занимались на уроке?
- Какие навыки вы приобрели сегодня на уроке?
- Где вы сможете применить полученные знания?

V. Учитель: Домашнее задание: написать сочинение – рассуждение на тему: «Что такое дружба?» по тексту Ю.Нагибина «У меня был закадычный друг…»

Мухаметзянова Г.Ф.
МБДОУ Детский сад общеразвивающего вида №23
«Золотой колосок» г. Зеленодольск ЗМР РТ
старший воспитатель высшей квалификационной категории

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Методические рекомендации для проведения педсовета в ДОО

Форма проведения: «Деловая встреча»

Вводная часть.

Организационный момент.

Вступительное слово заведующей, старшего воспитателя

- Уважаемые коллеги! Очень рада приветствовать вас в полном составе на первом педсовете. А также разрешите мне поздравить с началом нового учебного года! Пусть он будет для нас интересным, плодотворным и успешным!

- Педагогический совет - место, где каждый член коллектива имеет право быть услышанным, где общие проблемы решаются вместе, где дается старт новым начинаниям и подводится итог уже проделанной педагогическим коллективом работы. Сегодняшний педсовет пройдет в форме деловой встречи, в ходе которой мы с вами обсудим итоги работы прошлого учебного года, познакомимся с мероприятиями и документами, координирующими деятельность нашего ДОУ в новом учебном году и, надеемся, что вдохновим педагогический коллектив на активную, творческую работу.

Основная часть.

Презентация названий групп. Педагогическая игра «Я - воспитатель».

Одна из главных задач современной системы дошкольного образования - повышение качества воспитательно-образовательной работы, создание условий для творческой самореализации личности каждого ребёнка. Уровень и характер достижений ребёнка зависят, прежде всего, от профессиональной компетентности воспитателя, его умения работать над собой, постоянно совершенствоваться профессионально. Сегодня обществу нужен воспитатель компетентный, всесторонне подготовленный, являющийся примером человеколюбия, порядочности, воспитатель, владеющий педагогическим мастерством. Повышение качества дошкольного образования находится в прямой зависимости от кадров. Набор качеств педагога-профессионала, помогающий ему обеспечивать учебно-воспитательный процесс на высоком творческом уровне, достаточно обширен. Важнейшими из них являются гражданственность и патриотизм, гуманизм и интеллигентность, высокая духовная культура и ответственность, трудолюбие и работоспособность. Главные качества педагога-мастера - человеколюбие и умение общаться с людьми. Педагогическое мастерство с технологической точки зрения - это система, основными компонентами которой являются высокая общая культура, гуманистическая направленность, профессиональные знания и умения, творчество и педагогические способности, технологическая компетентность. Важнейшей частью педагогического мастерства также являются профессиональные знания и умения. И наш педсовет направлен на совершенствование мастерства педагогов, сегодня мы имеем возможность не только узнать о деятельности коллег, но и систематизировать знания, осмыслить собственные подходы к работе.

(Делимся на две команды)

1. Конкурс. Каждый педагог должен быть и хорошим психологом.

1 команда: Систематическое, целенаправленное и планомерное восприятие объектов (Наблюдение).

2 команда: Психический познавательный процесс, состоящий в отражении прошлого опыта (Память).

1 команда: Определите тип темперамента.

У этих детей преобладает хорошее настроение. Они жизнерадостны. На положительные стимулы реагируют громким смехом, на отрицательные - громким плачем. Все внутренние переживания проявляются внешне. Эти дети с удовольствием берутся за новое дело, испытывая и проявляя при этом яркие положительные эмоции. Чувства и интересы этих детей неустойчивы. Эти дети любят шумные игры, легко переходят от сна к бодрствованию. Их легко дисциплинировать. В большей степени они отвлекаются на внешние стимулы, чем на внутренние. Поскольку чувствительность к раздражителю у них понижена, они не реагируют на замечания, сделанные тихим голосом. Речь этих детей громкая, энергичная, ее темп быстрый.

(ДЕТИ-САНГВИНИКИ).

2 команда: Определите тип темперамента. У этих детей часто меняется настроение. Эмоции имеют крайние проявления: они не плачут, а рыдают, не улыбаются, а хохочут. Очень бурно дети реагируют на внешние раздражители, они несдержанны, нетерпеливы, вспыльчивы. Дети с данным типом темперамента предпочитают подвижные игры, игры с элементами спорта, а нередко просто бегают по группе или игровой комнате. Навыки формируются у них долго и с трудом перестраиваются. Эти дети испытывают трудности в переключении и концентрации внимания, их трудно дисциплинировать. На запреты взрослых они выражают бурный протест. (ДЕТИ-ХОЛЕРИКИ).

2. Конкурс. Педагогическая ситуация.

(Каждая команда выбирает себе карточку с заданием, обсуждает и высказывает свою точку зрения. Точки зрения могут быть различные и высказаться имеют право все педагоги)

Одного из воспитанников товарищи по группе зовут не по имени, а по национальности. Ребенок постоянно плачет и не хочет ходить в детский сад. Воспитатель пытается объяснить детям, что они поступают жестоко. Тогда дошкольники начинают дразнить малыша так, чтобы не слышали взрослые. Родители возмущены поступками детей. Возникает конфликт. Какой выход из создавшейся ситуации?

2. Воспитатель подготовительной группы на родительском собрании рассказала о том, как готовить детей к обучению в школе, развивая их физически. Бабушка одного мальчика активно настаивала на том, чтобы ее внука не брали на прогулку, т. к. он часто простывает. Аргументировала она данный факт тем, что педагоги не следят, как одеваются дети, самостоятельно же в этом возрасте они этого сделать не могут. На вопрос воспитателя о том, как же Сережа будет одеваться в школе, бабушка пояснила, что она, как и в детском саду будет помогать ему в этом, для чего специально уволилась с работы. Как организовать работу с родителями Сережи?

3 конкурс. Изобразите «Модель педагога»

Вам предлагается схематично изобразить модель педагога, отметив качества, которыми он должен обладать. (Рисуют)

Подведение итогов.

Произнесите слово «МОЛОДЕЦ!»

1– тихо, громко, нежно, удивленно,

2 – иронично, восторженно, ласково, требовательно.

Хорошо! Вы, сегодня – молодцы!

Вот с такими педагогами можно идти вперед. Спасибо всем.П

Пусть любят вас воспитанники,
Пусть ценят, понимают власти,
Желаю вам здоровья, счастья,
Надежной дружеской руки.
Пусть чувство юмора у вас
Среди других преобладает.
И пусть сиянье детских глаз
Повсюду вас сопровождает.

Нагимов Ф.Ф.
МБОУ «Сизинская ООШ»
Арского муниципального района РТ
учитель физической культуры

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКА ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ

9-ый класс

Задачи урока:

1.Обучать нападающему удару.

2. Совершенствовать верхнюю прямую подачу и прием мяча в парах.
3. Выполнить контрольные упражнение: передача мяча над собой сверху; снизу нижняя подача.
4. Развивать быстроту, ловкость.

Время: 45 минут
Место проведения: спортивный зал.
Инвентарь: волейбольные мячи, в/б сетка, свисток.

Содержание	Дозировка	Организационно-методические указания
Подготовительная часть		
1.Построение. Рапорт. Сообщение задач урока. 2. Бег: а) приставными шагами правым, левым боком; б) с захлестыванием голени; в) скрестным шагом правым (левым) боком г) с ускорением Комплекс ОРУ со скакалками. И.П. – о.с., скакалка внизу руки вперёд руки вверх руки вперёд – И.П. И.П. – о.с., скакалка внизу 1 – руки вверх 2 – руки опустить за спиной 3 – руки вверх 4 – И.П. И.П. – стойка, скакалка сзади наклон вперёд, руки отводим вверх; И.П. И.П. – стойка, руки вперёд - поворот влево - поворот вправо. И.П. – стойка, скакалка вперёд руки вперёд, выпад влево И.П. руки вперёд, выпад вправо И.П.	 5-6 мин 2 раза 2 раза 2 раза 2 раза 6-8 раз 6-8 раз 6-8 раз 6-8 раз	 Перемещаться вдоль боковых линий, 1 круг – 1 серия. По одной боковой лицом, по другой – спиной вперед. Руки в стороны Осанка, руки поднимаем прямо. Скакалка сложена вдвое Руки не сгибать Спина прямая, наклон глубже, ноги в коленях не сгибаем, руки максимально отводим вверх. Спина прямая, руки прямые, пятки от пола не отрываем Осанка, прямую ногу отводим назад, спина прямая, руки вертикально. Спина прямая, выпады, ногу сгибаем в колене, руки прямые.
Основная часть (32-34 мин.)		
Передача через сетку а) с передачей над собой	 3-4 мин.	В парах перпендикулярно сетке. Высота передачи над собой -1 -1,5 м

б) после перемещения	5-6 мин.	Партнер 1 выполняет передачи партнеру 2 по сторонам, ближе-дальше. Партнер 2 перемещаясь, выполняет ответную передачу снизу первому. Следить за работой ног, выходить на мяч так, чтобы он был точно перед собой, а не сбоку или за головой.
2.Сдача контрольных нормативов – передача сверху; снизу	12-15 мин.	15 передач над собой, не выходя из круга 3,6 м; высота передачи для юношей не менее 3 м, для девушек 2 м.
3.Обучение разбегу для нападающего удара	5-6 мин.	Разбег с 3 шагов – шаг левой, правой, левой; отталкивание двумя ногами с пятки на носок, взмах руками снизу вверх, приземление на две ноги.
4. Разбег по разметке, имитация нападающего удара	5 – 6 мин.	Имитация замаха и ударного движения
Заключительная часть (2 – 3 мин.)		
Построение. Подведение итогов урока. Домашнее задание		Подвести итоги сдачи контрольных нормативов. Комплекс 4

Нигматзянова Э.Г.
Балтач районы, Алан авылы
МБГБУ “Алан башлангыч
мәктәп – балалар бакчасы”
беренче категорияле тәрбияче

ТЕАТР ЭШЧӘНЛЕГЕ АША БАЛАЛАРНЫҢ ИҖАДИ СӘЛӘТЛӘРЕН ҮСТЕРҮ

Соңгы елларда тормышыбызда, яшәешебездә бара торган үзгәрешләрнең берсе - туган халкыбызның милли мәдәниятенә, рухи дөньясына игътибар итү. Шуны искә алып, без дә балалар бакчасында халкыбызның матур сәньгате - театр белән балаларны таныштыруны, шул матурлыкны тудырырга омтылыш уятуны төп бурычыбыз итеп куябыз.

Театр нәниләрне сихри дөньяга алып керә, аларның сәләтен ачарга ярдәм итә, иҗади фикерләү сәләтен , сөйләм телен үстерә, актерлык осталыгына өйрәтә, эстетик, эмоциональ һәм әхлакый тәрбия бирә. Театраль педагогика ысулларын кулану балаларның хәтерен, игътибарын, күзаллау сәләтен, сөйләм чисталыгын, үзләренең тавышлары белән идарә итү мөмкинлекләрен , шулай ук коллективта үз үзләрен тоту, кыюлык эшләү күнекмәләрен үстерергә ярдәм итә

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның бөтен тормышы уен. Һәр бала бу тормышта үз ролен уйнарга тырыша. Уенда бала тирә-юнь турында, җәмгыятьнең законнары, кешеләрнең үзара аралашу матурлыгы турында мәгълүмат алып кына калмый, ә бу дөньяда яшәргә, үзенең мөгамәләләрен төзергә өйрәнә. Баланы дөрес уйнарга өйрәтергә, билгеле рольне сайлап алырга , шуның белән бергә тормыш тәҗрибәсе тупларга өйрәтергә театр ярдәм итә. Төрле гаиләләрдән килгән балаларны берләштерүдә, зурлар белән аралашуга өйрәтүдә, сөйләм телен үстерүдә, җәмгыятьтә үзен- үзе тота белеп, актив һәм сәләтле кеше булып үсүендә сәхнәләштерү эшчәнлегенең әһәмияте бик зур. Сәхнәләштерү уеннарында катнашып, балалар образлар, төсләр, авазлар аша тирә- юнь белән танышалар, ә сораулар балаларны уйларга, анализларга, йомгаклау ясарга мәҗбүр итә. Б у бигрәк тә әкиятләр аша башкарыла. Гаҗәеп серле, тылсымлы әкиятләр дөньясы балаларны үзенә җәлеп итеп тора. Балалар әкиятләр тыңлап, тамашалар уйнап әйләнә-тирәне танып белергә, кешеләр арасындагы үзара мөнәсәбәтләрне аңларга,тормыштагы каршылык һәм кыенлыкларны табарга өйрәнә.

Сәхнәләштерелгән күренешләрдә үзенең сәләт-мөмкинлеген сынап карау балага чиксез шатлык китерә. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар бигрәк тә тәэсиргә тиз бирелүчән була. Алар әкиятләрне сәхнәләштергәндә уңай персонажларга теләктәшлек итә, аларның хәленә керә. Бу яшьтә балаларның күзаллау һәм уйлап табу сәләте көчле, алар фантазиягә бай. Шуңа күрә дә балалар үзләре сәхнәләштереп уйнаган әкиятнең төп идеясен яхшырак аңлый. Сәхнәләштерелгән яисә сюжетлы-рольле уеннар балага үзенең сәләтен күрсәтергә дә ярдәм итә.

Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен сәхнәләштерелгән уеннар күпчелек очракта халык әкиятләренә нигезләнә. Аларда һәрвакыт яхшылыкның өстен чыгуы, барлык җан ияләренә карата шәфкатьлелек, миһербанлылык, хәйләкәрлек, наянлык балаларны җәлеп итә һәм үзләре яратып өлгергән геройларга алар охшарга омтыла.

Кече яшьтән үк баланы театр эшчәнлегенә җәлеп итү аның иҗади сәләтен активлаштыра, өлкәннәр һәм балалар каршында чыгыш ясаганда ул үзен иркен хис итәргә өйрәнә. Оялчан балаларны да активлаштыру максатыннан, уенда төп рольләрне тәрбияче әлеге балаларга бирсә, аларның да үз-үзләренә ышанычы, кыюлыгы арта. Сәхнәләштерелгән күренешләрдә даими катнашу балаларның сөйләмендәге кимчелекләрне бетерергә, әдәби сөйләм күнекмәсе формалаштырырга да ярдәм итә. Бала интонацияне дөрес әйтергә, персонажларның хисси халәтен һәм эмоциясен тамашачыларга төгәл җиткерергә өйрәнә.

Балаларны сәхнә эшчәнлегенә җәлеп итү буенча эш түбәндәге юнәлештә оештырырга мөмкин:

-кечкенәләр төркеменнән башлап кара-каршы җырлана торган халык җырлары, әйтешләр, кыска шигырьләр өйрәтү;

-курчаклар белән «сөйләшү»,

- кыска күренешләрне сәхнәләштерү;

-сәхнәләштерелгән уеннар өчен җиһазлар (курчаклар, костюмнар, декорацияләр) булдыру;

-балаларның яшь үзенчәлегенә туры килгән әдәби әсәрләр, әкиятләр табу.

Кечкенәләр төркемендә нигездә сәхнәләштерелгән уеннар оештырыла, тиз истә кала торган кыска күренешләр сәхнәләштерелә, ә өлкәнрәк төркемнәрдә уеннар һәм күренешләр катлауландырыла.

Акыл үсеше белән сөйләм теленең үсеше нык бәйләнгән. Персонажлар сөйләмен сәнгатьле итеп сөйләү өстендә эшләгәндә, баланың сүз байлыгы арта, аваз культурасы, эмоциональ интонацияле сөйләү тәрбияләнә. Башкарылачак роль баланы чиста, аңлашылырлык итеп сөйләвен таләп итә. Сәхнәләштерелгән уеннар барышында, бала персонажлар өчен кайгырта, үзен алар урынына куя, булышу ысулларын таба, яхшылык һәм явызлыкка үзенең карашын күрсәтә. Баланы төрле яктан үстерә.

Сәхнәләштерү эшчәнлеген алып барганда, һәр бала үзенең кичерешләрен, тойгыларын, теләкләрен, карашларын гадәти сөйләшкәндә генә түгел, ә чит тыңлаучылар алдында күрсәтә алырлык шартлар тудырырга һәм яшьтән үк өйрәтергә кирәк. Еш кына без киң белемле, сәнгатьле сөйләшә белүчеләрне оялчан икәнен, чит кешеләр алдында югалып калуларын күзәтәбез. Әкиятне укып бетергәч, балаларга нинди дә булса җөмләне

тәмамларга, кабатларга, эчтәлеген сөйләргә тәкъдим ителә. Аннан кечкенә хикәяләр алына. Әкренләп монологик сойләм генә түгел, ә диалогик сөйләм дә үсә. Аваз культурасы өстендә эшләнелә. Бала күп нәрсәне исендә калдыра. Аның хәтере үсә. Рольне уйный- уйный, бала әкият дөньясына кереп китә, татар телен истә калдыру җиңеләя. Сәхнәләштерү эшчәнлеге күрсәтүенчә, бала ялгышырга мөмкин, ә менә әкият герое ялгышырга тиеш түгел. Шуңа күрә балалар әкият уйнаганда, сүзләрен 2–3 мәртәбә тырышыбрак өйрәнәләр. Аларның бу шөгыльләрдән соң хәтерләре яхшыра. Яраткан геройлар балаларга үрнәк булалар.Сәхнәләштерү эшчәнлеге балаларга проблемалы ситуацияләрне чишәргә булыша- персонаж аркылы оялчанлыкны, кыюсызлыкны бетерергә, сәнгатьле итеп сөйләргә булыша. Рольне уйнау, баланы башка персонаж алдында чиста, аңлашылырлык итеп аңлатуны таләп итә. Театр бала өчен яп-якты истәлек булып кала.

Сәхнәләштерү эшчәнлеге үз алдына түбәндәге мәсьәләләрне, бурычларны куя :

-сәхнәләштерү эшчәнлегенә тотрыклы кызыксынуны үстерү;

-балаларның сүз байлыгын үстерү ;

-дөрес аваз әйтелешен тәрбияләү;

-мимика, ишарәләр, хәрәкәтләр, интонация тәэсирле чараларын кабатлау теләге тудыру.

-сәхнәләштерү эшчәнлеге курчак театры карау һәм алар буенча әңгәмә оештыру;

-уен- драматизацияләр;

-сәнгатьле итеп сөйләү күнегүләре;

Балаларның сәхнәләштерү эшчәнлеге иртәнге, кичке сәгатьләрдә, дәреснең бер өлеше булып, шулай ук аерым планлаштырылган дәрес булып та кертелергә мөмкин.

Ә менә тәрбияче үзе сәнгатьле итеп сөйләү генә түгел, күрә, ишетә белергә,актерлык, режиссерлык осталыгына да әзер булырга тиеш. Тик ул үзенең актерлык осталыгы белән оялчан баланың уйнау теләген бетереп, караучыга әйләндерергә тиеш түгел. Балалар ялгышудан куркырга, гел караучы гына яки гел катнашучы гына булырга тиеш түгел.

Рольләргә бүлгәндә төрле алымнар кулланыла:

-баланың теләге буенча роль сайлау;

-төп рольләргә оялчан балаларны билгеләү;

-карточкалар буенча рольләргә бүлү;

-парлап уйнау.

Монда ике проблема килеп чыгарга мөмкин:

1. һәр балага рольләр җитмәсә нишләргә;
2. тискәре рольләрне кем уйнар

Беренче проблеманы балаларны төркемнәргә бүлеп чишеп була. Ә икенчесен аңлатырга: әкияттә, сәхнәдә барысы да артистлар. Ә артист уңай рольне дә, тискәре рольне дә уйный белергә тиеш. Тискәре рольне уйнау күпкә катлаулырак та, һәр бала тискәре рольне дә, уңай рольне дә уйный белергә тиеш.

Сәхнәләштерү өчен сабыйләр хәленнән килерлек һәм аларга ошаган әкиятләрне сайлап алабыз. Мәсәлән: "Шалкан", "Теремкәй", "Йомры икмәк" һ.б.

Кечкенәләр белән эшләгәндә, аларның матур кастюмнарга, әкият геройларына, битлекләргә кызыкканнарына игътибар итәргә кирәк. Кием алмаштырып үзгәрү алар өчен бик күңелле күренеш. Әкренләп аларда сәхнәләштерелгән уеннарга кызыксыну уятырга, эчтәлеге зур булмаган курчак театрлары күрсәтә башларга була. Башта бу уен охшату кебек уздырыла. Мәсәлән, кешеләрнең, хайваннарның аерым гамәлләрен охшатып кабатларга тырышу. (Чыпчыклар канат кагалар, куян төлкене күреп агач астына сикерде яки батыр этәч юл буйлап атлый). Тора-бара, балаларны спектакльдәге аерым фразаларны кабатларга, курчак театрының төрле төрләре белән таныштырып, аларны кечкенә- кечкенә шигырьләр, әкиятләр өйрәнү процессына этәрәбез. Әкренләп балаларда актив сөйләм, уен осталыклары барлыкка килә.(мимика, ишарә, төрле көчтәге тавыш куллана башлыйлар) Шулай итеп, алар уен аралашу процессына күмеләләр.

Балалар спектакльләрдә бик теләп катнаша, үз рольләрен оста итеп башкарырга тырыша, төрле бәйрәмнәр вакытында әти-әниләр, әби-бабайлар алдында чыгыш ясарга ярата.

Узган елда “Уңыш бәйрәмендә” “Шалкан” әкиятен сәхнәләштереп күрсәтсәк, Яңа елда Кыш бабайның югалган бүләкләрен эзләп сәхнәләштерелгән күренеш күрсәтеп әти-

әниләребезне сөендердек. Шулай ук Габдулла Тукай әкиятләрен, татар һәм рус халык әкиятләрен бик яратып сәхнәләштерәбез.

Мин киләчәктә дә балаларның эмоциональ үсешенә, сөйләм телен үстерүдә яхшы йогынты ясаучы сәхнәләштерү эшчәнлеге өстендә эшемне дәвам итәрмен дип уйлыйм.

Нигметзянова Л.Г.
Арча районы Апаз балалар бакчасынын 1- категорияле тәрбиячесе

УРМАН КЫЗЫНДА КУНАКТА

Максат: Балаларның урман җәнлекләре турындагы белемнәрен ныгыту. аларның яшәү рәвешләре турында башлангыч белем бирү,
Тәрбия бурычы: табышмаклар ярдәмендә сөйләм телен үстерү, табигатькә сакчыл караш тәрбияләү.
Үстерү бурычы: бәйләнешле сөйләмне үстерү.
Белем бирү бурычы: хайваннарны сүрәтли белү, җөмләләрдә сүзләрне дөрес итеп төзергә өйрәтү
Җиһазлау: Урман күренеше, агачлар, чәчәкләр, уенчыклар, аудио язмада кошлар тавышы, ике төрле гөмбә (чебен, каен), бал кортлары маскалары, кәрзин, курчак, җиләкле савыт.
Эшчәнлек барышы:
I.Оештыру өлеше:
Балалар ярымтүгәрәк ясап утыралар. Тәрбияченең кулында курчак, ул матур итеп киенгән.(ул җәйге күлмәктән, башында таҗ чәчәк).
II.Төп өлеш:
Курчак кыз: Исәнмесез! Сез мине белмисез әле. минем исемем Гөлсылу. Мин җәй кызы. Сезнең янга килгәндә гаҗәпкә калдым. Тирә -як ап –ак, әйтерсең бөтен җиргә ак чәчәкләр яуган, ә шулайда да бик салкын.
Хәзер елның кайсы вакыты? Кыш. Балалар яңа елгада күп вакыт калмаган икән инде. Ә сез беләсезме, яңа ел алдыннан хикмәтле хәлләр
була, тылсымлы теләкләр дә чынга аша. Телисезме, мин сезне үзем яши торган җәйге аланга кунакка алып барам. Барыгыз да кулга кул тотышып, күзләрегезне йомыгыз.(музыка астында залга ясалган агачлар, чәчәкләр, җиләкләр, гөмбәләр куела, алар артына уенчык куян, керпе, төлке, бүре, аю, тиен урнаштырыла, уртага кәрзин куела).
Тәрбияче: Балалар, без кайда басып торабыз. Урманда!
Урманда нәрсәләр үсә? Агачлар, куаклар, чәчәкләр, җиләкләр, гөмбәләр.
Дөрес әйттегез балалар. Урманда саф һава, кошлар сайрый.(кошлар тавышы).
Әйдәгез, балалар кошлар сайравын тыңлыйк.(елаган тавыш ишетелә).
Балалар, кемдер елый бугай . барып карап килим әле. (Агач артыннан уенчык тиенне алып килә).
Балалар, тиен елый икән. Нигә елыйсың тиен дускай? (тәрбияче колагы турына китереп). Балалар тиен дусларын югалткан икән. Алар качышлы уйнаганнар, тиен гөрләп калган. Иптәшләре турында табышмак әйтсә, алар качкан җирләреннән чыгалар икән, ә тиен дуслары турында табыш- маклар белми икән.
Әйдәгез, балалар тиенгә ярдәм итик. Дуслары турында табышмаклар әйтик. Куян турында нинди табышмак беләсез?
Алгы тәпие кыска,
Чабарга ул бик оста.
Соры тунын сала да
Ак тунын кия кышка.

Тәрбияче: Менә, балалар куян турында нинди матур табышмак беләсез икән. Куянкай чык бире. Синең турыда табышмак әйттек.(чыршы артыннан куянны алып килә).
Куян нинди?
Әй, куян, куян
Кечкенә генә,
Бик йомшак кына,
Бик куркак кына.
Ике колагы озынкай гына,
Аягы җиңел мамыктай гына.

Тәрбияче: Ярый, куян, дустың янына бас.
Хәзер мин табышмак әйтеп карыйм.
Ул өстенә җәйдә, көздә.
Энәе күлмәк кия.
Шулайда аны әнисе
Йомшагым - диеп сөя.
Бу нәрсә икән? (Керпе).
Тәрбияче: Балалар, әнә анда куаклар кыштырдый, керпе бугай. Барып карыйк әле.(керпе без сине таптык).
Балалар керпене тотып буламы?
Юк, чөнки ул энәле, энәләре куянны чәнчи. Ул дошманнарыннан да шулай саклана, башын энәләре арасына яшерә.
Әйдәгез, хәзер төлке турында табышмак әйтик.
Көлтә - көлтә койрыгым
Болгый – болгый барамын.
Кетәклеккә кереп мин
Тавык - чебеш аламын.
Төлке чык чыршы артыннан.
Балалар, карагыз әле, төлке нинди?
Койрыгы озын, йомшак, борыны очлы, биле нәзек.
Балалар төлкене без әкиятләрдә күп очратабыз.ул бик хәйләкәр, бик сак йөри. Әйдәгез әле, төлке кебек йөреп карыйк.
Ә хәзер, аю турында табышмак әйтеп карыйк.
Җәен урманга патша,
Кышын кардан да аста.
Аю, син кайда?
Балалар , аю бал ашыйсым килә ди. Балны кайдан алыйк икән?
Аны бал кортлары чәчәклардән җыялар.
Әйдәгез, балалар бал кортларына әйләнеп чәчәклардән бал җыябыз.
(Бал кортлары маскалары кигән балалар очып, безелдәп йөриләр. Чәчәкләр янына чүгәлиләр, салмак кына торып әйләнәләр, балларын савытка салгандай итәләр).
Тәрбияче: Аю, менә сиңа бал, кабул итеп ал.
Аю: Рәхмәт балалар, бик тәмле булды.
Тәрбияче агач төбендәге гөмбәләргә игътибар итә. Карагыз әле, нинди матур гөмбәләр үсеп утыра. Кызыл эшләпәләре бигрәк матур. Бу чебен гөмбәсе балалар, аны ашарга ярамый, ул агулы. Тик шулайда аны өзеп
ташларга ярамый: ул авыру җәенлекләргә дару буларак хезмәт итә.
Ә менә монысы каен гөмбәсе, аны сак кына кисеп кәрзингә салыйк.
Балалар урманда йөри торгач арып та киткәнбез. Ял итеп алыйк әле.
(улаган тавыш ишетелә у-у-у, аудио язмада).
Кайсы икән бик куркыныч тавышлы, карап килим әле. Балалар без бүрене онытканбыз бит! Әй бүре, син үпкәләмә инде, без бераз арып киттек шуңа сине онытып җибәргәнбез.
Ә сез минем турында да табышмак беләсезме? Беләбез.

Сорыдыр төсе
Үткендер теше.
Урманда йөри
Ашарга эзли.
Рәхмәт балалар, чынлапта бик ачыктым мин.
Балалар, әйдәгез кәрзиндәге күчтәнәчне җәнлекләргә биреп чыгыйк.
Кишерне – куянга, гөмбәне – керпегә, чикләвекне - тиенгә, ипине- бүрегә һәм төлкегә, ә аюга бал бирдек.
Балалар, нишләптер Гөлсылу күренми әле. безнең бит кире кайтасы бар.
Әйдәгез бергәләп чакырыйк аны.
Балалар: Гөлсылу син кайда?(тәрбияче агач артыннан курчак кызны ала.
Аның кулында җиләкләр салган кәрҗин).
Гөлсылу: Мин сезне онытмадым балалар, сезгә бераз күчтәнәч әзерләдем.
Сезгә урманда ошадымы? Әйе, бик ошады.
Тәрбияче: Без урманда сак йөрдек, агачларны сындырмадык. Чәчәкләрне таптамадык, өзмәдек. Бик күп җәнлекләр белән таныштык, күп нәрсәләр белдек.

III. Йомгаклау:

Гөлсылу: Балалар урман җәнлекләре сезне бик мактадылар. Сез урманда үзегезне бик тәртипле тоткансыз, урман җәнлекләренә булышкансыз . Алар турында бик күп табышмаклар да беләсез икән. Шуның өчен менә сезгә урман күчтәнәче - җиләкләр.
Күзләрегезне йомыгыз .(музыка астында агачлар, җәнлекләр юкка чыга).
Тәрбияче: Менә балалар, без кайтып та җиттек. Әле кышкы урманга да сәяхәткә барырбыз. Гөлсылу сезне бик ошатты. Хәзер кулларыгызны юып урман күчтәнәчләреннән авыз итегез.

Нигметзянова Л.Г.
Арча районы Апаз балалар бакчасынын
1- категорияле тәрбиячесе

ПРОЕКТ ЭШЕ

Уртанчылар төркеме.
Тема: «Кышлаучы кошлар».
I.Кереш өлеш:
Хәзерге заман шартларында мәктәпкәчә яшьтәге балаларда экологик тәрбия бирү проблемасы үзенең актуальлеген югалтмый.
Мәктәпкәчә яшьтәге балаларда экологик белем бирү әһәмиятле урын алып тора.бу чорда бала интенсив үсеш чоры үтә. Күпчелек балалар
табигать белән сирәк аралаша. Табигый шартларда мәктәпкәчә яшьтәге балаларда экологик белем бирүдә практик, эзләнүчән эшчәнлек зур
роль уйный. Баланың танып белү күнекмәсе үсеш ала. Ул күзәтергә, эшне планлаштырырга, эшнең нәтиҗәсен күрә белергә, чагыштырырга, коллективта эшләргә өйрәнә. Шуңа күрә, безнең бу проектта катнашу балаларның кышлаучы кошлар турында алган белемнәрен һәм күзаллауларын баетырга , үстерергә ярдәм итә.
II.Төп өлеш:
Проектның экологик базасы : әңгәмә, матур әдәбият, күзәтү.
Максат: балаларда тереклек иясенә карата яхшылык тәрбияләү, кошлар һәм табигать турында кайгыртучанлык, яхшы мөнәсәбәттә булуларын тәрбияләү,балаларның иҗади һәм танып белү сәләтләре өчен шарт лар тудыру.
Проект эшенең бурычлары:

1. Балаларны кошлар тормышы белән таныштыру,кыш көне кошларны күзәтү һәм көнкүрешен өйрәнү.

2. Балаларның җир йөзендә яшәүче кошлар турында күзаллауларын ныгыту.(Һавада оча ала, тән төзелеше нинди булуларын.
3. Бирелгән объектны гади ысул белән күзәтергә өйрәтү.
4. Балаларны кошлар турында кайгыртырга өйрәтү
5. Кошларга ярдәм итү теләге тәрбияләү.
6. Кошлар тормышына кызыксыну уяту.

Проектның этаплары:
“ Кышлаучы кошлар” темасы буенча белем бирү эшчәнлеге.
Әти- әниләрнең һәм балаларның җимлекләр ясау эшчәнлеге.
Схемаларга таянып предметлы картиналар буенча хикәя төзү.
Җимлек янына килүче кошларны күзәтү.(тышкы билгеләрен, кайда булырга яратуларын һава торышы һәм кошлар арасында бәйләнеш тудыру.

Әзерлек этабы:
Әти- әниләр белән материаллар әзерлибез
“Кышлаучы кошлар”, “Җимлек янында канатлы дуслар” темасы буенча тәкъдимнәр.
“Без кошларның дуслары” дигән темага күрсәтмә материаллар сайлау буенча эзләнүле эш алып бару.
Матур әдәбият әсәрләрен уку.
А.Н.Толстой “Саескан”, А.Снигирев “Кошлар һәм хайваннар кышка ничек итеп әзерләнә? “ В.Бианки “Җимлек янына кем очып килде?”
Төп этап:
Кул бармакларга гимнастика үткәрү “Санап кара”.
Дидактик уеннар: “ Тасвирлап күрсәт, кем икәнен әйтәм”, “ Кем белә шул дәвам итә?”, “ Кем ничек тавыш бирә?”, “Очты-очты кошлар очты”.
Татар халык иҗаты белән таныштыру: (табышмаклар әйтү,сынамышлар, тизәйткечләр).
Әңгәмәләр үткәрү.
“ Кыш көне кошларга ничек ярдәм итәргә?
“ Кышлаучы кошларны нәрсә белән тукландыру”
Трафарет ярдәме белән кошларны кәгазь битенә төшерү,буяу китаплары куллану, рәсем ясату)
Хәрәкәтле уеннар өйрәтү:
“Кошлар ояда”, “Чыпчыклар һәм песи”, “Күчмә кошлар”, “ Ябалак һәм чыпчыклар”, “ Казлар- казлар”.
Уен күнегү: “Каргалар”, “ Бу нинди кош”,
Өстәмә материаллар белән баету:
Өстәл уеннары, методик әдәбият куллану, демострацион материаллар, аудио язмалар куллану.
Килеп чыккан нәтиҗә:
Кышлаучы кошларны танып белү һәм исемнәрен әйтү.
Тәрбияче әйткән бремнәрне үтәгәндә, сорауларга җавап биргәндә,уен эшчәнлегендә, күрсәтмә материал сайлаганда кышлаучы кошлар турында белемнәрен арттыру.
Тере һәм тере булмаган табигатькә карата кызыксыну, мәрхәмәтлек тәрбияләүне үстерү.
Схемаларга таянып кыш көне кошлар турында хикәя төзү.
Кошларның файдалы якларын белү һәм әйтү.
Соңгы этап:
“ Кошлар безнең бакчада “ дигән фото альбом карау.
Төзү, ябыштыру, әвәләү һәм рәсем ясау буенча баларның эшләре.
Төрле материалдан җимлекләр ясап элү.
“Кыш көне кошларны ашатыгыз” дигән плакатлар элү.
Кошлар турында альбомнар карау, табышмаклар әйтү, шигырьләр сөйләү.
Көтелгән нәтиҗә:

Балалар кошлар арасында бер-берсенә охшаган кошлар, бик матур кошлар бар икәнлегенә игътибар итәләр. Алар күзәтергә өйрәнәләр, кошларга карата кайгыртучанлык һәм кызыксыну теләге уяту.
Кошлар турында җырлар өйрәнеп җырлау.
Җир шарында кошларның 9000 төре бар. Россиядә аларның 760 төре билгеле.
Кышлаучы кошларның күп төрлелеге:
Кошлар – җылы канлы тереклек ияләре. Аларның тән температурасы 41 градус тәшкил итә.
Кышлаучы кошларның исемнәрен әйтү:
Кызыл түш: кечкенә кош, канатлары кара, койрык очы ак, аркасы һәм муены көрән, туше кызыл. Урманда яши, бакча. паркларда очрый.
Орлыклар, бөреләр,үрмәкүчләр белән туклана.
Кышлак: ерткыч кош, койрыгы аксыл, киң кара сызыклы, күкрәге матур.
Ачык тирәлектә яши, кыш көне басуларда.
III. Йомгаклау.
Кошлар турында сөйләү, кешеләргә нинди файда китерүләрен, урман- нарны саклауларын. Бездә кышларга калган яки суык яктан очып килгән кошларны кышлаучы кошлар дип атауларын әйтү. Болар: карга, песнәк , көртлек, миләш чыпчыгы һ.б. Болар кыш көне агачларның җимешләре, орлыклары, бөреләре белән тукланалар. Без көн саен кыш көне җимлек янында төрле кошларны күреп беләбез. Ләкин урманда яшәгән, без күрә алмаган кошларда бар. Бу урман тавыгы, көртлек, кышлак һ.б.
Кышлаучы кошлар суыктан курыкмыйлар, ә үзләренә азыкны суык , карлы кышта табарга тырышаллар. Ләкин кыш көне аларга бик авыр, бигрәк тә кечкенә кошларга. Шуңа күрә аларга булышырга кирәк.
Моның өчен аларга җимлекләр ясап аларны ашатырга,тукландырырга кирәк. Кошлар безгә бик кирәк, алар безнең канатлы дусларыбыз һәм без алар өчен кайгыртырга тиешбез. Күп очракта без кечкенә дуслары- бызга игътибар итмибез, алар белән якыннанрак танышкач, кошларның бик күп файдалы яклары, табигатебезгә иң зур файда китерүләрен аңлыйбыз. Кошларны яклау һәм саклау безнең иң зур бурычыбыз булып тора.

Нуриахметова Р.А.
Филиал МБОУ –Арской
гимназии №5- «Большеверезинская НОШ»
учитель начальных классов

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ ПОВЫШЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ФГОС

Сегодня любая школа находится в условиях модернизации образования, поэтому каждому учителю необходимо отмечать те преобразования в обществе, которые диктуют необходимость формирования творчески активной личности, способной эффективно и нестандартно решать жизненные проблемы. В настоящее время все более актуальным в образовательном процессе становится использование в обучении приемов и методов, которые формируют умения самостоятельно добывать новые знания, собирать новую информацию, выдвигать гипотезы, делать выводы и умозаключения. Об этом идет речь и в Федеральном государственном образовательном стандарте начального общего образования, где обозначены личностные характеристики выпускника начальной школы.
В соответствии со стандартом на ступени начального общего образования осуществляется формирование основ умения учиться и способности к организации своей деятельности – умение принимать, сохранять цели и следовать им в учебной деятельности, планировать

свою деятельность, осуществлять ее контроль и оценку, взаимодействовать с педагогом и сверстниками в учебном процессе.

Первые шаги в самостоятельную жизнь ребенок делает в школе. И результат его труда, как правило, зависит от личности учителя, от его энтузиазма, знаний, способности увлечь воспитанников творчеством.

Сегодня необходимо гармонично сочетать учебную деятельность, в рамках которой формируются базовые знания, умения и навыки, с деятельностью творческой, связанной с развитием индивидуальных задатков учащихся, из познавательной активности, способности самостоятельно решать нестандартные задачи.

Развитие детского творчества в первую очередь зависит от чуткого, тактичного, всё понимающего учителя, его творческого потенциала. Поэтому перед учителем любой ступени и любого предмета стоят следующие задачи: замечать любые творческие проявления учеников; создавать условия для развития творческих способностей на уроках и во внеклассной работе. Неестественное слово ребенка, открытый диалог на уроке, свободная мысль являются непременным условием детского творчества. Научить маленького школьника ясно и грамматически правильно говорить, обладать хорошо поставленным голосом, излагать собственные мысли в свободной творческой интерпретации в устной и письменной форме, уметь выражать свои эмоции разнообразными интонационными средствами, соблюдать речевую культуру и развивать у него умения общаться – сложное и кропотливое дело, требующее от учителя напряженного труда, а главное – эффективно действующего подхода к развитию речи в самом широком пони-мании, его организации и корректировки. Стараться, чтобы язык ребенка начальных классов как можно реже заплетался, сделать так, чтобы его мысли «не выскакивали растрепанными и полуодетыми», научить наслаждаться красотой устного и письменного слова, почувствовать его истинный смысл в наше время особенно необходимо по многим причинам. Сегодня дети сплошь и рядом увлечены боевиками, детективами, фантастикой, ложными кумирами и понятиями, что зачастую порождает агрессивность, жестокость, культ насилия. Именно поэтому так важно вызвать интерес к родному слову, правильно научить своего маленького ученика слушать, говорить, сочинять, писать. Как ребенку успешно развивать свою речь, речевое творчество? Как реализовать потенциал его речевых возможностей, побудить к созданию самых простых рассказов, стихов, сказок? Что посоветовать родителям, чтобы их дети и после школы сознательно стремились к творческому самовыражению в слове. Сложные вопросы, ответом на которые, очевидно, должна быть продуманная, без занудства и скуки, система работы, которую мы, учителя, могли бы предложить своим ученикам. Каждый ребенок по своей природе – творец, мечтатель и фантазёр. Предоставь мы ему больше света, радости и интереса – и наполнится мир понятных детских слов, образов, живой речи. Урок чтения, как никакой другой, подходит для открытого диалога. В первые годы обучения в школе ребенок учится ориентироваться в речевом потоке, различать звуки и буквы, отличать текст от набора предложений, приобретать навыки правильного и осознанного чтения. Знакомство с литературой начинается с первых уроков обучения грамоте, на которых я использую различный стихотворный материал о звуках и буквах.

Вот два столбика наискосок,
А между ними – поясок.
Ты эту букву знаешь? А?
Перед тобою буква А.
(С. Маршак)

Т в антенну превратилась
И на крыше очутилось.
(А. Шибаев)

С помощью считалок, чистоговорок и скороговорок ученики знакомятся с понятием «рифма».

Ша-ша-ша –
Мама моет малыша.

Та-та-та –
У нас в доме чистота.

Ученикам по силам и предлагаемые ниже творческие задания на подбор рифмы.
В нашем доме на окошке
Сидят серенькие _______.

Мишка плачеи и ревет:
Просит пчёл, чтоб дали _______ .

С большим удовольствием учащиеся выполняют задание, в котором надо продолжить стихотворение, например:
Весна, весна на улице,
Весенние деньки.
Выполняя это задание, ученики придумали следующие варианты продолжения стихотворных строк.
Шумят, звенят, играют
    Весною ручейки.
Пора, ребята, прятать
И лыжи, и коньки!
Как много, много радости
Нам принесли они.

Такие задания помогают выявить детей, склонных к интеллек- туальному творческому труду, способных к стихосложению.

Позже при работе с литературным текстом на уроках чтения младшие школьники учатся понимать тему и содержание произведения, определять последовательность, причинность, смысл описываемых событий, выражать свое отношение к героям, их поступкам, проявлять эмоциональную отзывчивость к происходящему, пересказывать текст с творческой обработкой.

Правильно организованный процесс чтения включает в себе труд и творчество читателя: читая, он активно реагирует на поступки героев, даёт им оценку, соотносит, сравнивает со своими поступками и действиями, воссоздает их в своем воображении, участвуя в сотворчестве.

Сначала проводится подготовка к восприятию текста. Она носит характер предварительной ориентировки. Учащиеся читают ключевые слова и словосочетания, название произведения, фамилию автора, записанные на доске, рассматривают иллюстрации и делают предположение о содержании текста. Работа в процессе чтения направлена на осмысление текста на уровне содержания. Текст читается по предложениям, абзацам, частям. По ходу чтения задаются вопросы для первоначального восприятия и понимания прочитанного.

На третьей ступени работы с текстом необходимо достижение понимания на уровне смысла. Здесь формируется умения понимать, запоминать и воспроизводить прочитанное. С помощью этих умений осуществляется глубокое, полноценное восприятие произведения. Учащиеся выполняют и творческие задания – иллюстрирование, словесное рисование, придумывание продолжения, составление диафильма, инсценирование.

Такой «трехступенчатый процесс» работы над произведением позволяет построить урок чтения таким образом, чтобы выявление знаний и обучения сливались в единый процесс, а изучение нового строилось на жизненный опыт маленького читателя.

По мере накопления читательского опыта ученики активнее вступают в диалог с учителем и друг другом.

За тридцать лет работы в школе у меня уже накоплен большой опыт. Но так как наша жизнь не стоит на месте, поэтому и школа должна постоянно двигаться в ногу со временем. И учитель должен искать новые формы, приемы и методы в обучении и воспитании младших школьников.

Так как я работаю над проблемой: развитие творческих способностей учеников, я разработала много разных заданий для этой цели, которые постоянно использую на всех уроках. Это разные виды упражнений по чтению, сочинения не только на уроках языка и литературного чтения, а также на уроках математики, разные виды работы над текстом.

Продолжая работать над этой проблемой, я заинтересовалась технологией «Развитие критического мышления». Потому что эта технология нацелена на то, чтобы ученики мыслили критически – это значит были любознательными, использовали стратегию исследований, а также работали, сотрудничая с другими. Эта технология нацеливает учителя на постоянное творчество.

Я, конечно, еще сама изучаю эту технологию, но ужу пробую некоторые моменты и на уроках, особенно работу с вопросами. Она заставляет учителя видеть другой подход к ребенку: «Ребенок – человек, я уважаю в нем личность, я считаюсь с его желаниями и потребностями, я допускаю за ним право на независимость. Он такой же, как и я, но другой. Мы люди».

В работе я ставлю перед собой задачу: не только дать учащимся первые представления и понятия в области языка, математики, природоведения, но и формировать у школьников общелогические мыслительные умения, так как интеллект человека в первую очередь определяется не суммой накопленных знаний, а высоким уровнем логического мышления. Школьники к моменту перехода в среднее звено должны сравнивать, анализировать, обобщать. Все это не только способствует более прочному усвоению знаний и всестороннему развитию детей, но и поможет им в будущем решать трудные, нестандартные задачи, работать творчески.

Для развития логического мышления использую разнообразные упражнения и игры.

Вот некоторые из них, которые использую на уроках русского языка.

Игра «Зашифрованное слово» – формирует такие мыслительные процессы, как анализ и синтез.

Задание. Из каждого слова взять только первый, второй, последний слог и записать полученное слово.
Предлог, логово, железо, низина, енот (предложение) – по первому слогу;
Пуговица, молоток, лава (голова) – по второму слогу;
Колесо, село, панама (солома) – по последнему слогу;
Сапоги, парашют, фантазия (сарафан) – найти самим спрятанное слово.
Зашифровать можно новые словарные слова, название темы.

Упражнение «Волшебный ряд букв».

Дается любой ряд букв, с которым можно выполнить несколько заданий.
Задания могут предлагать сами дети.

Н а п р и м е р: а, б, о, и, к, л, е, п, т.
Задания:
а – деление на группы (гласные – согласные);
б – составление слов из букв (пила, лупа, лоб…);
в – записать буквы в алфавитном порядке;
г – найти лишнюю букву, ориентируясь на новое слово (лишняя буква п, ее нет в слове библиотека);
д – составить предложение или текст, чтобы слова в нем начинались на данные буквы. (Алёша быстро обводил и красил листья. Ему помогали товарищи.)

Игра «Выбывание слов» – игра учит сравнивать, анализировать, рассуждать.
Задание. На доске дается ряд слов. Ученики должны найти то слово, которое отличается от остальных слов, объяснить, почему оно лишнее, и убрать его из ряда.

Н а п р и м е р:
гонит, ловили, кричит, выбросил, нагревает, встречает.

а – ловили – единственный глагол множественного числа;
б – выбросил – единственный глагол прошедшего времени;
в – нагревает – глагол с приставкой;
г – встречает – глагол 1 спряжения;
д – гонит – глагол-исключение.

Составление предложений – развивает способность устанавливать связи между предметами и явлениями, творчески мыслить, создавать новые целостные образы из разрозненных предметов.

Предлагается несколько слов, не связанных между собой по смыслу.
Задание. Составить как можно больше предложений, которые бы обязатель-но включали все эти слова.

Н а п р и м е р:
Река, ручка, собака.

Ученики составили такие предложения.
Ученик взял ручку и нарисовал собаку у реки. Собака схватила ручку и по-бежала к реке. На берегу реки Слава потерял ручку, а собака ее нашла.

Упражнение «Поиск общих свойств» – учит вскрывать связи между предметами, а также усваивать существенные и несущественные признаки предметов.

Даются два слова, мало связанных между собой.
Задание. Назвать как можно больше признаков для этих предметов.
Н а п р и м е р:
шкаф и лодка – сделаны человеком, сделаны из дерева, имеют вмести-мость…

Игра «Составь цепочку» – учит сравнивать, находить общие и различные свойства предметов.

Даются два слова.
Задание. Назвать предметы, которые являются как бы переходными мостиками от первого слова ко второму.

Н а п р и м е р:
лес – пирог; доска – синица.
О т в е т ы:
лес – земляника – начинка – пирог;
доска – кормушка – семечки – синица.

Упражнение «Дай определение» – учит четкости и стройности мыш-ления, умению фиксировать существенные признаки предмета, позво-ляет детям освоить такую сложную мыслительную операцию, как вы-явление отношений «род – вид» между понятиями. Это упражнение лучше проводить коллективно.

Задание. Заполнить пропуски в предложении.

Н а п р и м е р:
Корень – это часть слова, которая ________________________________.
Орех – это ____________ , у которого __________________.
_______________ – это посуда для хлеба.

Игра «Вырази мысль» – развивает речь, учит выражать свои мысли, четко и точно передавать чужие мысли.

Предлагается несложная фраза.
Задание. Необходимо предложить несколько вариантов передачи этой же мысли, но другими словами. При этом ни одно из слов данного предложения не должно использоваться в новых предложениях и при этом не должен искажаться смысл высказывания.
Н а п р и м е р:
Птицы полетели на юг.
О т в е т ы:
Пернатые друзья отправились в дальние страны. Журавли спешат в теплые края.
Н а п р и м е р:
Дятел громко стучит по дереву.
О т в е т:
Далеко слышится стук «лесного доктора».

Представленные упражнения, игры вызывают у детей большой интерес. А интерес порождает желание познать мир и самого себя.

Литература.

1. Концепция духовно- нравственного развития и воспитания личности гражданина России. Проект (А. Я. Данилюк, А. М. Кондаков, В. А. Тишков) // Вестник образования.- № 17. - сентябрь 2009. Официальное справочно-информационное издание Министерства образования и науки Российской Федерации

Петрова О.Л.
МБДОУ «Детский сад общеразвивающего вида № 3 «Солнышко»
г. Кукмор» Кукморского муниципального района Республики Татарстан
педагог-психолог

ПУТЕШЕСТВИЕ ЗА РАДОСТЬЮ, ХОРОШИМ НАСТРОЕНИЕМ И КРАСОТОЙ

(в старшей группе с использованием инновационных технологий)

Цель:
1. Развитие эмоциональной сферы детей дошкольного возраста.
Задачи:
1. Расширять представления детей об эмоции радость, формировать положительные чувства и эмоции через улыбку.
2. Закрепить умение узнавать, показывать эмоции, словесно обозначать и адекватно реагировать на них.
3. Способствовать сплочению детского коллектива и установлению положительного эмоционального настроя в группе.

Ожидаемые результаты: дети научатся понимать свое и окружающих людей эмоциональное состояние, научатся выражать собственные эмоции и управлять своими эмоциями и чувствами.

Материал: разноцветные камешки, игрушечные кастрюли, маленькие фигурки, деревья, цветы, бусинки, диск с записью спокойной музыки, «Сухой душ», мимио, песочница, пульверизатор, бумажные цветы, красочно - оформленный зал.

Форма занятия: подгрупповая

Продолжительность занятия – 25 минут

Предварительная работа:

- повторение правил безопасного поведения при работе с песком.
- закрепление приемов для игр с песком.

Ход занятия

I Вводная часть

Организация детей: Дети сидят в кругу на ковре.

Приветствие

Психолог: Здравствуйте, ребята! Как я рада Вас видеть! Вижу, вы все улыбаетесь. Ребята, а почему люди улыбаются? (Ответы детей: получили подарок, день рождения, похвалили, купили платье, солнцу, хорошее настроение) Правильно, люди улыбаются, когда у них хорошее настроение.

Беседа «Продолжи предложение»

Психолог: Давайте поиграем в игру «Продолжи предложение»:

Когда я радуюсь, я … (улыбаюсь, прыгаю, смеюсь, танцую, пою…)

Я радуюсь, когда вижу ... (подарки, мамино лицо, торт, сладости, клоуны…)

На, что похожа радость?... (радуга, полукруг, луна, на праздник)

Молодцы, ребята!

II. Основная часть.

Психолог: Если вы хотите, чтобы у вас было много друзей, улыбайтесь. Вот у меня много друзей. Познакомьтесь, это Смурфик. Давайте мы Смурфику улыбнемся, а в ответ он улыбнется нам. Познакомьтесь - это моя лучшая подружка – Машенька! А это мой друг – Карлсон, улыбнемся ему в ответ. А вы узнали мою подружку? Да, это - Роза Барбоскина. Она тоже вам в ответ улыбнулась! А это мой друг Крошка Енот. Давайте, мы тоже улыбнемся ему. Крошка Енот, улыбнись. Ой, ребята, он нам не улыбается. Давайте, попытаемся его развеселить. (Дети строят рожицы, говорят комплименты, дарят воздушный поцелуй, но он не улыбается). Что же с тобой случилось, Крошка Енот?

Крошка Енот: Жил я на красивой поляне. Но тут налетела Злюка и украла с нашей поляны радость, хорошее настроение и красоту. Поэтому, мне очень грустно. Пожалуйста, помогите вернуть моей поляне радость, хорошее настроение и красоту.

Психолог: Мы поможем Еноту? А что мы сделаем? (мы добудем радость, хорошее настроение и красоту). Правильно ребята, и отнесем их на поляну к Еноту. Но прежде, чем мы отправимся в путешествие, я хочу вам подарить волшебные браслеты. Они обязательно нам пригодятся. Отправляемся в путь и возьмем с собой 3 мешочка, чтобы наполнить их радостью, хорошим настроением и красотой.

Психогимнастика:

Руки кверху поднимаем,
А потом их опускаем,
А потом тихонько встанем
Встали прямо, руки вбок,
Влево — вправо поворот.
Все, закончили. Ура!
В путешествие пора!

Ребята, давайте за мной.

Посмотрите, перед нами две тропинки**.** У кого браслеты голубого цвета, идите по голубой тропинке , а у кого желтые браслеты идете по желтой тропинке.

Первая остановка «Островок хорошего Настроения»

Психолог: Добро пожаловать на островок хорошего Настроения.. Что вы здесь видите? (цветные камушки) А ваше настроение какого цвета? (ответы детей). Чтобы взять с

собой мешочек хорошего настроения, мы должны его приготовить. Давайте мы с вами сварим настроение. Возьмите кастрюли и начинаем готовить.

Сегодня мы будем варить настроение

Положим чуть-чуть озорного веселья,

5 штук баловства.

Они синего цвета.

7 штук желтой доброты

5 штук доброй зеленой шутки

И станем все это варить 3 минутки.

Там у нас не варенье!

Там наше хорошее настроение!

Ребята, что вы положили в настроение? (мы положили доброту, шутку, 5 штук баловства). Вот, оказывается, из чего состоит настроение.

Молодцы, ребята! Заполните, пожалуйста, мешочек хорошим настроением. Один мешочек мы заполнили. Продолжаем свой путь.

2 Вторая остановка «Берег Радости»

Психолог: Добро пожаловать на берег Радости! Как здесь радостно! Ребята, что для вас радость? (море, солнце, подарки). Посмотрите, есть ли на этом берегу то, что вас радует? (да) Для меня радость – это подарок. А для тебя? (ответы детей). Второй мешочек мы с вами тоже заполнили. Давайте поблагодарим берег Радости за то, что подарил нам свою радость и продолжим наш путь.

Третья остановка «Полянка Красоты»

Психолог: Добро пожаловать на полянку Красоты! Ребята, что такое красота? (красивые цветы, радуга, солнце). На этой полянке растут красивые цветы. Но они показывают свою красоту только во время дождя. Давайте, побрызгаем на цветок воду. (Он раскрывается. Тут гусеница). Так цветок нам дарит свою красоту. Давайте возьмем этих гусениц и положим в мешочек красоты. Вот и третий мешок мы заполнили. Отправляемся дальше!

Четвертая остановка «Поляна Крошки Енота»

Песочная терапия.

Психолог: Ребята, посмотрите, мы наконец дошли до поляны Крошки Енота. Вам нравится эта поляна? (нет) Почему? (грустно, везде песок) Что мы будем делать? (будем разукрашивать). А в этом нам помогут наши мешочки хорошего настроения, радости и красоты. Вы разукрашивайте эту поляну мешочком радости и мешочком хорошего настроения. А я открою мешочек красоты. (из него вылетают бабочки) Ребята, посмотрите пока мы шли наши гусенички превратились в красивых бабочек и взлетели над нашей поляной. (Звучит музыка «От улыбки») А вот эта поляна вам нравится? Почему? (ответы детей)

Рефлексия детей.

Психолог: От такой красоты появилась даже радуга. Если мы пройдем через эту радугу, то сразу попадем в детский сад.

III. Заключительная часть.

Психолог: Вот и вернулись мы в наш детский сад. Давайте посмотрим, Крошка Енот не заулыбался? (Улыбается)

Крошка Енот: Спасибо, вам ребята, вы вернули на нашу полянку радость, красоту и хорошее настроение. И теперь я всегда буду улыбаться.

Психолог: Вам понравилось наше путешествие?

Что особенно запомнилось в нашем путешествии?

Молодцы, ребята! Я желаю вам хорошего настроения, и чтобы вы всегда улыбались.

Ребята, ну что ж пора прощаться. До свидания! Надеюсь, мы с вами совершим еще немало интересных путешествий!

Рахимзянова З.Н.
МБДОУ «Карелинский детский сад общеразвивающего вида»
Балтасинского муниципального района Республики Татарстан
воспитатель по обучению русскому языку
первая квалификационная категория

НА ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ К ЧЕБУРАШКЕ

Вид дидактического материала: **разработка образовательной деятельности по русскому языку в старшей группе**

Тема: «На день рождения к Чебурашке» (в рамках темы «Игры и игрушки» по УМК С.М.Гаффаровой и др. «Изучаем русский язык»).
Цель: повышать интерес к изучению русского языка посредством использования УМК по обучению русскому языку и мультимедийных средств обучения.
Задачи:
<u>Развивающие:</u> развивать познавательную и речевую активность, мышление, память.
<u>Воспитательные:</u> воспитывать дружеские взаимоотношения, вежливость.
<u>Образовательные:</u>
Лексика: активизировать словарь детей названиями игрушек, глаголами, словами, обозначающими признаки предметов (цвет, размер (большой, маленький); ввести слова: «день рождения», «подарки», «дарить».
Фонетика: вырабатывать произношение звука [ч’] в словах.
Грамматика: - вырабатывать умения и навыки понимать предложения с вопросительными словами кто?, что?, из какого?, почему?, сколько?, где? и отвечать на них;
- формировать умения и навыки образовывать и употреблять в речи формы винительного падежа имён существительных и формы родительного падежа личных местоимений с предлогом «у»;
- упражнять в построении грамматических конструкций типа: «Мне нужен мишка», «Я подарю куклу»;
- упражнять в употреблении форм единственного и множественного числа имён существительных, в образовании словосочетаний с ними, употребляя союз «и».

Наглядные пособия и атрибуты:
1. Картинки: оранжевые и зелёные конверты (по количеству детей) с изображениями игрушек в единственном и множественном числах.
2. Игрушки: большие и маленькие игрушки разного цвета для игры в «Магазин».
3. Видеоматериалы: видеописьмо от Чебурашки; слайды «Город Москва»; «Поезд»; «Мячик»; «Дети бегут»; «Эпизоды из мультфильмов «Кто сказал «мяу?»», «Два весёлых гуся», «Кошкин дом», «Чебурашка и крокодил Гена».
4. Аудиозаписи: запись мелодии песни «Каравай».
5. Мультимедийная техника: проектор, экран, ноутбук.
6. Рабочая тетрадь: «Изучаем русский язык» для детей 5-6 лет (тема «Игры и игрушки», задание №1, стр. 4).

Интеграция образовательных областей: речевое развитие, социально-коммуникативное развитие.

Ход образовательной деятельности:

I. Организационный момент.
Воспитатель: Здравствуйте, ребята! Доброе утро! Я очень рада видеть вас!
Дети: Здравствуйте! Доброе утро!
Игра «С добрым утром!»
С добрым утром, глазки! Вы проснулись?
С добрым утром, ушки! Вы проснулись?

С добрым утром, ручки! Вы проснулись?
С добрым утром, ножки! Вы проснулись?
С добрым утром, солнце! Мы проснулись!

II. Получение видеописьма.

Воспитатель: Ребята, на электронный адрес детского сада пришло видеописьмо. Оно адресовано вам. Давайте посмотрим, что и кто нам пишет.

Просмотр видеописьма: «Здравствуйте, девочки и мальчики! У меня сегодня день рождения. Я, Чебурашка, приглашаю вас к себе в гости. Приходите. Я буду очень рад вас видеть. До встречи».

Воспитатель: Ребята, пойдём на день рождения к Чебурашке?

Дети: Пойдём!

Слайд «Город Москва»

Воспитатель: Чебурашка живёт в городе Москва. Москва – это столица нашей страны России. Город Москва находится далеко. Пешком туда мы не сможем добраться. Нам нужен транспорт. На чём мы быстрее доедем: на автобусе, на велосипеде или на поезде?

Дети: На поезде.

Воспитатель: Поехали.

Слайд «Поезд»

Игра «Поезд».

Вагончики зелёные бегут, бегут, бегут,
Че-че-че-че-че-че.
А круглые колёсики: тук-тук-тук-тук-тук-тук.

III. Основная часть. Выполнение заданий на остановках.

Слайд «Эпизод из мультфильма «Кто сказал «мяу»?»

Воспитатель: Кто нас встречает на этой остановке?

Дети: Щенок.

Воспитатель: Из какого мультфильма этот щенок?

Дети: «Кто сказал «мяу»?

Воспитатель: Правильно, молодцы. Щенок предлагает поиграть с картинками. Девочки, возьмите оранжевые конверты. Мальчики зелёные.

Дети берут конверты. Внутри конвертов – по 2 картинки с изображением игрушек в единственном и множественном числах.

Воспитатель (достаёт из своего конверта картинки): У меня шарик и мячики. А у тебя, Алина, что?

Алина: У меня кубики и мячик.

Аналогично дети называют игрушки на своих картинках, употребляя союз «и».

Воспитатель: Щенок говорит вам «молодцы». Вы справились с заданием. Пора отправляться в путь. Поехали.

Слайд «Поезд»

Игра «Поезд».

Слайд «Эпизод из мультфильма «2 весёлых гуся»

Воспитатель: Кто нас встречает на этой остановке?

Дети: Гуси.

Воспитатель: Из какого она мультфильма?

Дети: «2 весёлых гуся».

Воспитатель: А какого они цвета?

Дети: Один серый, другой белый.

Воспитатель: Гуси приготовили нам задания в тетрадях. Назовите, какие картинки на ваших тетрадях, и садитесь за столы. Камиля, у тебя что нарисовано?

Камиля: У меня гриб.

Дети называют, какая картинка у них на обложках тетрадей и садятся за столы.

Воспитатель: Открываем рабочие тетради (задание №1). Возьмите красные карандаши. Давайте посмотрим на картинки. Что вы видите в первом ряду?

Дети: Кубик, юлу, неваляшку, огурец.

Воспитатель: Что здесь лишнее?

Дети: Огурец.
Воспитатель: Почему?
Дети: Огурец – овощ, а кубик, юла и неваляшка – игрушки.
Воспитатель: Правильно. Зачеркните его карандашом. Что вы видите во втором ряду?
Дети: Помидор, мячик, шарик, ведёрко.
Воспитатель: Что здесь лишнее?
Дети: Помидор.
Воспитатель: Почему?
Дети: Помидор – овощ, а мячик, шарик, ведёрко – игрушки.
Воспитатель: Правильно. Зачеркните его карандашом. Что вы видите в третьем ряду?
Дети: Матрёшку, редиску, машинку и самолётик.
Воспитатель: Что здесь лишнее?
Дети: Редиска.
Воспитатель: Почему?
Дети: Редиска – овощ, а матрёшка, машинка, самолётик – игрушки.
Воспитатель: Молодцы. Зачеркните редиску карандашом. Каким карандашом зачеркнули?
Дети: Красным.
Воспитатель: Ребята, скажите, сколько пуговиц у неваляшки в первом ряду?
Дети: 3.
Воспитатель: Сколько игрушек в третьем ряду?
Дети: 3.
Воспитатель: А сколько круглых предметов во втором ряду?
Дети: 2.
Воспитатель: Какие это предметы?
Дети: Помидор и мяч.
Воспитатель: Молодцы. Вы справились с заданием. А теперь продолжим путь, попрыгаем и поскачем, как мячики.
Игра «Мячик»
Раз, два, прыгай, мячик,
Раз, два и мы поскачем.
Девочки и мальчики
Прыгают, как мячики.
Слайд «Эпизод из мультфильма «Кошкин дом»
Воспитатель: Кто нас встречает на этой остановке?
Дети: Кошка.
Воспитатель: Из какого она мультфильма?
Дети: «Кошкин дом».
Воспитатель: Кошка хочет узнать, куда мы идём.
Дети: На день рождения к Чебурашке.
Воспитатель: Кошка спрашивает, есть ли у нас подарки?
Дети: Нет.
Воспитатель: Я знаю, что Чебурашка очень любит игрушки. Давайте подарим ему игрушки.
Дети: Давайте.
Воспитатель: А где мы можем купить игрушки?
Дети: В магазине.
Воспитатель: У кошки есть магазин игрушек. Мы закажем игрушки по телефону. Я буду продавцом, а вы - покупателями. Сейчас я позвоню кому-нибудь из вас по телефону, а вы скажете, какая игрушка вам нужна. А шофёр привезёт вам эту игрушку. Шофёра мы выберем с помощью считалки.
Вместе: Мы решили поиграть,
Ну кому же начинать?
Раз, два, три,
Начинаешь ты?
Дидактическая игра «Заказ по телефону».

Воспитатель (говорит по телефону): Здравствуй, Раиль!
Раиль: Здравствуйте!
Воспитатель: Раиль, у меня в магазине есть игрушки. Что тебе нужно?
Раиль: Мне нужен мишка.
Воспитатель: А тебе нужен большой или маленький мишка?
Раиль: Большой.
Воспитатель: Сейчас шофёр привезёт твой заказ. Спасибо, до свидания!
Раиль: До свидания!
Воспитатель строит аналогичный диалог с остальными детьми. Шофёр привозит игрушки детям.
Воспитатель: Вот мы и купили игрушки для Чебурашки. А теперь продолжим путь. Мы пойдём пешком. Побежали.
Игра «Я-мы».
Я бегу, бегу, бегу,
Я на месте не стою.
Мы бежим, бежим, бежим,
Мы на месте не стоим.
Слайд «Эпизод из мультфильма «Чебурашка и крокодил Гена»
Воспитатель: Ну, вот мы и дошли до дома Чебурашки. А вот и он сам. **(показывает игрушечного Чебурашку из-за ширмы).** Поздороваемся с ним.
Дети: Здравствуй, Чебурашка!
Воспитатель: Какой праздник сегодня у Чебурашки?
Дети: День рождения.
Воспитатель: Давайте поздравим Чебурашку с днём рождения.
Дети: Поздравляем! С днём рождения! Будь здоров. Будь счастлив. Не болей. Не кашляй.
Воспитатель: Что мы ему подарим?
Дети: Игрушки.
Воспитатель: Что ты подаришь Чебурашке, Динара?
Динара: Я подарю куклу. **(«дарит» куклу Чебурашке: ставит на стол рядом с Чебурашкой).**
Аналогично все дети дарят свои игрушки Чебурашке.
Воспитатель: Чебурашка говорит «спасибо вам, ребята!». Он очень рад. Давайте споём ему песню «Каравай».
Дети встают в круг. Чебурашка – в центре. Дети идут по кругу и под запись мелодии песни «Каравай» поют:
Как на Чебурашкины именины
Испекли мы каравай.
Вот такой ужины,
Вот такой ширины,
Вот такой низины,
Вот такой вышины.
Каравай, каравай,
Кого хочешь выбирай!
Ребёнок, на которого «смотрит» Чебурашка, берёт его на руки.

IV. Заключение.

Воспитатель: Ребята, понравилось вам у Чебурашки?
Дети: Да!
Воспитатель: Чебурашке тоже понравилось играть с вами. Он хочет подарить вам свои фотографии **(раздаёт детям «фотографии» Чебурашки).** Чебурашка хочет посмотреть наш детский сад, группу, в которую вы ходите. Давайте возьмём его к нам в гости. Возьмём?
Дети: Да!
Воспитатель: Сядем на поезд и поедем обратно в детский сад.
Слайд «Поезд»
Игра «Поезд». Дети выходят из зала.

Сабирзянова А.Ф.
г. Арск, МБОУ «Арская НОШ №3 – детский сад»,
заместитель директора по учебной работе

ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

В Федеральном государственном образовательном стандарте общего образования, Концепции духовно-нравственного развития учащихся, являющейся «идеологической и методологической основой ФГОС», внеурочной деятельности школьников уделено особое внимание, определено пространство и время в образовательном процессе: «Внеурочную деятельность следует понимать как личностно - ориентированное взаимодействие педагога и ребенка, целью которого является обеспечение условий развития ребенка, становление его как личности в школьные годы».

В начальной школе более приемлемы следующие формы организации внеурочной деятельности.

Кружок – это среда общения и совместной деятельности, в которой можно проверить себя, свои возможности, определиться и адаптироваться в реалиях заинтересовавшей сферы занятости. Кружок является наиболее распространенной, традиционной формой добровольного объединения детей.

Отличительные признаки:

1. Приоритет предметно-практических задач.

2. Основной вид деятельности – обучение конкретному виду деятельности. Хотя это не означает отсутствия воспитательных и развивающих задач.

3 . Обучение ведется по одному предмету и одним педагогом.

Важным элементом кружка, его особенностью, является и форма выражения итога, результата. Чаще всего он воплощается в конкретных и внешне эффектных показательных выступлениях, концертах, фестивалях, диспутах, семинарах и т. д.

Клубом называют объединение детей и подростков по интересам, решающее в приоритете следующие педагогические задачи:

– организация досуга детей: развитие коммуникативных умений;

– развитие навыков самоуправления и самостоятельности воспитанников.

Отличительные признаки:

Наличие:

1. Органов детского самоуправления.

2. Творческих взаимосвязей в коллективе клуба: коллективная творческая деятельность детей и педагогов, общие дела членов клуба; поддержка традиций коллектива.

3. Символов и атрибутов: творческое название, девиз, эмблема, знаки отличия, форма и пр.

4. Устава клуба как основного документа, определяющего права и обязанности членов клуба, порядок деятельности объединения.

Возможные характеристики:

1. «Ступени роста» членов клуба: система званий, получаемых по итогам работы и творческим достижениям. К примеру: кандидат в члены клуба, член клуба, инструктор, мастер и пр.

2. Условия приема в клуб.

3. Разновозрастные объединения детей в составе клуба: творческие группы, звенья, бригады, экипажи, советы и т.д.

Возможные подходы к классификации клубов

а) Профильные: технические, спортивные, предметные (исторические, биологические и т.д.).

б) Клубы с неопределенным профилем деятельности. К примеру, клуб почемучек.

в) Многопрофильные, т.е. клубы, в которых деятельность строится по комплексу направлений, видов деятельности или предметов. Например, содержание деятельности в клубе «Казачок» включает: историю казачества, кубанский фольклор, устное народное творчество, экологическое направление, разнообразную массовую деятельность.

Результатами деятельности клуба можно считать наличие у детей способов, приемов, техник мышления, деятельности, культуры рефлексии, поведения.

Студия

Отличительные признаки:

1. Профиль деятельности (содержание) имеет принадлежность к определенному виду искусства или творчества (изобразительное, театральное, хореографическое искусство, литературное творчество и т.д.).

2. Основной целью деятельности является развитие художественных и творческих способностей детей, выявление ранней творческой одаренности, ее поддержка и развитие.

3. Углубленное изучение содержания образования. В основе содержания – доминирующий, основной предмет, вокруг которого «выстраиваются» смежные, сопряженные с ним.

4. Система деятельности по демонстрации детских практических достижений.

5. Высокое качество творческого «продукта» детей.

6. Специальные условия набора в студию с предварительным выявлением задатков и склонностей детей.

Возможные подходы к классификации студий:

а) Однопредметные (студия эстрадного танца);

б) Полипредметные (комплекс смежных предметов, к примеру, музыкально-хоровая студия).

Мастерская

Отличительные признаки:

1. Принадлежность содержания деятельности (преподаваемого предмета) к определенному виду прикладного творчества (к прикладной деятельности) или искусства (к примеру, мастерская хореографии).

2. Приоритет предметно-практических задач; ориентация на достижение высокого уровня мастерства в определенном направлении.

3. В основе образовательного процесса – изготовление чего-либо; формирование и оттачивание прикладных умении: овладение детьми специальными технологиями.

4. Наличие собственного помещения – мастерской.

5. Разнообразная деятельность по демонстрации детских практических достижений (организация и участие в выставках, конкурсах, фестивалях и пр.).

Школа

Отличительные признаки:

1. Комплексность, сложность, масштабность педагогических целей и задач.

2. Образовательный процесс организуется педагогическим коллективом, а не одним педагогом.

3. Ступенчато-преемственный характер обучения: наличие логически выстроенных, содержательно и организационно оформленных ступеней, стадий обучения.

Наименование «школа» нередко используется в досуговых, узкопрофильных, а также во временных творческих детских объединениях, где имеет место либо познавательная деятельность детей (школа творческой ориентации), либо процесс формирования и отработки конкретных умений и навыков (школа выживания).

Возможные подходы к классификации:

а) профильные (школа юного модельера, например);

б) не профильные: не имеющие четко обозначенного профиля, учебного предмета, направления деятельности (школа нравственности, школа этикета, школа мужества);

в) многопрофильные (к примеру, школа «Творчество» с преподаванием нескольких, не связанных между собой тематически предметов).

Ансамбль (от французского слова «вместе») - небольшая группа исполнителей отдельных художественных произведений(музыкальных, хореографических), выступающих совместно как единый творческий исполнительский коллектив.

Детское объединение, связанное исполнением одного репертуара. В учебном процессе сочетает групповые и индивидуальные формы работы.

Например, ансамбль песни и танца, народных инструментов, спортивного танца, вокально-инструментальный ансамбль.

Театр. Творческий коллектив, где разделение труда, ролей, видов деятельности определяется индивидуальными способностями и единым стремлением добиться успеха в исполнении сложного совместного художественного действия на сцене. Театр — объединение, которое может организовывать свою деятельность в комплексе самых разнообразных форм, видов занятости, методов развития творческого потенциала личности и его актуализации.

Например, существует «Театр эстрадной песни», «Фольклорный театр», «Театр моды» и др.

Секция - детское объединений, имеющее спортивную специализацию.

Например, шахматная секция, секция плавания, художественной гимнастики.

Результативностью деятельности секции можно считать проявление у ребенка техники спортивного мастерства. Помимо этого, секция служит некой средой формирования физической культуры, здорового образа жизни.

Список использованных источников:

1. Григорьев Д.В. Внеурочная деятельность школьников. Методический конструктор: пособие для учителя/ Д.В.Григорьев, П.В.Степанов. – М.: Просвещение, 2010.
2. Организация внеурочной деятельности.. Интернет-сайты: conf.cpkro.kirov.ru; www.eidos.ru
3. Примерные программы внеурочной деятельности. Начальное и основное образование / [В.А.Горский, А.А.Тимофеев, Д.В.Смирнов и др.] - М.: Просвещение, 2010

Сафаргалиева Ф.М.
МБОУ «Завод-Ныртинская средняя
общеобразовательная школа им. И.С.Башкирова
Сабинского муниципального района»

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Что значит для ребёнка современная начальная школа? Прежде всего - это новый этап в его жизни и база для всего последующего обучения. Чем же должен овладеть ученик, выходя из стен начальной школы? Прежде всего - умением учиться. Основное внимание должно уделяться не столько накоплению определённой суммы знаний, сколько привитию желания и умения учиться, приобретению навыков учебной работы.

Именно поэтому меня заинтересовала педагогическая технология развития критического мышления.

Критическое мышление - это оценочное, рефлексивное, развивающееся мышление путем наложения новой информации на жизненный личный опыт.

Актуальность развития критического мышления учащихся вытекает из особенностей современной ситуации в государстве. Страна нуждается в построении гражданского общества, состоящего из активных, критически мыслящих граждан, ответственных за свою судьбу и судьбу своей страны. Актуальность проблемы подтверждается также и тем, что выпускник современной школы должен обладать не только определённой суммой знаний, но и иными способностями – критическим

мышлением, умением действовать в реальных социальных условиях, иметь опыт самостоятельной деятельности и личностной ответственности, выявлять, наблюдать, различать, классифицировать, оценивать, критически анализировать, моделировать, делать выводы, принимать продуманные решения. Очевидно, что эти умения должны формироваться в учебной среде, в том числе через технологию развития критического мышления.

Умение добывать в море информации – нужную, подходить к информации критически, структурировать информацию, фиксировать ее различными способами; понимать информацию, представленную в разных формах: изобразительной, схематичной, модельной, переводить ее в словесную форму; проводить анализ, синтез, аналогию, сравнение, классификацию, обобщение; устанавливать причинно-следственные связи, подводить под понятие, доказывать – это познавательные универсальные учебные действия, которые успешно могут быть сформированы при использовании ТРКМ.

А как развивать в ребенке навыки критического мышления? Какие приемы и технологии использовать? Предлагаю один из популярных приемов технологии критического мышления, разработанных американским ученым и психологом Бенджамином Блумом. Прием называется "Кубик Блума". Бенджамин Блум известен как автор уникальной системы алгоритмов педагогической деятельности. Предложенная им теория, или "таксономия", разделяет образовательные цели на три блока: когнитивную, психомоторную и аффективную. Проще говоря, эти цели можно обозначить блоками "Знаю", "Творю" и "Умею". То есть, ребенку предлагают не готовое знание, а проблему. А он, используя свой опыт и познания, должен найти пути разрешения этой проблемы.

Методика использования кубика «Блума»

Кубик представляет собой объёмную фигуру, на сторонах которой написаны слова, являющиеся отправной точкой для ответа:

Назови…может соответствовать уровню репродукции, т.е. простому воспроизведению знаний

Почему… соответствуют так называемым процессуальным знаниям. Ученик в данном случае должен найти причинно-следственные связи, описать процессы, происходящие с определённым предметом или явлением

Объясни…ученик использует понятия и принципы в новых ситуациях, применяет законы, теории в конкретных практических ситуациях, демонстрирует правильное применение метода или процедуры

Предложи…

Придумай…

Поделись…

Последние три направлены на активизацию мыслительной деятельности ученика. Он выделяет скрытые (неявные) предположения, проводит различия между фактами и следствиями, анализирует, оценивает значимость данных, использует знания из разных областей, обращает внимание на соответствие вывода имеющимся данным.

Вполне очевидно, что зубрёжка не поможет ученику результативно усвоить учебный материал.

Таким образом, ребёнок сам ищет пути решения проблемы во время ответа исходя из собственного опыта и познания.

Работа с кубиком строится следующим образом:

Учитель формулирует тему урока и круг вопросов, которые будут обсуждаться на занятии.

Педагог бросает фигуру, а ученик отвечает на вопрос темы, начинающийся с того слова, которое выпало на грани.

Если ответ даётся неполный, то одноклассники могут его дополнить и исправить.

При работе с помощью методики Блума решаются следующие задачи:

Воспроизведение знаний. Грань «Назови» предполагает простую репродукцию полученных знаний. Например, необходимо вспомнить 5-6 животных из «Красной Книги»

Выделение причинно-следственных связей. Задание по грани «Почему» позволяет подробно описать процессы или явления. Выяснение всех аспектов поставленной проблемы. Почему для её обложки выбрали красный цвет?

Отвечая на вопросы категории «Объясни», ребёнок должен обратить внимание на все стороны рассматриваемой темы.

Предложение своего пути применения изученного на практике.

Выработка стратегии мышления. Вопросы, которые формулируются при выпадении стороны «Придумай», подразумевают творческое задание. К примеру: «Придумай знаки друзей природы»

Активизация мыслительной деятельности, анализ и оценка полученных знаний. Вопросы категории «Поделись» должны обязательно затрагивать эмоциональную сторону личности. Например: «Предложи меры охраны растений и животных из Красной книги.

Сибгатуллина Г.А.
МБОУ «Куркачинская СОШ
Высокогорского муниципального района РТ»
учитель начальных классов, ЗДУР

ИННОВАЦИИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Под инновациями в образовании мы понимаем процесс совершенствования педагогических технологий, совокупности методов, приемов и средств обучения. В настоящее время инновационная педагогическая деятельность является одним из существенных компонентов образовательной деятельности любого учебного заведения. И это неслучайно. Именно инновационная деятельность не только создает основу для создания конкурентоспособности того или иного учреждения на рынке образовательных услуг, но и определяет направления профессионального роста педагога, его творческого поиска, реально способствует личностному росту воспитанников. Поэтому инновационная деятельность неразрывно связана с научно-методической деятельностью педагогов и учебно-исследовательской воспитанников.

Фундаментальным положением новой философии является установка на индивидуальность в отношениях «человек–человек», на ценностное восприятие личности и мира. Инновационная деятельность в образовательной сфере тем более сложна и ответственна, что связана с высокой значимостью человеческого фактора. В педагогике, как известно, главное противоречие возникает в области развития личности.

Инновации в образовании начинаются с уважения к индивидуальности ученика и трансформации традиционной модели отношений «учитель-ученик» в модель «человек-человек», что накладывает своего рода табу на представление о ребенке как сосуде, подлежащем наполнению, как «совокупности психических процессов», которые предстоит развивать. В младшем школьном возрасте происходит интенсивное развитие таких качеств личности, как мышление, внимание, память и воображение. В этом возрасте начинается социальное и личностное развитие ребёнка, его вхождение в жизнь общества. Исходя из теории Л. С. Выготского, развитие младшего школьника как личности определяется процессом обучения. Модернизация начального образования связана с новым статусом младшего школьника как субъекта учебной деятельности. Инновации в образовании должны нести, прежде всего, процесс выработки уверенности маленького человека в себе, своих силах. Необходимо переломить авторитарность образования в мышлении педагогов, чтобы они сумели поставить ребенка на равный уровень с собой, смогли дать ребенку возможность адекватно управлять собой и окружающим его миром. В то же время важно отметить, что инновации в образовании, в первую очередь, должны быть направлены на

создание личности, настроенной на успех в любой области приложения своих возможностей.

Инновация в образовании – нововведение, предназначенное для разрешения актуальной проблемной ситуации (с целью обеспечения оптимизации учебного процесса, повышения качества образования или организации благоприятных условий усвоения материала), существенные изменения в одном или нескольких пунктах: содержании образования, методах преподавания, формах контроля качества обучения.

При этом содержание образования рассматриваем не только как стандартный набор ЗУН, но также как совокупность общественно значимых компетенций и реализации личностных образовательных интересов. При этом изменения должны быть достаточно большими, чтобы серьезно изменить ход учебного процесса. Уже в начальной школе детей необходимо учить: алгоритмическому мышлению во всех областях жизни, самостоятельной постановке задач, выбору эффективных инструментов, оценке качества собственной работы, умению работать с литературой и вообще навыкам самообразования, умению работать в коллективе.

В настоящее время информационные технологии занимают важное место в профессиональной деятельности учителя. Необходимость применения средств ИКТ в работе учителей начальных классов диктуется возрастными особенностями учащихся, а именно потребностью в наглядной демонстрации учебного материала, процессов и явлений. Основными направлениями нашей работы при использования ИКТ являются:

- мультимедиа-уроки, которые проводятся на основе компьютерных обучающих программ: «Уроки русского языка», «Уроки математики», «Уроки окружающего мира» «Уроки родного языка» для 1-4 классов;
- дистанционные олимпиады и конкурсы;
- проектная деятельность;
- уроки на основе авторских компьютерных презентаций в форме лекций, докладов учащихся.

Практика использования ИКТ учителями нашей школы позволяет сделать следующий вывод: использование ИКТ на уроках имеет следующие преимущества по сравнению с традиционным обучением:

1. Современность и актуальность учебного материала.
2. Наличие дополнительного и сопутствующего материала.
3. Эстетичность и наглядность.
4. Возможность распечатки материала для последующей индивидуальной работы.
5. Возможность блочного обозрения темы, опережения знаний.
6. Обучение через игровую или практическую деятельность.
7. Повышение интереса учащихся к учёбе.
8. Более чёткая организация деятельности учителя.

В целом, использование ИКТ способствует повышению качества знаний и умений учащихся.

Инновационность в обучении связана с творческим поиском на основе имеющегося опыта, направлена на обеспечение исследовательского характера учебного процесса, организацию поисковой учебно-познавательной деятельности. Инновационными считаем процессы, связанные с характером взаимодействия педагога и обучающихся, с их позициями в ходе обучения, когда для обучающихся создаются определённые условия для активной и инициативной позиции в учебном процессе: не просто усваивать программный материал, а познавать истину, вступая в активный диалог с участниками образовательного процесса; самостоятельно выходить за пределы собственных знаний для поиска способов действия в новых ситуациях, что является главной ценностью и целью образования; формировать умение учиться.

Мы занимаемся учебными исследовательскими проектами младших школьников. Главная идея метода проектов – направленность учебно-познавательной деятельности обучающихся на результат, который получается при решении практической и теоретической проблемы. Проектная деятельность обучающихся – это совместная учебно-

познавательная, творческая и игровая деятельность, имеющая общую цель, согласованные способы деятельности, направленные на достижение общего результата.

Использование в обучении элементов исследовательской деятельности позволяет нам не столько обучать детей, сколько учить учиться, направлять их познавательную деятельность. С большим интересом ученики участвуют в самых разных видах исследовательской работы. Метод проектов позволяет организовать подлинно исследовательскую, творческую, самостоятельную деятельность в течение учебного времени, отводимого на изучение предмета. Он предполагает отход от авторитарных методов обучения и предусматривает продуманное и концептуально обоснованное сочетание с многообразием методов, форм из компонентов системы образования. Проектный подход применён к изучению любой школьной дисциплины и особенно эффективен, когда ученики открывают для себя новые факты, а не получают их от учителя в готовом виде.

Начальная школа является составной частью всей системы непрерывного образования. Одна из главных ее задач – заложить потенциал обогащенного развития личности ребенка. Педагоги начальной школы призваны учить детей творчеству, воспитывать в каждом ребенке самостоятельную личность, владеющую инструментарием саморазвития и самосовершенствования, умеющую находить эффективные способы решение проблемы, осуществлять поиск нужной информации, критически мыслить, вступать в дискуссию, коммуникацию.

Учителя начальных классов нашей школы объединились в группу по теме «Инновационные технологии в начальной школе». Главная цель деятельности педагогов: воспитание нравственно-правовой, эмоционально-эстетической, интеллектуально-информационной и коммуникативной культуры, а также культуры здоровья младшего школьника.

Они ставят каждого ребенка в позицию активного участника, дают возможность реализовать индивидуальные творческие замыслы, учат работать в команде. Это ведет к сплоченности класса, развитию коммуникативных навыков учащихся. Создается обстановка общей увлеченности и творчества. Каждый вносит посильный вклад в общее дело, выступает одновременно и организатором, и исполнителем, и экспертом деятельности, а значит, берет на себя ответственность за производимое действие.

Основные задачи повышения профессиональной компетентности в условиях школы следующие: апробировать новации по оптимизации образовательной среды, качества учебно-воспитательного процесса; сформулировать выводы по результатам использования инновационных технологий, обобщить опыт, выработать рекомендации; обеспечить высокий методический уровень проведения всех видов занятий; развивать способности учащихся посредством нетрадиционных форм и методов обучения, используя инновационные технологии; развивать орфографическую зоркость, отрабатывать вычислительные навыки, выразительное чтение; качественно улучшить работу над формированием у учащихся навыков культурного поведения, путем проведения бесед, практических занятий; способствовать нравственному воспитанию учащихся посредством проведения праздников, факультативов; совершенствовать работу учителей на основе личностно-ориентированного обучения с разными категориями учащихся.

Сибгатуллина Р.Ш., Зарипова Ф.Р.
МБОУ – Арская гимназия №5
учителя русского языка и литературы

ИТОГОВЫЕ КОНТРОЛЬНЫЕ РАБОТЫ ПО ЛИТЕРАТУРЕ В 5-9 КЛАССАХ

Итоговый тест по литературе за курс 5 класса

Вариант 1 (1-20 задания - для базового уровня, 21 задание – для повышенного уровня)

1. Фольклор – это …
а) устное народное творчество;
б) небольшие произведения для детей: колыбельные, загадки, считалки и т.д.
в) сказки, придуманные народом;

2. Какой из перечисленных жанров не является фольклорным?
а) Басня б) Загадка в) Прибаутка

3. Соотнесите понятие и определение.

а) слово	1) особая, специфически организованная речь, выражающая чувства в стихотворной, ритмической форме;
б) стихотворение	2) единица речи; с помощью звуков выражает предмет мысли, служит средством общения между людьми;
в) поэзия	3) один из популярных жанров фольклора; вид повествования с фантастическим вымыслом;
г) сказка	4) небольшое лирическое произведение, написанное в стихотворной форме.

4. В стихотворении «Весенние воды» Ф.И. Тютчева выделенные слова являются:
Весна идет, весна идет!
И тихих, теплых, майских дней
Румяный, светлый хоровод
Толпится весело за ней.
а) метафорой; б) сравнением; в) эпитетом

5. Кто является родоначальником жанра басни?
а) Эзоп; б) Ломоносов; в) Сумароков; г) Лафонтен.

6. По датам жизни определите писателя.

1)1769 – 1844	А) А.С.Пушкин
2)1814 – 1841	Б) Н.В.Гоголь
3)1799 -1937	В) И.С.Тургенев
4) 1809 – 1852	Г) М.Ю.Лермонтов
5) 1818 – 1883	Д) И.А.Крылов
6)1828 – 1910	Е) Л.Н.Толстой

7. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Нрава она была весьма смирного, или, лучше сказать, запуганного, к самой себе она чувствовала полное равнодушие, других боялась смертельно…»
а) В.А. Жуковский «Спящая царевна»
б) Л.Н. Толстой «Кавказский пленник»
в) И.С. Тургенев «Муму»

8. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Если бы я слушалась вас, я бы только и делала, что думала, думала, думала, и под конец, наверное, сошла бы с ума или придумала бог знает что…Но, к счастью, я вас не слушаюсь…»
а) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
б) С.Я. Маршак «Двенадцать месяцев»
в) А. Погорельский «Чёрная курица, или Подземные жители»

9. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Филька был молчаливый, недоверчивый, и любимым его выражением было: «Да ну тебя!»»
а) К.Г. Паустовский «Заячьи лапы»
б) А. Погорельский «Чёрная курица, или Подземные жители»
в) К.Г. Паустовский «Тёплый хлеб»

10. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Мальчик застыл. У него даже дух захватило – так красива, так широка была его родная река! А раньше она ему почему-то казалась обыкновенной и не очень приветливой».
а) К.Г. Паустовский «Тёплый хлеб»

б) В.П. Астафьев «Васюткино озеро»
в) Н.А. Некрасов «На Волге»
11. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Девка небольшого росту, из себя ладная и уж такое крутое колесо – на месте не посидит… Одним словом, артуть-девка».
а) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
б) Н.В. Гоголь «Заколдованное место»
в) А. Погорельский «Чёрная курица, или Подземные жители»
12. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«На Кавказе тогда была война. По дорогам ни днём, ни ночью не было проезда. Чуть кто из русских отойдёт от крепости, татары или убьют, или уведут в горы».
а) М.Ю. Лермонтов «Бородино»
б) Саша Чёрный «Кавказский пленник»
в) Л.Н. Толстой «Кавказский пленник»
13. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Секунду дьячок ищет глазами икону и, не найдя таковой, крестится на бутыль с карболовым раствором…»
а) Н.В. Гоголь «Заколдованное место»
б) А.П. Чехов «Хирургия»
в) К.Г. Паустовский «Заячьи лапы»
14. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«При мысли о своём одиночестве я заплакал, но, вспомнив, что слёзы никогда не прекращают несчастий, решил продолжать свой путь и во что бы то ни стало добраться до разбитого судна»
а) В.П. Астафьев «Васюткино озеро»
б) Н.А. Некрасов «На Волге»
в) Д. Дефо «Робинзон Крузо»
15. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
Уж сколько раз твердили миру
Что лесть гнусна, вредна; но только всё не в прок,
И в сердце льстец всегда отыщет уголок.
а) Р.Л. Стивенсон «Вересковый мёд»
б) Н.А. Некрасов «Мороз, Красный нос»
в) И.А. Крылов «Ворона и Лисица»
16. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
… Звучал булат, картечь визжала,
Рука бойцов колоть устала,
И ядрам пролетать мешала
Гора кровавых тел.
а) Р.Л. Стивенсон «Вересковый мёд»
б) В.А. Жуковский «Кубок»
в) М.Ю. Лермонтов «Бородино»
17. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Да, вот вы говорили насчёт того, что человек может совладать, как говорят, с нечистым духом. Оно, конечно, то есть, если хорошенько подумать, бывают на свете всякие случаи… Однако ж не говорите этого. Захочет обморочить дьявольская сила, то обморочит; ей-богу, обморочит!»
а) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
б) Н.В. Гоголь «Заколдованное место»
в) Д. Дефо «Робинзон Крузо»
18. Поэт, учившийся в Царскосельском лицее.
а) А.С. Пушкин
б) М.Ю. Лермонтов
в) М.В. Ломоносов
19. Автором стихотворения «На Волге» является:

а) Пушкин А. С.;
б) Жуковский В. А.;
в) Некрасов Н. А.;

20. Том Сойер и Джо Гарпер утверждали, что чем быть президентами Соединённых Штатов на всю жизнь, они предпочли бы сделаться на один год:
а) пиратами Карибского моря;
б) разбойниками Шервудского леса;
в) вождями индейского племени.

21. Каким вы впервые увидели Васю в повести В.Г. Короленко «В дурном обществе»? Напишите ваше первое впечатление о нем.

Вариант 2 (1-20 задания - для базового уровня , 21 задание – для повышенного уровня)

1. Какой из перечисленных жанров не является фольклорным?
а) сказка
б) роман
в) пословица

2. Какой вид конфликта вы не встретите в русской народной сказке?
а) добро – зло;
б) жизнь – смерть;
в) природа – цивилизация.

3. Соотнесите понятие и определение.

а) пословица	1) устное народное творчество, народная мудрость;
б) фольклор	2) один из популярных жанров фольклора; вид повествования с фантастическим вымыслом;
в) сказка	3) особая, специфически организованная речь, выражающая чувства в стихотворной, ритмической форме;
г) поэзия	4) краткое, крылатое, образное народное изречение, имеющее поучительный смысл.

4. Распределите последовательно элементы композиции литературного произведения: завязка; развязка; пролог; эпилог; развитие действия; экспозиция; кульминация.

5. В стихотворении Ф.И. Тютчева «Зима недаром злится» выделенные слова являются:
а) метафорой б) сравнением в) эпитетом

6. Соотнесите автора и название произведения:

1) И.А.Бунин	А) «Низкий дом с голубыми ставнями…»
2) Дон-Аминадо	Б) «Косцы»
3) С.А.Есенин	В) «У Лукоморья дуб зелёный…»
4) Н.В.Гоголь	Г) «Бородино»
5) А.С.Пушкин	Д) «Заколдованное место»
6) М.Ю.Лермонтов	Е) «Города и годы»

7. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Одарённый необычайной силой, он работал за четверых – дело спорилось в его руках, и весело было смотреть на него…»
а) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
б) Л.Н. Толстой «Кавказский пленник»
в) И.С. Тургенев «Муму»

8. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Не могу же я писать и думать в одно и то же время».
а) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
б) С.Я. Маршак «Двенадцать месяцев»
в) В.М. Гаршин «Attalea princes»

9. В какой сказке вам встречалось говорящее зеркальце?
а) В.А. Жуковский «Спящая царевна»
б) А.С. Пушкин «Сказка о мёртвой царевне и о семи богатырях»
в) «Царевна-лягушка»

10. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Тайга… Тайга… Без конца и края тянулась она во все стороны, молчаливая, равнодушная».
а) К.Г. Паустовский «Тёплый хлеб»
б) В.П. Астафьев «Васюткино озеро»
в) Д. Дефо «Робинзон Крузо»
11. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Хворый-то придумал дробовичок завести и на охоту повадился. И всё, слышь-ко, к Красногорскому руднику ходит, а добычи домой не носит».
а) В.П. Астафьев «Васюткино озеро»
б) Н.В. Гоголь «Заколдованное место»
в) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
12. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Это большой человек! Он первый джигит был, он много русских побил, богатый был. У него было три жены и восемь сынов. Все жили в одной деревне. Пришли русские, разорили деревню и семь сыновей убили».
а) Саша Чёрный «Кавказский пленник»
б) Саша Чёрный «Игорь-Робинзон»
в) Л.Н. Толстой «Кавказский пленник»
13. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Когда кавалеристы проходили через деревню Бережки, немецкий снаряд разорвался на околице и ранил в ногу вороного коня».
а) Л.Н. Толстой «Кавказский пленник»
б) К.Г. Паустовский «Тёплый хлеб»
в) А.Т. Твардовский «Рассказ танкиста»
14. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Что-то бесформенное, неумолимое, твёрдое и жёсткое, как камень, склонялось над маленькой головкой, высасывая из неё румянец, блеск глаз и живость движений».
а) Г.К. Андерсен «Снежная королева»
б) В.Г. Короленко «В дурном обществе»
в) В.П. Астафьев «Васюткино озеро»
15. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«При мысли о своём одиночестве я заплакал, но, вспомнив, что слёзы никогда не прекращают несчастий, решил продолжать свой путь и во что бы то ни стало добраться до разбитого судна»
а) В.П. Астафьев «Васюткино озеро»
б) Н.А. Некрасов «На Волге»
в) Д. Дефо «Робинзон Крузо»
16. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
Уж сколько раз твердили миру
Что лесть гнусна, вредна; но только всё не впрок,
И в сердце льстец всегда отыщет уголок.
а) Р.Л. Стивенсон «Вересковый мёд»
б) Н.А. Некрасов «Мороз, Красный нос»
в) И.А. Крылов «Ворона и Лисица»
17. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
«Под плетнёвую стену сарая уходили две земляные норы. Там тоже жили тайные жители. А кто они такие были? Может быть, змеи! Они выползут ночью, приползут в избу и ужалят мать во сне, и мать умрёт».
а) А.П. Платонов «Никита»
б) А. Погорельский «Чёрная курица, или Подземные жители»
в) П.П. Бажов «Медной горы Хозяйка»
18. Определите, из какого произведения взят данный фрагмент.
Унылый, сумрачный бурлак!
Каким тебя я в детстве знал,

Таким и ныне увидал:
Всё ту же песню ты поёшь,
Всё ту же лямку ты несёшь,
В чертах усталого лица
Всё та ж покорность без конца…
а) Н.А. Некрасов «На Волге»
б) Н.А. Некрасов «Крестьянские дети»
в) Н.М. Рубцов «Родная деревня»
19. Поэт, который в 19 лет сбежал из дома и пешком дошёл из Архангельска до Москвы, чтобы учиться:
а) М.В. Ломоносов
б) М.Ю. Лермонтов
в) В.А. Жуковский
20. К истории какой страны обращается Р.Л.Стивенсон в своем произведении "Вересковый мед"?
а) Англия
б) Шотландия
в) Дания
21. Как менялся характер Васи в повести В.Г. Короленко «В дурном обществе» во время дружбы с Валеком и Марусей?

Оценка тестовых работ.
При проведении тестовых работ по литературе критерии оценок следующие:
«5» - 90 – 100 %; «4» - 78 – 89 %; «3» - 60 – 77 %; «2» - менее 59 % .

Итоговые контрольные работы по русскому языку в 5-9 классах
Итоговый тест по русскому языку. 5 класс

1 вариант.
1.Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква А.
1) др..жать 4) к..роткий
2) усл..ждать 5) огр..дить
3) осл..жнять
2. Найдите слово, в котором не совпадает количество букв и звуков:
1) съёмка 2) прилечь 3) скамья 4) якорь
3. В каком ряду во всех словах все согласные звуки глухие:
1) штат, спорт, стенка
2) гитара, сплав, финал
3) хвост, шпроты, суп
4) поиск, уши, счёт
4. Найдите слово, на конце которого не пишется мягкий знак:
1) смотриш… 2) дрож… 3) береч… 4) пахуч…
5. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква И:
1) ц..ферблат 4) сестриц..н
2) ц..пленок 5) скворц…
3) ц..тата
6.В каком словосочетании слово море употреблено в переносном значении:
1) глубокое море; 2) море пшеницы.
7. Укажите слово, которое не является синонимом к остальным словам:
1) умный 2) сообразительный
3) проворный 4) догадливый
8. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква З.
1) во..производство 3) во..стать
2) во..делывать 4) во..двигнуть 5) ..боры

9. Укажите простое нераспространенное предложение.
1) Цветы распустились и наполнили сад неповторимым ароматом.
2) Цветы распустились и заблагоухали.
3) Цветы в саду распустились.
4) В саду распустились любимые цветы
10.Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква Ё.
1) уч..ба 3) ч..рный 5) ш..пот
2) обж..ра 4) крыж..вник
11.Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется непроизносимый согласный Т.
1) безглас..ный 4) гиган..ский
2) влас..ный 5) кос..ный мозг
3) вкус..ный
12. Укажите слова, в которых пропущен Ь.
1) под..езд 4) бур..ян
2) солов..и 5) в..юга
3) с..ёмка
13. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква О.
1) ключ..м 3) камыш..м
2) туч..й 4) дач..й
14. Пишется буква З в корне слова:
1) свя..ка 2) раскра..ка 3) отгру..ка
15. Пропущена буква А в словах:
1) сл..жение 2) отр..сль 3) ср..щение 4) пол..гать
16. Укажите существительное женского рода, 3 склонения:
1) лебедь 2) шалаш 3) картофель 4) молодёжь
17. Укажите ошибку в образовании формы слова:
1) пара чулков 2) много яблок
3) килограмм помидоров 4) песни грузин
18. Какой из разделов науки о языке в переводе с греческого обозначает «относящийся к слову»?
1) фонетика 2) лексика
3) морфология 4) синтаксис

2 вариант
1.Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква А.
1) нас..рить 4) под..рить
2) пол..скать дитя 5) зас..рить
3) пол..скать белье
2. Найдите слово, в котором не совпадает количество букв и звуков:
1) боюсь 2) сиять 3) вернёшься 4) польёт
3. В каком ряду во всех словах все согласные мягкие?
1) метеорит, очередь, снег 2) чинить, вещи, тень
3) плесень, шея, ищу 4) герань, опята, листва
4.Найдите слово, на конце которого не пишется мягкий знак:
1) дышиш… 2) тиш… 3) жгуч… 4) испеч…
5. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква И:
1) ц..кнуть 4) умниц…
2) лекц..я 5) ц..клон
3) ц..ган
6. Укажите слово, которое является антонимом к остальным словам:
1) противник 2) неприятель
3) доброжелатель 4) недруг
7.В каком словосочетании слово горят употреблено в переносном значении:
1) щеки горят; 2) дрова горят.
8. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква З.

1) ра..чёт 3) во..будить 4) во..питать
2) ..жигать 5) ра..двинуть

9. Укажите предложение, в котором есть однородные члены:
1) В весеннем лесу появились первые цветы.
2). Зима еще хлопочет и на весну ворчит.
3) Весна спешит, а зима не отступает.
4) Я помню песни у костра.

10.Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква О.
1) ш..рох 4) ж..лудь
2) ж..нглёр 5) ж..кей
3) реш..тка

11. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется непроизносимый согласный Т.
1) влас..ный 4) чудес..ный
2) трос..ник 5) пос..лать вперед
3) хрус..нуть

12. Укажите слова, в которых пропущен Ъ.
1) об..единить 4) обез..яна
2) бел..ё 5) об..яснение
3) рел..еф

13. Укажите слова, в которых на месте пропуска пишется буква О.
1) багаж..м 3) каланч..й
2) птиц..й 4) крыш..й

14. Пишется буква Ш в корне слова:
1) подно..ка 2) руба..ка 3) кры..ка

15.Пропущена буква О в словах
1) отр..стить 2) р..сточек
3) пол..жение 4) сл..гаемое

16. Укажите существительное мужского рода 2 склонения:
1) мышь 2) нежность
3) рояль 4) шерсть

17. Укажите ошибку в образовании формы слова:
1) пара ботинок 2) много макаронов
3) килограмм апельсинов 4) группа офицеров

18. Какой из разделов науки о языке в переводе с греческого обозначает «составление, построение, порядок»?
1) морфемика 2) лексика
3) морфология 4) синтаксис

Критерии оценивания:
«5» - 17- 19 баллов (91 – 100 %)
«4» - 14-16 баллов (76 – 90 %)
«3» - 9- 13 баллов (50 – 75 %)
«2» - 5- 8 баллов (25 – 49 %)
«1» - 0 - 4 балла (менее 25 %)

Ключи к тесту

Вариант 1	Вариант 2
1. 2,5	1. 2,4
2. 2	2. 3
3. 4	3. 2
4. 4	4. 3
5. 1,3	5. 2,5
6. 2	6. 3
7. 3	7. 1

8. 2,4	8. 3,5
9. 2	9. 2
10. 1,3,5	10. 1,2,5
11. 2,4,5	11. 1,2,3
12. 2,4,5	12. 1,5
13. 1,3	13. 1,3
14. 1,3	14. 2,3
15. 2,3,4	15. 2,3
16. 4	16. 3
17. 1	17. 2
18. 2	18. 4

Сөнгатуллина Ф.М.
МБОУ «Шушмабашская СОШ»
Арского муниципального района Республики Татарстан
югары квалификацион категорияле
башлангыч класслар укытучысы

МАТЕМАТИКА ДӘРЕСЕ
2 класс

Тема: Бүлү. : тамгасы
Максат: Бүлү. Бүлү тамгасы турында күзаллау булдыру
Дәрес тибы: яңа белемнәр үзләштерү

Планлаштырылган нәтиҗәләр

Предмет нәтиҗәләре: : тапкырлау һәм бүлү арасындагы бәйләнешне мисаллар аша ныгыту;
Метапредмет нәтиҗәләре:
Танып белү УУГ: кушу-тапкырлау, бүлү-алу арасындагы бәйләнешне күрә белү; тормышта шуларны кулланырга өйрәтү;
Коммуникатив УУГ: төркемдә эшләү, исәпләү күнекмәләрен үстерү; сөйләшү барышында үз фикереңне әйтә белү; төркемнәрдә эшләгәндә бер-береңә ярдәм итү, бер-береңне тыңлый белү; өйрәнгәннәрне төрле очракта куллана белү;
Регулятив УУГ: алган белем һәм күнекмәләргә таянып эш итү; эшчәнлекне оештыра белү, үз алдыңа максат куя белү, эшеңә нәтиҗә ясау, эшеңне контрольдә тоту, игътибарлы булу;
Шәхси УУГ: дәрестә уңай атмосфера тудыру; актив, тәрбияле, күпне белергә теләүче укучы булу;
Материал: дәреслек “Математика” 2 сыйныф, 2 нче кисәк, 88-89 бит; мөстәкыйль эш дәфтәре
№2 – 41 бит
Җиһазлау: Сингапур структуралары өчен карточкалар, компьютер, презентация, кошлар һәм кош оялары төшерелгән рәсемнәр

Дәрес барышы

I. Дәресне оештыру. Уңай психологик халәт булдыру.
ТЭЙК ОФ-ТАЧ ДАУН («утыру – басу»)
– Гаиләдә бердәнбер бала (Диана, Эльвина)
– Гаиләдә беренче бала (Илшат, Лилия).
– Гаиләдә уртанчы бала (Ильвина, Салават, Назгөл).
– Гаиләдә төпчек бала (Нәзирә, Рүзәл, Нурсил, Иделия).
– Күп балалы гаиләдән (Гөлнара, Надир, Данис).

– Шушмабаш урта мәктәбенең иң тырыш, иң акыллы, иң матур 2 нче сыйныф укучылары (барысы да баса).
– Безнең хөрмәтле кунакларыбыз.

II. Актуальләштерү

1. Число, класс эше язу.
2. Иң элек әйдәгез, дәрестә кирәк булган кагыйдәләрне искә төшереп китик:
   - Иптәшеңне игътибар белән тыңла!
   -Үз фикереңне дөрес итеп аңлата бел!
   -Тулы итеп җавап бир!
   -Аңламасаң сора!

Кереш сүз:

- Укучылар, тәрәзәгә күз салыгыз әле... Табигатьтәге үзгәрешләр турында сезниләр әйтә аласыз? Туган ягыбызга яз килә. Халык телендә язны кошлар алып килә дигән гыйбәрә яши. Сез мона ышанасызмы? Яз хәбәрчеләре дип кайсы кошларны атыйлар? Кара каргаларны. Ә сезнең аларның ояларын күргәнегез бармы? Алар аны кайда һәм ничек ясыйлар? Биек агач башындагы ояларыннан алар сезгә үз сәламнәрен җиткерәләр һәм бүгенге дәрескә дип бирем дә әзерләгәннәр:

3. Матур язу: 2,5,8 саннарыннан кем күбрәк саннар төзеп яза ала?

4. **ИНСАЙД-АУСАЙД СЁКЛ** («эчке һәм тышкы түгәрәк»)

– Кушу гамәле компонентларын атагыз.
– Алу гамәле компонентларын атагыз.
– Тапкырлау гамәле компонентларын атагыз.
– Нәрсә ул периметр? Аны ничек исәплиләр?
– Квадратның ничә ягы бар? Аның периметрын ничек исәплиләр?
– Нәрсә ул радиус?
– Нәрсә ул диаметр?

-Алдагы бирем сыерчыклардан килгән. Сез ясаган матур, җылы оялары өстенә басып алар сезгә рәхмәт җырын сузалар. Ә бүген алар сезнең белемнәрегезне тикшерергә телиләр.

5. **Телдән исәпләү** (экранда гамәлләр бирелә)

- Киләсе бирем тургайлардан. Тургай турында җыры күктә, оясы җирдә ди халык. Оя ясар өчен ул биек агач та, урманнар да эзләп йөрми, яшел болыннарда, киң кырларда куе үлән арасында ясый ул үз оясын. Киләсе бирем тургайдан:

6. **КУИЗ-КУИЗ –ТРЭЙД** («сорау-сорау-алмашыну»)

–тапкырлауга 3 әр мисал языгыз, 3 партнер белән очрашыгыз.

III. Уку мәсьәләсен кую

1. Нинди гамәлләрне кулландык без хәзер? (тапкырлау)
2. Теманы ачыклау

4. Дәрескә бурычлар кую

IV. Уку мәсьәләсен чишү

1. (Слайд) – Укучылар, экранда 10 груша бирелгән. Безгә шушы грушаларны 2 шәрләп тәлинкәләргә салып чыгарга кирәк. Безгә ничә тәлинкә кирәк булыр? Әйдәгез, тикшереп карыйк. Бу мәсьәләнең чишелешен ничек язарбыз икән? **(Грушаларны бүлү турында әйтелә)**

2. (Слайд) Бүлү тамгасы белән таныштыру, язманы укырга өйрәтү.
3. (Слайд) Ә хәзер 10 грушаны 5 тәлинкәгә тигез итеп бүлеп салыйк. Һәр тәлинкәдә ничәшәр груша булыр? (грушаларны берәрләп тәлинкәләргә салабыз)

4. (Слайд) Мәсьәләнең чишелешен язу, ике гамәл арасындагы бәйләнешне ачыклау.

V. Дәрес материалы өстендә эш

1. Дәреслек биремнәрен үтәү, беррәттән мөстәкыйль эш дәфтәрендә №1 эшләү;
2. №2 – мөстәкыйль эш дәфтәрендә мисал чишү;

МИКС-ФРИЗ-ГРУП – ял минуты

– Светофорның ничә төсе бар?
– Салават күперендә ничә төс?
– Бөҗәкләрнең ничә аягы бар?
– Ничә ел фасылы бар?...
–Бер ел фасылында ничә ай?
–Атнада ничә көн?

VI. Дәрес материалын ныгыту

- Укучылар, яз турында сөйләшүне дәвам итеп әйтегез әле, яз килүен хәбәр итүче тагын нинди билгеләр бар табигатьтә? (Кояш ныграк җылыта, түбәләрдән тамчы тама, кар эри...)

- Әйдәгез, кояш төсендәге карточка биремнәрен эшләп алый әле: (сары)

1. Кушуны тапкырлау белән алыштыр,
һәр баганадан артык аңлатманы тап:

8+ 8+8+8= 12+12+12=
3+3+3+3= 6+6+5=
2+7+2+7= 1+1+1+1+1=

2. Ә хәзер кар төсендәге карточка биремнәрен эшләп алый әле: (зәңгәр)

Кайсы мисалда төгәл җавап чыкмый, билгелә:

10 : 2	20 : 4	18 : 5
8 : 3	12 : 7	19 : 2
18 : 9	30 : 5	21 : 7

VIII. Йомгаклау

1. Өйгә эш бирү: (төрле дәрәҗәдәге биремнәр)

Карточка №1 (ак)

– 295	– 343	– 892	– 236	– 506
89	137	348	181	108

– 553	– 450	– 400	– 169
54	237	19 9	147

Карточка №2 (яшел)

7 дм = …..см 35 см = …..дм….см 6 м 9 дм = …..дм
40 см = …дм 73 см = …дм…см 1 м 5 дм = …дм
70 м = ….дм 56 см = …дм…см 9 дм 2 см = ….см

71 Дәрескә нәтиҗә ясау. Рефлексия

Кошларны ояларына урнаштыру:
Карга – югары биеклек
Сыерчык – уртача биеклек
Тургай – түбән биеклек

Тазетдинова Г.Р.
МБОУ «Шушмабашская СОШ»
Арского муниципального района
Республики Татарстан
учитель начальных классов
высшей квалификационной категории

УРОК РУССКОГО ЯЗЫКА
3 класс

Тема: Падежные окончания имен прилагательных мужского, среднего и женского рода
Цели: создать условия для формирования навыка грамотного написания падежных окончаний имен прилагательных
Тип урока: урок систематизации знаний
Планируемые результаты:
Личностные результаты: учебно-познавательный интерес к учебному материалу и способам решения поставленной задачи; способность к самооценке
Метапредметные:
Познавательные УУД: анализировать изучаемые объекты с выделением существенных признаков
Коммуникативные УУД: развитие умений работать в группе, распределять роли, умение договариваться с собеседниками, согласуя с ними свои интересы и взгляды, слушать и понимать речь других
Регулятивные УУД: развитие умений самостоятельно формулировать тему и цели урока, составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем, работать по плану; развитие умений определять степень успешности работы;
Предметные: уметь согласовать имя прилагательное с именем существительным;изменять прилагательные по родам, числам и падежам.
Материал: учебник Л. Каленчук, Н.А. Чуракова, Т.А. Байкова«Русский язык» 3 класс, часть 3, 116-120 стр., метод. пособие.
Оборудование: компьютер, экран, проектор, раздаточный материал.
Ход урока

I. Организационный момент. Мотивация

- Ребята, я сейчас буду говорить утверждения, если оно подходит для вас, то, пожалуйста, встаньте. «ТЭЙК ОФ –ТАЧ ДАУН»
- Я все знаю.
- Я все умею.
- Если тебе будет трудно, я помогу.
- Я буду стараться на уроке.
- Я желаю тебе добра.
- Я готов к уроку.

II. Актуализация

1. Минутка чистописания
2. Число, кл. работа

- Ребята, а с каким настроением вы пришли сегодня на урок? (С весёлым, радостным, хорошим, бодрым, замечательным, прекрасным, прелестным, чудесным).

- Какую часть речи вы употребили, называя своё настроение? (Имя прилагательное).

3. Составление «Кластера»

- Что такое имя прилагательное? Ребята, давайте составим кластер.

Имя прилагательное

самостоятельная часть речи

обозначает признак предмета
отвечает на вопросы какой? чей?

изменяется по родам	изменяется по числам	изменяется по падежам
Ж.р.(какая?) М.р. (какой?) Ср.р.(какое?)	Единственное, множественное число	Им. п., Род. п., Дат. п., Вин. п., Тв. п., Пр. п.

- А как мы определяем род, число, падеж им прилагательного?
- Род, число и падеж прилагательного можно определить по существительному, с которым оно связано.
- Что такое имя существительное?
- Имя существительное – это самостоятельная часть речи….

III. Постановка проблемного вопроса

1. **Разбор предложения**

Подснежник тянется к тёплому солнцу.

- Что вы знаете о подснежниках?
- Подснежники появляются на первых проталинах, не дожидаясь, когда снег растает полностью в конце марта. Они очень хрупкие и нежные. Является лекарственным растением. Отвар из подснежника выводит из организма вредные вещества, его принимают при кашле. Но подснежники занесены в красную книгу.
- Обратите внимание на имя прилагательное. Определите род, число, падеж имени прилагательного.
- С каким существительным связано это прилагательное?
- Солнцу.
- Просклоняйте по падежам словосочетание «тёплое солнце», в прилагательном выделите окончания(проверка между группами)
- Давайте вспомним, какие правила мы знаем про склонение имен прилагательных? (работа с таблицей – **слайд №1)**
- У прилагательных мужского рода, относящихся к одушевленным существительным, в Родительном и Винительном падежах – одинаковые окончания.
-У прилагательных мужского рода, относящихся к неодушевленным существительным в Именительном и Винительном падежах - одинаковые окончания.
-У прилагательных среднего рода Именительный падеж совпадает с Винительным падежом.
- Имена прилагательные женского рода в родительном, дательном, творительном и предложном падежах отвечают на вопрос (какой?) и имеют окончания (-ой), (-ей).
- Как вы думаете, чем будем заниматься на уроке?
- Правильно писать падежные окончания имен прилагательных.

IV. Решение проблемного вопроса

1. Постановка цели урока

V. Работа над темой урока

1. Упражнение 132

Задания данного упражнения требуют от детей умения определять, в какой форме стоит имя прилагательное в тексте, находить известные орфограммы и проводить разбор предложения по членам. Сначала дети читают пословицы и устно определяют, к каким существительным относятся имена прилагательные. Затем определяют падеж каждого прилагательного и выписывают пословицы в требуемом порядке, указывая род и падеж прилагательных и выделяя окончания:

1. ед.ч. Д.п. - **Гроза бьет по высокому дереву.**
Доброму гостю хозяин рад.

2. ед.ч. Т.п -Чужим обедом гостей потчевать не убыточно.
   Чужим добром похваляться, а свое под лавку хоронить.
3. ед.ч. П.п. - В чистом поле четыре воли.
   В тихом омуте черти водятся.
   В записанных пословицах дети находят орфограммы.Выделенное предложение разбирают по членам.

Физминут«УГЛЫ»

И.п. - Верный друг, яркое солнце, полезная каша
Р.п.- до позднего вечера, от рыхлого снега, из далёкой страны,у высокого дома
Д.п.- к морскому берегу, по широкой дороге,к лучшему другу
В.п. – про красный шарф, на высокое дерево, в новый дом
Т.п. – широким поясом,с хорошим настроением,под высоким деревом
П.п. - на свежем воздухе,в тёплом вагоне,о любимой маме

2. Упражнение 133
   Это упражнение потребует от учеников умения правильно писать и объяснять написание безударных падежных окончаний имен существительных и прилагательных. Дети списывают текст, обосновывая написание орфограмм, показывают стрелками, от какого существительного зависят прилагательные.
   Кто стучится в дверь ко мне
   С толстой сумкой на ремне
   С цифрой «5» на медной бляшке,
   В синей форменной фуражке?

3. Упражнение 137
   В данном упражнении отрабатывается умение осознанно и правильно писать падежные окончания существительных и прилагательных, объяснять правописание орфограмм и разбирать прилагательные по составу. Дети сначала устно называют орфограммы в словах, затем списывают текст и разбирают слово по составу: **бездомный**

   Только вдруг из чащи тёмной
   Притащился волк бездомный.
   Постучался у ворот,
   Хриплым голосом поёт.

VI. Закрепление

1. Работа в группах.
   Прочитайте предложения, найдите имена прилагательные и сделайте морфологический разбор.
   На грядке вырос **сладкий** перец.Над **зелёным** лугом несётся запах травы.Облака закрыли **голубое** небо. По **лесной** поляне тянется след лисицы.
2. Тренажёр «Определи падеж имен прилагательных»

VIII. Заключение

1. Аукцион. «Подснежник»
2. Итог урока.
   - Чему научились сегодня на уроке?
   - Научились правильно писать падежные формы прилагательных м.р., ср.р. и ж.р. в единственном числе.
   3. Выставление оценок.

IX. Рефлексия деятельности

- Я поставила вам свои оценки. Теперь вы оцените свою работу на уроке. Возьмите по одному подснежнику. Ели вам было интересно и справились с заданиями - берите белые подснежники, а кому еще нужна помощь – берите голубые.

- Я хочу, чтобы вы подарили свое хорошее настроение нашим гостям – дарите ваши подснежники.

Домашнее задание - Разноуровневые задания:

1уровень - на «3»:

Найди существительные , с которыми согласуются имена прилагательные, задай вопрос. Подчеркни окончание вопроса и прилагательного:

Голуб… небо,
Речка голуб…,
Голуб… дымок на берегу.
Поле золот…, солнце золот…
Золот… Родина моя.

2 уровень на - «4»:

Вставь окончания имен прилагательных, определи падеж имён прилагательных. Выдели окончания:

Спит на бел….. льдине весь день молод…. тюлень. Глубок… озеро виднелось вдалеке. Мы повесили скворечник на высок… дерево. Зимн… солнце тускло светило. Лисёнок задумчиво посмотрел в глубок….. нору.

3 уровень на - «5»:

Запиши словосочетания в указанных падежах, определи род и выдели окончания.

Железная крыша (в Т.п.)- ____
Кирпичный дом (в Р.п.)- ____
Клубничное варенье (в П.п.)- ____
Красивая картина (в Д.п.) - ____

Творческая группа МБДОУ “Салаусский детский сад”
под руководством Нутфуллиной Г.Ф.
методиста по дошкольному воспитанию
МБДОУ “Салаусский детский сад”
Балтасинского муниципального района РТ

КВЕСТ–ИГРА - СОВРЕМЕННЫЕ ИГРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ДОУ

Игра для ребенка является наиболее привлекательной, естественной формой и средством познания мира, своих возможностей, самопроявления и саморазвития. Для педагога содержательная, отвечающая интересам детей, правильно организованная игра – эффективное педагогическое средство, позволяющее комплексно решать разнообразные образовательные и развивающие задачи. Общество создало детские игры для всесторонней подготовки ребенка к жизни, его своевременной социализации и развития. Поэтому игры генетически связаны со **всеми** видами деятельности человека и выступают как специфически детская форма и познания, и труда, и общения, и искусства, и спорта.

Среди широко используемых в практике **игровых технологий можно выделить квест-технологию**, которая только еще начинает использоваться педагогами.

Квест - это игры, в которых **игрокам** необходимо искать различные предметы, находить им применение, разговаривать с различными персонажами в игре, решать головоломки и т. д. Такую игру можно проводить как в помещении, так и на улице. **Квест** - это командная игра, идея игры проста – команда, перемещаясь по точкам, выполняет различные задания. Но изюминка такой организации **игровой** деятельности состоит в том, что, выполнив одно задание, дети получают подсказку к выполнению следующего, что

является эффективным средством повышения двигательной активности и мотивационной готовности к познанию и исследованию.

Квест-игры одно из интересных средств, направленных на самовоспитание и саморазвитие ребенка как личности творческой, физически здоровой, с активной познавательной позицией. Что является основным требованием ФГОС ДО.

Главное преимущество **квеста в том**, что такая форма организации образовательной деятельности ненавязчиво, в **игровом**, занимательном виде способствует активизации познавательных и мыслительных процессов участников. С помощью такой игры можно достичь образовательных целей: реализовать проектную и **игровую деятельность**, познакомить с новой информацией, закрепить имеющиеся знания, отработать на практике умения детей.

Таким образом, детские **квесты** помогают реализовать следующие задачи:

Образовательные- участники усваивают новые знания и закрепляют имеющиеся;

Развивающие – в процессе игры у детей происходит повышение образовательной мотивации, развитие инициативы и самостоятельности, творческих способностей и индивидуальных положительных психологических качеств, формирование исследовательских навыков, самореализация детей;

Воспитательные – формируются навыки взаимодействия со сверстниками, доброжелательность, взаимопомощь и другие.

При подготовке **квеста для дошкольников**

нужно помнить 4 основных условия:

1. Игры должны быть безопасными. Недопустимо ставить к выполнению задачи, которые связаны с риском для здоровья, например, забраться на дерево, спрыгнуть с большой высоты, спуститься в колодец.

2. Вопросы и задания должны соответствовать возрасту. Очень редко дети 5 -7 лет настолько эрудированны, чтобы угадать названия созвездий по картинке или перечислить всех американских президентов.

3. Недопустимо унижать достоинство ребенка. К примеру, нельзя заставлять проглотить гусеницу или танцевать, если ребенок стеснителен.

4. Споры и конфликты надо решать только мирным путем.

Сегодня мы представим для вас "**Квест-игру**" с целью сформировать представления о **Квест- технологии** для дальнейшего применения ее на практике в образовательной деятельности.

В муз. зал входит Машенька из сказки «Гуси-лебеди» и говорит, что "гуси-лебеди" украли ее любимую книгу со сказками и спрятали в сказочном лесу в сундук под 3 замка и чтобы добыть эту книгу нужно найти 3 ключа.

Для начала нужно собрать команду. (Машенька дает задание, кто первым ответит, тот в команде)

- Послушайте и назовите, кто из литературных и сказочных героев мог бы дать такие объявления. Назовите автора и название произведения

1. Нашедшему ключ из драгоценного металла гарантирую вознаграждение. (Буратино, А. Толстой «Золотой ключик или приключение Буратино»)

2. Ветеринарные услуги с выездом в любую часть света.

(Доктор Айболит, К. Чуковский «Доктор Айболит»)

3. Предлагаю услуги по выпечке хлебобулочных изделий любой сложности. (Бабушка, р. н. с. «Колобок»)

4. Организую зимнюю рыбалку. Недорого.

(Лиса, р. н. с. «Лиса и волк»)

Команда вместе с Машенькой идут на поиски ключей и сундука и помочь им поможет вот это задание:

Задание №1

Нужно сосчитать животных, каких больше, туда и отправляться

• Если зайцев - идем на кухню,

• Если лисиц - идем в группу «Соболёк»

• Если белок - идем в прививочный кабинет.

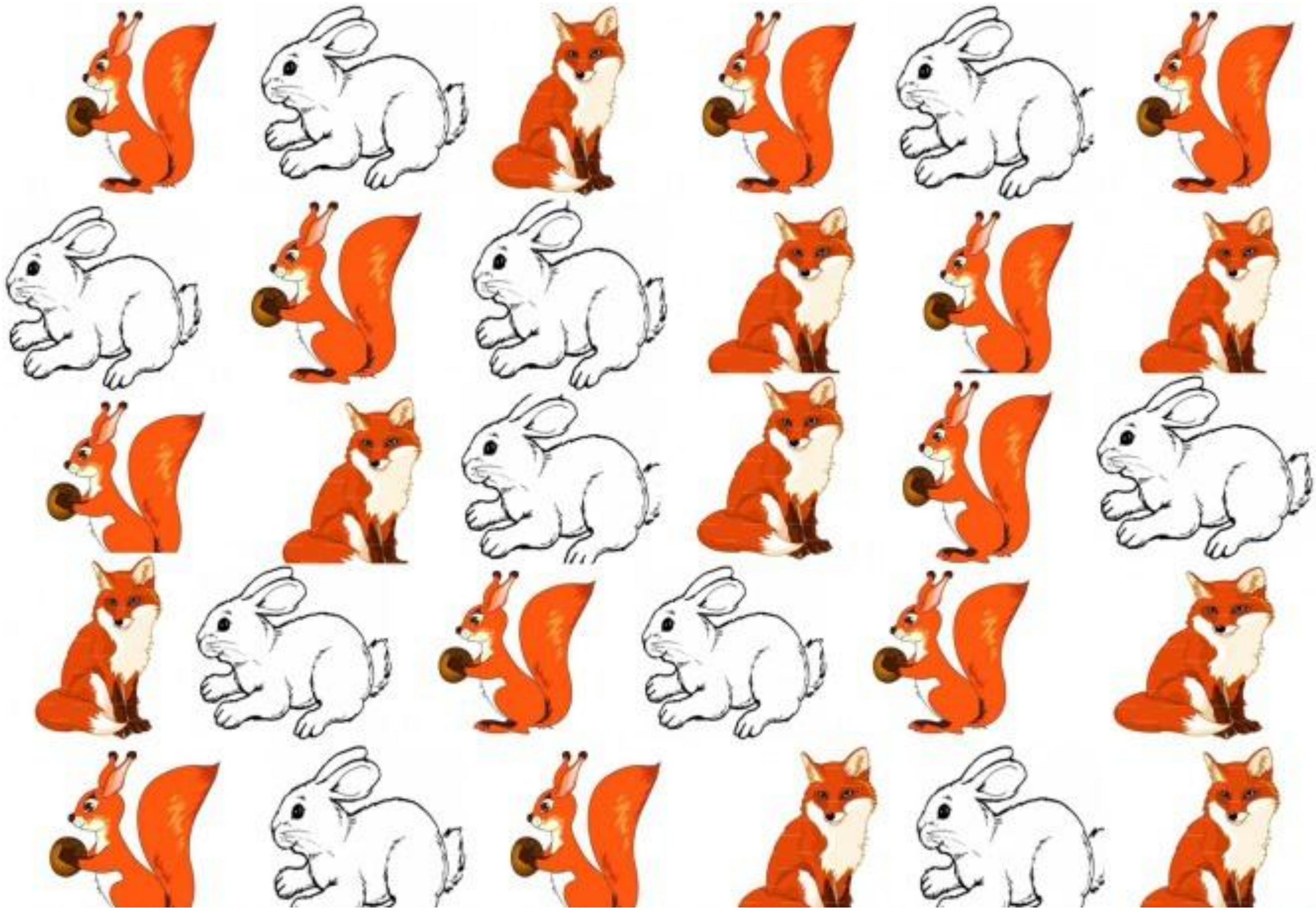

Задание №2 (на двери кабинета, конверт с заданием и 1й ключ)

Если правильно решить пример, узнаем следующее задание.

Пример: 125 + 38 - 26

• Если ответ 141 отправляйтесь в группу «Мальвина»
• Если ответ 137 отправляйтесь в спортивный зал
• Если ответ 127 отправляйтесь в группу «Колобок»

Задание №3 (в спортзале конверт с заданием и 2й ключ)

Какой вид деятельности ДОУ является ведущим?

• Если образовательная отправляемся в группу «Белочка»
• Если продуктивная отправляемся в группу «Малышок»
• Если **игровая** отправляемся в группу «Ромашка»

Задание №4 в группе «Ромашка» (конверт с заданием и 3й ключ)

В какой Русской Народной сказке домашние животные жили в лесу?

• Если «Кот, Петух и Лиса» отправляемся в прачечную
• Если «Зимовье» отправляемся в группу "Петушок"
• Если «Теремок» отправляемся в методический кабинет

Команда возвращается в муз зал с 3 ключами,

Последнее задание: одному из команды нужно рассказать, где был первый ключ передавая

• интонацию, как плохо говорящий на русском языке иностранец.

Второй участник рассказывает, где был второй ключ

• передавая интонацию диктора на ТВ в выпуске новостей

Третий и четвертый участники расскажут, где нашли ключ передавая

• интонацию сплетниц.

Задания выполнены, открываем сундук, находим книгу, отдаем Машеньке.

Играя в **Квест -игру**, дети проявляют инициативность и самостоятельность, мы дарим вам небольшие буклеты. (Прилагаются буклеты с играми на развитие инициативы и самостоятельности)

Рефлексия «Наполни бочонок»

Наш **семинар подошел к концу**. Мы благодарим всех педагогов за активность. Нам очень важно знать ваше мнение, а помогут нам в этом жетоны. (На столе лежат желтые и красные кружочки на всех участников **семинара**.)

Если вас заинтересовал **семинар** – «добавьте ложку меда» (желтый жетон).

Если не заинтересовал «добавьте ложку дегтя» (жетон красного цвета).

Пока команда находит ключи, коллеги (которые остались в зале) выполняли эти же задания на экране. Между заданиями были **игровые паузы**: "Шуточные рекламные объявления по сказкам", "Фанты".

Файзрахманова Г.Ф.
Татарстан Республикасы Балтач
муниципаль районының “Гомуми үсеш бирүче төрдәге Кариле
балалар бакчасы” муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү
учреждениесе
тәрбияче, беренче квалификация категорияле

КОШЛАРГА - МИЛӘШ ТӘЛГӘШЛӘРЕ

Дидактик материал төре: **зурлар төркемендә гадәти булмаган алым белән рәсем эшчәнлеге эшкәртмәсе**

Алдан әзерлек: “Бездә кышлаучы кошлар”, “Кошлар – җимлектә” дигән рәсемнәр карау, “Кошлар” дигән хәрәкәтле уен уйнау; дидактик уен “Кошларны җый”; урамда: кардагы кош эзләрен, кошлар өчен җимлекләр, миләш агачын карау, кошлар турында шигырьләр өйрәнү.
Җиһазлау: серле хат, рәсемнәр, су белән савыт, аудиоязмада төрле кошлар сайраган тавыш, кызыл төстә гуашь, юеш салфетка, кош һәм миләш тәлгәше төшерелгән альбом бите.

Максат:
1.Балаларны бармаклар, мамык таякчыклары белән миләш тәлгәшләрен рәсемләргә өйрәтү.
2. Табигатькә карата мәхәббәт, кошларга сакчыл караш тәрбияләү. Яңа төр рәсемләве белән таныштыру (төртеп рәсемләү).

Эшчәнлек барышы:
Тәрбияче: Балалар, тыңлагыз әле, ишектә кыңгырау тавышы ишетелә түгелме? Ишетәсезме? Мәликә, акыллым, барып кара әле, ишек артында кем бар икән?
Мәликә: Апа, хат килгән.
Тәрбияче: Балалар, бу хат кемнән икән, укып карыйбызмы?
Хат укыла. Хатта кошлар ач булулары, аларга ашарга миләш кирәк булуы турында язганнар. Сораулар бирелә:
- Нәрсә ул миләш?
- Миләш нинди төстә?(1-4 слайд)
- Миләш нинди формада?
- Кайда күргәнегез бар?

Миләш турында әңгәмә үткәрү
Тәрбияче: Мин сезгә табышмак әйтәм.
Озын томшык, ике канат,
Очып килсә,
Бөҗәкләрнең эше харап (кош).
Әйе, балалар, бу табышмак кошлар турында.(тартмадан кош сүрәтләрен алу, алар турында сөйләшү).
Тәрбияче: Балалар, кош сүрәтенә карагыз да, ул нинди өлешләрдән тора, әйтегез әле.

Балалар: Кошларның гәүдәсе, канатлары, томшыгы, тәпиләре бар.
Тәрбияче: Ә тәннәре нәрсә белән капланган?
Балалар: Кошларның тәне каурый белән капланган.
Тәрбияче: Аларның каурыйлары бертөслеме?
Балалар: Юк, аларның каурыйлары төрле төстә.
Тәрбияче: Балалар, кошлар нишлиләр?
Балалар: Очалар, матур итеп сайрыйлар.
Тәрбияче: Ә кошлар табигатькә нинди файда китерәләр?
Балалар: Кошлар агачтагы бөҗәкләрне, кортларны чүплиләр.
Тәрбияче: Әйе, алар агачларны төрле авырулардан саклап калалар. Без шуңа күрә “Кошлар - безнең дусларыбыз”,-дибез. Һәм без аларга һәрвакыт ярдәм итеп, кайгыртып торырга тиешбез.
Балалар, бу рәсемдә сез нинди кошларны күрәсез?
Балалар: Чыпчык, күгәрчен, тукран.
Күгәрчен – ул күк төстә, каурыйлары яшкелт, ялтырап тора, ә аның тәпиләре кып – кызыл. Аны кеше яши торган җирдә очратырга мөмкин, ул өй кыекларында оя кора. Күгәрчен көнбагыш, ипи валчыгы, бодай белән туклана. (тавышын тыңлау).
Чыпчык - ул кыска койрыклы, көчле томшыклы вак кош. Бу кош та күгәрчен кебек үк өй кыекларында яши. (тавышын тыңлау).
Тукран – бу кош һәрвакыт хәрәкәттә, ул үзенең көчле томшыгы белән агачлардан бөҗәкләр эзли. Озын тырнаклары ярдәмендә агачта нык утырып тора ала. Ә аңа койрыгы терәк була. Тукранны урман табибы дип тә йөртәләр. Ул дөрестән дә табиб кебек бер агачның да зарарлануына юл куймый. Озын теле белән зарарлы кортларны агачның кайрысыннан тартып ала. Ул сау-сәламәт агачка кагылмый, эчтән корткычлар зарарлаган агачларны гына чукый. (тавышын тыңлау).Балалар, бу кошлар безнең якта кышлаучы кошлар. Сез бит әле бу кошлар турында матур шигырьләр дә беләсез, әйдәгез әле шуларны тыңлап китик:
Күгәрчен.
Безнең тәрәзә башына
Көн дә куна күгәрчен.
Мин аңарга ярма сибәм
Матур гөрләсен өчен.
Чыпчык
Тәрәз каршына
Килгән бер чыпчык.
Миңа кычкыра:
— Чык әле, ди, чык.
Нәни дусларым
Чырык-чырык килеп янда,
Чыпчыклар серләшәләр.
Җим сипсәнә диеп, миңа
Әйтерсең эндәшәләр.

Тәрбияче: Балалар, сез бик матур итеп кошлар турында шигырьләр сөйләдегез
Ә хәзер, мин дә сезгә бер кош турында шигырь укыйм, игътибар белән тыңлагыз әле, сүз нинди кош турында икән?
Алмагачта, күзен кысып,
Утыра бер кызылтүш.
Үзе ялт та, йолт карана,
Безне күзәтә имеш!

- Әйе балалар, бу кызылтүш, ул безнең як табигатен бизәп торучы кошларның берсе. Ул безгә кышын килә. Аның түше кызыл төстә, ә башында кара бүреге дә бар. Аны шуның өчен карабүрек дип тә йөртәләр. Ул миләш, бөреләр белән туклана. (кызылтүш миләш агачында утырган рәсемне күрсәтә).

- Балалар, ә сез беләсезме икән, кыш көне салкында безнең якта кышлаучы кошлар ничек тукланалар?
  Аларга җимлекләр куябыз, җим сибеп ашатабыз. Менә безнең бакчада да кошларыбызга әти – әниләребез ярдәме белән бергә ясаган җимлекләр бик күп. Без саф һавага чыккан саен аларны һәрвакыт сыйлап ашатып торабыз.
- Кошларга, ярдәм итәбезме? Әйдәгез урман кошларына миләшләр ясап бирик. Мин сезгә ясап күрсәтәм. Иң беренче ботак сызабыз, аңа ике кечкенә ботак тоташтырабыз. Яфракларны бармаклар белән ясыйбыз. Овал формада булгач бармакны сыпырып куябыз, ботакның очына мамык таякчыклары белән миләш җимешләре төшерәбез, кулларны салфеткага сөртәбез.

Тәрбияче: Менә хәзер безнең урман кошлары бик сөенә, безгә рәхмәт әйтә.
Һәрберегезнең алдында альбом битләре, мамык таякчыклары, пумала, гуашь. Миләш тәлгәшләренә миләшләр рәсемлик.

Тыныч көй агышында балалар миләш тәлгәшләре ясыйлар.

Тәрбияче: Без бүген нинди игелекле эш эшләдек? Кемнәргә ярдәм иттек?
Эшчәнлек сезгә ошадымы?

Фалахетдинова Р.Ф.
МБДОУ “Соснинский детский сад”
Балтасинского района Республики Татарстан
воспитатель

МОҢСУ ПЕСИНЕ КУАНДЫРАБЫЗ

(мәктәпкә әзерлек төркемендә математика эшчәнлеге)

Максат: 1).Балаларны түгәрәкне ике тигез өлешкә бүләргә, өлешләрне атарга, бөтен һәм өлешләрне чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү.
2). Балаларны квадратны дүрт тигез өлешкә бүләргә өйрәтү, геометрик фигуралар турында белемнәрен барлау.
3). Балаларга санауның нәтиҗәсе, аның юнәлешеннән бәйле булмавын аңлату.
4). Яңа төр кисеп ябыштыру алымын өйрәтү.
4). Төгәллек, җыйнаклак, үз-үзеңә ышанганлык кебек сыйфатлар тәрбияләү.
Җиһазлау: магнитлы рәсемнәр, саннар, магнитлы такта; слайдлар,проектор; һәр балага кәгазь түгәрәк, квадрат; уен өчен 5 кыршау, 3 түгәрәк, 3 квадрат, 2 овал, 2 турыпочмаклык, 2 өчпочмак; үрнәк песи рәсеме, һәр балага клей - карандаш, аслык, 5 өлешкә бүленгән ак салфетка, гади карандаш, сары каты кәгазь, эмблема.
Эшчәнлек барышы
Тәрбияче: Хәерле көн, балалар! Сез минем белән шөгыльләнергә телисезме?
Балалар: Әйе!
Т.Ягез әле, үзебезне шөгыльләнергә әзерлик. Күзләребезне күпне күрергә әзерлибез.(Күзләрне йомып, куллары белән йомшак кына сыпыралар). Колакларны күп ишетергә әзерлибез. (Колакларны сыпыралар). Кулларны күп эшләргә әзерлибез.(Кулларны иркәлиләр).Үзебезне кочаклап, яратабыз.(Үз-үзләрен кочаклыйлар). Менә без әзер дә! Афәрин, балалар! Хәзер серле экранга карыйк әле. Сез нәрсә күрәсез, балалар!
Б. Песи баласы.
Т. Песи баласы нинди?
Б. Йомшак, матур, кечкенә, нәни, ак...моңсу.
Т.Әйдәгез, песи баласына матур сүзләр әйтеп, аны шатландырыйк әле, моңсуланып утырмасын.

Б. Йомшагым, матурым, нәнием, акыллым... шаяным.
Т. Менә песиебез куанды да, матур сүзне барыбыз да яратабыз шул. Әйдәгез, хәзер өстәлләр янына утырабыз. Экранга карыйбыз.
Слайдлар белән эшләү.
1). “Саннарны чагыштыр!”, “Ничә яшелчә?” биремнәрен эшләү.
2). Экрандагы рәсемнәр буенча мәсьәлә төзеп чишү.
3). Күзләрне ял иттереп алыйк. “Күзләр өчен күнегү”.
(В. П. Базарный методикасы буенча).
Т. Балалар, сезнең алдыгызда фигуралар бар. Нинди фигуралар алар?
Б. Геометрик фигуралар. Сары түгәрәк, зәңгәр квадрат.
Т. Хәзер түгәрәкне алыгыз да, ике тигез өлешкә бүлегез. (Балалар кисәләр). Без нишләдек?
Б. Без түгәрәкне ике тигез өлешкә бүлдек.
Т. Нәрсә килеп чыкты? Алар ничә, ничек аталалар? Кайсысы зуррак: өлешме, бөтенме? (Балаларның җаваплары). Хәзер зәңгәр квадратны алыгыз да, аны да ике тигез өлешкә бүлегез. Нәрсә килеп чыкты? Алар ничә, ничек аталалар? Кайсысы зуррак? (Җаваплар). Балалар, Нәргизә белән Нияз квадратны ике тигез өчпочмакка бүлгәннәр. Алар дөрес эшләгәнме? (Фикерләр тыңлана). Нәтиҗә ясыйбыз: квадратны ике тигез өлешкә ике төрле ысул белән бүләргә мөмкин. Хәзер квадратны дүрт тигез өлешкә бүлегез. (Мөстәкыйль эшлиләр). Ничәгә бүлдек? Кайсысы зуррак: өлешләрме, бөтенме? Өлешләр үзара ничек? Ни өчен? (Җаваплар тыңлана).Бик яхшы, рәхмәт сезгә, балалар!
Магнитлы тактада эш. (Магнитлы саннар, рәсемнәр белән).
Т.Балалар, без ничәгә кадәр санадык? (10 га). Песиләрне уңайга һәм кирегә санагыз әле. Ничә килеп чыкты? (10 килеп чыкты). Нәтиҗә: санауның нәтиҗәсе аның юнәлешенә бәйле түгел.
Әйдәгез, хәзер ял итеп алыйк. “ Үз өеңне тап!” дигән уен уйныйбыз. Мин сезгә геометрик фигуралар өләшәм. Шундый фигуралар идәндәге кыршаулар эченә дә куелган. Кыршаулар – сезнең өйләрегез. Сигнал булуга, сез үз өегезне табарга тиеш. (Балалар фигураларын алышалар да, уен берничә тапкыр кабатлана). Булдырдыгыз, балалар! Кабат урыннарга утырыйк. Өстәлләрдәниләр күрәсез?
Б. Клей-карандаш, , салфеткалар, аслык, сары төстәге каты кәгазь, гади карандаш.
Т. Хәзер без моңсу песи баласына уенчык песи ясарбыз. Мин сезгә эш тәртибен аңлатам. Карандашны алабыз да , аңа берничә өлешкә бүленгән салфетканың бер өлешен алып, төрәбез. Карандашны өстәлгә бастырып куеп, салфетканы сыпырып төшерәбез. Кечкенә, сырлы-сырлы торбачык (трубочка) килеп чыкты. Шушы тәртиптә тагын 4 торбачык ясыйбыз. Килеп чыккан торбачыкларны, тиешле рәвешкә китереп, рәсемдәгечә (үрнәк рәсем күрсәтелә), каты сары кәгазьгә ябыштырабыз. Беренче торбачык – песинең гәүдәсе, икенчесе – башы, өченчесе – койрыгы, дүртенче, бишенчеләре – колаклары. (Балаларның мөстәкыйль эшчәнлеге. Әзер эшләрне эти-әниләргә күрсәтәләр). Балалар, сезнең бүгенге эшчәнлегегез мине чиксез куандырды. Сез үзегезне белемле, тырыш балалар итеп күрсәттегез, рәхмәт сезгә!
Т. Балалар, бүгенге эшчәнлек хакында фикерегезне беләсем килә: сезнең алдыгызда матур рәсем бар, шуны ачып карагыз әле. (Елмаеп торучы песи баласы төшерелгән эмблема). Безнең йомшак песиебез бик куанган, кәефе күтәрелгән. Сезгә дә эшчәнлек ошаган икән , эмблеманы өскә күтәрегез.
Т. Рәхмәт! Күңелле, матур көннәр телим барыгызга да! Эмблемаларны эти-әниләрегезгә бүләк итәрсез!

Хасанова З.Д.
МБОУ «Арская начальная общеобразовательная школа № 3»
Арского муниципального района РТ
учитель начальных классов

ВОДНЫЕ ПРОСТОРЫ РОССИИ. МОРСКОЙ ПЕЙЗАЖ

Цели:

I. Создать условия для продолжения ознакомления с жанром живописи пейзажем на примере морского пейзажа, с творчеством художника – мариниста И. К. Айвазовского.
II. Способствовать формированию умения изображать море, используя законы композиции.
III. Способствовать развитию пространственного воображения детей, образного восприятия мира, эстетического отношения к действительности.
IV. Содействовать тренировке зрительной памяти, глазомера, расширению кругозора.

Планируемые результаты:
научатся понимать значение искусства в жизни человека и общества;
научатся различать и передавать в художественно-творческой деятельности характер, эмоциональное состояние и свое отношение к природе;
научатся эмоционально оценивать шедевры русского и мирового искусства
План урока

I. <u>Организационный момент. Проверка готовности к уроку.</u>

Запустим кораблик бумажный,
Пускай он плывет далеко.
Сегодня урок у нас важный,
Ведь знания добыть нелегко!

II. <u>Постановка учебной задачи.</u>

– А для начала мы вспомним с вами жанры изо искусства.
Работа по карточкам. (Структура «Раунд Тэйбл»)
- Подпишите, жанры ИЗО искусства.
Проверка.

III. <u>Самоопределение к деятельности</u>

- Отгадайте загадку:
Шириною широко,
Глубиною глубоко,
День и ночь о берег бьётся,
Из него вода не пьётся,
Потому что не вкусна –
И горька, и солона. (Море)
- Посмотрите на эту картину.
- А к какому жанру относится эта картина? (Структура «Таймд Пэа Шэа») (30 секунд)
- Отвечает стол №3, учащийся под№3. (пейзаж)
- Какой пейзаж? (морской пейзаж)
- Это морской пейзаж**.**
- Тема нашего урока – «Водные просторы России. Морской пейзаж»

IV. <u>Формирование новых знаний, умений и навыков</u>

I. <u>Знакомство с мариной</u>

С белым гребнем на резкой складке.
То без гребня, свинцово-сизым,
С мелкой рябью волны гусиной,
То задумчивым, светло-синим,
Просто светлым и просто синим.
То лиловым, то красноватым.
То молчащим, то говорливым,
С гордой гривою в час прилива.
Но бывает оно и чёрным,
Чёрным, мечущимся, покатым,
Неумолчным и непокорным,
Поднимающимся и горбатым.

- Море –кто не восхищался им, когда стоял на берегу и смотрел в его бесконечную даль. Слыша лёгкий плеск волны или мощный шум огромного вала, тысячами искр

разбивающегося о крутые скалы и камни берега, поневоле вспоминаешь сказочных персонажей – чудокита, русалок, золотую рыбку…

Человеку непокорно
Море синее одно:
И свободно, и просторно,
И приветливо оно.
Е.А. Барытынский

- Ребята, а кто был на море, видел море?

- А какие моря омывают Россию? (Черное , Азовское, Каспийское, Баренцево, Карское, море Лаптевых, Восточно-Сибирское, Чукотское, Берингово, Охотское, Японское моря).

Множество произведений искусства посвящено морю. Морское пространство, спокойное и динамичное, своей красотой завораживало русских художников.

Пейзаж, изображающий море, называется «марина». Вам знакомо это слово? В каком значении? (Имя Марина – морская (лат.))

Марина – это вид, изображающий море. **Марина** – рассказывает о своеобразной красоте то спокойного, то бурного моря.

- А художников, которые на своих картинах изображают море, называют художниками-маринистами.

II. **Знакомство с художником-маринистом** Иваном Константиновичем Айвазовским **(слайд8)**

Самым известным русским художником-маринистом был И. К. Айвазовский. Он жил на берегу моря и, восхищаясь им, создал не одну тысячу картин – марин. Иван Айвазовский целиком отдал свой большой талант изображению морских пейзажей. Он жил в южном городе Феодосии. Построил свой дом на берегу так, чтобы из окон всегда было видно Чёрное море. За свою долгую жизнь живописец написал более шести тысяч морских пейзажей. В изображение морской стихии, в бесконечном разнообразии морских мотивов он не знал соперников. И сегодня морские пейзажи Айвазовского привлекают воодушевлением, радостью вдохновения, которое всегда исходит от бушующего или безмятежного моря этого удивительного мастера. Он является автором грандиозных полотен, в которых романтически воспевает силу и величие морской стихии. Также посвящал свои полотна героическим делам русского флота.

Иван Айвазовский писал море в бурю. Писал море и в штиль. То пронизанное солнцем, то хмурое в пасмурный день, то ревущее в шторм – всегда в движении. Изображая природу, художник всегда выражает своё настроение и отношение к жизни.

Всё, что делает художник, обращено к душе человека, всё говорит о человеческих чувствах. Не только люди, но и сама природа имеет свой характер и своё настроение, которое художник стремится увидеть, понять, выразить. У природы, как и у любого человека, настроение может быть разным. Пейзаж может быть тревожным, грустным, спокойным, радостным.

III. **Знакомство с картинами И. К. Айвазовского**

- Почувствуйте восторг перед морем Айвазовского. На его полотнах оно живое. В своих работах художник писал море в разных его состояниях:
во время штиля
и шторма
в ясную погоду
и пасмурную
утром
и на закате
днем и ночью

- А сейчас я вам предлагаю рассмотреть картину И. К. Айвазовского «Радуга».
- Почему художник назвал картину «Радуга», а не «Кораблекрушение»?
- Какие чувства вызывает у вас цвет радуги и солнца?
- В чем вы ощущаете мощь и красоту морской стихии?
- А вот другая картина художника, изображающая трагедию кораблекрушения «Девятый вал». Глядя на нее, мы сразу можем представить, какая страшная гроза прошла ночью,

какое бедствие терпел экипаж корабля и как гибли моряки. Айвазовский нашел точные средства для изображения величия, мощи и красоты морской стихии. Несмотря на драматизм сюжета, картина не оставляет мрачного впечатления; наоборот, она полна света и воздуха и вся пронизана лучами солнца, сообщающими ей оптимистический характер.

- Еще одна из лучших картин художника - "Черное море". Безграничное море и такое же бесконечное небо над ним. Поднимается ветер, мерно катятся волны, уже вскипают барашки пены на гребнях. Изменчив и разнообразен цвет темнеющей воды. От зеленовато-серых, серебристых и светло-изумрудных оттенков в центре цвет сгущается до темно-синей, почти черной густоты, уводящей взгляд в бездонную глубину моря. На горизонте виден крошечный парус рыбачьей лодки, спешащей домой.

Только небо и вода, бесконечная череда волн…

- Вы ощущаете этот бескрайний простор? Не случайно в искусстве море воспевается как символ свободной и вольной жизни.

Прощай, свободная стихия!
В последний раз передо мной
Ты катишь волны голубые
И блещешь гордою красой.

А. С. Пушкин

- Созвучны ли настроение и образ моря в стихотворении поэта образному строю марины И.К.Айвазовского?

IV. Физкультминутка

- Ребята, а кто умеет плавать? Какие стили плавания вы знаете? (кроль, брасс, баттерфляй)
- А сейчас под звуки моря выполним плавательные движения руками

V. Формирование практических умений

1**. - Рассмотрите пейзажи художников-маринистов.** Вы видите, как разнообразны темы и образы в этих произведениях, посвященных морю: рыбацкий промысел, водный (в частности, парусный) спорт, разное время дня и года. Обратите внимание, как художники по-разному изображают морские дали.

- Похожи ли они? Чем?
- Как должен быть расположен горизонт, чтобы открылась красота морской глади?
- В каких маринах большую часть занимает небо?
- Как с помощью цвета можно передать состояние природы?

2**. Рассмотри таблицу**.

- Соотнесите композиционные схемы с картинами художников.
- Мы сегодня рассмотрели много работ художников – маринистов. А кто обратил внимание, чем можно оживить морской пейзаж? (изображением побережья, силуэтов судов.)
- А эти элементы являются важным,необходимым элементом для изображения морского пейзажа?
- Каким должен быть кораблик, который находится дальше от берега, чем первый? (Он должен быть меньшего размера.)

3**. Структура «Модель Фрейера».**

- Сегодня мы познакомились с вами с одним из видов пейзажа – морской пейзаж. Перед тем как приступить к работе, давайте мы с вами назовем обязательные и необязательные характеристики морского пейзажа и приведем примеры картин.

4. - **Нарисуйте свою композицию. Дайте название своей работе.** Экспериментируйте с цветом. Подбирайте оттенки морской гаммы цветов.

Для создания моря смеющегося, радостного, используйте чистые цвета – синий, зелёный, жёлтый. Чтобы придать морю спокойное настроение, во все цвета добавляйте белую краску. Чтобы изобразить шторм, добавьте в краски чёрный цвет.

Важное значение имеет направление и характер мазков, которыми вы кладёте краску. Они могут быть энергичными или текучими, мягкими; мелкими или широкими, размашистыми. Мазки создают фактуру, которая тоже выражает ваше настроение, вашу волю, которые вы вкладываете в изображение.

Работу не надо рисовать карандашом, пиши сразу красками, соблюдая тональные соотношения пространственных планов.

5.Советы мастера

- Начни с выбора сюжета и композиции. Сочини свою или выбери одну из тем: «Подготовка к плаванию», «Ремонт корабля», «Закат на море» и т.д.
- Выбери точку зрения и определи, какую часть займёт в композиции небо и море. Наметь линию горизонта.
- Используй колорит (сочетание разных цветов в картине) как основное выразительное средство в своей композиции. Помни о том, что колорит зависит от состояния природы (утро, вечер, спокойное море, ветер, шторм и т.д.)

VI. Практическая работа.

Во время практической работы звучит фрагмент симфонического эскиза Клода Дебюсси "Игра волн" и произведение для фортепиано Мориса Равеля "Игра воды".

Целевые обходы:

- проверка организации учащимися рабочего места;
- наблюдение за правильностью выполнения приёмов работы;
- оказание помощи учащимся, испытывающим затруднения;
- контроль за объёмом и качеством выполненной работы.

VII. Итог урока.

VIII. Рефлексия. (солнце, тучки).

- Кому на уроке было интересно и легко?
- Кому было интересно, но трудно?
- Кому скучно и неинтересно?

IX. Выставка работ. Анализ работ. Выявление ошибок, оценка.

Шарипова Э.М.
МБДОУ «Шеморданский детский сад №1 «Экият»
Сабинского муниципального района РТ»
старший воспитатель
первой квалификационной категории

ДИДАКТИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ЛЭПБУК «ТУГАН ЯГЫМ»

Аннотация.

Дидактическое пособие Лэпбук «Туган ягым» представляет собой картонную папку формата А3. На страницах папки имеются различные кармашки, книжки, в которых собраны дидактические игры по теме.

Пояснительная записка.

Дидактическое пособие Лэпбук «Туган ягым» предназначено для детей среднего и старшего дошкольного возраста, содержание лепбука можно пополнять и усложнять. В старшем дошкольном возрасте дети могут вместе с педагогом участвовать в сборе материала: анализировать, сортировать информацию.

Лепбук состоит из 14 элементов:

1.Дидактическая игра «Четвертый лишний» развивает умение классифицировать предметы по одному признаку.

2.Лото «Насекомые» закрепляет знания детей о насекомых.

3.Игра «Узнай по силуэту» развивает внимание, логику, мышление и зрительную память.

4.Дидактическая игра «Найди пару» закрепляет умение устанавливать отношения между объектами и картинами, развивает зрительную память, восприятие.

5.Дидактическая игра «Дорога домой» закрепляет знания детей о достопримечательностях села Шемордан.

6.Дидактическая игра «Собери герб» способствует закреплению герба Сабинского района.

7.Дидактическая игра «Я начну, а ты продолжи» приобщает детей к татарской культуре.

8.Дидактическая игра «Загадки и отгадки» развивает и обогащает речь детей, внимание, воображение, логическое мышление.

9.Дидактическая игра «Пищевая цепочка» закрепляет знания детей о пищевых цепочках.

10. Дидактическая игра «Найди пару» закрепляет название элементов татарского растительного орнамента.

11. Дидактическая игра «Логические задачи» совершенствует у ребёнка мыслительные процессы, память, внимание и восприятие.

12.Дидактическая игра «ХПП» знакомит детей с сельскохозяйственным трудом.

13.«Книжки – малышки» ознакомление с художественной литературой знакомят детей с природой родного края, с разнообразием флоры и фауны.

14. Ознакомление с животными и птицами родного края

I. Дидактическая игра «Четвертый лишний»

Дидактическая игра «Четвертый лишний» представляет собой набор дидактических карточек, на каждой карточке изображены 4 предмета, 3 предмета связаны общим признаком, а 4 лишний.

Цель игры: Активизировать словарь детей по теме, развивать умение классифицировать предметы по одному признаку, мыслительную деятельность, внимание.

Ход игры:

Можно играть как с одним ребенком, так и с группой детей.

Ребенку предлагается любая из карточек. Он должен посмотреть и выделить среди рисунков карточки, три из которых классифицируются по одному признаку, один лишний предмет, который не подходит под единую классификацию.

Ребенок должен объяснить свой выбор.

II. Лото «Насекомые»

Цель: Закрепление знаний детей о насекомых, умение различать и находить нужного насекомого.

Дидактический материал: Игровое поле (3 шт.), разделённое на 6 квадратов с изображениями различных насекомых, соответствующими изображениям на маленьких карточках (18 шт.).

Ход игры: Игра для детей от 3 лет. В игру могут играть 3-4 человека. Игрокам раздают игровые карточки. Ведущий вытаскивает из специального непрозрачного мешочка маленькую карточку, игрок или ведущий называет насекомого. Кто нашел на своем поле соответствующее изображение, забирает картинку себе. Так продолжается до тех пор, пока кто-либо из участников не закроет фишками все игровое поле.

III. «Узнай по силуэту»

Дидактический материал: парные картинки (силуэт и цветная картинка)

1 вариант:

Цель: учить находить соответствие картинка-силуэт, развивать внимание, логику, мышление и зрительную память.

Ход игры: играющие должны найти соответствующую картинку по силуэту.

2 вариант:

Цель: умение взаимодействовать в паре.

Ход игры: играющие должны найти себе пару, то есть партнера с силуэтом - картинкой и встать вместе.

IV. Дидактическая игра «Найди пару»

Цель: закреплять умение устанавливать отношения между объектами и картинами, развивать зрительную память, восприятие, развивать умение анализировать свой ответ.

Дидактический материал: Карточки с изображением учреждений села и картинки с соответствующими рисунками, приклеенные в 2 круга перекреплены между собой образуя окошко.

Ход игры:
Дети должны найти соответствующую картину к учреждению.

V. **Дидактическая игра «Дорога домой»**

Цель: Уточнить и закрепить знания детей о достопримечательностях села Шемордан, воспитывать любовь к родному селу, соблюдать правила игры, развивать память, внимание, наблюдательность.

Дидактический материал: игровое поле с карточками достопримечательности родного села, 4 фишки, кубик с числовыми фигурами от 1 до 6.

Ход игры: Играть может любое количество детей. Они самостоятельно выбирают фишки и отправляются домой по селу. Дети по очереди бросают кубик: сколько числовых фигур выпадает, на столько делений продвигаются вперёд. Участникам необходимо пройти весь маршрут. Если фишка попадает на оранжевое поле– переход хода, красный- вырывается вперед, синий – рассказ по картине, побеждает тот, кто первым дойдёт до финиша.

VI. **Дидактическая игра «Собери герб»**

Цель: Способствовать закреплению герба Сабинского района. Развивать связную речь, грамматический строй речи, активизировать словарный запас. Способствовать развитию образного и логического мышления, произвольного внимания, восприятия, в частности, различению отдельных элементов по цвету, форме, размеру и т. д.; учить правильно воспринимать связь между частью и целым; развивать мелкую моторику рук. Воспитывать патриотические чувства: воспитание у ребёнка любви и привязанности к своей Родине; развивать чувства ответственности и гордости за достижения страны; формирование нравственного отношения и чувства сопричастности к культурному наследию.

Дидактический материал: шаблон-образец с изображением герба села; контурный шаблон этого же герба; «мозаика» герба села в разобранном варианте.

Ход игры:
Задание:
1. Соберите герб района из частей по образцу (со временем можно усложнить задачу и составлять без образца)
2. Опишите герб района и расскажите, что он обозначает.

VII. **Дидактическая игра «Я начну, а ты продолжи»**

Цель: Учить понимать образные выражения в пословицах и поговорках, активно использовать их в речи. Продолжать приобщать детей к татарской культуре, знакомить с народной мудростью — пословицами и поговорками.

Дидактический материал: пословицы и поговорки.

Ход игры: воспитатель читает начало пословиц и поговорок, а ребенок продолжает.

VIII. **Дидактическая игра «Загадки и отгадки»**

Цель: Учить детей обозначенные словесно признаки предметов соотносить с предметами, представленными графически. Развивать и обогащать речь детей, внимание, воображение, логическое мышление. Воспитывать сообразительность, находчивость, любознательность, интерес к окружающему миру, усидчивость, умение применять знания в соответствии с обстоятельствами**.**

Дидактический материал: карточки с изображением животных, загадки, написанные на карточках.

Ход игры: На столе перед детьми карточки с картинками. Воспитатель читает загадки, написанные на карточках. Дети рассматривают свои картинки и, находят предмет соответствующий той или иной загадке. Ребёнок заявляет об этом и объясняет, почему он так считает.

Объяснение заставляет его проанализировать как смысл загадки, так и "структуру" имеющейся отгадки - картинки**.**

IX. **Дидактическая игра «Пищевая цепочка»**

Цель: закрепить знания детей о пищевых цепочках, применять уже имеющиеся знания, учить составлять правильные пищевые цепочки.

Возраст: старшие дошкольники

Дидактический материал: Набор карточек с изображением на них животных, насекомых, птиц и среды их обитания; растений, различных экосистем.

Ход игры: воспитатель раскладывает на столе карточки с изображениями растений, животных и насекомых и просит детей правильно, в определенной последовательности разложить карточки, задав вопрос:"-Кто, кем или чем питается?"

X. **Дидактическая игра «Найди пару»**

Цель: развить у ребёнка наблюдательность, внимание, зрительную память, быстроту зрения, способность объединять предметы на основании определённых признаков**.** Закрепить название элементов татарского растительного орнамента.

Дидактический материал: парные картинки с элементами татарского растительного орнамента.

Ход игры: воспитатель раскладывает на столе карточки с элементами татарского растительного орнамента, предлагает детям рассмотреть картинки и найти одинаковые.

XI. **Дидактическая игра «Логические задачи»**

Цель: совершенствование у ребёнка мыслительных операций, памяти, внимания и восприятия; формирование умения строить элементарные умозаключения, обосновывать свои предположения; развитие усидчивости, умения владеть волевыми усилиями.

Дидактический материал: картинки с логическими заданиями.

Ход игры: воспитатель показывает картинки с логическими заданиями, дети должны их выполнить самостоятельно.

XII. **Дидактическая игра «ХПП»**

Цель: Продолжать знакомить детей с сельскохозяйственным трудом. Уточнить и закрепить представление детей о выращивании зерновых культур. Формировать представление детей о труде водителей, возящих урожай в ХПП. Развивать познавательную активность, связную речь, мышление, сообразительность. Воспитывать уважение и благодарное отношение к труду людей.

Дидактический материал: картина изображения ХПП, картины машин, упакованные зерна пшеницы, ржа, гречки,

Ход игры: Угадать, какие машины что возят.

XIII. **Книжки – малышки»- ознакомление с художественной литературой.**

Цель: Познакомить детей с природой родного края, с разнообразием флоры и фауны. Сформировать у детей осознанно-правильное отношение к представителям живой природы; убеждение, что красота природы бесценна, поэтому её надо охранять.

Материал: книжки – малышки.

XIV. **Ознакомление с животными и птицами родного края.**

Цель: активизировать и обобщить знания о животных и птицах родного края, пополнить представления об особенностях их жизни.

Материал: статьи о животных и птицах родного края

СОДЕРЖАНИЕ

Адгамова Г.Р. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ «КОУЧИНГ» ТЕХНОЛОГИИ В ДОУ	
Аскарова Ф.М. РАЗЛИЧЕНИЕ ТВЕРДЫХ И МЯГКИХ СОГЛАСНЫХ ЗВУКОВ	
Әсхәдуллина Г.Җ. 1 КЛАССТА МАТЕМАТИКАДАН “7 САНЫ ҺӘМ ЦИФРЫ” ТЕМАСЫНА УЗДЫРЫЛГАН ДӘРЕС ЭШКӘРТМӘСЕ	
Ахмадуллина Ф.Ф., Газимова Р.Р. МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАР БАКЧАСЫНДА ТӘРБИЯВИ-УКЫТУ ЭШ БАРЫШЫНДА МӘГЪЛҮМӘТИ – КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛӘРЕН КУЛЛАНУ	
Ахметханова Г.Г. СЦЕНАРИЙ МЕРОПРИЯТИЯ, ПОСВЯЩЕННОГО ДНЮ ЗАЩИТНИКОВ ОТЕЧЕСТВА «А ПАМЯТЬ СЕРДЦЕ БЕРЕЖЁТ …»	
Васильева И.Т. МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАРГА МУЗЫКАЛЬ ТӘРБИЯ БИРҮДӘ МӘГЪЛҮМАТИ-КОММУНИКАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛӘР	
Валиуллина Р.Г. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИСТАНЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	
Валиуллина Ф.Н. ЮЛ ТӘРТИП ЯРАТА	
Вафина Г.Р. ИННОВАЦИОННОЕ НАПРАВЛЕНИЕ В ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ	
Вафина Г.А. ДИДАКТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ «РУССКИЙ ЯЗЫК В ЗАГАДКАХ»	
Габделхакова В.С. РӘСЕМЛӘҮДӘ ТРАДИЦИОН БУЛМАГАН АЛЫМНАР КУЛЛАНУ	
Габдрахманова Г.В. АЛМАШЛЫКЛАРНЫ ГОМУМИЛӘШТЕРЕП КАБАТЛАУ	
Габдрахманова З.Б. ЧИШМӘ ЯНЫНДА – КИЧКЕ УЕНДА	
Газизова Э.И. 8 НЧЕ СЫЙНЫФНЫҢ ТАТАР ТӨРКЕМЕНДӘ ТАТАР ТЕЛЕ ДӘРЕСЕ	
Галеева Ю.В. СОЗДАНИЕ ОТКРЫТОГО ЭЛЕКТРОННОГО КУРСА ПО ИНФОРМАТИКЕ ДЛЯ СТУДЕНТОВ КОЛЛЕДЖА НА ПЛАТФОРМЕ STEPIK	
Галиева А.Ф. УРОК АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В 6 КЛАССЕ ПО УЧЕБНИКУ ENGLISH	
Галиева Г.Т. СЕРЛЕ РӘСЕМ	
Галимова Э.Г. ОЯСЫНДА НИ КҮРСӘ, ОЧКАНДА ШУЛ БУЛЫР	
Галимова Л.В. ЙОРТ ХАЙВАННАРЫ	
Галимуллина Л.М. СӘХНӘЛӘШТЕРЕЛГӘН УЕННАР АША БАЛАЛАРНЫҢ ЭСТЕТИК ЗӘВЫГЫН ҮСТЕРҮ	
Ганеева Л.Х. ЗАВИСИМОСТЬ ИМЕНИ ПРИЛАГАТЕЛЬНОГО ОТ ИМЕНИ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОГО	
Гарапшина И.Р., Хафизова Ф.Ф. МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР ДЛЯ РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДЕТЕЙ	
Гарифуллина К.Х. СИСТЕМА РАБОТЫ С ОДАРЕННЫМИ ДЕТЬМИ	
Гатауллина Г.Г. ӘБИ БЕЗДӘН СЫНАУ АЛА	
Гиниятова Г.Т. ОТКРЫТЫЙ УРОК ПО ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ «КНИГИ – МОИ ДРУЗЬЯ»	
Гошина О.В. АЗБУКА БЕЗОПАСНОСТИ	
Данилова Л.В. БУКВЫ Ч-Щ В СУФФИКСАХ-ЧИК/-ЩИК- ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ	
Җамалиева А.М. СҮЗ ТӨРКЕМНӘРЕН ӨЙРӘНӘБЕЗ	
Заһидуллина Э.Р. СҮЗ ТӨЗЕЛЕШЕ ҺӘМ СҮЗ ЯСАЛЫШЫ	
Загриева Г.М., Мусина Ч.Р. СТЕПЕНЬ БЛИЗОСТИ АНГЛИЙСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ	
Закиева Р.А. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ MIMIO В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДЕТСКОГО САДА	
Закирова Г.К. БОЕРЫК ФИГЫЛЬ	
Җәләлеева Г.И. САН СҮЗ ТӨРКЕМЕН ГОМУМИЛӘШТЕРЕП КАБАТЛАУ	
Зарипова Г.Г. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ	
Зиятдинова Р.М. ПЕДАГОГИК КИҢӘШМӘ **Ибраһимова Л.Ф.** ФРОНТТАН КАЙТКАН АТ	

Искандарова В.В. ПУТЕШЕСТВИЕ В ГОРОД ПРАВИЛ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ	
Исмагилова Э.Р. СРЕДСТВА МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ	
Исмагилова Р.Н. БАЛАЛАР БАКЧАСЫНДА “МИНЕМ ГАИЛӘМ – МИНЕМ ШАТЛЫГЫМ” ПРОЕКТЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ	
Камалиева Г.С. ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКА АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	
Камалетдинова Р.Г. СЦЕНАРИЙ МЮЗИКЛА ПО МОТИВАМ СКАЗКИ С.Я. МАРШАКА «КОШКИН ДОМ»	
Камалиева Г.М., Хазиева Е.П. «КӨЗГЕ УРМАН» ТЕМАСЫ БУЕНЧА ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ЭШЧӘНЛЕГЕ	
Каримуллина Ә.Н. СУЛЫШ АЛУ, СУЛЫШ ЧЫГАРУ. ҮПКӘЛӘРНЕ САКЛАУ	
Мәгъсүмова Г.Х. СӘЛАМӘТ БУЛАСЫҢ КИЛСӘ	
Мифтахова Г.А. 3 НЧЕ СЫЙНЫФТА ӘДӘБИ УКУ ПРЕДМЕТЫННАН АРАДАШ АТТЕСТАЦИЯ КОНТРОЛЬ-ҮЛЧӘҮ МАТЕРИАЛЫ ҮРНӘГЕ	
Мубаракшина Г.Р. ПОДГОТОВКА К НАПИСАНИЮ СОЧИНЕНИЯ - РАССУЖДЕНИЯ В РАМКАХ ПОДГОТОВКИ К ОГЭ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ	
Мухаметзянова Г.Ф. ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ	
Нагимов Ф.Ф. ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКА ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ	
Нигматзянова Э.Г. ТЕАТР ЭШЧӘНЛЕГЕ АША БАЛАЛАРНЫҢ ИҖАДИ СӘЛӘТЛӘРЕН ҮСТЕРҮ	
Нигметзянова Л.Г. УРМАН КЫЗЫНДА КУНАКТА	
Нуриахметова Р.А. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ КАК ОДИН ИЗ СПОСОБОВ ПОВЫШЕНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ФГОС	
Петрова О.Л. ПУТЕШЕСТВИЕ ЗА РАДОСТЬЮ, ХОРОШИМ НАСТРОЕНИЕМ И КРАСОТОЙ	
Рахимзянова З.Н. НА ДЕНЬ РОЖДЕНИЯ К ЧЕБУРАШКЕ	
Сабирзянова А.Ф. ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ	
Сафаргалиева Ф.М. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ	
Сибгатуллина Г.А. ИННОВАЦИИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ	
Сибгатуллина Р.Ш., Зарипова Ф.Р. ИТОГОВЫЕ КОНТРОЛЬНЫЕ РАБОТЫ ПО ЛИТЕРАТУРЕ В 5-9 КЛАССАХ	
Сөнгатуллина Ф.М. МАТЕМАТИКА ДӘРЕСЕ	
Тазетдинова Г.Р. УРОК РУССКОГО ЯЗЫКА	
Творческая группа МБДОУ “Салаусский детский сад” под руководством Нутфуллиной Г.Ф.КВЕСТ–ИГРА - СОВРЕМЕННЫЕ ИГРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ДОУ	
Файзрахманова Г.Ф. КОШЛАРГА - МИЛӘШ ТӘЛГӘШЛӘРЕ	
Фалахетдинова Р.Ф. МОҢСУ ПЕСИНЕ КУАНДЫРАБЫЗ	
Хасанова З.Д. ВОДНЫЕ ПРОСТОРЫ РОССИИ. МОРСКОЙ ПЕЙЗАЖ	
Шарипова Э.М. ДИДАКТИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ ЛЭПБУК «ТУГАН ЯГЫМ»	

Методическое издание

«ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ»

Дидактические материалы семинара-практикума
(в рамках деятельности региональной инновационной площадки
ГАПОУ «Арский педагогический колледж имени Г.Тукая»)

(20 апреля 2019 года)

В авторской редакции

Компьютерная вёрстка: А.Р.Яруллина, Р.Д.Закирзянов
Подписано в печать 30.11.2018 Формат 60х84/16
Усл. печ.л. 13,25 Тираж 110 Заказ №15

Отпечатано в редакционно-издательском отделе
ГАПОУ «Арский педагогический колледж им.Г.Тукая»
422000, г.Арск, ул. Вагизовых, д.14
arskped@mail.ru
8(8432)-3-23-05